

APSTIPRINU

Ventspils rajona padomes
13.11.2007. lēmums Nr. 32, 2§.
Saistošie noteikumi Nr. 5

Raj. pad. priekšsēdētājs .....G. Šķesters

Ventspils rajona teritorijas plānojums

Saistošie noteikumi

1. sējums. Paskaidrojuma raksts

Ventspils, 2007

SATURS

IEVADS	5
1. RAJONA ĢEOGRĀFISKAIS NOVIETOJUMS	9
2. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA	10
2.1. APDZĪVOJUMA JĒDZIENS	10
2.2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS	12
2.2.1. Iedzīvotāji.....	12
2.2.1.1. Iedzīvotāju skaits, vecuma un dzimuma struktūra.....	12
2.2.1.2. Iedzīvotāju kustība	15
2.2.1.3. Iedzīvotāju izglītība.....	19
2.2.1.4. Iedzīvotāju izvietojums teritorijā.....	20
2.3. APDZĪVOTĀS VIETAS	25
2.3.1. Apdzīvoto vietu sasniedzamība, daudzums un lielums	25
2.3.2. Raksturīgie apdzīvoto vietu tipi.....	29
2.3.3. Saiknes starp apdzīvotām vietām	33
2.4. PAKALPOJUMI, VALSTS UN PAŠVALDĪBU PĀRVALDES IESTĀDES	34
2.5. APDZĪVOJUMA TĒLPISKĀ STRUKTŪRA	39
2.5.1. Apdzīvoto vietu izvietojums teritorijā.....	39
2.5.2. Rajona apdzīvojuma struktūra.....	39
2.5.3. Centru sistēma.....	41
3. ATVĒRTĀS TĒLPAS APRAKSTS. VIDES STĀVOKLIS	43
3.1. VISPĀRĪGS DABAS PAMATNES ĢEOLOĢISKI – ĢEOMORFOLOĢISKAIS RAKSTUROJUMS	43
3.2. VIRSMAS RAKSTURS UN RELJEFA ĪPAŠĪBAS	43
3.3. ĢEOLOĢISKĀ UZBŪVE	47
3.4. KLIMATA VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS	49
3.5. MĪTRĀJI UN VIRSZEMES ŪDEŅU SATECES BASEINI	50
3.6. PURVI.....	51
3.7. VIRSZEMES ŪDEŅU SISTĒMAS UN VENTAS LIELBASEINA RAKSTUROJUMS.....	54
3.7.1. Ventas lielbaseina ūdenstece.....	54
3.7.2. Ventas lielbaseina ūdenstilpes.....	55
4. VALSTS UN PAŠVALDĪBU IZVEIDOTIE AIZSARGĀJAMIE DABAS OBJEKTI UN TERITORIJAS	57
4.1. VALSTS IZVEIDOTĀS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS	57
4.2. AIZSARGĀJAMIE DABAS PIEMINEKĻI . ĪPAŠI AIZSARGĀJAMIE KOKI.....	59
4.3. MIKROLIEGUMI	59
5. ZEMES DZĪĻU RESURSI	60
5.1. IZMANTOJAMIE RESURSI.....	60
5.1.1. Māla atradnes	60
5.1.2. Smilts un grants atradnes.....	64
5.1.3. Kūdras atradnes.....	69
5.1.4. Sapropēja atradnes.....	88
5.1.5. Pazemes ūdeņi.....	98
5.2. PERSPEKTĪVIE RESURSI.....	105
5.3. MAZIZPLATĪTIE UN PROBLEMĀTISKIE RESURSI.....	106
6. ATVĒRTĀS TĒLPAS APRAKSTS. VIDES KVALITĀTE	107
6.1. GAISA KVALITĀTE UN PIESĀRŅOJUMS	107
6.2. VIDES PIESĀRŅOJUMA UN RISKĀ OBJEKTI.....	108
6.3. ŪDENS RESURSU PATĒRIŅA RAKSTUROJUMS	108
6.4. NOTEKŪDEŅU NOVADĪŠANA UN NOTEKŪDEŅU RADĪTAIS PIESĀRŅOJUMS	110
6.5. ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMAS RAKSTUROJUMS.....	111
6.6. PIESĀRŅOTO UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTO VIETU RAKSTUROJUMS.....	113
7. ATVĒRTĀS TĒLPAS APRAKSTS. VALSTS AIZSARGĀJAMIE NEKUSTAMIE KULTŪRAS PIEMINEKĻI UN KULTŪRVĒSTURISKĀS TERITORIJAS	114

7.1.	VIŠPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	118
7.2.	ARHEOLOĢIJAS PIEMINEKĻI	120
7.3.	ARHITEKTŪRAS PIEMINEKĻI	120
7.4.	KULTŪRVĒSTURISKAS TERITORIJAS	122
8.	TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. MEŽA ZEMES UN MEŽSAIMNIECISKĀS TERITORIJAS	124
8.1.	VIŠPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	124
8.2.	ĪPAŠUMTIESĪBAS UN APSAIMNIEKOTĀJI	129
9.	TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS UN OBJEKTI	131
9.1.	TERITORIJAS IZMANTOŠANA LAUKSAIMNIECĪBĀ	132
9.2.	MELIORĀCIJAS SISTĒMAS	132
9.3.	LAUKSAIMNIECISKĀ RAŽOŠANA.....	134
9.4.	LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀS ZEMES.....	135
9.5.	NACIONĀLAS UN REĢIONĀLAS NOZĪMES LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS UN MELIORĀCIJAS SISTĒMAS	137
10.	TŪRISMA UN REKREĀCIJAS TERITORIJAS UN OBJEKTI	138
11.	TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. KAPSĒTAS. RAŽOŠANAS UN RŪPNIECĪBAS TERITORIJAS UN OBJEKTI	141
12.	TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. ZINĀTNE UN IZGLĪTĪBAS TERITORIJAS UN OBJEKTI	144
12.1.	NACIONĀLAS UN REĢIONĀLAS NOZĪMES ZINĀTNES UN IZGLĪTĪBAS TERITORIJAS UN OBJEKTI.....	144
12.2.	PĀRĒJIE ZINĀTNES UN IZGLĪTĪBAS OBJEKTI UN TERITORIJAS	144
12.3.	CITI IZGLĪTĪBAS OBJEKTI UN TERITORIJAS	144
13.	TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. SATIKSMES INFRASTRUKTŪRA	145
13.1.	TRANSPORTA TĪKLA VIŠPĀRĪGS RAKSTUROJUMS	145
13.2.	AUTOCEĻI	146
13.3.	RAJONA CEĻU PĀRVALDĪBA UN UZRAUDZĪBA.....	148
13.4.	DZELZCEĻŠ	148
13.5.	PASAŽIERU PĀRVADĀJUMI AR AUTOTRANSPORTU.....	149
13.6.	CITI INFRASTRUKTŪRAS OBJEKTI	149
14.	TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA	151
14.1.	CAURUĻVADU TRANSPORTA SISTĒMA	151
14.2.	SAKARI.....	151
14.3.	INFORMĀCIJAS TEHNOĻOĢIJU PIEEJAMĪBA PAŠVALDĪBĀS.....	152
14.4.	BĪSTAMIE PĀRVADĀJUMI.....	152
14.5.	ENERĢĒTIKA UN ENERGOAPGĀDE	152
15.	TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOTEIKUMI, MĒRĶI, VIRZIENI UN RAJONA TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMU APRAKSTS UN PAMATOJUMS	154
15.1.	TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOTEIKUMI	154
15.2.	TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI UN VIRZIENI.....	158
15.3.	TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMU PAMATOJUMS UN APRAKSTS	159
	LITERATŪRAS AVOTI	163

Lietoti saīsinājumi

AS	Akciju sabiedrība
ES	Eiropas Savienība
ĪADT	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
LIZ	Lauksaimnieciski izmantojamās zemēs
LR	Latvijas Republika
LVĢMA	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra
LVM	Latvijas valsts meži
l.t.	Lauku teritorija
MK	Ministru kabinets
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtās
RAPLM	Reģionālās attīstības pašvaldību lietu ministrija
RVP	Reģionālā vides pārvalde
SAI	Sadzīves atkritumu izgāztuve
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VUGD	Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienests
VZD	Valsts zemes dienests

IEVADS

Ventspils rajona teritorijas plānojums ir rajona pašvaldības administratīvās teritorijas plānojums, kurā rakstveidā un grafiski atbilstoši mēroga noteiktībai M 1:50 000 attēlota teritorijas pašreizējā izmantošana un noteikta plānotā un atļautā izmantošana un izmantošanas aprobežojumi ilgtermiņa perspektīvā laika periodam no 2007. līdz 2019. gadam.

Ventspils rajona pašvaldības projekts „Ventspils rajona teritorijas plānojums” izstrādāts kā Ventspils rajona attīstības plāna sastāvdaļa, ņemot vērā Ventspils rajona Attīstības programmā noteiktos rajona teritorijas attīstības mērķus un pamatnostādnes.

Ventspils rajona pašvaldības projekts „Ventspils rajona teritorijas plānojums” izstrādāts, pamatojoties uz Ventspils rajona padomes 2005. gada 26. jūlija lēmumu (protokols nr. 5, 1&) un saskaņā ar:

- LR „Reģionālās attīstības likumu”;
- LR „Teritorijas plānošanas likumu”;
- LR „Vides aizsardzības likumu”;
- LR likumu „Par pašvaldībām”;
- 11.10.2005. LR MK noteikumiem Nr. 770 „Rajona pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”;
- LR normatīvo aktu prasībām;
- augstāka līmeņa plānošanas dokumentiem - Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojuma projektu;
- Ventspils rajona padomes 2005. gada 26. jūlija lēmumu (protokols nr. 5, 1&) pielikumu Nr. 1. „Ventspils rajona teritorijas plānojuma darba uzdevums”;
- sabiedriskās apspriešanas 1. un 2. posma laikā saņemtajiem valsts institūciju nosacījumiem, juridisko un fizisko personu iesniegtajiem priekšlikumiem.

„Ventspils rajona teritorijas plānojuma” pamatmērķi ir:

- turpināt 1998. gadā uzsākto darbu Ventspils rajona teritorijas attīstības plānošanas jomā;
- noteikt Ventspils rajona attīstības plāna mērķu sasniegšanas veidus;
- nodrošināt rajona pašvaldību – Ventspils rajona padomi ar plānošanas dokumentu, kurš definē teritoriju izmantošanu, kas kopīga vairākām pašvaldībām un kuru plānošana ietver vairāk kā vienas pašvaldības intereses;
- noteikt nacionālo (valsts) interešu teritorijas un objektus;
- noteikt reģionālo interešu teritorijas un objektus.

„Ventspils rajona teritorijas plānojuma” darbības laikā tiks sasniegti pakārtotie mērķi teritorijas izmantošanā:

- definētas rajona teritoriālās attīstības tendences;
- veicināta rajona pašvaldību teritoriju ilgtspējīga un racionāla izmantošana;
- veicināta rajona dabas pamatnes ilgtspējīga izmantošana;
- veicināta sabiedrības kvalitatīvas dzīves telpas izveidošana;
- reglamentētas zemes īpašnieku tiesības zemes izmantošanā un attīstīšanā;
- saskaņotas ekonomiskās aktivitātes ar rajona attīstības virzieniem;
- noteikti kritēriji turpmākai dažādu nozaru projektu atbilstības izvērtēšanai teritorijas attīstības kontekstā.

Ventspils rajona teritorijas plānojuma izstrādē tika ievēroti sekojoši principi:

- 1) *ilgtspējības princips*, kas nodrošina esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu;
- 2) *interesu saskaņotības princips*, kas nodrošina, ka teritorijas plānojumu izstrādā saskaņā ar citiem teritorijas plānojumiem un šajā plānojumā saskaņo valsts, plānošanas reģionu, pašvaldību un privātās intereses;
- 3) *daudzveidības princips*, kas nodrošina, ka teritorijas plānojuma izstrādē tiek ņemta vērā dabas, kultūrvides, cilvēku un materiālo resursu un saimnieciskās darbības daudzveidība;
- 4) *detalizācijas princips*, kas nodrošina, ka teritorijas plānošana nacionālajā, plānošanas reģionu, rajona un vietējo pašvaldību līmenī tiek paredzēta ar atšķirīgu detalizācijas pakāpi;
- 5) *konkurences princips*, kas nodrošina, ka teritorijas plānojums rada vienlīdzīgus priekšnoteikumus uzņēmējdarbībai;
- 6) *nepārtrauktības un pēctecības princips*, kas nodrošina, ka, mainoties spēkā esošajam plānojuma pamatojumam, teritorijas plānojums tiek grozīts, saglabājot tās teritorijas plānojuma daļas, kuru pamatojums nav mainījies;
- 7) *atklātības princips*, kas nodrošina, ka teritorijas plānojums tiek izstrādāts, iesaistot sabiedrību un nodrošinot informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātumu.

Teritorijas plānojums sastāv no sekojošiem, savstarpēji saistītiem dokumentiem:

I sējums „Paskaidrojuma raksts”;

II sējums „Teritorijas izmantošanas noteikumi”;

III sējums „Grafiskā daļa”;

IV sējums „Pārskats par Ventspils rajona pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādi”;

V sējums „Vides pārskats”.

I sējums „Paskaidrojuma raksts” ir ziņojums, kurā apkopota rakstveida un grafiskā informācija, kas tika apzināta laika periodā no 2005. gada septembra līdz 2006. gada maijam un raksturo Ventspils rajonu sekojošos sektoros:

- vides stāvoklis, zemes dziļu resursi, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, virszemes ūdeņu sistēma, valsts aizsardzībā esošie nekustamie kultūras pieminekļi un kultūrvēsturiskās teritorijas;
- apdzīvojuma struktūra, apdzīvoto vietu robežas un to attīstības tendences, izglītības, kultūras, sporta, sociālās un veselības aprūpes pakalpojumu nodrošinājums apdzīvojuma centros;
- meža zemes, zivsaimniecības, lauksaimniecības un mežsaimniecības teritorijas un objekti;
- inženiertehniskās infrastruktūras un transporta teritorijas un objekti;
- cita veida zemes izmantošana - ražošanas, kapsētas un dzīvnieku kapsētas, atkritumu saimniecības apkalpes teritorijas;
- paaugstināta riska teritorijas un objekti;
- visa veida nacionālā plānojuma un valsts interešu teritorijas.

„Paskaidrojuma raksts” ietver pamatojumu teritorijas plānojuma risinājumiem - katra sektora pašreizējās situācijas analīzi un rakstveida informāciju par teritorijas plānojuma risinājumiem.

II sējumā „Teritorijas izmantošanas noteikumi” ir dots pārskats par rakstveida un grafisko risinājumu noteikšanu katra sektora ietvaros, rakstveidā un grafiski noteikti risinājumi teritorijas izmantošanas iespējām, informācija un prasības Ventspils rajona teritorijas turpmākās izmantošanas nosacījumiem, t.i.:

- prasības apdzīvojuma struktūras attīstībai, izglītības, kultūras, sporta, sociālās un veselības aprūpes pakalpojumu nodrošinājums apdzīvojuma centros un to turpmākā attīstība;
- prasības maģistrālās inženiertehniskās infrastruktūras un transporta infrastruktūras teritoriju, objektu un to tīklu attīstībai;
- prasības vides stāvokļa ilgtspējīgai izmantošanai, zemes dziļu resursu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, virszemes ūdeņu sistēmas apsaimniekošanai un izmantošanai;
- prasības kultūras pieminekļu un kultūrvēsturisko teritoriju izmantošanai;
- prasības paaugstināta riska teritorijām un objektiem;
- informācija par meža zemju, zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju, lauksaimniecības un mežsaimniecības teritoriju un objektu izmantošanu;
- informācija par cita veida teritoriju izmantošanu;
- informācija par visa veida nacionālā plānojuma un valsts interešu teritorijām un to izmantošanu.

III sējums „Grafiskā daļa” sastāv no kartogrāfiskā materiāla, kas izstrādāts mērogā M 1 : 50 000 un sastāv no:

- topogrāfiskās kartes, kura izmantota plānojuma izstrādāšanai;
- kartes, kurā norādīta teritorijas pašreizējā izmantošana;
- kartes, kurā norādīta teritorijas plānotā un atļautā izmantošana un noteikta plānotā apdzīvojamā struktūra ar apdzīvojamā centriem un transporta infrastruktūru, plānotās maģistrālās inženiertehniskās komunikācijas, vairāk kā 100 m platas aizsargjoslas vai aizsardzības zonas saskaņā ar LR normatīvo aktu prasībām un atbilstoši iespējai parādīta objekta vai teritorijas ārējās robežas M 1 : 50 000 mēroga noteiktībā.

IV sējumā „Pārskats par Ventspils rajona pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādes gaitu” apkopoti materiāli par Ventspils rajona teritorijas plānojuma izstrādes norisi:

- Ventspils rajona padomes lēmumi par teritorijas plānojuma uzsākšanu un darba uzdevuma apstiprināšanu, darba uzdevums, sabiedriskās apspriešanas programma, lēmumi par sabiedriskās apspriešanas organizēšanu un rajona pašvaldības teritorijas plānojuma apstiprināšanu;
- pārskats par pirmā un otrā posma sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtajiem priekšlikumiem;
- institūciju sniegtā informācija, nosacījumi un atzinumi;
- informācija par Ventspils rajona teritorijas plānojuma atbilstību Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojuma prasībām;
- cita informācija.

V sējums „Vides pārskats”.

„Ventspils rajona teritorijas plānojuma” galvenais uzdevums ir nodrošināt rajona pašvaldību ar ilgtspējīgas attīstības instrumentu, kas noteiktu rajona vietējo pašvaldību rīcībā esošo fizisko resursu – zemes un dabas pamatnes turpmākās izmantošanas un aizsardzības nosacījumus, ierobežojumus, vienlaicīgi līdzsvarojot valsts, sabiedrības un indivīda intereses teritorijas izmantošanas jomā un dotu papildus iespējas jebkuram attīstības impulsam un iniciatīvai Ventspils rajona tālākai attīstībai. Rajona teritorijas plānojums dod kontekstu un virzību detalizētākai plānošanai vietējās pašvaldībās, kas tieši robežojas ar ekonomiskajām aktivitātēm un tādēļ var veicināt vai arī ierobežot ekonomiskās aktivitātes konkrētās teritorijās.

1. RAJONA ĢEOGRĀFISKAIS NOVĪETOJUMS

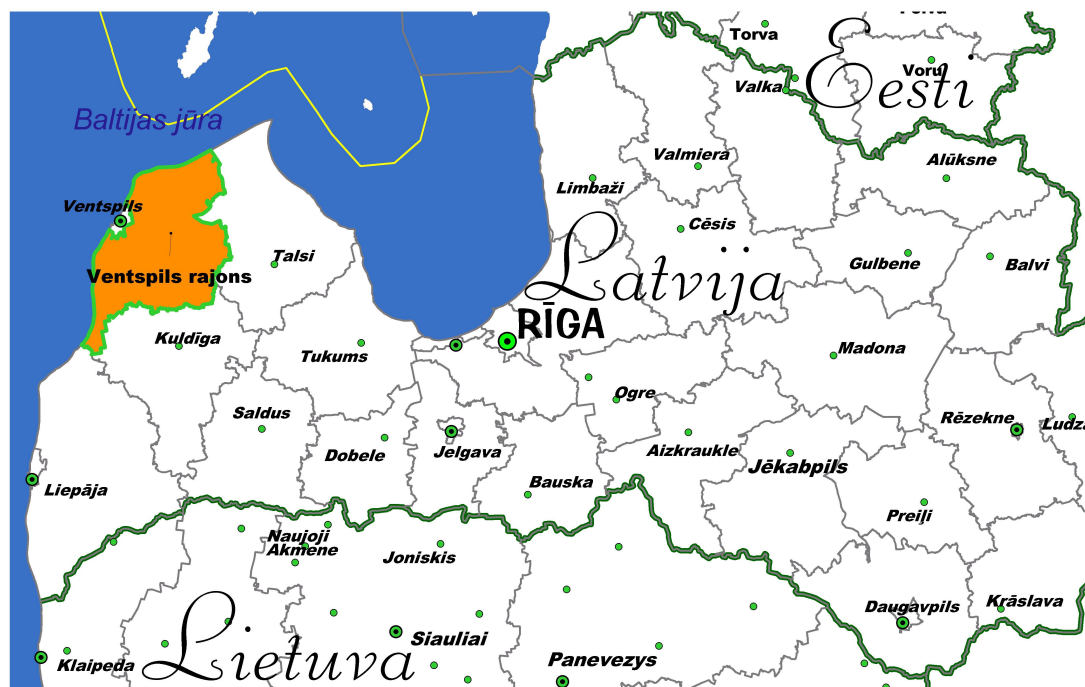
Ventspils rajons atrodas Latvijas rietumu daļā. Kopējā rajona teritorija aizņem 246234,3 ha. Rajona teritorija izstiepta ziemeļu – dienvidu virzienā, attālums starp tālākajiem ziemeļu un dienvidu punktiem ir 76 km, bet starp austrumu un rietumu punktiem - 62 km.

Ventspils rajons robežojas ar Talsu, Kuldīgas, Liepājas rajoniem un Baltijas jūru.

Nozīmīgākā transporta infrastruktūra: autoceļi E22/ A10 Ventspils – Talsi – Tukums - Rīga, P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa, P122 Ventspils - Kuldīga, P124 Ventspils - Kolka. Ventspils rajonu šķērso dzelzceļa līnija Rīga - Ventspils.

Uz 01.01.2006. Ventspils rajona iedzīvotāju kopējais skaits ir ~14 000 iedzīvotāji, no tiem 50,3 % ir sievietes, un 49,7 % ir vīrieši.

1. attēls. Ventspils rajona atrašanās vieta Latvijā.

Rajona administratīvajā teritorijā ietilpst 12 pašvaldības - 11 pagasti: Ances, Jūrkalnes, Popes, Puzes, Tārgales, Užavas, Ugāles, Usmas, Vārves, Ziru un Zlēku pagasti un 1 pilsēta ar lauku teritoriju -Piltene.

2. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

2.1. Apdzīvojuma jēdziens

Valsts, reģiona vai pašvaldības apdzīvojums ir iedzīvotāju dzīves vietu sadalījums tās teritorijā un vienlaikus arī šo dzīves vietu organizācija teritoriālā sistēmā. Apdzīvojumu raksturo apdzīvoto vietu un iedzīvotāju skaits teritorijā, kā arī tajā esošo apdzīvoto vietu tipi un starp tām pastāvošo saikņu (sakarū, saišu) intensitāte un veidi. Ja teritorijas apdzīvojumu veido dažāda lieluma un tipa apdzīvotās vietas, kuru teritoriālo izvietojumu un funkcionālo lomu raksturo zināma sakārtoība, var runāt par apdzīvoto vietu tīklu.

Apdzīvojuma sistēma aptver ne tikai noteiktas teritorijas apdzīvoto vietu tīklu, bet arī šai tīklā ietilpstošo apdzīvoto vietu savstarpējo hierarhiju un funkciju sadali starp tām. Apdzīvojuma struktūra ir apdzīvojuma dažādo telpā nodalāmo elementu savstarpējā izvietojuma un saikņu noturīgs kopums, kurš spēj nodrošināt apdzīvojuma veselumu un tā būtisko īpašību saglabāšanu, arī notiekot iekšējām un ārējām pārmaiņām. Apdzīvojuma sistēmu veidošanās un to strukturizēšanās attīstītās valstīs tiek regulēta, veicinot sabiedrībai vēlamu procesu norisi.

Apdzīvojuma sistēmas veido, lai nodrošinātu līdzvērtīgas ekonomiskās attīstības iespējas visā teritorijā un vienlīdz labvēlīgus sadzīves un darba apstākļus visu apdzīvoto vietu iedzīvotājiem, novēršot vai būtiski mazinot teritoriju izvietojuma un apdzīvotās vietas veida (tipa) noteikto iespēju nevienlīdzību.

Apdzīvoto vietu statuss tiek juridiski noteikts. Latvijā to nosaka likums "Par Latvijas Republikas administratīvo teritoriju izveidošanu un apdzīvoto vietu statusa noteikšanu" (Augstākā Padome, 06.06.1991., grozījumi 30.09.1993., 27.10.1994., 30.07.1996., 05.07.2001.), kura 9. pantā „apdzīvotā vieta” definēta kā teritorija, kurā pastāvīgi dzīvo cilvēki un ir izveidoti materiāli priekšnosacījumi teritorijas apdzīvošanai. Likums nosaka kritērijus apdzīvoto vietu ieskaitīšanai:

- rajona pilsētu kategorijā – kultūras un ražošanas centri ar attīstītu sociālo infrastruktūru un komunālo saimniecību, ne mazāk kā 2000 pastāvīgo iedzīvotāju. Atsevišķos gadījumos pieļaujams mazāks iedzīvotāju skaits, ja pilsēta atbilst pārējiem kritērijiem (7.pants);
- ciemu kategorijā – lauku apdzīvotās vietas, kurās ir vēsturiski radusies koncentrēta apbūve un pastāvīgie iedzīvotāji (11.pants);
- viensētas definētas kā savrupas lauku sētas (13.pants).

Likums nosaka, ka:

- augstākā līmeņa apdzīvoto vietu – republikas pilsētu – administratīvās teritorijas izveido, likvidē vai to robežas groza Saeima ar likumu (4.pants);
- rajonu pilsētu administratīvās teritorijas izveido, likvidē vai to robežas groza, ciemus ieskaita pilsētu kategorijā vai izslēdz no tās Ministru kabinets, pamatojoties uz ieinteresēto pašvaldību lēmumiem (6., 12.pants);
- apdzīvotās vietas ieskaita ciemu kategorijā vai izslēdz no tās attiecīgā rajona pilsētas dome, novada dome vai pagasta padome (12.pants).

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma (1997., grozījumi 08.07.2003., 22.06.2005.) 67. pantu ciemu robežas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā apstiprina Reģionālās

attīstības un pašvaldību lietu ministrija (RAPLM) pēc saskaņošanas ar Vides ministriju (VIDM) , pamatojoties uz pašvaldības priekšlikumu vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma projektā. Aizsargjoslu likuma pārejas noteikumu 2.punkts nosaka, ka līdz 2004. gada 1.jūlijam RAPLM pēc saskaņošanas ar VIDM, pamatojoties uz pašvaldību iesniegtu priekšlikumu vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, apstiprina ciemu robežas, kuras vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā ir noteiktas līdz šī likuma 67. panta spēkā stāšanās dienai 23.07.2003.

Ventspils rajona teritorijas plānojumā esošo, tikai pašvaldību līmenī noteikto ciemu raksturošanai un to statusa noteikšanai rajona teritorijas plānojuma, sadaļas “Apdzīvojuma telpiskā struktūra” ietvaros, izmantots J.Turlaja un G.Milliņa [.....]¹ piedāvāts apdzīvoto vietu iedalījums.

Biezi apdzīvotas vietas (ciemi):

- lielciemi;
- vidējciemi;
- mazciemi;
- aprūpes ciemi;
- vasarnīcu ciemi.

Reti apdzīvotas vietas:

- mājkopas un bijušie ciemi;
- daudzdzīvokļu ēku grupas (vairāk kā 2);
- skrajciemi.

(par šo dalījumu sīkāk skat. turpmāk.).

---

¹ J.Turlaja un G.Milliņa 1996.-1998.gadā izstrādāto Latvijas apdzīvoto vietu klasifikāciju Pašvaldību lietu pārvalde ieteikusi pagastu pašvaldībām [.....].

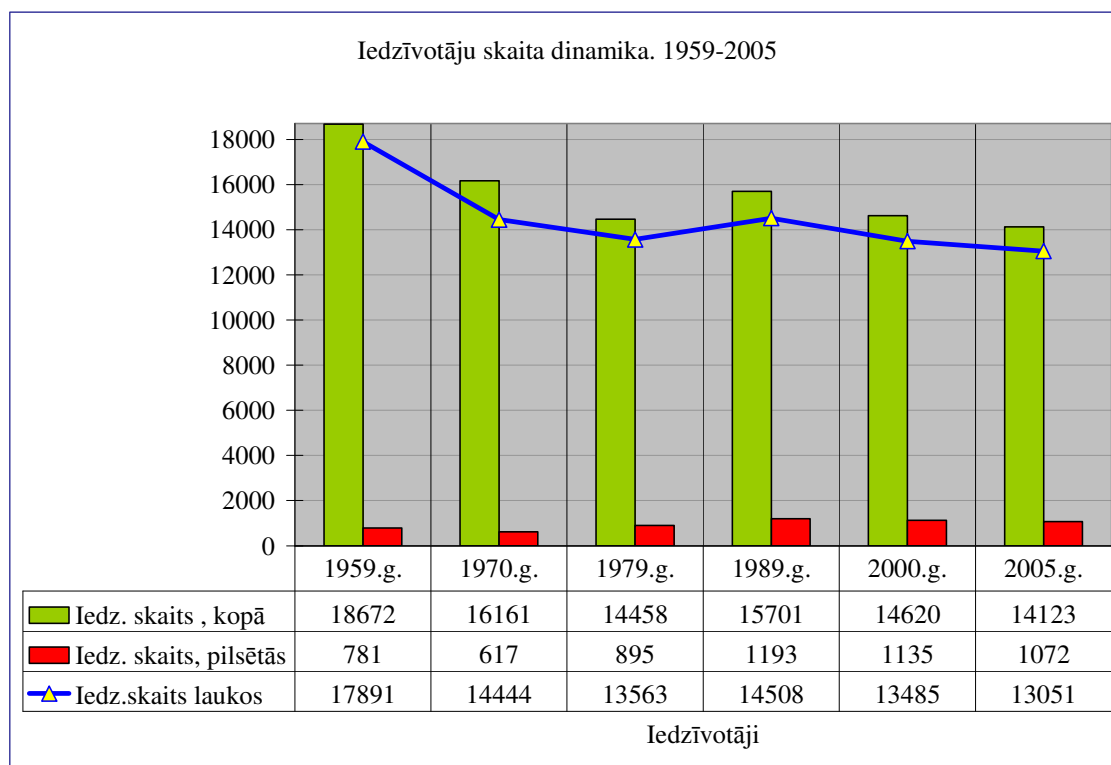
2.2. Esošās situācijas raksturojums

2.2.1. Iedzīvotāji

2.2.1.1. Iedzīvotāju skaits, vecuma un dzimuma struktūra

2005. gada sākumā Ventspils rajonā ir 14123 iedzīvotāji vai 4,5% no Kurzemes reģiona iedzīvotājiem un 0,6% no Latvijas iedzīvotājiem. 2000.gada tautas skaitīšanas laikā Ventspils rajonā (2472 km²) bija 14610 iedzīvotāju, dzīvoja apmēram 3,7% no Kurzemes reģiona iedzīvotājiem vai 0,6% no Latvijas iedzīvotājiem.

2. attēls. Iedzīvotāju skaita dinamika Ventspils rajonā.

Avoti:

1970.gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti Latvijas PSR. Rīga, 1974.

Latvijas pilsētu un rajonu iedzīvotāju skaits, sastāvs un izvietojums (pēc 1979.gada tautas skaitīšanas datiem). Rīga, 1980. (kr.val.).

1989.gada tautas skaitīšanas rezultāti Latvijā. Rīga, 1992.

Latvijas 2000.gada tautas skaitīšanas rezultāti. Rīga, 2002.

Latvijas reģioni skaitļos 2005. Rīga, 2005.

Latvijā kopumā, kā arī Kurzemes reģiona teritorijā 20.gs. 60-80-os gados iedzīvotāju skaits palielinājās, bet, sākot ar 1990.gadu, pakāpeniski samazinās. Ventspils rajonā, jau sākot ar 60-tajiem gadiem, notiek nepārtraukta iedzīvotāju skaita samazināšanās. Izņēmums ir 80-tie gadi, kad rajona iedzīvotāju skaits palielinās par 8,6%.

Laikā no 1989. līdz 2005. gadam iedzīvotāju skaits Ventspils rajonā kopumā, kā arī rajona pilsētā Piltenē samazinājies par 10,1%, laukos – par 10,0%. Latvijā šai periodā tas samazinājies par 13,5%, tostarp pilsētās par 17,0%, laukos – par 5,0%. Saskaņā ar 2000.gada prognozēm Latvijas iedzīvotāju skaita samazināšanās turpināsies arī nākamās desmitgadēs.

Ventspils rajona vietējās pašvaldībās vidēji ir mazāk iedzīvotāju nekā vidējā Latvijas pašvaldībā.

2.2.1.1.1.tabula. Pašvaldību grupējums pēc iedzīvotāju skaita (Pašvaldību dati, 2005)

Pašvaldību grupas pēc iedzīvotāju skaita, cilv.	Pašvaldības	Iedzīvotāju skaits, cilv.
400-500	JŪRKALNE	425
500-1000	ANCE	780
	USMA	648
	UŽAVA	619
	ZIRAS	581
	ZLĒKAS	576
1001-1500	POPE	1132
	PUZE	1068
1501-2500	PILTENE AR L.T.	1738
	TĀRGALE	1950
	VĀRVE	2025
2501-3000	UGĀLE	2581

Avots:

Demogrāfija 2005. LR Centrālā statistikas pārvalde, 2005, 58.lpp.

No visiem rajona iedzīvotājiem 7,6% dzīvo vienīgajā rajona teritorijā esošajā pilsētā – Piltenē, 92,4% – laukos. No visiem rajona iedzīvotājiem lauku ciemos dzīvo 62% un lauku teritorijās izklaidus – 29,3%. Rajona teritorija tieši robežojas ar republikas nozīmes pilsētu Ventspili (iedzīvotāju skaits 2000. gadā – 43928 cilvēki, 2005.gadā – 44017). Ja teritorijas urbanizācijas pakāpi raksturo ar pilsētu iedzīvotāju skaita īpatsvaru, tad Ventspils rajona urbanizācijas pakāpe ir ārkārtīgi zema. Kurzemes reģionā vidēji pilsētu iedzīvotāju īpatsvars ir 62,4 %. Kaimiņrajonos, kuros neatrodas republikas nozīmes pilsētas – Talsu rajonā – 34,4 % un Kuldīgas rajonā – 43 %. Ievērojot, ka rajonos, kuru centri ir republikas pilsētas, šo pilsētu iedzīvotāju skaits netiek iekļauts rajona iedzīvotāju skaitā un Latvijā nav noteiktas precīzas robežlīnijas starp mazu pilsētu un lauku ciemu, urbanizācijas pakāpe kā apdzīvojuma raksturotājs objektīvi piemērojams tikai valsts un reģiona mērogā. Ventspils rajona raksturošanai tā netiek piemērota.

Ventspils rajona iedzīvotāju vecuma struktūra atšķiras no valstī vidējās un arī no citu Kurzemes reģionā ietilpstošo rajonu vidējās ar augstāku pirms darbības vecuma iedzīvotāju īpatsvaru. Šī pozitīvā parādība it īpaši izteikta rajona laukos.

2.2.1.1.2.tabula. Iedzīvotāju vecuma struktūra

	Iedzīvotāju īpatsvars, %								
	1989.g.			01.01.2001.			01.01.2006.		
	Līdz darbības vecumam	Darbības vecumā *)	Virs darbības vecuma	Līdz darbības vecumam	Darbības vecumā *)	Virs darbības vecuma	Līdz darbības vecumam	Darbības vecumā *)	Virs darbības vecuma
Ventspils rajons	27,3	51,5	21,2	20,4	60,1	19,5	16,3	64,7	19,0
Kurzemes reģions	nav datu	nav datu	nav datu	19,1	59,4	21,5	16,0	63,2	20,8
Latvija	22,7	56,6	20,7	17,3	60,3	22,4	14,3	64,4	21,3

* Darbības vecums 1989.gadā sievietēm – 16-54, vīriešiem – 16-59 gadi, 2001.gada sākumā – 15-57 un 15-60 gadi, 2005.gada sākumā – 15-59 un 15-61 gads.

Avoti: 1989.gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti Latvijas PSR (demogrāfiskie rādītāji). Rīga, 1990, 70.-76.lpp.

Latvijas demogrāfijas gadagrāmata 2001. Rīga, 2001, 40.-41.lpp.

Latvijas Statistikas gadagrāmata 2006, 53.lpp.

Demogrāfija 2005. Statistisko datu krājums. Rīga, 2005, 47.lpp.

Ventspils rajonā dzīvo tikai par 1% vairāk sieviešu nekā vīriešu, vidēji pagastos procentuālā attiecība svārstās no 49 līdz 51%, ir atsevišķi pagasti – Ziru, Zlēku, Usmas, kur sieviešu skaits ir vienāds vai mazāks nekā vīriešu. Latvijas iedzīvotāju kopumā sieviešu īpatsvars sasniedz 53,9%, vīriešu ir par 7,8 procentpunktiem mazāk.

2.2.1.1.3.tabula. Iedzīvotāju dzimuma struktūra

	Iedzīvotāju īpatsvars, %							
	12.01.1989.		01.01.1995.		31.03.2000.		01.01.2005.	
	vīrieši	sievietes	vīrieši	sievietes	vīrieši	sievietes	vīrieši	sievietes
Ventspils rajons	47,6	52,4	47,9	52,1	49,4	50,6	49,7	50,3
pilsētas	47,8	52,2	48,1	51,9	48,4	51,6	48,5	51,6
lauki	47,6	52,4	47,9	52,1	49,6	50,4	49,4	50,6
Latvija	46,5	53,5	46,3	53,7	46,3	53,7	46,1	53,9
pilsētas	46,0	54,0	45,8	54,2	45,6	54,4	45,0	55,0
lauki	47,4	52,6	47,5	52,5	47,8	52,2	48,5	51,5

Avoti:

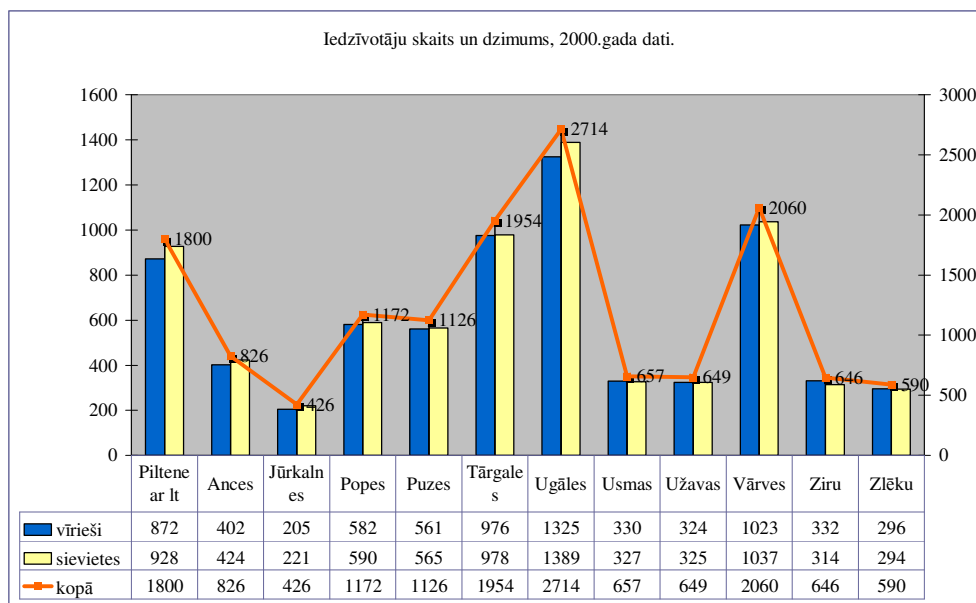
1989.gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti Latvijas PSR. Rīga, 1990.

Latvijas demogrāfijas gadagrāmata. Rīga, 1995.

2000.gada tautas skaitīšanas provizorisks rezultāti. Statistikas biļetens. Rīga, 2001.

Demogrāfija 2005. Statistisko datu krājums. Rīga, 2005.

3. attēls. Iedzīvotāju skaits un dzimumstruktūra Ventspils rajona vietēja līmeņa pašvaldībās (2000)

Ventspils rajonā iedzīvotāju dzimuma struktūras rādītāji atšķiras no Latvijas vidējiem, kā arī kaimiņu rajonu rādītājiem, kur vīriešu skaits ir vidēji 47-48%. Dzimumstruktūras atšķirību amplitūda sasniedz 5-6 procentpunktus un svārstās +1 līdz +2% ietvaros.

Gan Latvijas vidējie iedzīvotāju dzimuma struktūras rādītāji gan arī Ventspils rajona rādītāji liecina, ka pēdējā desmitgadē vīriešu un sieviešu skaita atšķirības samazinās laukos un pieaug pilsētās.

2.2.1.2. Iedzīvotāju kustība

Iedzīvotāju dabiskais pieaugums Ventspils rajonā pēdējos 10 gados ir negatīvs – mirstība pārsniedz dzimstību. Tomēr situācija Ventspils rajonā ir labvēlīgāka nekā daudzos citos Latvijas apvidos. To atklāj dabiskā pieauguma rādītāju salīdzinājums. Ventspils rajonā laikā no 1995. līdz 2004. gadam dabiskās kustības gaitā notiekošo procesu summārais rādītājs (iedzīvotāju skaita samazināšanās skaitliskā vērtība) uz 1000 cilvēkiem nekad nav pārsniedzis valsts vidējo rādītāju.

Pēdējos gados rajona iedzīvotāju skaitu arvien spēcīgāk ietekmē arī migrācijas process. 2003.-2004. gados ilgtermiņa migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem Ventspils rajonā ievērojami pārsniedz Latvijas vidējos rādītājus.

2.2.1.2.1. tabula. Iedzīvotāju dabiskā kustība
Ventspils rajonā

	Uz 1000 iedzīvotājiem														
	1995			1996			1997			1998			1999		
	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums
Rajonā	11,5	15,9	-4,4	11,1	14,1	-3,0	9,3	15,3	-6,0	9,8	14,8	-5,0	10,0	15,2	-5,2
pilsētās	7,3	13,8	-6,5	4,9	9,0	-4,1	9,0	11,5	-2,5	3,3	7,4	-4,1	5,8	10,7	-4,9
laukos	11,9	16,1	-4,2	11,7	14,6	-2,9	9,3	15,7	-6,4	10,4	15,5	-5,1	10,4	15,6	-5,2
Latvijā	8,6	15,5	-6,9	7,9	13,8	-5,9	7,6	13,6	-6,0	7,5	14,0	-6,5	8,0	13,5	-5,5
pilsētās	7,7	14,7	-7,0	7,0	12,8	-5,8	6,9	12,6	-5,8	6,7	13,0	-6,3	7,2	12,7	-5,5
laukos	10,6	17,3	-6,7	10,0	15,9	-5,9	9,3	15,7	-6,3	9,3	16,0	-6,7	9,7	15,4	-5,7

	Uz 1000 iedzīvotājiem														
	2000			2001			2002			2003			2004		
	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums	dzimuši	miruši	dabiskais pieaugums
Rajonā	9,6	13,4	-3,8	9,9	12,3	-2,4	9,7	11,7	-2,0	8,7	13,5	-4,8	9,9	12,3	-2,4
pilsētās*	4,1	7,3	-3,2	7,7	11,0	-3,3	6,7	12,8	-6,1	9,0	17,4	-8,4	nav datu	nav datu	nav datu
laukos	10,1	13,9	-3,8	10,1	13,0	-2,9	9,6	11,8	-2,2	8,6	13,8	-5,2	nav datu	nav datu	nav datu
Latvijā	8,5	13,6	-5,1	8,3	14,0	-5,7	8,6	13,9	-5,3	9,0	13,9	-4,9	8,8	13,8	-5,0
pilsētās	7,9	12,9	-5,0	7,8	13,4	-5,6	8,2	13,3	-5,1	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu
laukos	10,0	15,0	-5,0	9,4	15,3	-5,9	9,4	15,2	-5,8	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu

* Sākot ar 2001.gadu – Piltenes pilsētas iedzīvotāji kopā ar tās lauku teritorijas iedzīvotājiem.

Avots:

Latvijas demogrāfijas gadagrāmata, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005.

2.2.1.2.2. tabula. Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija

	2000			2001			2002		
	imigrācija	emigrācija	saldo	imigrācija	emigrācija	saldo	imigrācija	emigrācija	saldo
	Kopējā migrācija								
Ventspils rajons	366	414	-48	303	333	-30	330	359	-29
Latvija	36616	42120	-5504	33225	38384	-5159	32841	34675	-1834
	Uz 1000 iedzīvotājiem								
Ventspils rajons	25,1	28,4	-3,3	20,8	22,9	-2,1	22,8	24,8	-2,0
Latvija	15,4	16,2	-0,8	14,1	16,2	-2,2	14,0	14,8	-0,8

	2003			2004		
	imigrācija	emigrācija	saldo	imigrācija	emigrācija	saldo
	Kopējā migrācija					
Ventspils rajons	478	658	-180	503	568	-65
Latvija	64193	65039	-846	62156	63235	-1079
	Uz 1000 iedzīvotājiem					
Ventspils rajons	33,3	45,9	-12,6	35,5	40,1	-4,6
Latvija	27,6	28,0	-0,4	26,9	27,3	-0,4

Avoti:

Latvijas demogrāfijas gadagrāmata 2001. CSP, 2001, 154.-158.lpp.

Latvijas demogrāfijas gadagrāmata 2002. CSP, 2002, 160.-161.lpp.

Latvijas demogrāfijas gadagrāmata 2003. CSP, 2003, 163.-164.lpp.

Demogrāfija 2004. Statistisko datu krājums. CSP, 2004, 169.-170.lpp.

Demogrāfija 2005. Statistisko datu krājums. CSP, 2005, 136.lpp.

2.2.1.3. Iedzīvotāju izglītība

Latvijā iedzīvotāju izglītības līmenis tiek fiksēts tikai tautas skaitīšanās. 2000.gada tautas skaitīšanās jautājums tika uzdots 15 un vairāk gadu veciem cilvēkiem un atbilde uz to bija brīvpārītīga. Valstī uz šo jautājumu atbildējuši 90,1% no attiecīgā vecuma iedzīvotājiem, Ventspils rajonā – 94,7%. No atbildējušo Ventspils rajona iedzīvotāju kopskaita 5,9% iedzīvotāju ir augstākā izglītība, 41,8% – vidējā, 41,1% – pamatskolas, 8,7% – sākumskolas, 1,7% – mazāk par 4 klasēm.

2.2.1.3.1.tabula. Iedzīvotāju izglītība Ventspils rajona pašvaldībās (2000)

	Uz jautājumu atbildējušo skaits ¹	No tiem ar izglītību, %					
		augstāko	vidējo speciālo	vispārējo vidējo	pamat-skolas	sākum-skolas	mazāk par 4 klasēm
Pilsētas							
Piltene ar l.t.	1358	5,7	16,7	27,1	39,3	6,8	4,4
Pagasti							
Ances	632	4,1	13,5	23,4	45,3	10,1	3,6
Jūrkalnes	316	7,0	13,3	25,0	42,7	9,8	2,2
Popes	883	6,8	14,2	22,2	43,4	10,7	2,7
Puzes	881	8,0	19,6	23,0	36,8	10,8	1,8
Tārgales	1369	5,1	14,5	30,5	40,8	7,4	1,7
Ugāles	2105	6,8	15,9	27,4	39,5	8,3	2,1
Usmas	478	5,3	16,5	20,7	45,4	9,4	2,7
Užavas	487	6,8	17,3	24,2	36,1	10,7	4,9
Vārves	1526	5,5	15,4	30,1	41,9	5,4	1,7
Ziru	468	3,0	14,1	24,1	48,7	7,7	2,4
Zlēku	415	5,3	16,9	19,5	43,6	12,1	2,6
Vidēji pagastos		6,0	15,6	26,0	41,4	8,7	2,3
Vidēji rajonā	10918	5,9	15,7	26,2	41,2	8,4	2,6
Vidēji valstī	1751804	13,9	20,2	31,0	26,5	5,9	2,5

* Iedzīvotāji 15 un vairāk gadu vecumā.

Avots:

Latvijas 2000.gada tautas skaitīšanas rezultāti. Statistikas datu krājums. Rīga, 2002, 187., 201.lpp.

2.2.1.4. Iedzīvotāju izvietojums teritorijā

Ventspils rajona iedzīvotāju izvietojums teritorijā būtiski mainījās laikā no 1950.-1990.gadam, kad perioda sākumā pastāvošo samērā vienmērīgo iedzīvotāju izvietojumu pa visu rajona lauku teritoriju, izņemot mežainos apvidus, nomainīja nevienmērīgs izvietojums. Iedzīvotāju koncentrēšanās notikusi Ventspils pilsētā, kas kopš 1949. gada administratīvi nav Ventspils rajona sastāvdaļa, kā arī lauku pagastu diferencēšanās pēc iedzīvotāju koncentrācijas pakāpes ciemos un iedzīvotāju blīvuma teritorijā. Šajā periodā izmaiņas iedzīvotāju izvietojumā ir daudz kardinālākas nekā tai pašā periodā notikušās rajona iedzīvotāju skaita izmaiņas.

2.2.1.4.1. tabula. Iedzīvotāju skaits Ventspils rajona pašvaldībās.

Pašvaldība	1989 ²⁾	1979 ²⁾	1970 ²⁾
Gads			
Pilsētas			
Piltene	1193	895	617
Lauku apdzīvotās vietas			
Piltenes lauku teritorija			
Ūdrande	121	173	141
Landze	136	224	106
Lagzdiene		27	73
Gārzde	12	48	64
Vecmuižciems		91	54
Jaunzemji	31	82	
Branči		27	39
Dzilģuciems		61	30
Karaļciems		103	28
Beste		120	25
Irši		36	
Zuru mežniecība	31		
Ances pagasts			
Ance	312	312	270
Irbene	584 ⁶⁾		
Virpe	56	68	213
Jorniņi	51	56	79
Rinda	45	44	77
Lonaste		43	67
Jauntīli (Tīli)		37	57
Jūrkalnes pagasts			
Jūrkalne	174	102	84
Ošlauki			
Labragciems			
Popes pagasts			
Pope	623	360	258
Vēde		59	90
Dārzkalni		40	
Jaunāmuiža	43		
Puzes pagasts			
Stikli	188	149	387

Pašvaldība	1989²⁾	1979²⁾	1970²⁾
Gads			
Puzesmuiža	52	111	131
Amele	71	130	127
Blāzma	536	314	108
Puzenieki	36	87	91
Nīcnieki (Nīcciems)	24	82	
Trebejciems		43	
Dandzītes	27		
Licnieki			32
Gružas		27	
Tārgales pagasts			
Asaras		201	130
Tārgale	603	269	109
Dokupe	202		
Krievlauki (Ventas)	100	98	90
Upmalas	32	56	88
Celmi (Burtņieki)	63	66	80
Dzelzceļnieki	43	51	69
Ēvarti	62	66	68
Zagatņieki			65
Muižnieki	25	47	63
Bērziņi		26	57
Pavasari	44	71	57
Oši			49
Lodes (Šķēres)	41		49
St. Ventspils II	41	46	49
Mazkaķi			48
Oviši	23	33	47
Miķeļbāka (Miķeļtornis)	19	46	47
Elkšķene	16	52	46
Liepene	30	43	25
Akmeņdziras	12		45
Būšnieki	17		38
Cīruļi			36
Lapsas			36
Skaras (Atpūtas)	78	42	35
Jaunkalēji		40	
Teteri			35
Diždamaņi		26	33
Niedriņi (Rēcnieku ciems, Diždēnavas)	88	29	
Diždēnavas		62	
Irbes (Lielirbe)	29	39	33
Mauruciems	77	71	30
Lūžņa	41		29
Elkšķenes mežniecība		28	29
Platene	27	45	27
Rijņieki		44	

Pašvaldība	1989²⁾	1979²⁾	1970²⁾
Gads			
Krūmiņi			27
Ozoliņi			26
Ezernieki		38	26
Plēsumi		36	
Pūrkalni	27	33	
Brīvkalni			25
Ugāles pagasts			
Ugāle	2709	1791	1600
Māteri	51	132	189
Cirkale	25	70	157
Sirgumi		62	115
Modes		78	110
Rāpati		51	100
Dzirnavas	51		93
Vecsīneps		203	81
Dzirciems		46	80
Ciesengure		133	59
Usmas pagasts			
Dzirnavas	25	56	85
Gīgas			69
Usmas stacija	26	51	68
Usma	357	173	56
Laukgaļi		32	37
Kalniņi		30	
Klajumi		29	
Muižgaļi			33
Vijupes			31
Amjūdze		26	31
Zaļaisciems			27
Uzavas pagasts			
Užava	341	187	230
Sārmate	7	130	
Silmalas	22	107	36
Vendzavas		47	
Kurpnieki		37	
Ostnieki	36		
Lībciems		28	34
Vārves pagasts			
Zūras (lauks.skola)	458	467	525
Vārve	551	311	113
Ventava	526	201	
Bangas	170		
Jaunmuiža	66	68	47
Stubkrogs		33	46
Stirbes			35
Laukgaļi		34	

Pašvaldība	1989²⁾	1979²⁾	1970²⁾
Gads			
Mangali	49		
Leči	39		
Liezde	37		
Cirpstene	34		
Ziru pagasts			
Vendzavas		66	176
Tērande	18	63	101
Sise	28	65	97
Ziras	304	101	62
Siliņi	28		
Brieži			37
Ziru skola			29
Ausekli			26
Zlēku pagasts			
Zlēkas	306	188	131
Veclinieki		58	58
Krācnieki		44	53
Ceļarāji			50
Laidzes ciems	28	47	
Pasilciems	26		32
Dzirnavas		31	27
Avotiņi		30	

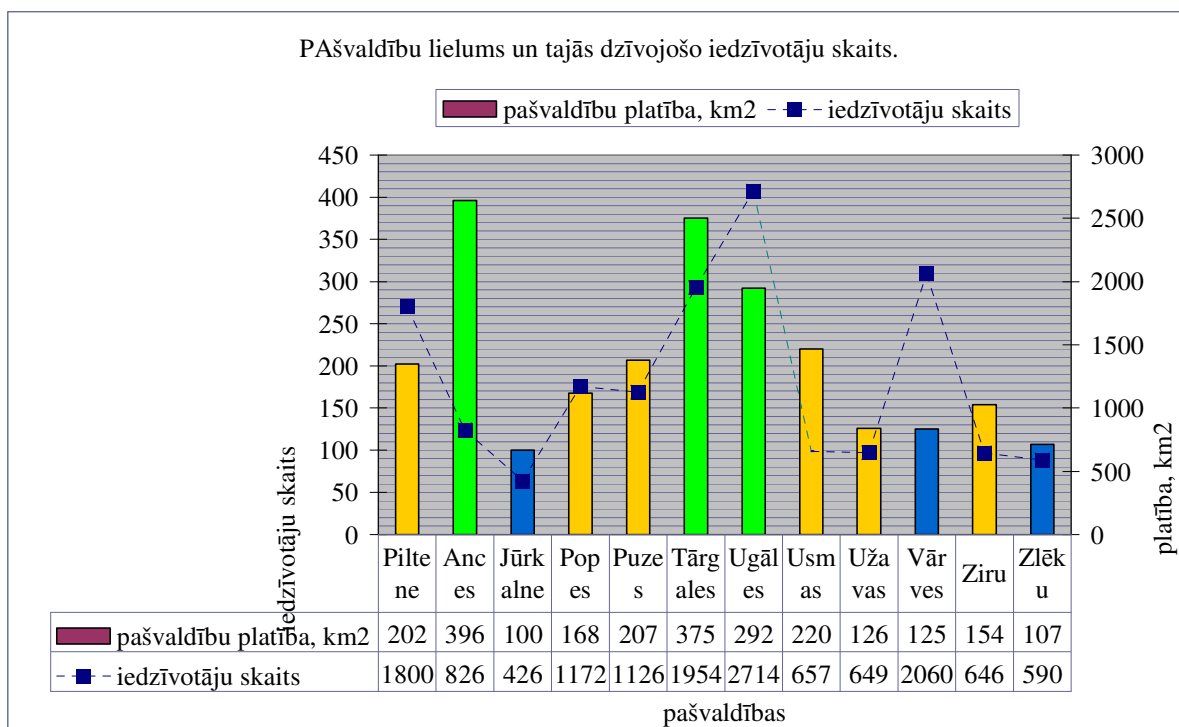
Attiecīgā gada tautas skaitīšanas dati.

Avoti: Lielākās lauku apdzīvotās vietas Latvijā (1970.gada tautas skaitīšanas dati). Centrālā statistikas pārvalde, 1973.

Lielākās lauku apdzīvotās vietas Latvijā (1979.gada tautas skaitīšanas dati). Centrālā statistikas pārvalde, 1980. Npublicēti 1989.gada tautas skaitīšanas materiāli.

1935. gada tautas skaitīšanā Piltenes pilsētā bija 735 iedzīvotāji, bet lauku teritorijā nav bijusi neviena ciema tipa apdzīvota vieta. 2000. gada tautas skaitīšanas publicētajos materiālos ir ziņas tikai par apdzīvotajām vietām ar vairāk kā 500 iedzīvotājiem.

4. attēls. Ventspils rajona vietējo pašvaldību teritorija un iedzīvotāju skaits (2000)

Lielākie rajona pagasti ir Ances, Tārgales un Ugāles pagasts, mazākie – Jūrkalnes, Zlēku, Vārves, Užavas pagasts.

Iedzīvotāju skaits un blīvums Ventspils rajona pašvaldībās ir krasi atšķirīgs – attiecība starp Ugāles pagastā dzīvojošo (2581 cilv.) un Jūrkalnes pagastā dzīvojošo (425 cilv.) skaitu ir 6:1. Visblīvāk apdzīvots ir Vārves pagasts (16,1 cilv./km²), visretāk – Ances pagasts (2,0 cilv./km²) un vidēja lieluma pagasts – Usma (3,0 cilv./km²).

2.2.1.4.2.tabula. Iedzīvotāju skaits un blīvums Ventspils rajona pašvaldībās

	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits				Iedzīvotāju blīvums, cilv./km ²		
	1989	1996	2000	2005	1996	2000	2005
PILSĒTAS							
PILTENE	1193	1228	1140	1738*	9,5*	89,0	8,6*
PILTENES LT	736	694	630			3,0	
PAGASTI:							
ANCE	891	785	826	780	2,0	2,1	2,0
JŪRKALNE	386	384	426	425	3,8	4,3	4,3
POPE	1163	1084	1172	1132	6,5	7,0	6,8
PUZE	1255	1202	1126	1068	5,8	5,4	5,2
TĀRGALE	2036	1892	1954	1950	5,0	5,4	5,4

	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits				Iedzīvotāju blīvums, cilv./km ²		
	1989	1996	2000	2005	1996	2000	2005
UGĀLE	3196	2605	2714	2581	8,9	9,3	8,8
USMA	673	590	657	648	2,7	3,0	3,0
UŽAVA	684	674	649	619	5,3	5,2	4,9
VĀRVE	2147	1924	2060	2025	15,4	16,4	16,1
ZIRAS	718	640	646	581	4,2	4,2	3,8
ZLĒKAS	623	530	590	576	5,0	5,5	5,4
VIDĒJI RAJONĀ LAUKOS	1209	1084	1181	1126	5,8	5,9	5,7
VIDĒJI KURZEMES REĢIONĀ LAUKOS	365733*	334536	322366	310673	24,6	23,7	22,8
VIDĒJI VALSTĪ	2666567	2501660	2424150	2306434	39,0	36,8	35,7

*Piltene kopā ar lauku teritoriju.

**Iedzīvotāju skaits 1990.gada sākumā.

Avoti:

1989.gada tautas skaitīšanas rezultāti Latvijā. Statistisku datu krājums. Rīga, 1992.

Ventspils rajona pilsētas un pagasti. Statistikas datu krājums. Rīga, 1997.

Latvijas 2000.gada tautas skaitīšanas rezultāti. Statistikas datu krājums. Rīga, 2002.

Demogrāfija 2005. Statistisko datu krājums. Rīga, 2005.

Ventspils rajonam raksturīga „vidējā” pagasta iedzīvotāju skaits ir 1181 cilvēks, iedzīvotāju vidējais blīvums – 5,5 cilv./km².

Pamatojoties uz vidējo rādītāju, tiek pieņemts, ka teorētiski Ventspils rajonam raksturīgā pagastā iedzīvotāju skaits ir 900 - 1100 cilvēku, iedzīvotāju blīvums ir 5-6 cilv./km².

Ventspils rajonā var izdalīt pagastus, kuros iedzīvotāju skaits un blīvums:

- pārsniedz gan rajonam raksturīgo vidējā pagasta iedzīvotāju skaitu, gan iedzīvotāju blīvuma rādītāju. Šajā grupā ietilpst Ugāles, Vārves, Puzes, Popes pagasti, kuros iedzīvotāju skaits pārsniedz 1100 cilvēku, bet iedzīvotāju blīvums – 6 cilv./km²;
- ir tuvs raksturīgā pagasta rādītājiem. Tiem atbilst vienīgi Tārgales un Zlēku pagasti;
- ir zemāks nekā raksturīgā pagastā. Šajā grupā ietilpst vairākums pagastu – Usmas, Ances, Jūrkalnes, Užasvas un Ziru pagasti, kā arī Piltenes lauku teritorija, kuros ir mazāk par 900 iedzīvotājiem un iedzīvotāju blīvums ir nedaudz vairāk nekā 5 cilv./km².

2.3. Apdzīvotās vietas

2.3.1. Apdzīvoto vietu sasniedzamība, daudzums un lielums

1989.gadā, saskaņā ar publicētajiem tautas skaitīšanas datiem, Ventspils rajonā bijusi viena pilsētīpa un 906 lauku apdzīvotas vietas ar vairāk nekā 25 iedzīvotājiem, bet tikai viena ar vairāk nekā 1000 iedzīvotājiem un trīs - ar vairāk nekā 500 iedzīvotājiem.

Ventspils rajons robežojas ar republikas nozīmes pilsētu Ventspili un Talsu, Kuldīgas un Liepājas rajoniem.

2.3.1.1.tabula. Apdzīvoto vietu sasniedzamība

Pagasts/pilsēta	Attālums no pašvaldības centra līdz			
	pašvaldības attālākajam punktam (km)	tuvākajām pilsētām (km)	rajona centram (km)	Tuvākais pašvaldības un attālums līdz tam (km)
Piltene	13	Ventspils – 24 Kuldīga – 40	24	Tārgale – 15
Ances pagasts	21	Ventspils – 42	42	Pope – 19
Jūrkalnes pagasts	14	Pāvilosta – 25 Liepāja – 71 Ventspils – 50	50	Alsunga – 13
Popes pagasts	18	Ventspils – 18 Talsi – 55	18	Ventspils – 18
Puzes pagasts	20	Ventspils – 35 Talsi – 45	35	Ugāle – 10
Tārgales pagasts	65	Ventspils – 11	11	Ventspils – 11
Ugāles pagasts	25	Ventspils – 38 Talsi – 42	38	Blāzma – 10
Usmas pagasts	14	Ventspils – 55 Talsi – 32	55	Ugāle – 17
Užavas pagasts	14	Ventspils – 23 Liepāja – 91	23	Ventava – 9
Vārves pagasts	22	Ventspils – 10	10	Zīras – 10
Ziru pagasts	15	Ventspils – 28 Kuldīga – 38	28	Ventava – 8
Zlēku pagasts	13	Kuldīga – 20 Ventspils – 39	39	Ēdole – 20 Piltene 16

1980-to gadu beigās Ventspils rajonā lauku apdzīvoto vietu tīklā lielu apdzīvoto vietu īpatsvars ir zemāks kā Latvijā kopumā, toties augstāks ir vidēja lieluma apdzīvoto vietu, kā arī viensētu īpatsvars. Tas norāda uz zināmu attīstības procesa savdabību, ko nosaka augstais mežiem klāto platību īpatsvars un kā sekas tam ir zema iedzīvotāju blīvums.

2.3.1.2. tabula. Lauku apdzīvoto vietu klasifikācija un iedzīvotāju koncentrācija ciemos-pašvaldību administratīvajos centros, 1989.g.*

Pašvaldība	Apdzīvoto vietu skaits								Iedzīvotāju skaits pašvaldības centrā*	No kopējā iedzīvotāju skaita pašvaldībā	
	pavisam	biezi apdzīvotas vietas						reti apdzīvotas vietas			citas apdzīvotas vietas
		lielciemi	vidējiemi	mazciemi	aprupes ciemi	dārzkopju un vasarnīcu ciemi	skrajciemi				
Piltene ar l.t.	11	-	-	3	1	-	2	5	1217	66,8	
Pagasti:											
Ances	9	-	1	3	-	-	3	2	455	59,8	
Jūrkalnes	2	-	1	-	-	-	-	1	184	46,7	
Popes	4	-	1	1	-	-	2	-	599	54,2	
Puzes	10	-	1	5	1	-	2	1	535	45,1	
Tārgales	27	-	2	12	-	3	7	3	603	32,9	
Ugāles	7	1	-	2	-	-	4	-	2606	85,0	
Usmas	7	-	1	3	-	-	2	1	351	56,8	
Užavas	7	-	1	1	-	-	4	1	320	50,0	
Vārves	15	-	3	4	-	1	-	7	524	27,0	
Ziru	5	-	1	3	1	-	-	-	318	49,5	
Zlēku	6	-	1	2	-	-	-	3	267	48,7	

* Ciemu klasifikācija un iedzīvotāju skaits ciemos- centros (1989.g.) – pēc [Turlajs, Milliņš.

Avots: J.Turlajs, G.Milliņš. Latvijas apdzīvotās vietas: klasifikācija, vērtēšanas kritēriji, ciemu saraksts, kartes. Rīga, 1998.

J. Turlaja un G. Milliņa darba ietvaros Latvijas lauku apdzīvotās vietas ir klasificētas, apvienojot rādītājus, kas vienlaikus norāda to izcelsmi, tagadējo struktūru, funkciju un lielumu. Darbā norādīts, ka ciema robežās ietilpst arī skolas, slimnīcas, pasta nodaļas u.tml., kas atrodas ne tālāk kā 500 m no pārējās apbūves. Likumdošanā ciemi definēti kā „lauku apdzīvotas vietas ar koncentrētu apbūvi, kurā attālums starp apbūvētajām teritorijām nepārsniedz 200 m robežu”.

Skrajciemus, kas raksturīgi jūras piekrastei, J. Turlajs un G. Milliņš definē kā „viensētu grupas bez kompaktas apbūves, kas sastāv vismaz no četrām apdzīvotām sētām un kuras vēsturiski iedzīvotāji uzskata par vienotām un apzīmē tās ar vienu nosaukumu”.

Piltenes pilsētā iedzīvotāju skaits ir mazāks par „Likumā par administratīvā iedalījuma un apdzīvoto vietu statusu” noteikto rajona pilsētas kategorijā iekļaujamai pilsētai nepieciešamā minimālā iedzīvotāju skaita – 2000 cilvēku. Piltene pilsētas statusu ieguvusi 1557. gadā un saglabā to kā vēsturisku vērtību.

2005.gadā Ventspils rajonā ir 12 ciemi ar vairāk kā 300 iedzīvotājiem, no kuriem lielākā daļa ir pagastu administratīvie centri - Ance, Jūrkalne, Blāzma, Tārgale, Usma, Užava, Ventava, Ugāle, Ziras, Zlēkas. Pašvaldību sniegtās ziņas par lauku apdzīvotajām vietām ir visai nepilnīgas.

2.3.1.3. tabula. Lielākās lauku apdzīvotās vietas 2005. gadā (pašvaldību dati, 2005)

	Apdzīvotās vietas, pavisam	no tām ar iedzīvotāju skaitu						
		mazāk par 20	21-100	101-200	201-500	501-1000	1001-2000	2001-3000
Ventspils rajonā	66							
Ances pagastā	2	121		1 – 123 iedz.	Ance – 455 iedz.			
Jūrkalnes pagastā	3	206	Ošlauki – 30 iedz. Labragciems – 54 iedz.		Jūrkalne – 416 iedz.			
Piltenes pilsēta	1	-					Piltene – 1240 iedz.	
Piltenes lauku teritorija	5	354	1 – 57 iedz. 3 – 83 iedz.	1 – 136 iedz.				
Popes pagasts	6	304	4 ar 30 iedz.	1 – 110 iedz.		Pope – 640 iedz.		
Puzes pagasts	6	138	Puzenieki Puzes muiža Dandzītes Nīcciems Trēbējciems		Blāzma – 489 iedz.			
Tārgales pagasts	19	380	16 – 549 iedz.	1 – 100 iedz.	1 – 206 iedz.	Tārgale – 603 iedz.		
Ugāles pagasts	5	367	4 – 223 iedz.					Ugāle – 2006 iedz.
Usmas pagasts	3	217	2 – 51 iedz.		Usma – 351 iedz.			
Užavas pagasts	4	220	2 – 47 iedz. 1 – 68 iedz.		Užava – 320 iedz.			
Vārves pagasts	6	664	Leči Cīrpstene Pasieste		Ventava – 441 iedz. Vārve – 350 iedz. Zūras – 356 iedz.			
Ziru pagasts	2	286	1 – 28 iedz.		Zīras – 318 iedz.			
Zlēku pagasts	5	174	Pasilciems Laidzesciems Vāverciems Upesciems	Upesciems	Zlēkas – 250 iedz.			

Blīvāk apdzīvotās teritorijas izvietojas ap Ventspili, abpus Ventai un abpus transporta koridoram (dzelzceļš, autoceļš) Ventspils-Rīga. Mežu masīvu klātās teritorijās gar rajona austrumu un dienvidrobežu apdzīvotu vietu ir maz.

2.3.2. Raksturīgie apdzīvoto vietu tipi

Lauku apdzīvoto vietu kopumā ietilpst ļoti dažādas apdzīvotas vietas. Tās var klasificēt pēc dažādiem kritērijiem: lieluma, iedzīvotāju skaita, vecuma, ģenēzes, funkcijas.

Ventspils rajona teritorijas plānojuma projekta vajadzībām apdzīvotās vietas grupētas, saglabājot dalījumu „biezi un reti apdzīvotas vietas”. Izmantoti divu veidu plānošanai nozīmīgi kritēriji – pašreizējā funkcija un tādi apdzīvotas vietas izcelsmes (ģenēzes) aspekti, kas raksturo apbūvi un labiekārtojumu.

Reti apdzīvotas vietas. Viensētas veido vairāk kā 90% no rajona apdzīvoto vietu kopuma. Tās parasti funkcionē vai nu tikai kā ģimenes mājoklis, vai arī kā mājoklis un zemnieku vai piemājas saimniecības ražošanas bāze. Dažkārt tajās tiek attīstīta uzņēmējdarbība: mazumtirdzniecība, lauksaimniecības, mezsaimniecības produkcijas pārstrāde, tūrisma pakalpojumi u.c. Daudzu viensētu iedzīvotāju skaits samazinājies līdz kritiskam minimumam – 1-2 cilvēkiem. 1990-to gadu sākuma prognoze par sagaidāmo viensētu skaita palielināšanos nav piepildījies. Viensētu galvenā loma rajona apdzīvoto vietu tīklā ir nodrošināt lauku teritoriju, īpaši nomaļu apvidu, apdzīvotību.

Viensētu ēkas parasti celtas 19.gs. beigās vai 20.gs. pirmajā pusē un ilgstoši netika savlaicīgi remontētas un atjaunotas, tās bieži ir sliktā tehniskā stāvoklī un bez labierīcībām. Vairumā pagastu ir arī vairākas 1990-os gados atjaunotas vai jaunuzceltas viensētas, kuru apbūves kvalitāte un sakoptība parasti ir laba.

Viensētu grupas (mājkopas, arī apdzīvotas vietas pie bijušajām fermām, piejūras skrajciemi), parasti vairāku viensētu kopa vai 1960-os gados celta 8-12 dzīvokļu māja pie fermas. Pēc sava tipoloģiskā un funkcionālā satura, kā arī iedzīvotāju skaita tās lauku apdzīvoto vietu hierarhijā ir visneviendabīgākais apdzīvoto vietu tips. Ventspils rajona piejūras skrajciemā, lai tos atzītu par ciemiem, būtu jābūt vismaz 4 pastāvīgi apdzīvotām sētām.

Ciemi. Latvijas likumi nenosaka ciemu statusu un robežas. Saskaņā ar LR likumdošanu, apdzīvotās vietas ieskaita ciema kategorijā vai izslēdz no tās attiecīgās rajona pilsētas dome, novada dome vai pagasta padome, ciemu robežas apstiprinot ar teritorijas plānojumu. Ciemu robežas noteic, iekļaujot apbūves zemes, bet ne visas šim ciemam vēsturiski piederīgās zemes.

Saskaņā ar „Aizsargjoslu likuma” (1997., grozījumi 05.07.2005.) 67.pantu ciemu robežas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā apstiprina Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija pēc saskaņošanas ar Vides ministriju, pamatojoties uz pašvaldības priekšlikumu vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma projektā. Aizsargjoslu likuma pārejas noteikumu 2.punkts nosaka, ka līdz 2004.gada 1.jūlijam RAPLM pēc saskaņošanas ar Vides ministriju, pamatojoties uz pašvaldību iesniegtu priekšlikumu vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, apstiprina ciemu robežas, kuru robežas vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā ir noteiktas līdz šī likuma 67.panta spēkā stāšanās dienai 23.07.2003.

Daļā Ventspils rajona pašvaldību ciemu statuss ir noteikts ar pagasta padomes lēmumu, to robežas – ar pašvaldības teritorijas plānojumu. Daudzu ciemu robežas noteiktas nekonkrēti, tajās ietilpst neapbūvētas, neapdzīvotas platības, t.i., robežas noteiktas neatbilstoši likumā formulētajai definīcijai: ciems ir apdzīvota vieta, kurā ir vēsturiski radusies koncentrēta apbūve. Pie ciemu statusa noteikšanas pieder arī unikāla nosaukuma piešķiršana.

Rajona ciemi pilda gan mājokļa funkciju, gan nodrošina ražošanas vai pakalpojumu uzņēmumu darbību. Jūrkalne, Zīras, Užava, Ventava, Zūras, Zlēkas, Piltene, Tārgale, Usma, Ugāle, Pope, Blāzmas, Ance ar pakalpojumiem nodrošina plašāku apkārtni, t.i., pilda vietējā centra funkcijas. Šiem ciemiem izveidojušās saiknes pakalpojumu jomā (uzņēmējiem, iestāžu vadītājiem, preču piegādātājiem). Ne tikai ar pakalpojumiem, bet arī ar darba vietām plašāku apkārtni spēj nodrošināt tikai atsevišķi ciemi – Zlēkas, Usma, Ugāle. Pēdējiem ir izveidojušās dažādu veidu noturīgas saiknes ar citām rajona apdzīvotām vietām.

2.3.2.1. tabula. Ekonomiski aktīvu uzņēmumu izvietojums rajonā (2005.gads, pašvaldību sniegtie dati)

Pašvaldība	Profilejošas tautsaimniecības nozares	Tirdzniecības un sadzīves pakalpojumi	Tūrisms	Ražošanas uzņēmumi
Ances	Piena un gaļas lopkopība	Veikali		Piena un gaļas lopkopības uzņēmums Kokapstrādes uzņēmums
Jūrkalnes	Zvejniecība, nozvejas limits 2005.g. – 3385 t/gadā Graudu pirmapstrāde	4 veikali – pagasta teritorijā 4 kafējnīcas – pagasta teritorijā	20 viesu mājas	Kokapstrādes uzņēmums 10 zvejniecības uzņēmumi Graudu kalte
Piltenes ar l.t.	Piena un gaļas lopkopība Graudkopība Augļkopība Truškopība Zvejniecība (Ventā)	4 veikali Piltenē Sadzīves pakalpojumu uzņēmums – ķīmiskā tīrīšana, veļas mazgāšana	1 kempings	2 lopu fermas Sertificēta lopkautuve Graudu kalte Zivju apstrādes uzņēmums 2 maizes ceptuves Kokapstrādes uzņēmums Mēbeļu ražotne Mežistrādes uzņēmums Ceļu apsaimniekošanas uzņēmums Skuju pārstrādes ražotne
Popes	Zirgkopība Gaļas lopkopība Cūkkopība Kokaudzētava	Kafējnīca 4 veikali – Popē Autoveikals Frizieris Riepu darbnīca	2 viesu mājas; Meža taka (LVM)	Zirgu ferma (20 galvas) 3 liellopu fermas (kopā 700 galvas) Galdniecība 2 būvniecības uzņēmumi Transporta firma Gaļas pārstrādes cehs
Puzes	Graudkopība	4 veikali – Blāzmā	3 viesu mājas	Maizes ceptuve

Pašvaldība	Profilejošas tautsaimniecības nozares	Tirdzniecības un sadzīves pakalpojumi	Tūrisms	Ražošanas uzņēmumi
	Piena un gaļas lopkopība Netradicionālā lauksaimniecība (ūdeļu audzēšana) Augļkopība	Frizētava Autoserviss		Kokzāģētava Sertificēta lopkautuve
Tārgales	Gaļas un piena lopkopība 1 Graudkopība Dārzenkopība Zirgkopība Zvejniecība (jūra un Irbes upe), nozvejas limits 2005.g. – 360 t/gadā	Kafejnīca 7 veikali – pagasta teritorijā Frizieris Ķīmiskā tīrītava Sadzīves tehnikas remonts	3 kempingi un viesu mājas	Gaļas un piena lopkopības ferma 3 piena lopkopības fermas (450 galvas) 2 zirgkopības fermas Kokaudzētava Kokapstrāde Mēbeļu ražotne Galdniecība Guļbūvju ražotne Ventspils autobusu parks – daļēji atrodas pagasta teritorijā Ceļu būves uzņēmums Transporta un kravu pārvadājumu uzņēmums Tehnikas noma un pakalpojumu uzņēmums Autokapsēta
Ugāles	Piena un gaļas lopkopība Graudkopība Mežkopība un mežizstrāde	3 veikali 3 kafejnīcas 2 autoservisi Krājbankas nodaļa	2 viesu mājas	4 piena un gaļas lopkopības uzņēmumi Jahtu, laivu būvniecības uzņēmums Ērģelbūves darbnīca Asfaltbetona rūpnīca Kokskaidu granulu ražotne Kokapstrādes uzņēmums 2 zivju apstrādes uzņēmumi Šūšanas darbnīca Kokogļu ražotne Automašīnu un tehnikas remonta un

Pašvaldība	Profilejošas tautsaimniecības nozares	Tirdzniecības un sadzīves pakalpojumi	Tūrisms	Ražošanas uzņēmumi
Usmas	Gaļas lopkopība Piena lopkopība (mazas saimniecības – 5-10 govīs)	3 veikali Kafejnīca	10 viesu mājas 1 viesnīca SPA centrs	tirdzniecības uzņēmums Gaļas lopkopības uzņēmums Graudu kalte 5 kokapstrādes uzņēmumi (t.sk. 2 galdniecības, kokzāģētava) Būvniecības uzņēmums
Užavas	Zvejniecība (Baltijas jūra, upes), nozvejas limits 2005.g. – 796 t/gadā Netradicionālā lauksaimniecība (700 – šinšilas, fazāni, baloži) Piena un gaļas lopkopība Zirgkopība Graudkopība	Autoserviss Frizieris 2 veikali – Užavā	Viesnīca 2 viesu mājas	4 zvejnieku saimniecības; 40 privātie zvejnieki 4 lopkopības fermas Zirgudzētava Alus darītava „Užava” Vēja ģeneratori
Vārves	Piena un gaļas lopkopība Netradicionālā lauksaimniecība Augļkopība Zirgkopība Graudkopība Dārzenkopība un kartupeļu audzēšana Biškopība Zvejniecība (Baltijas jūra, upes), nozvejas limits 2005.g. – 278 t/gadā	5 veikali – Ventavā, Vārvē, Zūrās Kafejnīca	Viesu māja	Gaļas pārstrādes ceļš Kokapstrādes uzņēmums Meliorācijas un ceļu būves uzņēmums Šrots Autoserviss Sertificēta lopkautuve Plānoti: kartupeļu pārstrāde, metālapstrāde, mēbeļu ražošana, kūdras izstrāde
Ziru	Piena lopkopība Graudkopība Mežkopība, kokapstrāde	2 veikali Zirās	Kempings	Kokapstrādes uzņēmums
Zlēku	Cūkkopība Graudkopība	2 veikali Zlēkās	2 viesu mājas	Cūkkopības ferma Gateris Lauksaimniecības uzņēmums

Pagasta centra funkcijas parasti pilda ciems, kurā atrodas pagasta administratīvās iestādes. Parasti ciemā – pagasta centrā – atrodas arī pašvaldības sociālās infrastruktūras iestādes,

iedzīvotāji var saņemt sakaru, tirdzniecības u.c. pakalpojumus. Ventspils rajona savdabība ir tā, ka blīvāk apdzīvotajās pašvaldībās ir vairāki pēc iedzīvotāju skaita un piedāvātajiem pakalpojumiem līdzvērtīgi ciemi – centri. Piemēram, Vārves pagastā konstatējami trīs: Ventava, Zūras un Vārve.

Izteikta viena centra dominante izveidojusies mazāk blīvi apdzīvotajās pašvaldībās – Jūrkalnē, Užavā, Zirās, Zlūkās, Usmā, Ugālē, Ancē, Popē, Puzē un Piltenes pilsētā ar l.t.

Pagastu centru apbūve veidojusies, sākot ar 19.gs, līdz pat 1990-to gadu sākumam, izmantojot katram periodam raksturīgos apbūves paņēmienus un celtniecības materiālus. Ventspils rajona lauku apdzīvoto vietu tīkla attīstību ietekmējuši specifiskie ģeogrāfiskie apstākļi – lieli mežu un purvu masīvi, jūras piekrastes esamība. Jūras piekrastē atradās zvejnieku ciemi, iekšzemē apdzīvotās vietas veidojās un attīstījās kā zemnieku saimniecību un muižu centri īpašnieku un saimes dzīvesvietas. Muižas apbūves raksturīgas, piemēram, Zlūkās, Vārve, Popē, Zūras, Rindā, Ancē, Puzeniekos.

Laika periodā no 1945. līdz 1991.gadam lauku apdzīvojamā struktūras attīstību visā Latvijā ietekmēja lauku lielsaimniecību izveide un lauku perspektīvo ciematu izbūve. Rajona 100 km garā Baltijas jūras piekraste bija PSRS rietumu robeža, un tur ierobežoja civiliedzīvotāju uzturēšanos. Pierobežas joslā bija izvietotas dažādas karaspēka daļu bāzes – robež aizsardzības, pretgaisa aizsardzības, tanku karaspēka daļas, Ventspils kosmiskās izlūkošanas centrs, sakaru un radiotehnikas daļas, noliktavas, medicīniskās daļas, kā arī kara poligoni.

Pašreiz ciemos-lauku centros (bijušajos perspektīvos ciematos) esošā dzīvojamā apbūve sastāv galvenokārt no daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves – 2-3 stāvu, atsevišķos ciemos arī 4-5 stāvu sekciju tipa ēkām. Mazstāvu dzīvojamā apbūve - viengimenes ēkas. Ciemi nodrošināti ar centralizētu ūdensapgādi un kanalizāciju. Ciemos iekārtotā centrālā apkure tagad daudzviet tiek izmantota tikai daļēji, apsildot sociālās infrastruktūras objektus un dažas citas pašvaldību lietotas ēkas.

Ciemi, kas nepilda centra funkcijas, ievērojami atšķiras no iepriekš raksturotajiem. Šo ciemu attīstība saistīta vai nu ar atsevišķām apkalpes iestādēm (Stikli – pie specializētas internātskolas, Landze – pie sociālās aprūpes centra) vai arī ar bijušo/esošo lauku lielsaimniecību ražošanas nodrošināšanu (ciemi pie fermām un lopkopības kompleksiem, retāk – mehāniskām darbnīcām, noliktavām u.c. ražošanas objektiem). Tostarp ir arī ciemi, kuru izbūve uzsākta, iecerot tos kā kādas lielsaimniecības centrus, bet apturēta jau izbūves sākumstadijā. Mājokļi atrodas pielāgotās 19.gs. beigū- 20.gs. sākuma ēkās, 1960-1980-os gados celtās vairākstāvu sekciju tipa ēkās, viengimenes ēkās, bieži tās ir Līvānu māju būves kombinātā ražotās ēkas. Atsevišķos gadījumos šādā ciemā var būt tikai viena 4-8-12 dzīvokļu dzīvojamā ēka. Šie ciemi nepilda centra funkcijas, tajos nav apkārtnes iedzīvotāju apkalpei domātu sociālās infrastruktūras objektu. Atsevišķos gadījumos šādos ciemos ir veikals.

Lauku ciemā Ugāle kopš kolektivizācijas sākuma tika attīstīts kolhoza centrs. Tur darbojās arī mežsaimniecības pārvaldes iestāde un uzņēmumi. Laikā 1970.-1980.gads Ugālē tika uzcelta drenu cauruļu rūpnīca „Usma” un 5-stāvu daudzdzīvokļu māju kvartāls, lai izmitinātu rūpniecības uzņēmumā nodarbinātos.

2.3.3. Saiknes starp apdzīvotām vietām

Saikņu starp apdzīvotajām vietām raksturošanai izmantojami divu veidu rādītāji:

- tādi, kas raksturo fiziskās struktūras, kuru esamība un darbība rada priekšnosacījumus mobilitātes un sakaru attīstībai (satiksmes infrastruktūras tīkls,

transporta sistēmas, pārvadu tīkls, pasta darbība, sakari, elektroniskie sakari, informatīvie tīkli u.tml.);

- tādi, kas raksturo iedzīvotāju plūsmas – migrantu un svārstmigrantu skaitu, tūristu skaitu u.tml.

Saiknes daļa arī saimnieciskās, kuras savstarpēji īsteno uzņēmumi; pārvaldes, kuras savstarpēji īsteno valsts iestādes un pašvaldības; privātajās/individuālajās, kuras īsteno iedzīvotāji, lai apmierinātu savas vajadzības pēc darba, pakalpojumiem.

Viens no priekšnosacījumiem intensīvu saikņu attīstībai ir iedzīvotāju prasībām atbilstoša sasniedzamība. Sasniedzamību var izteikt ar attālumu, kas jāpārvar, ar laiku, kas jāpatērē, ar naudu, kas jāiztērē, lai no vienas apdzīvotās vietas sasniegtu otru. Plānojot visbiežāk nosaka apdzīvotas vietas – kāda noteikta līmeņa centra - sasniedzamību no tās ietekmes zonā esošajām apdzīvotajām vietām. Padomju plānošanā plaši lietotais jēdziens „apkalpošanas rādiuss” izteica sasniedzamību, izteiktu kā attālumu no noteikta ranga centra. Pašlaik nav definēti nosacījumi par rajonu un reģionu centru sasniedzamību.

Ventspils rajona satiksmes infrastruktūru un nodrošinājuma ar sabiedrisko transportu un sakariem apskatu skatīt atbilstošajā nodaļā.

Nav precīzas informācijas par starp apdzīvotajām vietām pastāvošajām saimnieciskajām saiknēm, t.i., uzņēmumu īstenotajām horizontālajām un vertikālajām saiknēm. Administratīvās saiknes „pa vertikāli” regulāri tiek īstenotas starp Ventspils pilsētā izvietoto rajona padomi un vietējo pašvaldību padomēm - Jūrkalnes, Užavas, Zirū, Ventavas, Tārgales, Ugāles, Usmas, Puzes, Popes un Ances ciemā un domi Piltenes pilsētā, kā arī starp rajona centrā izvietotajām valsts iestādēm un iepriekšminēto vietējo pašvaldību padomēm un domi, fiziskām un juridiskām personām. „Pa horizontāli” īstenotas tiek atsevišķas administratīvo iestāžu saiknes. Piemēram, Lauku atbalsta dienests, Ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Valsts policija.

Nav pilnvērtīgu datu par iedzīvotāju individuāli īstenotajām saiknēm. Starp šī veida saiknēm ar noteiktu regularitāti izdalās saiknes ar darba vietu un saiknes ar izglītības iestādi. Lielākā darba vietu koncentrācija ir pašvaldību centros – Piltenē un lauku ciemos – zemākā līmeņa centros, īpaši Ugālē, Užavā, Ventavā. Var spriest, ka arī citos pagastos vairums īstenoto darba saikņu notiek no mazajām lauku apdzīvotajām vietām uz pagasta centru.

Ārpus savas pašvaldības robežām tiek iegūta galvenokārt vidējā izglītība, jo vidusskolas ir Ventspils pilsētā un tikai divās rajona pašvaldībās: Piltenes pilsētā ar l.t. un Ugāles pagastā. Pēc pašvaldību sniegtās informācijas Ventspils pilsētas vidusskolās mācās audzēkņi galvenokārt no Tārgales, Vārves, Užavas pagastiem, Piltenes – no Zirū, Zlēku pagastiem, Ugāles– no Popes, Puzes, Usmas pagastiem. Pastāv izglītības saiknes starp Ventspils rajona Jūrkalnes un Užavas pagasta apdzīvotajām vietām un Liepājas rajona Pāvilostu, Zlēku pagastu un Kuldīgu.

1999.gadā veiktā analīze liecina, ka pagastu centru sasniedzamība vairumā Ventspils rajona pagastu visā to teritorijā nepārsniedz 10 km. Izņēmums ir reti apdzīvotās teritorijas ar augstu mežu un purvu īpatsvaru zemes izmantošanā gar Baltijas jūras piekrasti.

2.4. Pakalpojumi, valsts un pašvaldību pārvaldes iestādes

Ventspils rajona administratīvajos centros sniegtie valsts un pašvaldības pakalpojumi iedalāmi sekojošās grupās:

- vietējās un rajona pašvaldības sniegtie pakalpojumi: pagasta padome, tūrisma un/vai cita veida informācijas centrs, izglītības iestāde (pamatskola/ vidusskola/ cita

veida), interešu izglītības iestāde (mākslas/ mūzikas skola/ cita veida), pirmsskolas izglītības iestāde, sociālie pakalpojumi, kultūras, izklaides, sporta pakalpojumi (kultūras nams, novadpētniecības muzejs, bibliotēka, estrāde, stadions, sporta halle, atpūtas parki, rotaļlaukumi u.tml.);

- valsts sniegtie pakalpojumi: pasta nodaļa, policijas iecirkņa inspektors, Valsts mežu dienesta mežniecība, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) iestāde, Lauku atbalsta dienesta konsultants;
- privātu uzņēmumu sniegtie pakalpojumi: veikali, finanšu un kredītiestādes, degvielas uzpildes stacijas, ģimenes ārsta prakse vai veselības punkti.

Visos esošajos 12 pašvaldību centros nodrošināta pirmkārt vietējās pašvaldības sniegto pakalpojumu pakete – pagasta padome, pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību, sociālie pakalpojumi (sociālais darbinieks), dažāda veida kultūras iestādes. Vairumā no tiem tiek sniegti arī valsts vai privātā sektora nodrošināti pakalpojumi: veselības aprūpē (ģimenes ārsta prakse vai veselības punkts), pasta nodaļa, mazumtirdzniecības veikali. Visās pašvaldībās ir Lauku atbalsta dienesta konsultants. Atsevišķās pašvaldībās (Vārvē, Tārgalē, Usmā) pašvaldība vai privātais sektors sniedz papildus pakalpojumus sociālajā jomā un izglītībā (Jauniešu atbalsta centrs „Ligzda”, jauniešu centrs Tārgalē, Usmas kristīgā tautskola).

Piltēnē un Ugālē tiek sniegts plašāks pakalpojumu klāsts. Bez jau iepriekš minētajiem šajos centros atrodas vidusskola, mūzikas skolas. Ugālē atrodas pašvaldības SIA „Veselības un sociālās aprūpes centrs „Ugāle””. Īpaša veida sociālie pakalpojumi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām izvietoti Landzē (Piltēnes l.t.) un Stiklos (Puzes pagasts).

Četros pašvaldību centros (Zirās, Ancē, Ugālē, Piltēnē) atrodas mežniecības, vienā – Piltēnē – ugunsdzēsēju depo.

2.4.1. tabula. Ventspils rajona pašvaldībās pieejamie pakalpojumi (pašvaldību dati, 2005.)

Pašvaldība	Pašvaldību un valsts pakalpojumi			Valsts iestāžu pakalpojumi	Privātā sektora pakalpojumi
	izglītības	veselības un sociālās aprūpes	kultūras, izklaides, sporta		
Ances	Ancē pamatskola Pirmsskolas izglītības iestāde	Veselības punkts Sociālā pansija Ancē	Bibliotēka	Mežniecība Ancē	Aptieka
Jūrkalnes	Jūrkalnē pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību	Veselības punkts Sociālais darbinieks – Jūrkalnē	Tautas nams Estrāde Muzejs Bibliotēka Tūrisma informācijas centrs Katoļu baznīca Plānots- sporta zāle	Pasts Jūrkalnē Policists	4 veikali – pagasta teritorijā 4 kafējnīcas – pagasta teritorijā DUS
Piltēnes	Piltēnē Vidusskola	Ģimenes ārsta prakse	Kultūras nams	Pasts	4 veikali

Pašvaldība	Pašvaldību un valsts pakalpojumi			Valsts iestāžu pakalpojumi	Privātā sektora pakalpojumi
	izglītības	veselības un sociālās aprūpes	kultūras, izklaides, sporta		
ar l.t.	Mūzikas skola Sporta skolas filiāle Pirmsskolas izglītības iestāde Bērnu-jauniešu centrs	Sociālais darbinieks Piltenē	Bibliotēka Muzejs Stadions Šautuve; Estrāde – Piltenes pilsdrupās	Mežniecība Iecirkņa policists VUGD Piltenē Pansionāts cilvēkiem ar īpašām vajadzībām Landzē	Sadzīves pakalpojumi (ķīmiskā tīrīšana, veļas mazgāšana) Aptieka DUS Piltenē
Popes	Popē Pamatskola Pirmsskolas izglītības iestāde	Ģimenes ārsta palīgs ar ārsta izbraukumu 2 reizes nedēļā Sociālais darbinieks Popē	Tautas nams Bibliotēka Autotrase Angārs-sporta zāle Popē Estrāde – rajona nozīmes Muzejs Popes baptistu draudze	Pasts Popē Policists	Kafejnīca 4 veikali Riepu darbnīca Popē Autoveikals Frizieris DUS
Puzes	Blāzmā pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību	Ģimenes ārsta palīgs ar ārsta izbraukumu 1 reizi nedēļā Blāzmā Ģimenes ārsta palīgs ar ārsta izbraukumu 1 reizi nedēļā Stiklos Bērnu nams Sociālais darbinieks Puzē	Bibliotēka	Pasts Blāzmā, Amelē Policists Speciālā internātpamatskola Stiklos	4 veikali Blāzmā Frizētava Autoserviss DUS
Tārgales	Tārgalē pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību Jauniešu centrs	Ģimenes ārsta prakse Sociālais darbinieks Tārgalē	Estrāde Tārgalē Bibliotēka	Pasts Tārgalē Policists	Kafejnīca 7 veikali pagasta teritorijā Frizieris Ķīmiskā tīrītava Sadzīves tehnikas remonts Kafejnīca DUS
Ugāles	Ugālē Vidusskola	2 ģimenes ārsta prakses	Kultūras nams Bibliotēka	Pasts Ugālē, Māteros,	3 veikali 3 kafejnīcas

Pašvaldība	Pašvaldību un valsts pakalpojumi			Valsts iestāžu pakalpojumi	Privātā sektora pakalpojumi
	izglītības	veselības un sociālās aprūpes	kultūras, izklaides, sporta		
	Mūzikas skola Sporta skolas filiāle Pirmsskolas izglītības iestāde	Pašvaldības SIA Veselības un sociālās aprūpes centrs „Ugāle” Sociālais darbinieks Ugālē	Luterāņu baznīca Sporta manēža	Vecsienpēs (Cirkalē) Policists Mežniecība Ugālē	2 autoservisi 2 aptiekas DUS Krājbankas nodaļa
Usmas	Usmā pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību Usmas Kristīgā tautskola	Ģimenes ārsta palīgs ar ārsta izbraukumu Sociālais darbinieks Usmā	Bibliotēka Luterāņu baznīca Burāšana Usmas ezerā Plānots - sporta halles celtniecība	Pasts Usmā Policists	3 veikali kafejnīca DUS
Užavas	Užavā pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību	Ģimenes ārsta palīgs ar ārsta pakalpojumiem 1x nedēļā Sociālais darbinieks Užavā	Bibliotēka Užavā Tautas nams	Pasts Užavā Policists	Autoserviss Frizieris 2 veikali Užavā
Vārves	Ventavā Pamatskola Pirmsskolas izglītības iestāde	Ģimenes ārsta prakse Jauniešu atbalsta centrs „Ligzda” Vārvē Bērnu rotaļu un attīstības centrs „Tīne” Zūrās Ģimenes ārsta palīgs Vārvē Sociālais darbinieks	Muzejs Stadions Zūrās Bibliotēka Vārvē, Zūrās, Ventavā	Pasts Vārvē, Zūrās Policists	5 veikali Ventavā, Vārvē, Zūrās 1 krodziņš DUS*)
Ziru	Zirās pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību	Ģimenes ārsta palīgs ar ārsta pakalpojumiem 1x nedēļā Sociālais darbinieks Zirās	Angārs sporta nodarbībām Bibliotēka	Pasts – Zirās Policists Mežniecība Zirās	2 veikali – Zirās
Zlēku	Zlēkās pamatskola ar 5-6 gadīgo bērnu apmācību	Ģimenes ārsta prakse un ārsta palīga pakalpojumi 1x nedēļā Zlēkās Sociālais darbinieks Zlēkās	Tautas nams Bibliotēka – Zlēkās Estrāde un parks	Pasts Zlēkās Policists	2 veikali Zlēkās aptieka Zlēkās

*) Plānots

Ventspilī pieejami valsts un rajona pašvaldības sniegtie pakalpojumi – visas valsts pārvaldes iestāžu institūcijas, kuru izvietošana paredzēta katrā administratīvā rajona centrā, saskaņā ar valsts institūciju teritoriālo sistēmu. Tās ir:

Institūcija	Pakļautība
Rajona padome Izglītības pārvalde Rajona padomes Būvvalde	
Reģionālā daudzprofilu slimnīca pašvaldības SIA „Ventspils slimnīca”, zobārstniecība	
Militārā dienesta iesaukšanas centra reģionālā Valsts militārā dienesta pārvalde	Aizsardzības ministrija
Valsts ieņēmumu dienesta rajona nodaļas nodokļu inspekcija	Finanšu ministrija
Valsts kases norēķinu centrs	Finanšu ministrija
Rajona policijas pārvalde	Iekšlietu ministrija
Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes rajona nodaļa	Iekšlietu ministrija
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nodaļa	Iekšlietu ministrija
Rajona kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	Kultūras ministrija
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras filiāle	Labklājības ministrija
Nodarbinātības valsts dienesta centrs	Labklājības ministrija
Valsts aģentūra „Sabiedrības veselības aģentūra” Ventspils filiāle	Veselības ministrija
Ceļu satiksmes drošības direkcijas rajona nodaļa	Satiksmes ministrija
Autoceļu direkcija	Satiksmes ministrija
“Latvijas pasta” rajona filiāle	Satiksmes ministrija
Naturalizācijas pārvalde	Tieslietu ministrija
Valsts zemes dienesta nodaļa	Aizsardzības ministrija
Arhīvs	Tieslietu ministrija
Zemesgrāmatu nodaļa	Tieslietu ministrija
Rajona veterinārā pārvalde	Zemkopības ministrija
Valsts augu aizsardzības dienesta rajona nodaļa	Zemkopības ministrija
Rajona valsts sēkļu inspekcija	Zemkopības ministrija
Lauku atbalsta dienesta Ventspils rajona konsultāciju birojs	Zemkopības ministrija
Ventspils reģionālā vides pārvalde	Vides ministrija
Darba inspekcija	Labklājības ministrija
Ziemeļkurzemes virsmežniecība	Zemkopības ministrija
Ventspils rajona prokuratūra	Tieslietu ministrija
Ventspils rajona tiesa	Tieslietu ministrija
Apgabaltiesa	Tieslietu ministrija

2.5. Apdzīvojuma telpiskā struktūra

2.5.1. Apdzīvoto vietu izvietojums teritorijā

Apdzīvoto vietu izvietojumu teritorijās, kur galvenais saimnieciskās darbības veids ir lauksaimniecība un mežsaimniecība, nosaka ģeogrāfiskie faktori un ar tiem saistītās zemes izmantošanas iespējas, kā arī galveno satiksmes ceļu trasējums.

Ventspils rajona apdzīvojuma telpiskā struktūra izveidojusies fiziski ģeogrāfisko un vēsturisku apstākļu ietekmē.

Ventspils rajona vidusdaļā (Užavas, Vārves, Tārgales pagasti, Zlēku apkārtnē) atrodas rajonā auglīgākās lauksaimnieciskās zemes, pārējai teritorijai vairāk raksturīgs ir paugurains reljefs, meži, purvi, ezeri.

Rajonu šķērso Latvijas apdzīvojuma attīstībai nozīmīgais austrumu-rietumu transporta koridors – autoceļš A10 Rīga-Ventspils un dzelzceļš, kas šķērso rajona teritoriju dienvidaustrumu - ziemeļrietumu virzienā. Šī koridora ietvaros funkcionējošās dzelzceļa līnijas Rīga-Ventspils un autoceļa Rīga-Ventspils būvniecības ekspluatācijas uzsākšanu 19.gs.beigās – 20.gs. sākumā ievērojami ietekmējusi apdzīvoto vietu attīstību. Tā nozīmība laika gaitā nav mainījies.

Bez galvenā autoceļa rajona teritorijas apdzīvojuma struktūras veidošanā ievērojama nozīme ir autoceļam P108 Kuldīga-Ventspils un piekrastes autoceļam P111 Ventspils(Leči) - Grobiņa gar kuriem apdzīvotība un apdzīvojuma blīvums ir pat lielāks nekā gar autoceļu A10 Rīga-Ventspils.

Pirmais ceļš šķērso rajonu tā vidusdaļā, otrs stiepjas paralēli Baltijas jūras piekrastei no rajona robežas ar Liepājas rajonu gandrīz līdz Užavai pie Ventas savienojoties ar ceļu P108 Ventspils – Kuldīga - Saldus.

Rajona ziemeļdaļā esošā apdzīvojuma pastāvēšanu nodrošina piekrastes autoceļš P124 Ventspils-Kolka.

Ventas upes labajā krastā apdzīvojuma struktūru ietekmē autoceļš P122 Ventspils – Piltene un autoceļš 1309 Piltene - Zlēkas, kas arī trasēts Ventas tecējuma virzienā.

Minētie ceļi veido karkasu, pie kura vai kura tuvumā attīstījušās 7 no tām 11 lauku apdzīvotām vietām, kas pilda vietējo centru funkcijas (Jūrkalne, Užava, Ventava, Zlēkas, Piltene, Ugāle, Pope). Aptuveni 5-10 km attālumā no karkasa atrodas pārējie 4 vietējie centri – Ziras, Ance, Usma un Blāzma.

Šie ceļi tad arī veido rajona apdzīvojuma struktūras pamatelementu – telpisko karkasu, pie un ap kuru organizējas apdzīvotās vietas un pakārtoto ceļu sistēma.

Lauku apdzīvoto vietu izvietojums rajona teritorijā ir izteikti asimetrisks – rajona rietumu un dienviddaļā gan pie karkasa ceļiem, gan to ietekmes zonās apdzīvoto vietu blīvums ir manāmi augstāks, tās veido plašākas ietekmes zonas nekā vidus un īpaši ziemeļu daļā. Piemēram, posmā Ventspils-Ventava apdzīvoto vietu koncentrācijas zonas platums ir apmēram 6 km, gar ceļiem Ventspils-Liepāja un Ventspils-Zlēkas – apmēram 3 km, bet pie ceļa Ventspils-Kolka šādas zonas praktiski nav.

2.5.2. Rajona apdzīvojuma struktūra

Rajona apdzīvojuma struktūras pamatelementu, tās telpisko karkasu, veido ģeogrāfisko asu un nozīmīgāko ceļu tīklojums un ap tiem izvietotās apdzīvotās vietas. Ventspils rajonā šim karkasam ir „vēdekļveida” forma.

Rajona apdzīvojuma struktūras karkasa galvenais mezgls ir Ventspils – pilsēta, kas pilda arī rajona centra funkciju, kaut arī administratīvi nav rajona sastāvdaļa. Ventspils izvietota rajona ziemeļrietumu daļā, blīvāk apdzīvoto karkasa asu sateces punktā. Lielākie centri: Piltene – rajona pilsēta ar lauku ciema kapacitāti – teritorijas vidusdaļā, Ventas labajā krastā pie karkasa mazāk blīvi apdzīvotās pamatnes – Ventspils–Zlēku ass un Ugāle – lauku ciems ar ievērojami lielāku kapacitāti nekā pārējie rajona lauku ciemi – teritorijas vidusdaļā pie austrumu – rietumu transporta koridora.

2.5.2.tabula. Ventspils rajona apdzīvojuma karkass(pašvaldību dati,2005.)

Karkasa elements	Apdzīvoto vietu nosaukums un iedzīvotāju skaits	
	ciemi – lauku centri un citas apdzīvotās vietas tiešā ietekmes zonā	ciemi – lauku centri un citas apdzīvotās vietas attālinātā ietekmes zonā 3-10 km
Rietumu-austrumu koridors A10 Rīga-Tukums-Talsi-Ventspils Dzelzceļš Rīga-Ventspils	Ugāle – 2006 Pope – 640	Usma – 351 Ugāles dzirnavas – 51 Blāzma – 489 Puzenieki – 36 Puzes muiža – 52
Kopā: iedzīvotāji apdzīvotās vietas	2646 2	979 5
Ventas ass P108 Kuldīga-Ventspils P122 Zlēkas-Ventspils	Užava – 320 Ventava – 441 Zūras – 356 Leči – 39 Vārve – 350 Zlēkas – 250 Piltene – 1240 Tārgale – 603 Dokupe – 202	Zīras – 318 Tērande – 18 Sārnate – 7
Kopā: apdzīvotās vietas	3801 9	343 3
Jūras piekraste Ziemeļu virziens P124 Ventspils- Kolka	Oviši – 23 Miķeļtorņis – 19 Liepene – 30	Ance – 455 Rinda – 45
Kopā: apdzīvotās vietas	72 3	500 2
Dienvidu virziens P111 Liepāja-Ventspils	Jūrkalne – 416 Labrags – 54	
Kopā: iedzīvotāji apdzīvotās vietas	470 2	- -
Pavisam pie apdzīvojuma karkasa: apdzīvotās vietas	6989 16	1822 10

Lielākajās apdzīvotās vietās pie apdzīvojuma asīm dzīvo 48 % rajona iedzīvotāju, to ietekmes zonā – 53 %. Iedzīvotāju un apdzīvoto vietu sablīvēšanās pie apdzīvojuma asīm un tām pieguļošajās teritorijās ir raksturīga parādība, kas konstatējama ne vien Ventspils rajonā, bet arī daudzos citos Latvijas rajonos.

Ventspils rajona teritorijā apdzīvotās vietas nav vienmērīgi izvietotas. Tās koncentrētas rajona teritorijas rietumu daļā, rajona teritorijas centrālajai un ziemeļdaļai daļai saglabājoties mazāk

apdzīvotai. Ļoti plaša mežiem klāta neapdzīvota zona pastāv gar rajona sauszemes robežām: ar Talsu rajonu – Ances, Puzes, Usmas un Ugāles pagastā; ar Kuldīgas rajonu – Ugāles un Zlēku pagastā. Maz apdzīvota ir arī jūras piekraste, īpaši ziemeļdaļā.

2.5.3. Centru sistēma

Latvijas apdzīvojuma sistēmā ir izveidojusies un funkcionē piecu līmeņu centru sistēma:

- zemākais – pagasta centrs;
- vietējais – rajona pilsēta vai lauku ciems;
- vidējais – pilsēta - rajona centrs;
- augstākais – republikas pilsēta (t.sk. Ventspils), kuru teritorijas ir administratīvi atdalītas no rajonu teritorijām, kā arī Valmieras un Jēkabpils pilsēta, kuru teritorijas administratīvi ietilpst rajonu teritorijās;
- visaugstākais – galvaspilsēta.

Katrs augstāka līmeņa centrs nodrošina arī tos pakalpojumus, kuriem jābūt pieejamiem par to zemāko līmeņu centros. Ventspils rajons šajā sistēmā iekļaujas daļēji – tajā nav atsevišķi pastāvoša vidējā līmeņa centra. Vidējā līmeņa centra funkcijas izvietotas Ventspilī – pilsētā, kas pilda arī augstākā līmeņa centra funkcijas.

Ventspils rajona teritorijā funkcionē pirmo divu līmeņu centri, augstākā un vidējā līmeņa centru rajona administratīvajā teritorijā nav. Augstākā un vidējā līmeņa pakalpojumi tiek nodrošināti Ventspils pilsētā. Tie vairumam rajona iedzīvotāju sasniedzami 30-40 minūšu laikā, izmantojot sabiedrisko transportu.

Zemākā līmeņa centri. Vismaz viens zemākā līmeņa centrs funkcionē gandrīz pusē no rajona pagastiem, pārējos ir pat vairāki šī līmeņa centri. Tas pagastos rada priekšnosacījumus ikdienā vajadzīgo pakalpojumu ērtas sasniedzamības nodrošināšanai. Zemākā līmeņa centra ietekmes zona parasti nepārsniedz sava pagasta robežas.

Vietējie centri. Rajonā ir trīs apdzīvotas vietas – Piltene, Ugāle un Ventava, kas daļēji veic vietēja līmeņa centru funkcijas. Tās ir spējīgas nodrošināt iedzīvotājiem vietēja līmeņa centram prasīto pakalpojumu minimumu un arī darba vietas, nodrošina ikdienā vajadzīgus vidējā līmeņa izglītības pakalpojumus (vidusskola, mūzikas skola, sporta skolas filiāle, pirmsskolas izglītības iestāde, bērnu-jauniešu centrs), veselības un sociālās aprūpes pakalpojumus (ambulance/doktorāts/ģimenes ārstu prakses), tirdzniecības un sadzīves pakalpojumu plašāku izvēli. Pakalpojumu klāsts un darba vietu izvēle ir plašāka Ugālē.

Piltenes apkalpes zonā ietilpst tikai tai piegulošais Zlēku pagasts.

Ugāles apkalpes zonā ietilpst Usmas, Puzes, Popes pagasts.

Rajona ziemeļrietumu nomalē nav apdzīvotas vietas, kas varētu izpildīt vietēja līmeņa centra lomu. Daļai Ances pagasta iedzīvotāju vietējā centra trūkumu pašu rajonā zināmā mērā var kompensēt samērā tuvu esošais kaimiņu Talsu rajona vietējā līmeņa centrs Dundaga. Šādas apdzīvotas vietas nav arī rajona rietumdaļā, Ventas kreisajā krastā.

Vietējā līmeņa centra attīstību Ventspils rajonā bremzējusi gan vidējā/augstākā līmeņa centra ērta sasniedzamība no blīvāk apdzīvotajām teritorijām, gan ļoti zems apdzīvojuma blīvums.

Augstākā līmeņa centrs – Ventspils pilsēta – administratīvi nav iekļauta rajona teritorijā.

Ventspils pilsētas centrveidojošā kapacitāte 20.gs. otrajā pusē ir ievērojami augusi un 21.gs. sākumā ir līdzvērtīga citu līdzīga apjoma augstākā līmeņa centru kapacitātei, pārspējot to divās sfērās - nodrošinājumā ar darba vietām² un nodrošinājumā ar kultūras un sporta iestādēm un kultūras dzīves aktivitātēm.

Abās šajās sfērās Ventspils nodrošinājums ir bagātīgāks nekā citu līdzīgu lieluma augstākā līmeņa centru.

Ventspils rajona centru sistēmas hierarhiskā struktūra atbilst tai, kas pastāv Latvijas rajonos, kuru centri ir republikas pilsētas.

Vairāk kā 70% rajona teritorijas atrodas pilnvērtīga vidējā un augstākā līmeņa centra Ventspils apkalpes zonā. Ārpus tās atrodas tikai rajona pierobežas teritorijas – daļa Ugāles, Ances, Zlēku un Jūrkalnes pagasta platības. Zlēku un Jūrkalnes pagasta teritorijas atrodas Kuldīgas rajona vidējā līmeņa centra apkalpes zonā.

---

² Nodrošināšana ar darba vietām ir viena no centrveidojošajām funkcijām. Latvijas apstākļos tā parasti netiek ievērtēta, jo nav informācijas. Pēc neoficiālas informācijas, Ventspilī darba vietu piedāvājums ir plašāks un daudzveidīgāks nekā vairumā Latvijas rajonu pilsētu.

3. ATVĒRTĀS TELPAS APRAKSTS. VIDES STĀVOKLIS

Ventspils rajona atvērtas telpas raksturlielumi – reljefs un tā formas, ģeoloģiskā struktūra, virszemes un pazemes ūdeņu sistēma, meži, augšņu auglība, kas vienlaicīgi veido rajona teritorijas telpiskās dimensijas vērtību un kvalitāti, arī paši par sevi ir vērtīgi dabas resursi, kuru atjaunošanās process ir salīdzinoši lēns vai pat nav iespējams. Vides stāvoklis, vides resursu izmantošana un antropogēnās slodzes izraisītais piesārņojums ir nozīmīgs teritorijas plānojuma aspekts ilgspējības nodrošināšanai.

3.1. Vispārīgs dabas pamatnes ģeoloģiski – ģeomorfoloģiskais raksturojums

Teritoriālo plānojumu un attīstību ietekmējošo faktoru vidū par svarīgiem uzskatāmi reljefs un mūsdienīgu ģeoloģiskie procesi, iežu virsslāņa raksturs, it īpaši tā biežums, ūdenscaurlaidīgums un fizikālā tehniskās īpašības. Svarīgi faktori ir arī gruntsūdens un spiedūdens horizontu dziļums un kvalitāte, pjezometrisko līmeņu starpība, derīgie izrakteņi, to veidi, izplatība un krājumi. Šī informācija nepieciešama teritorijas izmantošanas veidu izvēlei, dzīvojamo un saimniecības objektu izvietojuma noteikšanai, ūdensapgādes un vides aizsardzības pasākumu izstrādāšanai un realizēšanai.

3.2. Virsmas raksturs un reljefa īpašības

Ventspils rajons atrodas divos dabas rajonos – Piejūras zemienē un Kursas zemienē. Dabas rajonu robežas aptuveni sakrīt ar ģeomorfoloģisko rajonu robežām. Kvartārnogulumu segas uzbūves un virsmas reljefa atšķirības Piejūras zemienes un Kursas zemienes dabas apvidos izveidojās leduslaikmetā un pēcdeduslaikmetā. Kvartāra nogulumu slāņkopu sagulums, to litoloģiskās īpatnības un reljefs nosaka teritorijas virsmas noteci, drenāžu, augšņu veidošanās procesus un raksturīgās ainavas iezīmes. Teksta turpinājumā sniegts dabas rajonu un apvidu raksturojums.

Piejūras zemienē Ventspils rajonā ir vairāki dabas apvidi – *Ventavas līdzenums*, *Irves līdzenums* un *Piemares līdzenums* dienvidos no Sārnates. Šajos Baltijas jūras piekrastes līdzenumos nogulumu zemes virsmā un arī reljefs ir līdزیgs, jo to veidošanās norisinājās līdزیgos apstākļos leduslaikmeta beigu posmā un pēcdeduslaikmetā - vairāku Baltijas baseina attīstības stadiju, īpaši Litorīnas jūras viļņu abrāzijas (krastu erozijas) un akumulācijas rezultātā. Virsmas saposmājuma izveidē Baltijas jūras piekrastei paralēlās joslās ievērojama loma ir bijusi eolajiem procesiem (vēja darbībai) - izveidojot kāpu grēdas un atsevišķas, savrupas kāpas.

Svarīgi atzīmēt, ka Piejūras zemiene ietver Latvijas teritorijas dabiski vismainīgāko - joslu – Baltijas jūras krasta zonu. Tā ir mainīga platuma sauszemes un jūras ūdens saskares josla, kur pārmaiņus dominē sanešu akumulācijas un krasta abrāzijas procesi gan šķērseniski krasta līnijai gan arī paralēli tai. Izžuvušais smilšainais materiāls ir pakļauts vēja darbībai. Ventspils rajonā raksturīgi jūras stāvkrasti ar dažādos posmos atšķirīgu krasta augstumu. Morfoloģiski visizteiksmīgākie ir 10 – 15 m, pat līdz 20 m, augstie stāvkrasti gan smilšainos nogulumos, gan arī sarežģītas uzbūves kvartāra nogulumos. Tie sākas dienvidos no Jūrkalnes, turpinās līdz Sārnatei, ar atsevišķiem pārtraukumiem - līdz Užavas bākai, tad bijušā tankodroma teritorijā un arī ziemeļos no Ventspils – pie Staldzenes, Būšnieku bākas - Liepenes posmā (Eberhards, 2003). Vētru laikā stāvkrasti var būt pakļauti noskalošanai, kuras norise ir atkarīga arī no vēja virziena. Smilšainie, akumulatīvie krasti ir raksturīgi Irbes šaurumā no Lūžņas līdz Vaidei, kur

ir seklūdēns josla ar zemūdēns smilšu vāliem, smilšu pludmali un priekškāpām, kā arī ar mežiem apaugušas krasta kāpas. Sanešu akumulācijas posmi ar zemiem un pārsvarā lēzeniem krastiem un pludmalēm, kurus veido oļi – grants - smilts, sastopami atsevišķos posmos uz ziemeļiem no Užavas bākas, 4 - 5 km garš posms - dienvidos no Ventspils mola, kā arī no Jaunupes līdz Ovišiem (Eberhards, 2003).

Ventspils rajona esošo krasta abrāzijas posmu robežas ir attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu.

Ventavas līdzenuma robežkontūras iezīmē Litorīnas jūras nogulumu izplatība un Litorīnas jūras krastu veidojumi. Ventavas līdzenums aizņem Litorīnas jūras bijušo lagūnu (Juškevičs, Mūrniece, 1998). Austrumos tas robežojas ar Kursas zemienes Rindas līdzenumu, dienvidaustrumos ar Ugāles līdzenumu, dienvidos Piejūras zemienes Piemares līdzenumu, ziemeļos ar Irves līdzenumu. Līdzenuma virsa veido asimetrisku, ziemeļu - dienvidu virzienā stieptu ielieci, kuras austrumu mala pakāpeniski paaugstinās līdz 10 - 13 m vjl. bet rietumu malā krasu paaugstinājumu veido galvenokārt Baltijas jūras stadiju krasta akumulācijas veidojumi un piekrastes kāpu josla. Kāpu vaļņu virsas absolūtais augstums pārsvarā ir 15 - 20 m, vietām arī vairāk. Augstāko kāpu virsotņu augstums ir ap 30 m vjl., un tie ir visaugstākie virsmas punkti Ventavas līdzenumā. Tādi ir pie Lībciema (31,8 m vjl. – Ventavas līdzenuma visaugstākais punkts), pie Užavas bākas (30,2 m un 28,6 m vjl.), pie Ventspils pilsētas dienvidu robežas (31,1 m vjl.), Kokkalns pie Būšnieku bākas (29,3 m vjl.) un vēl dažas beznosaukuma virsotnes.

Ventavas līdzenuma vidusdaļu, virzienā no ziemeļiem - ziemeļrietumiem uz dienvidiem - dienvidaustrumiem šķērso Ventas ieleja, kuras platums te sasniedz 1,5 km, bet dziļums – 4 - 6 m. Gar Ventas ieleju līdzenuma virsas augstums pārsvarā ir 4 - 7 m vjl., bet dienvidos no Užavas tas pazeminās līdz 2,9 - 3,1 m vjl. Tikai vietām ir lēzeni virsas pacēlumi (7,5 - 11 m vjl.). Sārņates apkārtnē 3 - 5 m virs zemā līdzenuma paceļas augsto purvu kūdras kupolu virsotnes.

Kvartāra nogulumu segas veidošanos, tās biežumu un uzbūvi ietekmēja zemkvartāra virsas reljefs – t.i. pamatne, kurai uzguļ kvartāra nogulumi. Kopumā zemkvartāra virsa ir slīpa un pakāpeniski pazeminās no 0 m atzīmes līdzenuma austrumu malā līdz 40 - 60 m zem jūras līmeņa pie Baltijas jūras krasta līnijas. Zemkvartāra virsa nav līdzena, pie Zirām tajā ir ap 10 km garš un 5 km plats ziemeļu - dienvidu virzienā stiepts pacēlums, kur virsas augstums mainās no 20 m zem jūras līmeņa tā piekāpē līdz 1 m virs jūras līmeņa virsotnē. Ventas ieleja daļēji sakrīt ar senu ielejveida iegrauzumu pirmskvartāra iežos, kura platums sasniedz 2,5 - 3 km, tādējādi Venta atsevišķos posmos tek pa mantotu aprakto ieleju. Ielejveida iegrauzuma gultne posmā starp Ventspili un Ventavu atrodas 136 - 150 m zem jūras līmeņa. Vairāk nekā 100 m dziļo iegrauzumu aizpilda dažāda vecuma un izcelsmes kvartāra nogulumi (Juškevičs, Mūrniece, 1998).

Kvartāra nogulumu segas biežums ir nevienāds, kopumā tas palielinās no nepilniem 10 - 30 m apvidus austrumdaļā līdz 40 - 60 m rietumdaļā. Lielāks nogulumu biežums ir 1 - 2 km platajā piekrastes kāpu joslas rajonā, kur tas vietām pārsniedz 60 m. Tādējādi kvartāra nogulumu segas biežums un slāņu sagulums daļēji atspoguļojas virsmas reljefā. Maksimālais kvartāra nogulumu biežums – vairāk nekā 100 m, ir konstatēts minētajā apraktajā ielejveida iegrauzumā. Vietās, kur nogulumu biežums ir lielāks, novērojama lielāka to daudzveidība. Apvidus rietumdaļā un ielejveida iegrauzumā devona iežiem uzguļ kvartāra nogulumu sega, ko veido vairāku kvartāra apledojumu un starpleduslaikmetu nogulumu slāņkopas. Vertikālā griezumā no apakšas uz augšu mainās Lētīžas morēna (smilšmāls vai mālsmilts), Pulvernietu starpleduslaikmeta baseinu nogulumi (aleirīti un smilts), Kurzemes morēna un Latvijas morēna (pēdējā apledojuma smilšmāls vai mālsmilts). Austrumos no Ventas ielejas devona iežiem

uzguļ iepriekšējā apledojuuma Kurzemes morēna (pelēka vai zilganpelēka) vai arī pēdējā apledojuuma morēna. Apvidus lielākajā daļā leduslaikmeta nogulumus sedz Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras smilts un aleirīti. Ventspils lagūnas dziļākajā daļā zem Litorīnas jūras nogulumiem konstatēti arī senāku Baltijas baseina stadiju – Joldijas jūras un Ancilus ezera nogulumi – māli, aleirīti, aleirītiski māli. Tomēr vietām, piemēram, pie Zirām, Užavas, Piltenes, Tārgales, pēcleduslaikmeta baseinu nogulumi ir noskaloti un zemes virspusē atsedzas pēdējā apledojuuma pelēkbrūna mālsmilts vai smilšmāls ar grants graudiem, oļiem un laukakmeņiem.

Apvidus līdzenā reljefa dēļ teritorijas lielākajā daļā ir apgrūtināta virsmas notece, kas veicina pārmitru apstākļu veidošanos un virs leduslaikmeta vai pēcleduslaikmeta nogulumiem ir uzkrājusies kūdra. Tās biezums purvos pie Sārnates sasniedz 8 m. Kaut arī virsējam smilts slānim piemīt labas filtrācijas īpašības, ģeoloģiskās uzbūves īpatnības (ūdeni mazcaurlaidīgā morēnas slāņa nelielais dziļums un sagulums) nosaka gruntsūdeņu atrašanos ļoti tuvu virspusei (ap 1 m). Pārmitru apstākļu veidošanās ir saistīta arī ar starpslāņu pazemes ūdeņu atslogošanos Austrumkurzemes pamatiežu pacēluma rietumu nogāzē.

Piemares līdzenums aizņem tikai 4 - 6 km platu un nedaudz vairāk par 20 km garu joslu Ventspils rajona dienviddaļā, uz dienvidiem un dienvidaustrumiem no Sārnates purvu masīva un Ventspils lagūnas krasta. Teritorijas virsas augstums pārsvarā ir 15-20 m vjl, t. i. lielāks nekā Ventavas līdzenumā. Zemkvartāra virsa ir nedaudz slīpa Baltijas jūras virzienā un atrodas 50 - 60 m zem jūras līmeņa. Piemares līdzenuma ģeoloģiskā uzbūve ir līdzīga kā Ventavas līdzenumam. Atšķirībā no Ventavas līdzenuma, Piemares līdzenums ir Baltijas ledus ezera akumulācijas līdzenums, kura virsmu veido smilts un oļaina grants, kas uzguļ tieši ledāja nogulumiem – sakrokotiem Latvijas apledojuuma (vietām arī Kurzemes morēnas) slāņiem. Tā kā ledāja nogulumi te atrodas augstākā hipsometriskā līmenī nekā Ventavas līdzenumā, nav sastopami pēcleduslaikmeta baseinu stadiju (Joldijas jūras, Ancilus ezera un Litorīnas jūras) nogulumi. Līdzenuma virsējo slāņkopu litoloģiskās īpatnības un sagulums vērojams atsegumos 10 - 15 m augstajās Baltijas jūras krasta abraziņas kraujās. Tur redzams, ka zem Baltijas ledus ezera sagulošie ledāja nogulumi ir sakrokoti un to virsa ir nelīdzena. Vietām gar Baltijas jūras krastu smilšainie nogulumi veido vēja akumulācijas formas, tādējādi virsas augstums ir lielāks nekā līdzenuma vidusdaļā. Līdzenuma virsas ieliekums un uzbūve neveicina teritorijas drenāžu, tāpēc vietām ir pārmitrs un notiek kūdras uzkrāšanās.

Irves līdzenums aizņem Baltijas jūras piekrasti gar Irbes šaurumu uz ziemeļiem no Būšnieku ezera. Bijušās Litorīnas jūras krasta līnija to norobežo no Kursas zemienes Rindas līdzenuma. Virsas augstums Irves līdzenumā pazeminās Baltijas jūras krasta virzienā. Pārsvarā tas ir 4 - 10 m vjl, bet vietām, kur vēja akumulētās smiltis veido kāpas, pārsniedz 20 m vjl. Irves līdzenums no citiem Baltijas jūras piekrastes līdzenumiem galvenokārt atšķiras ar virsmas reljefa īpatnībām. Smilšainā līdzenuma virsa ar bijušiem zemūdens un krasta vaļņiem un priekškāpām izveidojās pakāpeniski, bet nevienmērīgi akumulējoties Litorīnas jūras smilšainajiem nogulumiem, jūrai pakāpeniski regresējot (atkāpjoties). Līdzenumam raksturīga savstarpēji un arī Baltijas jūras krastam paralēlu, šauru (daži desmiti m) vaļņu (kangaru) un ieplaku (vigu) mija, kas kopumā veido kankaru - vīgu reljefu. Šāda tipa reljefs izveidojās piekrastes sanešu garenplūsmai no dienvidu puses apliecot krasta līnijas izliekumu (tā mūsdienu turpinājums ir Ovišrags), aiz kura, viļņu enerģijai samazinoties, notika sanešu uzkrāšanās. Savukārt, sanešu materiāls veidojās viļņiem noskalojot krasta posmus pie Akmeņraga un Užavas (Juškevičs, Mūrniece, 1998). Kangaru un vīgu garums sasniedz vairākus kilometrus. Garākie vaļņi ir Liepkangars, Dižpurkangars. To garums pārsniedz 10 km un relatīvais augstums ir 2 – 4 m, vietām 4-7 m, bet vēja pārpūsto vaļņu relatīvais augstums sasniedz pat 15 m (Cepļakangars paceļas 24,5 m vjl.). Šaurās un garās, noslēgtās vai daļēji noslēgtās ieplakas apgrūtinātās noteces dēļ parasti ir pārmitras. Tās aizņem zemie, pārejas vai augstie purvi un arī ezeri (Garais

ezers, Makšķerezers, Dūmezers u.c.). Lielākajām vigām ir arī nosaukumi – Dižviga, Putnviga u.c. Vaļņu un ieplaku mija nosaka atšķirīgus virsmas noteces un mitruma apstākļus, tādējādi izveidojušās savdabīgas, tikai Irves līdzenumam raksturīgas ainavas, ko veido priežu sils vai mētrājs kangaros un purvi vai ezeriņi vigās. Tipisko ainavu mozaīku tikai dažviet pārtrauc kāpu masīvi ar citas konfigurācijas priežu mežu nogabaliem.

Līdzīgi kā citos Piejūras zemienes apvidos, līdzenuma virsa ir veidojusies kvartāra nogulumu uzkrājumos zemkvartāra virsas pazeminājumā. Zemkvartāra virsas augstums pārsvarā ir 20-30 m zem jūras līmeņa. Tas pakāpeniski pazeminās Baltijas jūras ieplakas virzienā. Apraktajās ielejās pie Ovišiem un Irbenes zemkvartāra virsa atrodas 60 - 90 m zjl (Juškevičs, Mūrniece, 1998). Kvartāra nogulumu biezums pārsvarā ir 20 - 30 m. Tieši uz pirmskvartāra iežiem uzguļ pēdējā apledojuma morēna, kuru pārsedz Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras smalkgraudaina, vidējgraudaina un aleirītiska smilts. Tikai dziļajos ielejveida iegrauzumos pirmskvartāra virsmā ir konstatēta arī priekšpēdējā (Kurzemes) apledojuma morēna un starpmorēnu nogulumi. Ielejveida iegrauzumā pie Irbenes starp Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras nogulumu ieguļ vidēji ap 5 m bieza Ancilus ezera smilts un aleirītiska smilts. Atsevišķās vietās pēdējā apledojuma morēnai uzguļ arī ledājukušanas ūdeņu baseinu māli. To biezums ielejveida iegrauzumā pie Irbenes sasniedz 25 m. Vietām Litorīnas jūras nogulumus pārsedz vēja akumulētā smilts. Smilšaino slāņkopu biezums pārsvarā nav mazāks par 20 m, bet kāpu joslās sasniedz pat 30 - 35 m. Zemes virsas mitrajās ieplakās uzkrājušies arī pēcleduslaikmeta purvu un ezeru nogulumi

Kvartāra nogulumu segas uzbūve un virsas nelielais slīpums, kā arī Baltijas jūras krasta vaļņi, sekmē pārmitru apstākļu veidošanos un veicina pārpurvošanos. Pazeminājumos gruntsūdens līmenis ir dažu desmitu cm dziļumā.

Kursas zemienē atrodas Ventspils rajona centrālā un austrumdaļa. Tā gandrīz pilnībā ietver divus dabas apvidus – *Rindas līdzenumu* un *Ugāles līdzenumu*. No Piejūras zemienes tie atšķiras ar lielāku zemes virsas absolūto augstumu, ģeoloģiskās uzbūves īpatnībām, veidošanās laiku un apstākļiem, kā arī ainavām.

Rindas līdzenuma robeža ar Piejūras zemienes apvidiem izsekojama gar bijušās Litorīnas jūras krasta veidojumiem. Pie Litorīnas jūras krasta akumulētās smiltis nereti ir pārpūstas un gar krasta vaļņiem vai arī uz tiem izveidojušās kāpas, kas vēl vairāk akcentē dabā redzamo robežu (piemēram, Dambkalns (35,9 m vjl.) rietumos no Ances). Līdzenuma dienvidu robeža (ar Ugāles līdzenumu) sakrīt ar Baltijas ledus ezera stadijas BIII_b krasta veidojumiem (33-35 m vjl.) un dabā tikpat kā nav saskatāma. Virsas augstums pārsvarā ir 20 - 30 m vjl. Teritorija samērā līdzena, kuru vietām saposmo zemas kāpas un upju ielejas. Līdzenuma virsas reljefs daļēji atspoguļo zemkvartāra reljefu. Zemkvartāra virsas pacēlumus arī zemes virsas augstums ir lielāks, nekā tā ieplakās. Rindas līdzenuma pamatnē atrodas vairāki lokāli pirmskvartāra iežu pacēlumi, kurus šķir garenstiepti pazeminājumi. Pazeminājumi aptuveni sakrīt ar Lonastes, Stendes un Rindas ielejām, kur arī zemes virsas augstums samazinās līdz 10 - 15 m vjl. Dienvidrietumos un dienvidaustrumos no Popes atrodas dziļi, 1 - 1,8 km plati, apraktie ielejveida iegrauzumi (Juškevičs, Mūrniece, 1998). Dziļākā iegrauzuma pamatne atrodas pat 116 m zem jūras līmeņa.

Apvidus virsas veidošanās noslēdzās, dominējot Baltijas ledus ezera viļņu abrazijas procesiem, pakāpeniski pazeminoties ūdens līmenim. Svarīga loma bija arī pēdējā apledojuma ledājam - pārveidojot zemkvartāra iežu virsas reljefu un atstājot ledāja nogulumus (morēnu). Kopumā pamatiežu pacēlumus pārsedz plāna (0-7 m) kvartāra nogulumu sega, tikai pazeminājumos tās biezums pārsniedz 10 m. Dziļākajos ielejveida iegrauzumos konstatētas senāko – Lētīžas un Kurzemes apledojumu morēnas, kā arī starpmorēnu nogulumi. Pēdējā apledojuma morēnu lielākajā teritorijas daļā pārsedz plāna Baltijas ledus ezera smilšaino nogulumu sega, bet

samērā bieži līdzenuma virsmā atsedzas morēna vai arī pirmskvartāra (devona) ieži. Retāk virs morēnas sastopami ledājkūšanas ūdeņu baseinu māli. Teritorijai raksturīgi bieži sastopamie no morēnas izskalotie laukakmeņi un oļi. Zemes virsas ieliecēs, pavājinātas drenāžas apstākļos norisinās pārpurvošanās (Klāņu purvs, Stāvu jeb Pūņu purvs u.c.). To veicina augstais gruntsūdens līmenis (0,5 - 1 m dziļumā).

Ugāles līdzenums aizņem Ventspils rajona dienvidaustrumdaļu. Tā ir arī visaugstāk paceltā un visvairāk saposmotā teritorija rajonā. Virsas augstums pārsvarā no 30 - 40 m vjl. līdz 50 - 60 m vjl. Augstākās virsotnes sasniedz 70 m vjl. atzīmi (Popes un Usmas pacēlumā). Apvidus virsas pazeminājumos izvietojušies purvi un ezeri. Plašākais no tiem ir izzudušā Baltijas ledus ezera gultnes daļa - Usmas ezera ieplaka (42 km²) un pazeminājums ap to. Pazeminājuma reljefs ir ļoti nelīdzens, dziļas ieplakas mijas ar pacēlumiem. Usmas ezera līmenis atrodas vidēji 21 m vjl., virs tā paceļas vairākas salas, no kurām Viskūžu sala (3,09 km²) ir vislielākā ezeru sala Latvijā. Ezera dziļākajā vietā (27 m) gultne atrodas 4 m zem jūras līmeņa. Mazāka platība, bet lielāks dziļums ir Puzes ezera pazeminājumam. Ūdens līmenis atrodas 12 m vjl., bet ezera gultnes dziļākā vieta (33,6 m) atrodas vairāk nekā 20 m zem jūras līmeņa. Tādējādi apvidus reljefa amplitūda starp augstāko un zemāko punktu sasniedz 90 m.

Apvidus virsas reljefa veidošanos un kvartārnogulumu segas biežumu un uzbūves īpašības ietekmēja zemkvartāra virsas reljefs. Visā apvidus teritorijā zemkvartāra virsu veido vairāki ziemeļrietumu-dienvidaustrumu virzienā stiepti pacēlumi. Tie sakrīt ar zemes virsas pacēlumiem Ugāles, Popes, Ameles un Puzes apkārtnē. Zemkvartāra virsas augstums pārsvarā ir 20 - 35 m vjl., Usmas un Ameles pacēlumu augstākajā daļā sasniedz pat 46 - 49 m vjl. Pamatiežu pacēlumus atdala 2 - 5 km plati garenstiepti pazeminājumi, kur virsas augstums pazeminās līdz 10 - 20 m zem jūras līmeņa, bet dziļākajos ielejveida iegrauzumos pie Puzes - pat vairāk nekā 50 m zjl. Pamatiežus pārsedz mainīga biezuma kvartāra nogulumu sega. Virs pacēlumiem apvidus ziemeļu un rietumu daļā tās biezums pārsvarā ir mazāks par 10 m, bet pacēlumos pie Popes un Ugāles pārsniedz 20 m. Lielāks kvartāra nogulumu biezums ir reljefa pazeminājumos, īpaši apraktajās ielejās, kur tas sasniedz 60 - 100 un pat vairāk metrus. Līdzenuma reljefa izveidē svarīga loma bija pēdējā apledojuma ledājam, kura darbības rezultātā izveidojās Popes, Ameles, Puzes, Usmas pacēlumi. Minētie pacēlumi leduslaikmeta beigās bija Baltijas ledus ezera salas. To nogāzes pārsvarā lēzenas, bet vietām redzami senie krasta veidojumi, kur raksturīga ne tikai smilts, bet arī grants, oļi un no morēnas izskaloto laukakmeņu koncentrācija. Pacēlumu virsā atsedzas pēdējā (Latvijas) apledojuma morēna (1 - 5 m bieza), kas uzguļ tieši devona iežiem gandrīz visā apvidus teritorijā. Vietām virspusē atsedzas pieledāja baseinu māli, kur tie pārsedz ledāja veidoto viļņoto reljefu, īpaši apvidus austrumdaļā. Mālu biezums parasti ir 5 - 10 m, ielejveida pazeminājumos tas pieaug līdz 15 - 18 m, bet Usmas ezera apkārtnē sasniedz 25 - 0 m. Mālus nereti pārsedz Baltijas ledus ezera smilts vai arī vēja pārpūsto kāpu smilts. Līdzenuma teritorijas daļā līdz 40 - 42 m, bet pie Popes pat līdz 48 m vjl. reljefs veidojies bijušā Baltijas ledus ezera gultnē, kur viļņu darbībā tika izskaloti un noskaloti ledāja vai tā kūšanas ūdeņu nogulumu, vai arī uzkrājās smilts, vietām arī grants un oļi. Ugāles līdzenumā sastopami arī seno kāpu vaļņi, kas veidojās, vējam pārpūšot sausās Baltijas ledus ezera piekrastes smiltis. Vājāk drenētajās ieplakās uzkrājušies kūdra, kuras biezums vietām pārsniedz 5 m. Gruntsūdeņu dziļums apvidus lielākajā daļā ir 1 - 2 m.

3.3. Ģeoloģiskā uzbūve

Līdzīgi kā citur Latvijā arī šīs teritorijas ģeoloģiskajā uzbūvē vertikālā griezumā no apakšas uz augšu izšķir divus galvenos kompleksus – kristālisko pamatklintāju un platformsegu, kuru veido pirmskvartāra nogulumieži un kvartāra nogulumu sega.

Kristāliskā pamatklintāja virsma pārsvarā atrodas 1000 - 1200 m zem jūras līmeņa, tikai rajona dienvidrietumos tā pazeminās līdz 1300 - 1450 m zem jūras līmeņa (Mūrnieks, 1998). Dienvidos no Piltenes pamatklintāju šķeļ tektoniskais lūzums, kurš orientēts dienvidrietumu - ziemeļaustrumu virzienā. Tā ziemeļu spārnā atrodas lokālais Piltenes pacēlums. Pēc tektoniskās rajonēšanas (Brangulis, 1998), kristāliskais pamatklintājs rajona teritorijā atbilst Baltijas sineklīzei (ieliecei). Kristālisko pamatklintāju veido agrā proterozoja granīti (Mūrnieks, 1998).

Kristālisko pamatklintāju pārsedz 1000 - 1450 m bieza nogulumiežu sega jeb platformsega. Platformsegas lielāko daļu veido **pirmskvartāra nogulumieži** jeb **pamatieži**, kas radās paleozoja ērā (pirms 540 - 380 miljoniem gadu), senās jūrās uzkrājoties nogulumiem. Tādējādi, pamatiežu segā vertikālā griezumā no apakšas uz augšu (no vecākā uz jaunāko) cita citu nomaina kembrija, ordovika, silūra un devona iežu slāņkopas.

Kembrija nogulumus pārsvarā veido smalkgraudaini smilšakmeņi un aleirolīti ar mālu starpkārtām (Brangulis, 1998). To kopējais biežums pārsvarā ir 150 - 200 m, izņemot lokālo Piltenes pacēlumu, kur biežums samazinās līdz 100 m.

Ordovika nogulumu slāņkopas biežums ir 100 - 150 m. To galvenokārt veido karbonātieži – dažādi kaļķakmeņi, merģeļi, retāk neliela biežuma māli un smilšakmeņi.

Silūra nogulumi ir līdzīgi ordovika slāņkopām. Dominē merģeļi, kaļķakmeņi, sastopami arī karbonātiski māli un argilīti. Silūra nogulumu biežums sasniedz 500 - 650 m (Mūrnieks, 1998). Silūra un ordovika ieži kopā veido 600-750 m biezu ūdensmazcaurlaidīgu slāņkopu.

Devona nogulumu slāņkopas biežums samazinās no 350 - 400 m rajona dienviddaļā līdz 150 m ziemeļdaļā. Devona slāņkopas biežumam samazinoties, samazinās arī iežu daudzveidība. Vertikālā griezumā vairākkārt mijas ūdenscaurlaidīgie ieži (smilšakmeņi, aleirolīti) un ūdensmazcaurlaidīgie karbonātieži un māli. Tieši silūra karbonātiežiem uzguļ ūdenscaurlaidīgo iežu slāņkopa, kuru veido apakšdevona Gārgždu sērijas, kā arī Ķemeru un Pērnavas svītas smilšakmeņi un aleirolīti ar mālu starpslāņiem. Tās kopējais biežums pārsvarā ir 70 - 100 m, rajona dienviddaļā sasniedz pat 200 m. Pērnavas svītas irdenajiem drupu iežiem uzguļ ap 120 m biežā Narvas svītas slāņkopa, kuru veido ūdensmazcaurlaidīgi dolomītmerģeļi ar mālu, dolomītu un ģipšu starpslāņiem. Narvas svīta atrodas tieši zem kvartāra nogulumiem Piejūras zemienes lielākajā daļā, kā arī Ventas, Puzes un citos ielejveida iegrauzumos pamatiežos. Virzienā uz dienvidiem-dienvidaustrumiem Narvas svītas karbonātiežus pārsedz ūdenscaurlaidīgo iežu slāņkopa, kas pakāpeniski kļūst biežāka – no 0 līdz 180 m. Narvas svītai tieši uzguļ Arukilas svīta, bet dienvidaustrumu virzienā secīgi viena otru pārsedz Burtnieku un Gaujas svīta. Tādējādi Ventspils rajonā zemkvartāra virsmā virzienā uz dienvidiem mainās Narvas, Arukilas, Burtnieku un Gaujas svīta. Iežu slāņkopu veido sarkanbrūnas vai dzeltenbrūnas nokrāsas smilšakmeņi, kā arī zaļganpelēkie aleirolīti un violeti brūni māli.

3.3.1. tabula. Ventspils rajona ģeoloģiskā sistēma (Strautnieks, 2006).

Ģeoloģiskā sistēma	Virsmas dziļums (m)*	Biezums (m)*	Ieži
Kvartārs	0	0 - 150	Morēnas mālsmilts, smilšmāls, aleirīts, smilts, grants, māls, kūdra, sapropelis
Devons	0 - 150	līdz 200	
Gaujas svīta Burtnieku	0 - 150	0 - 180	Smilšakmeņi, aleirolīti un māli

Ģeoloģiskā sistēma	Virsmas dziļums (m)*	Biezums (m)*	Ieži
Arukilas			
Narvas svīta	50 - 200	120	Dolomīti, dolomītmerģeļi un māli ar ģipša starpslāņiem
Pērnavas svīta Ķemeru svīta Gārgždu sērija	120 - 300	70 - 200	Smilšakmeņi ar mālu starpslāņiem
Silūrs	150 - 450	500 - 650	Kaļķakmeņi, merģeļi
Ordoviks	750 - 1100	100 - 150	
Kembrijs	850 - 1250	150 - 200	Smilšakmeņi, aleirolīti
Arhitekūra ajs, proterozojs	1000 - 1450	-	Kristāliskais pamatklintājs

Tāpat kā pamatklintāja virsma arī zemkvartāra virsma kopumā nav līdzena un pirmskvartāra iežus gandrīz visā teritorijā, izņemot atsevišķus laukumus, pārsedz mainīga biezuma *kvartāra* nogulumu sega. Tās biezums mainās no 0 - 10 m līdz 20 - 30 m, bet ielejveida iegrauzumos sasniedz 100 - 150 m. Kvartāra nogulumu segu veido pēdējā apledojuuma – Latvijas pamatmorēnas smilšmāls vai mālsmilts. Nereti morēna ir noskalota un Baltijas ledus ezera smilšainie nogulumi uzguļ tieši pamatiežiem. Piejūras zemienē konstatēti Ancilus ezera nogulumu. Plaši izplatīti Litorīnas jūras nogulumu. Baltijas baseinu stadiju nogulumu ir aleirīti, dažādgraudaina smilts un grants ar oļiem, kas sastopami senajos krasta vaļņos un citos akumulatīvajos veidojumos. Vājāk drenētajās ieliecēs virs morēnas, Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras nogulumu vai uz pamatiežiem ir uzkrājušies kūdra, sapropelis. Upju ielejās uzkrājušies arī aluviālo nogulumu kārtā, bet jūras piekrastē - eolie nogulumu.

3.4. Klimata vispārīgs raksturojums

Ventspils rajons atrodas 2 klimatiskajos rajonos. Abi klimatiskie rajoni, tāpat kā visa Latvija kopumā, atrodas Atlantisko mēreno gaisa masu un dominējošo dienvidrietumu vēju ietekmē.

Ventspils rajona rietumdaļa atrodas Piejūras zemienes klimatiskajā rajonā, bet austrumu - dienvidaustrumu daļa - Kurzemes augstienes klimatiskā rajona Austrumkurzemes (Austrumkursas) apakšrajonā (Kalniņa, 1995; Fomina, Sīmane, 1986).

Piejūras zemienes rajonam raksturīgs silts mērenais klimats. Šaurā jūras piekrastes joslā ir visgarākais vidējais bezsala periods Latvijā, tas sasniedz 160 dienas gadā. Saules spīdēšanas ilgums ir vairāk nekā 1900 dienu gadā. Jūras ietekmē visagrākās rudens salnas ir oktobra otrajā pusē, bet pēdējās pavasara salnas ir līdz maija vidum. Janvāra vidējā temperatūra ir -3°C , jūlija vidējā temperatūra ir $+16,5^{\circ}\text{C}$. Gada nokrišņu summa 650 - 700 mm, to maksimums (400 - 450 mm) ir siltajā sezonā.

Pastāvīga sniega sega šaurā piekrastes joslā izveidojas ir tikai janvāra sākumā, bet sairst līdz marta 2. dekādes beigām, t.i., sniega sega saglabājas 85 - 90 dienas. Sniega segas biezums nav lielāks par 15 - 20 cm. Pēc G.Eberharda (1992, 2003), Baltijas jūras piekrastē tikai pēdējos 10 gados ir palielinājies stipru vētru skaits, tādējādi arī vidējais vēja ātrums.

Ugāles un Rindas līdzenumā, Austrumkursas augstienes apakšrajonā - ir mēreni vēss, vidēji mitrs klimats. Janvāra vidējā temperatūra ir -4°C , jūlija vidējā temperatūra ir $+16,5^{\circ}\text{C}$. Temperatūras absolūtais minimums var sasniegt -34°C , maksimums $+32^{\circ}\text{C}$ (Temņikova, Fomina, 1986). Ziemas sezonā noslēgtajās starppauguru ieplakās veidojas temperatūras inversijas jeb savdabīgi aukstuma „ezeri”. Tie rodas bezvēja naktīs, vēsākam (blīvākam) gaisam noplūstot ieplakās pa nogāzēm. Temperatūra var būt par vairākiem $^{\circ}\text{C}$ zemāka nekā pacēlumu virsotnēs. Gada vidējais nokrišņu daudzums ir 700-750, bet Usmas - Ugāles pacēluma uzvēja nogāzē sasniedz 800 mm. Nokrišņu maksimums ir 450 - 500 mm siltajā periodā (aprīlis - oktobris). Pastāvīga sniega sega izveidojas decembra beigās.

Sniega sega saglabājas līdz 20.martam. (Kalniņa, 1995). Sniega sega vidēji 7 dienas ilgāk saglabājas pacēlumu ziemeļu ekspozīcijas nogāzēs, kā arī mežiem klātajās teritorijās, īpaši noslēgtajās, noēnotajās ieplakās. Vidējais sniega segas biezums ir 20 cm. Bezsalas periods gaisā ir 140 - 150 dienas gadā. Augsnes pilnīgas atkuššanas laiks ir aprīļa pirmā dekāde. Pēdējās pavasara salnas visbiežāk novēro līdz maija vidum. Pirmās rudens salnas parasti ir oktobra sākumā (Fomina, Sīmane, 1986), bet visagrākās novērotas septembra pirmajā dekādē (Kalniņa, 1995). Viļņotā reljefa ietekmē novērojamas lokālas atšķirības – ieplakās un plašajos pazeminājumos salnas ir novērojamas 5 - 10 dienas agrāk nekā augstāk paceltajos paugurmasīvos un pacēlumos. Augsne sasilst decembra beigās.

3.5. Mitrāji un virszemes ūdeņu sateces baseini

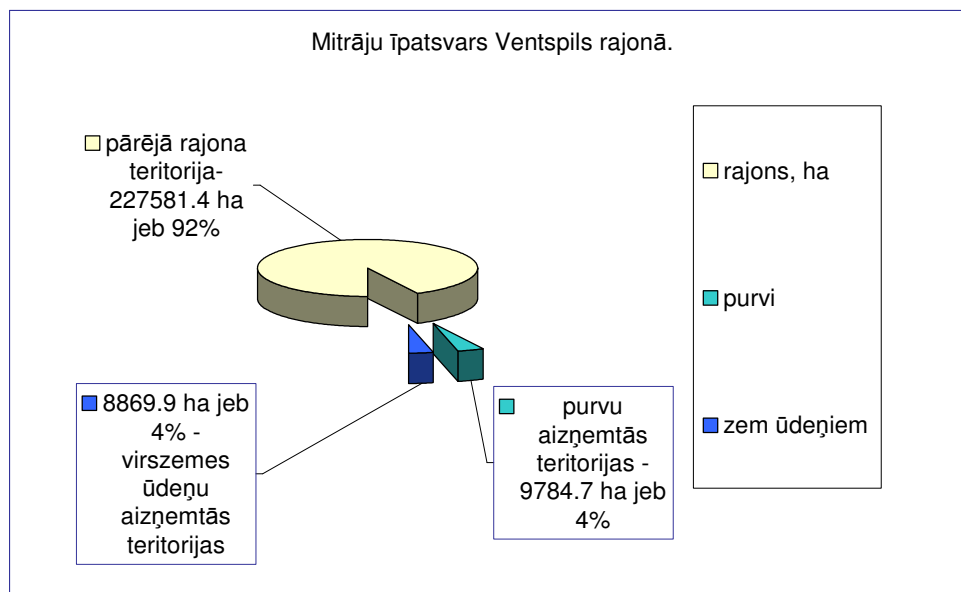
Mitrāji ir ekosistēmas, kas pastāvīgi uzkrāj ūdeni- purvi, avoksnāji, virszemes ūdensteces - upes, strauti, un ūdenstilpes - ezeri, dīķi un mākslīgās ūdenskrātuves, mitri un pārplūstoši meži un pļavas.

Mitrāju nozīmes vides uzturēšanā ir gan ūdens attīrīšana no smagajiem metāliem un lauksaimniecības teritoriju barības vielām, tie papildina ar ūdeni gruntsūdeņus. Purvi citu mitrāju vidū ir īpaša ekosistēma, kas uzkrāj lielu daudzumu oglekļa, un palīdz mīkstināt klimata izmaiņas, kā arī attīra piesārņotos lietus un virszemes ūdeņus, un darbojas arī kā dabiskās attīrīšanas iekārtas citos piesārņojuma gadījumos

Teritorijas plānošanas aspektā lielāka nozīme ir lielāku teritoriju- purvu, slapjo mežu un pļavu, virszemes ūdensteču un ūdenstilpju izvērtēšanai turpmākajā teritorijas izmantošanā.

Ventspils rajonā, pateicoties īpašajam apsaimniekošanas režīmam, lielā daļā teritorijas (laika periodā 1945.- 1991.gados kā bijušai PSRS ārējai robežai), retinātajai apdzīvojuma struktūrai un lielajam dabas pamatnes teritoriju īpatsvaram, ir saglabājušies purvi, slapjie meži un pļavas. Pēc VZD datiem no visas rajona teritorijas kopā 8 % aizņem mitrāju teritorijas, (9784,7 ha aizņem purvi, 8869,9 ha – zem virszemes ūdeņiem). Ņemot vērā to, ka lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamās zemēs mitrās pļavas un meži netiek atsevišķi izdalīti, kopējās mitrāju aizņemtās teritorijas vērtējamas vismaz kā 15 % .

5. attēls. Mitrāju īpatsvars Ventspils rajonā (VZD dati, 2006)

3.6. Purvi

Purvu nogulumu ir samērā jauni, jo to veidošanās līdz ar kūdras uzkrāšanos sākās tikai pēcleduslaikmetā. Kursas zemienē kūdras uzkrāšanās varēja sākties tikai pēc Baltijas ledus ezera izzušanas, ne agrāk kā pirms 10 tūkstošiem gadu, kad bija iestājušies atbilstoši klimatiskie apstākļi. Piejūras zemienē kūdras uzkrāšanās sākās tikai tad, kad Litorīnas jūru nomainīja mūsdienu Baltijas jūra (pirms 2800 gadiem).

Ekosistēmā purvi darbojas kā ūdens akumulators - sevī uzkrājot ūdeni, tie ietekmē tuvākās apkārtnes klimatu un ūdens režīmu. Purvi attīra piesārņotos lietus un virszemes ūdeņus, arī mitrāji darbojas kā dabiskās attīrīšanas iekārtas piesārņojuma gadījumos.

Ventspils rajonā purvi aizņem noslēgtās vai daļēji noslēgtās starppauguru ieplakas ar pavājinātu noteci un infiltrāciju un vizuāli rajona telpiskajā struktūrā purvi un mitrāji uzskatāmi kā mozaīkveida ainavas elements.

Kopumā Ventspils rajona teritorijā atrodas 79 augstā, pārejas un zemā tipa purvi.

3.6.1. tabula. Ventspils rajona purvi (Strautnieks, 2006)

Nosaukums	Tips	Piezīmes
Asiķu (Ašķu)	zemais	
Apsīšu	zemais	
Baltais (Ansiņu)	augstais	Dabas liegums „Nagļu un Ansiņu purvi”
Baltais – Popānu - Lācarāju	augstais	
Bālmaņu	augstais	
Bērzsraga	zemais	
Būšnieku	zemais	
Dižais	augstais/	

Nosaukums	Tips	Piezīmes
	jauktais	
Dižpurvs (Stiklu)	augstais	Dabas liegums „Stiklu purvi”
Dižpurvs (Ances)	augstais	Dabas liegums „Ances purvi un meži”
Dīzs	augstais	
Dunņu (Ieru)	augstais	
Dūkļu	zemais	
Dūmiņu	augstais	
Dūņezers	augstais	
Dzeņu	augstais	
Dziru	augstais	
Ezerlejas	zemais	
Ezerplavas	zemais	
Gansilu (Pumpuru)	augstais	
Grīvas plavas	zemais	
Grodmaņu	augstais pārejas	
Jaunarāju	zemais	
Kalniņu	augstais	
Kambaru	jauktais	
Kapacu	zemais	
Kāpu	augstais zemais	
Kārāmeža	zemais	
Klāņu	augstais	Dabas liegums „Klāņu purvs”
Kūļu	zemais	
Kvartāla	pārejas	
Līvu	augstais	
Luknas (Mazupes)	pārejas zemais	
Lūkais	augstais	
Lūžņu	zemais	
Mazlīduma	augstais	
Mazpurva	zemais	
Mācītājlejas	zemais	
Māteru	zemais	
Meķu (Novadu)	augstais	
Muižnieku	augstais	
Nagļu	zemais	Dabas liegums „Nagļu un Ansiņu purvi”
Norleju	zemais	
Ošu	pārejas	
Palgas	zemais	
Pasiles	zemais	
Pāžu	augstais	

Nosaukums	Tips	Piezīmes
Pelciņu ezera	pārejas	
Piltenes	zemais	
Platenes	jauktais- pārejas/ zemais	Dabas liegums „Platenes purvs”
Pluču	augstais	Dabas liegums „Pluču tīrelis”
Poļu	augstais zemais	
Puņu	zemais	
Purmaļu	zemais	
Puru	augstais	
Putera (Pētera)	zemais	
Pūņas	augstais	
Pūteļu	augstais	
Sakārņu	augstais	
Sārces	zemais	
Sārnates	jauktais zemais	Dabas liegums „Sārnates purvs”
Skarbas (Silkalēju)	zemais / pārejas	
Sušķu	zemais	
Šarlotes (Muižgaļu)	zemais	
Tīsu	jauktais	Dabas liegums „Tīšezers”
Trebēnu	augstais	
Ukamežu	augstais	
Upatu	zemais	
Uzkūlas (Branda)	zemais	
Ūdru	pārejas zemais	
Vanagu	augstais	Dabas liegums „Stiklu purvi”
Vasenieku	augstais	Dabas liegums „Stiklu purvi”
Vārves (Buļļu-Puņu)	augstais zemais pārejas	
Veczoliņu	augstais	
Ventas vecgultnes	zemais	
Ziediņu	zemais	
Zūru	jauktais zemais	
Druviņu tīrelis	Zemais	
Pelcīšu purvs	Zemais	

Informācija par dabas liegumu „Stiklu purvi”

Nozīmīgākais augsto purvu komplekss Rietumlatvijā, ietver 6 purvus: Vasenieku, Stiklu Dižpurvu, Vanagu, Pumpuru, Sēmes un Zvaguļu.

Lai izvērtētu mitrāju turpmāko izmantošanu, jāveic atsevišķs pētījums.

Ventspils rajona mitrāju teritoriju robežas ir attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu un atrašanās vietu.

3.7. Virszemes ūdeņu sistēmas un Ventas lielbaseina raksturojums

Ventspils rajona mitrāji - virszemes ūdeņi jeb hidroloģiskie objekti - ūdenstece (upes, strauti) un ūdenstilpes (ezeri, dīķi) ir nozīmīgi ūdens resursi. To veidošanos nodrošina gan atmosfēras nokrišņi, gan arī pazemes ūdeņu (īpaši starpslāņu ūdeņu) pieplūde. Upju kopējā gada notece vien sasniedz aptuveni 4 km³. Ventspils rajona teritorijas ūdenstece un ūdenstilpes ietilpst 3 hidroloģiskajos rajonos. Rajona vidusdaļa atrodas Ventas lielbaseinā, bet pārējā teritorijā ir mazās ūdenstece, kuru baseini ar teritorijai raksturīgām hidroloģiskā režīma īpatnībām tiek apvienoti hidroloģiskajos rajonos. Rajona ziemeļdaļa pieder Irbes šauruma hidroloģiskajam rajonam, bet dienvidrietumu daļa – Baltijas jūras piekrastes rajonam. Ūdensšķirtne starp Ventas lielbaseinu un Irbes šauruma upēm iet pa Ugāles un Popes pacēlumu augstāko daļu un, turpinoties rietumu virzienā, šķērso purvaino Ventavas līdzenuma ziemeļdaļu starp Ventas grīvu un Būšnieku ezeru. Ūdensšķirtne starp Baltijas jūras piekrastes baseina upēm (piem., Užavu) un Ventas lielbaseinu ir izlocīta, bet kopumā stiepta dienvidaustrumu-ziemeļrietumu virzienā. Kartēs to var attēlot ļoti nosacīti, jo sazarotā meliorācijas grāvju sistēma līmeņa svārstību gadījumā var nodrošināt viena vai otra baseina ūdeņu pārtveršanu.

Ventspils rajona baseinu robežas ir attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu.

Kā liecina hidroloģiskie novērojumi (Pastors, 1994; Zīverts, 1998), Latvijas rietumdaļas upēm, to skaitā arī Užavai un Ventai ir raksturīgi, ka rudens un ziemas maksimālo uzplūdu līmenis var ievērojami pārsniegt pavasara palu līmeni.

Virszemes ūdensteču un ūdenstilpju kvalitāte vērtēta saskaņā ar LR normatīvo aktu prasībām, un Ventas lielbaseinā 4 upes vērtējamās kā lašveidīgo zivju, 14 upes – kā karpveidīgo zivju audzēšanai piemēroti ūdeņi, 2 ūdenstece – kā peldūdeņiem piemēroti ūdeņi. Baltijas jūras baseinā 19 ūdenstece vērtējamas kā lašveidīgo, 6 – kā karpveidīgo zivju audzēšanai piemēroti ūdeņi, 1 ūdenstece vērtējama kā dzeramā ūdens kvalitātei atbilstoši ūdeņi, 1 ūdenstece - kā peldēšanai un rekreācijai piemēroti ūdeņi. Virszemes ūdenstilpes - Puzes un Usmas ezeri vērtējami kā lašveidīgo zivju audzēšanai piemēroti ūdeņi un dzeramā ūdens kvalitātei atbilstoši ūdeņi, bez tam Usmas ezers ir piemērots peldūdeņiem un rekreācijas ūdeņiem. Tirukšezers vērtējams kā karpveidīgo zivju audzēšanai piemēroti ūdeņi un peldēšanai un rekreācijas ūdens kvalitātei atbilstoši ūdeņi.

3.7.1. Ventas lielbaseina ūdenstece

Ventas lielbaseins (baseina kods 37)

Ventspils rajona teritoriju šķērso Kurzemes lielākās, ūdeņiem bagātākās upes – Ventas lejtece. Vidējais caurplūdums gadā pie grīvas ir 93 m³/s, minimālais – 6,1 m³/s, bet maksimālais sasniedz 2130 m³/s (Pastors, 1994). Venta ir tranzītupe, kura sākas Lietuvas teritorijā, 166 m vjl.. Ventspils rajona teritorijā upe tek aptuveni 42 km garumā, no labā krasta pietekas Abavas

grīvas līdz ietekai jūrā. Gandrīz plakanajā, zemajā līdzenumā Ventai ir neliels kritums, visā posmā līdz grīvai tikai 2 m (vidēji 5 cm uz 1 km). Ielejas dziļums pie rajona dienvidu robežas sasniedz 10 - 12 m un pakāpeniski samazinās lejteces virzienā. Nelielā krituma dēļ straumes ātrums ir mazs un upe meandrē. Gultnes platums lejtecē sasniedz 200 m. Venta ir nozīmīgs saldūdens resurss - tās gada noteces apjoms sasniedz 2,92 km³. Venta ienes jūrā līdz 900 tūkst. tonnu sanešu gadā.

Ventas labā krasta pietekas ir Dzirnavupe (caurtek Zlēku pag.), Cērsupe un Aungrāvis, Zvirbuļupe, Vēžduka, (caurtek Piltenes lt), Kamārce un Packule (caurtek Tārgales pag.).

Otra nozīmīgākā Ventas lielbaseina ūdenstece *Abava*, kuras lejtece 17,6 km garumā ir Ventspils un Kuldīgas rajona robežupe, arī ir tranzītupe. Tās vidējais caurplūdums ir ievērojami mazāks - 16 m³/s, bet gada notece sasniedz 0,5 km³ (Glazačeva, 1975). Ielejas platums 250-400 m, bet tās dziļums sasniedz 10-15, vietām pat 20 m. Abavas kreisā krasta pieteka- Kroja (caurtek Ugāles pag.), labā krasta pietekas atrodas Kuldīgas rajonā.

Irbes šauruma hidroloģiskajā rajonā atrodas mazas upes. Lielākā un ūdeņiem bagātākā ūdenstece ir *Irbe* (toponīms - arī Dižirbe, Irve), kas veidojas, satekot Rindai un Stendei lejpus Rindas apdzīvotās vietas Ances pagastā. Upes garums 32 km. Gultnes vidējais kritums ir 0,25 m/km. Tās vidējais caurplūdums pie grīvas ir 16 m³/s. Gada notece ir 0,5 km³.

Stende ir tranzītupe, kura sākas Talsu rajonā. Ventspils rajonā atrodas tās vidusteces un lejteces posms aptuveni 50 km garumā, šķērsojot Usmas pagasta ziemeļdaļu, Puzes un Ances pagastu vidusdaļu. Tās vidējais caurplūdums vasarā ir 0,3, ziemā - 0,52 m³/s (Zīverts, 2004), bet gada notece sasniedz 0,3 km³. Vidējais kritums ir 0,78 m/km. Lejtecē Stende tek pa vāji izveidotu ieleju ar plašām palienu pļavām, kuras pārplūst galvenokārt pavasara palu laikā. Stendei ir daudz mazu lab krasta pieteku. Lielākās pietekas: Dzelzupe, Lūšupīte, Upatu valks, Lonaste, Trumpe, Silupe.

Rinda – Irbes kreisā satekupe, iztek no Puzes ezera 12,5 m vjl. Garums 29 km. Upes vidējais kritums ir 0,23 m/km, tikai lejtecē kritums sasniedz 1 m/km. Augštecē līkumo pa plašu ieleju (200-400 m). Līdz Popes tiltam upe vietām ir vairāk nekā 100 m plata, ar nelielām salām (Eipurs, 1998). Lejtecē upes gultne ir regulēta, tās platums ir 15-25 m, dziļums līdz 3 m. Upes vidējais caurplūdums vasarā 1,97 m³/s, ziemā 2,76 m³/s. Lielākās pietekas: Zviede, Akmeņvalks, Cietvalks, Guģenieku valks, Briežvalks, Banda grāvis.

Baltijas jūras baseins (baseina kods 35)

Baltijas jūras piekrastes hidroloģiskais rajons ietver ūdensteces Ventspils rajona dienvidrietumos. Garākā un ūdeņiem bagātākā ir *Užava* (Dižupe, Zirgmežupe). Tā sākas Kuldīgas rajonā, bet Ventspils rajonā atrodas tās vidustece un lejtece aptuveni 22 km garumā. Gultne ir regulēta gandrīz visa posma garumā, izņemot no Tērandes līdz Sisei (Zīverts, 1998). Vidējais caurplūdums pie Tērandes vasarā ir 0,65 m³/s, bet ziemā - 0,98 m³/s. Pārējās ūdensteces ir ievērojami mazākas, dati par tām apkopoti II sējuma 2.tabulā.

Visas Ventspils rajona virszemes ūdensteces ir attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu.

3.7.2. Ventas lielbaseina ūdenstilpes

Ūdenstilpes ir ezeri, ūdenskrātuves bijušajos karjeros, dīķi, uz ūdenstecēm uzstādīnātās ūdenskrātuves.

Ezeru izvietojums ir nevienmērīgs. Tas ir saistīts ar ezeru ieplaku izcelsmi. Lielākie un dziļākie ezeri ir glaciālas (ledāja) izcelsmes, piem., Usmas un Puzes ezers. To ieplakas daļēji sakrīt ar

ledāja pārveidotiem zemkvartāra virsas padziļinājumiem, kas veidojušies, ledājam eksarējot gultni un izspiežot no tās nogulumus. Piejūras zemienē, raksturīgi Litorīnas jūras lagūnezeri - Būšnieku ezers un citi mazākie ezeri Irves līdzenuma vigās. Upju ielejās, īpaši Irbes ielejā, sastopami daudzi nelieli vecupju ezeri.

Usmas ezers – ir lielākais ezers Ventspils rajonā, atrodas uz Ventspils rajona robežas ar Talsu un Kuldīgas rajoniem (austrumu krasts) un pēc ūdens virsmas aizņemtās platības ir 5.lielākais Latvijā. Ezera virsmas aizņemtā platība 37,2 km², kopā ar salām 41,4 km². Pēc ūdens apjoma - 190 milj.m³ tas ir otrais lielākais Latvijā. Usmas ezers ir otrais dziļākais ezers Ventspils rajonā (27 m). Līmeņa virsma atrodas 22,8 m vjl. Ezerā ir vairākas salas. Lielākā ir Viskūžu sala (309 ha), kura arī lielākā ezeru sala Latvijā. Moricsalā (83,1 ha) atrodas pirmais Latvijā (1912.g.) nodibinātais rezervāts. Usmas ezers ietilpst Irbes šauruma hidroloģiskajā rajonā un regulē Engures upes noteci. Ezers atrodas vienā no lielākajiem Latvijas mežu masīviem. Mežainas ir arī Usmas ezera salas. Ezera krasti pārsvarā ir lēzeni, stingri un smilšaini, uz Amjūdzes pusi netālu no ūdensmalas paceļas 3 - 5 m augsta nogāze. Usmas ezerā ietek 10 upes- Tirukšupe, Godele, Melncelma, Meķupe, Sērža, Ostupe, Baņģava, Struncene, Riekte, Kāņupe, daudz grāvju un strautu, ZR daļā iztek Engure. Eitrofs ezers, pastiprināti aizaug, īpaši pēc vada zvejas izbeigšanās 20.gs 80-gados. Ezers nozīmīgs zivsaimniecībā, tūrismā, rekreācijā.

Puzes ezers – ir visdziļākais (33,6 m) un ir otrais lielākais (5,2 km²) ezers Ventspils rajonā. Tas ir arī viens no dziļākajiem Latvijas ezeriem, pēc vidējā dziļuma (12,4 m) ierindojas 3. vietā Latvijā (Tidriķis, 1997). Tāpēc, neskatoties uz samērā nelielo platību, ezera ūdens tilpums ir 62-64 milj.m³ (10.vietā Latvijā). Ezera līmeņa virsma atrodas 12,3. m vjl.. Puzes ezers regulē Rindas un arī Irbes upes hidroloģisko režīmu. Ezers nozīmīgs arī zivsaimniecībā.

Jāņem vērā, ka dati par mākslīgajām ūdenskrātuvēm ir novecojuši. Bez šeit minētajām to skaitu papildina virkne ūdenstilpju, kas ir izveidojušās derīgo izrakteņu karjeros, kā arī uz ūdenstecēm uzstādīnātās jaunās ūdenskrātuves.

Kopumā ūdenstilpes un arī ūdensteces ir nozīmīgas ne tikai ar saldūdens krājumiem, zivju bagātību, sapropeļa un citu nogulumu krājumiem, bet daudzām no tām ir izcila estētiskā vērtība Ventspils rajona un visas Latvijas kultūrainavā.

Visas Ventspils rajona virszemes ūdenstilpes ir attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu.

4. VALSTS UN PAŠVALDĪBU IZVEIDOTIE AIZSARGĀJAMIE DABAS OBJEKTI UN TERITORIJAS

Visi Ventspils rajona īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā iekļautie objekti un teritorijas ir attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) nosaukumu, atrašanās vietu.

Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, dižkoki un mikroliegumi nav attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā.

4.1. Valsts izveidotās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Ventspils rajonā atrodas 28 valsts izveidotās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: 1 dabas rezervāts, 2 dabas parki, 18 dabas liegumi, 3 ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un 4 aizsargājamie dendroloģiski stādījumi, no kurām 13 ir noteiktas kā NATURA 2000 teritorijas.

4.1.1. tabula. ĪADT Ventspils rajonā (Dabas pārvaldes dati, 2006)

ĪADT veids	Nosaukums	Pašvaldība	Platība	Piezīmes
1. Dabas rezervāts				
1.1.	Moricsalas dabas rezervāts	Usmas pagasts	818 ha	Apsaimniekotājs - Slīteres rezervāta administrācija
2. Dabas parks				
2.1.	Abavas senleja	Zlēku, Usmas, Ugāles pagasti	14933 ha, t.sk arī Kuldīgas, Talsu un Tukuma rajonos	Dabas parka „Abavas senleja” dabas aizsardzības plāns apstiprināts VIDM 05.11.2005.
2.2.	Užavas lejtece*	Užavas, Ziru pagasti	1434 ha	Tiek izstrādāts dabas aizsardzības plāns
3. Dabas liegums				
3.1.	Ances purvi un meži	Ances pagasts Tārgales pagasts	9822 ha	02.10.2001 MK noteikumi Nr. 426 „Dabas lieguma Ances purvi un meži individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” Tiek izstrādāts dabas aizsardzības plāns (VAS „LVM”)
3.2.	Druviņu tīrelis*	Usmas pagasts	293 ha	
3.3.	Klāņu purvs*	Popes, Tārgales pagasts	1615 ha	Dabas lieguma „Klāņu purvs” dabas aizsardzības plāns apstiprināts VIDM 27.03.2006.

ĪADT veids	Nosaukums	Pašvaldība	Platība	Piezīmes
3.4.	Krojas meži*	Ugāles pagasts	19 ha	
3.5.	Nagļu un Ansiņu purvs	Zlēku pagasts	284 ha	
3.6.	Ovīši*	Tārgales, Ances pagasts	5078 ha	29.03.2005. MK noteikumi Nr. 213 „Dabas lieguma “Ovīši” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”
3.7.	Pelcišu purvs*	Usmas pagasts	56 ha	
3.8.	Piešdanga	Zlēku pagasts	10 ha	
3.9.	Platenes purvs*	Tārgales pagasts	455 ha	
3.10.	Pluču tīrelis*	Usmas pagasts	740 ha	
3.11.	Popes zāļu purvs*	Popes pagasts	78 ha	
3.12.	Sārnates purvs	Užavas, Jūrkalnes pagasts	1423 ha	
3.12.	Tīšezers	Zlēku pagasts	39 ha	
3.13.	Užava*	Užavas pagasts	3012 ha	Dabas lieguma „Užava” dabas aizsardzības plāns apstiprināts VIDM 2005.g. 1.cet.
3.14.	Viskūžu sala *	Usmas pagasts	304 ha	Dabas lieguma „Viskūžu sala” dabas aizsardzības plāns apstiprināti VIDM 2005.gada 1.cet.
3.15.	Stiklu purvi	Puzes, Usmas pagasti	6636 ha, tsk arī Talsu rajonā	Dabas lieguma „Stiklu purvi” dabas aizsardzības plāns apstiprināts VIDM 31.03.2006.
3.16.	Raķupes ieleja *	Ances, Puzes pagasti	2204 ha, tsk arī Talsu rajonā	Tiek izstrādāts dabas aizsardzības plāns LIFE projekta ietvaros
3.17.	Puzes smilšu krupja atradne	Puzes pagasts	8 ha	
4.	Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis			17.04.2001. LR MK noteikumi Nr.175 „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem”
4.1.	Vecumu dižakmens	Ugāles pagasts		

ĪADT veids	Nosaukums	Pašvaldība	Platība	Piezīmes
4.2.	Ķīvmeža akmens	Piltenes pilsēta ar It		
4.3.	Grīžu Velna beņķis	Tārgales pagasts		
5.	Dabas piemineklis - aizsargājamais dendroloģiskais stādījums			20.03.2001. LR MK noteikumi Nr.131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem”
5.1.	Zlēku parks	Zlēku pagasts		
5.2.	Tārgales parks	Tārgales pagasts		
5.3.	Leču parks	Vārves pagasts		
5.4.	Lagzdienes parks	Piltenes pilsēta ar It		
6.	Dabas piemineklis - aizsargājamais dendroloģiskais stādījums			22.11.2005 LR MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”
6.1.	Popes muižas aleja	Popes pagasts		
6.2.	Zūru muižas aleja	Vārves pagasts		

*-NATURA 2000 teritorijas

4.2. Aizsargājамie dabas pieminekļi . Īpaši aizsargājамie koki

Ventspils rajonā saskaņā ar LVĢMA datu bāzi ir reģistrēti 109 īpaši aizsargājамie koki – 76 dižkoki, 2 kultūrvēsturiski koki, 23 potenciāli dižkoki un 8 īpatnēji koki.

Ventspils rajonā ir reģistrēti 76 dižkoki, no kuriem 42 ir ozoli. Pārējie īpaši aizsargājамie dižkoki ir priedes, īves, Eiropas segliņi, liepas, meža bumbiere. Daļa dižkoku ir veco muižu un baznīcu parku teritorijās (Puzenieki, Landze, Zūras, Leči). Visvairāk īpaši aizsargājамo dižkoku ir Ances pagastā.

4.3. Mikroliegumi

Ar Valsts mežu dienesta rīkojumu ir apstiprināti 54 mikroliegumu teritorijas. Mikroliegumu uzskaiti un pārraudzību veic Valsts meža dienests.

5. ZEMES DZĪĻU RESURSI

Zemes dzīļu resursi ir viens nozīmīgākajiem komponentiem tautsaimniecības attīstības plānošanā, un tai skaitā – arī teritorijas plānošanā.

Ventspils rajona zemes dzīļu resursus veido Zemes garozas nogulumi, ieži un minerāli, kuru izmantošanas iespējas klasificējamas kā:

- izmantojamie resursi, kuru apguve var tikt uzsākta tūlīt, kuru apjomi ir pietiekoši apzināti un izpētīti, un kas sastāda galveno minerālizejvielu bāzi – būvmateriāli un to izejvielas, kūdra, sapropeli, dziedniecības dūņas, dzeramie pazemes ūdeņi, minerālūdeņi;
- perspektīvie resursi, kuri atrodas lielā dziļumā, kuru izpēte nav pilnīga (rūpnieciskie minerālūdeņi, nafta, ģeoloģiskās struktūras daba gāzes pazemes glabātavu ierīkošanai, zemes siltums, magnetīta dzelzsrūdas);
- mazizplatītie un problemātiskie resursi ir reti sastopami un maz pētīti derīgie izrakteņi (brūnogles, urāna rūdas, dzelzs un mangāna konkrēcijas, dzintars, dimanti).

5.1. Izmantojamie resursi

Ventspils rajona teritorijā zemes dzīļu izmantojamie resursi ir sastopami dažāda vecuma un dziļuma iežos – gan pamatklintājā, gan pamatiežos, gan arī kvartāra nogulumos.

Zemkvartāra virsmas iežus jeb pamatiežus Ventspils rajonā pārsvarā veido smilšakmeņi, aleirolīti un māli. Irves līdzenumā un 4 - 5 km platā sauszemes joslā Baltijas jūras piekrastē Ventavas līdzenumā, kā arī ielejveida iegrauzumā no Ventspils līdz Piltenei, zemkvartāra virsmu veido vidusdevona Narvas svītas dolomītmerģeļi, dolomīti, māli un arī ģipši, taču tiem nav praktiskas nozīmes kā derīgajiem izrakteņiem. Praktiski nozīmīgi ir tie derīgie izrakteņi, kuri atrodas tuvāk zemes virspusei. Visbiežāk izmantotie derīgie izrakteņi - smilts, grants, māls, kūdra, sapropelis, arī laukakmeņi ir saistīti ar kvartāra nogulumiem.

Ventspils rajonā ir koncentrēti lieli smilts - grants un māla krājumi, kas nozīmīgi ne tikai rajona, bet arī visas valsts mērogā. Te atrodas vairākas valsts nozīmes atradnes ar detāli izpētītiem derīgo izrakteņu krājumiem (A kategorija), vai arī ar novērtētiem krājumiem (N kategorija). Ievērojamā platībā ir konstatēti gan smilts - grants, gan arī māla perspektīvie iegulu laukumi ar tajos prognozējamiem derīgo izrakteņu krājumiem. Ventspils rajonā ir arī ievērojami kūdras krājumi.

5.1.1. Māla atradnes

Māla iegulas Ventspils rajonā galvenokārt saistītas ar kvartāra nogulumiem. Māla iegulas izveidojās apmēram pirms 12 000 gadiem - leduslaikmeta beigās, kūstot ledājam un puteklainajām daļiņām uzkrājoties ledājkušanas ūdeņu baseinos (Kuršs, Stinkule, 1997). Mālainās duļķes uzkrājās Ventas pieledāja sprostbaseina gultnē, tāpēc māla iegulas lielā platībā sastopamas gan virspusē, gan arī zem Baltijas ledus ezera nogulumiem Ventavas, Ugāles un Rindas līdzenumā. Nozīmīgākās un vairāk izpētītās atradnes atrodas Ugāles līdzenumā. Kopējā māla iegulu platība pārsniedz 100 km².

Ventspils rajonā kopumā ir 7 **mālu atradnes**, kurās derīgā izrakteņa krājumi detāli izpētīti (A kategorija) vai arī pētījumu detalitāte ir pietiekama krājumu apjoma un kvalitātes novērtēšanai (N kategorija). Atradņu kopplatība ir vairāk nekā 538,8 ha, detāli izpētīto krājumu apjoms ir

13,89 milj.m³, novērtēto krājumu apjoms ir 15,5 milj.m³, tādējādi atradnēs kopējais krājumu apjoms ir 29,39 milj.m³.

Nozīmīgākās atradnes atrodas Ugāles un Usmas pagastā. No izpētītajām atradnēm, tieši Usmas mālu atradne šobrīd ir atzīta par nozīmīgāko atradni Ventspils rajonā. Usmas atradnes Grenču laukums ir valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradne. Daļa atradnes mālu jau ir izmantoti drenu cauruļu un keramisko bloku ražošanai, bet izpētīto krājumu atlikums ir 5,5 milj.m³. Pēc krājumu apjoma (4,8 milj.m³) otra nozīmīgākā ir Ugāles atradne, kurā, māli ir kvalitatīvāki, tajos ir mazāks kalcijs karbonātu saturs (CO₂ 6,3 %), bet mālaino, sīkdisperso daļiņu īpatsvars sasniedz 89 %. Usmas atradnē mālaino daļiņu īpatsvars vidēji ir 69,8 %.

Bez jau minētajām atradnēm, Ventspils rajonā konstatēti vairāki *perspektīvie mālu iegulu laukumi*, kur vēl nav veikti detāli ģeoloģiskie pētījumi, bet ir noteikta iegulu laukumu izplatība, derīgā slāņa biezums un arī segkārtas biezums. Pēc urbumu serdeņiem ir konstatētas arī izrakteņa kvalitātes izmaiņas gan vertikālā griezumā, gan arī teritoriāli. Kopvērtējumā mālu iegulu platība un arī to krājumi ir milzīgi, un, ņemot vērā pašreizējos mālu ieguves apjomus Latvijā – gandrīz neizsmeļami. Perspektīvo mālu iegulu laukumu platība pārsniedz 294,6 km². Usmas - Ugāles un Blāzmas perspektīvajā iegulu laukumā derīgā slāņa biezums ir 12 - 16 m, vietām tas sasniedz pat 20 m. Nav precīzu datu par kopējiem māla krājumiem, bet aptuvenais krājumu apjoms ir vismaz 1,6 miljardi m³ (neskaitot Abavas atradni, kura daļēji atrodas Kuldīgas rajonā).

5.1.1. tabula. Māla atradnes Ventspils rajonā (VGMA dati, 2001).

Nr. p.k.	Nosaukums, pagasts	Kvalitātes raksturojums māla frakcija <0.005 mm, %		Biezums, m		Platība, ha	Krājumi, milj. m ³ , 2001.01.01.			Izpešes gads	Izmantošanas nozares, kurām atradnes pētītas
		CO ₂ , %	no-līdz vid.	segkārtas	derīgā slāņa		izvērtētie	novērtētie	perspektīvie		
							A	N	P		
1.	Bukolti Ances pagasts	= 79,5	= 7,1	0,3-0,4 -	= 2,8	35,0	-	-	1,0	1969	Ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai
2.	Cēiņi Jūrkalnes pagasts	68,8-76,8 72,8	= 5,1	= 3,2	2,9-6,2 4,8	1300,0	-	-	60,0	1989	Keramzīta, ķieģeļu ražošanai
3.	Alkšņi Popes pagasts	12,0-51,1 -	0,1-1,8 -	0,6-6,4 3,4	3,7-10,9 8,1	25,3	-	2,05 ³	-	1970	Keramzīta, ķieģeļu ražošanai
4.	Damkalni Popes pagasts	33,1-40,3 35,7	0,4-0,7 0,6	4,0-8,9 6,2	4,8-16,6 7,6	29,8	-	-	2,26	1974	Keramzīta ražošanai
5.	Elkšķene Popes pagasts	27,5-42,4 33,5	0,0-3,0 1,2	0,2-5,6 1,3	1,1-12,8 4,9	38,6	1,91 ⁴	-	-	1974	Keramzīta, ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai
6.	Elkšķene (prognožu laukums) Popes pagasts	14,8-49,5 -	0,0-2,9 -	0,5-6,6 2,8	7,0-8,5 7,7	62,6	-	-	4,82	1970	Keramzīta, ķieģeļu ražošanai
7.	Pope – māls Popes pagasts	27,0-40,7 -	1,4-4,5 -	0,4-6,3 3,0	1,7-4,5 3,6	160,0	-	-	4,86	1970	Ķieģeļu ražošanai
8.	Āboliņi Puzes pagasts	29,5-43,9 35,0	0,9-2,9 1,5	0,3-6,0 1,5	2,1-11,0 5,3	71,5	-	-	3,81	1974	Keramzīta ražošanai
9.	Blāzma Puzes pagasts	54,0-86,4 72,1	7,1-10,2 8,8	= 0,8	= 16,1	800,0	-	-	64,0	1993	Ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai
10.	Usma – Ugāle ⁵ Puzes, Ugāles, Usmas pagasts	62,1-91,2 77,4	5,7-11,4 8,0	0,2-5,7 1,9	2,6-24,0 12,6	9040,0	-	-	569,5	1993	Ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai

³ Krājumi doti uz izpētes gadu.

⁴ Krājumi – 1983.01.01., kad atradne noņemta no derīgo izrakteņu krājumu bilances kā nerentabla izmantošanai.

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Nr. p.k.	Nosaukums, pagasts	Kvalitātes raksturojums		Biezums, m		Platība, ha	Krājumi, milj. m ³ , 2001.01.01.			Izpešes gads	Izmantošanas nozares, kurām atradnes pētītas
		māla frakcija <0.005 mm, %	CO ₂ , %	segkārtas	derīgā slāņa		izvērtētie	novērtētie	perspektīvie		
		no-līdz vid.	no-līdz vid.	no-līdz vid.	no-līdz vid.		A	N	P		
11.	Packule Tārgales pagasts	= 74,5	nav datu	<u>1,2-2,0</u> -	<u>2,5-6,3</u> 6,0	600,0	-	-	36,0	1985	Ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai
12.	Mauri – māls Tārgales pagasts	<u>51,2-88,5</u> 76,5	<u>6,9-7,4</u> 7,1	<u>0,3-2,6</u> -	<u>0,8-6,7</u> 3,9	75,5	0,83 ¹	2,13 ¹	-	1959	Ķieģeļu, drenu cauruļu, kārniņu ražošanai
13.	Kāršmež- upe Ugāles pagasts	nav datu	nav datu	nav datu	<u>1,0-4,7</u> 2,5	120,0	-	-	3,0	1985	Ķieģeļu ražošanai
14.	Ugāle – māls Ugāles, Usmas pagasts	<u>38,6-94,0</u> 66,3	<u>2,3-11,0</u> -	<u>0,2-6,3</u> -	<u>0,9-11,0</u> 5,7	159,6	5,08	3,87	-	1955 1980	Ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai
15.	Usma Usmas pagasts	<u>53,3-78,0</u> 68,4	<u>1,8-12,0</u> 8,8	<u>0,2-6,0</u> -	<u>1,4-10,9</u> 5,0	266,7	5,52	7,53	-	1966	Ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai
16.	Sārņate – māls Užavas pagasts	<u>15,9-31,7</u> 21,3	<u>9,7-13,2</u> 11,5	<u>0,2-2,8</u> -	<u>1,5-5,7</u> 2,6	24,0	0,62 ¹	-	-	1990	Ķieģeļu ražošanai
17.	Abava (prognožu laukums) ⁶ Zlēku pagasts	= 60,5	= 7,9	<u>0,4-2,2</u> -	<u>4,8-12,1</u> 6,3	655,0	-	-	37,36	1985	Ķieģeļu, drenu cauruļu ražošanai

⁵ Doti tikai krājumi un platība Ventspils rajonā. Daļa no prognožu laukuma arī Talsu rajonā.

⁶ Doti tikai krājumi un platība Ventspils rajonā. Daļa prognožu laukuma atrodas Kuldīgas rajonā.

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

5.1.2. Smilts un grants atradnes

Smilts un grants ir vispieprasītākie un visvairāk izmantotie derīgie izrakteņi. Smilts un grants ir nepieciešama ceļu būvē, to uzturēšanā un kā celtniecības materiāls.

Tie ir irdenie drupu ieži, kuri atšķiras pēc daļiņu izmēriem. Smilts un grants atradņu ģeoloģiskajā izpētē Latvijā izmantota pieņemtā klasifikācija, pēc kuras smilts daļiņu izmēri ir 0,14 - 5 mm, bet grants – 5 - 70 mm (Kuršs, Stinkule, 1997). Tomēr reģionālajos ģeoloģiskajos pētījumos un grunšu klasifikācijā pieņemtie izmēri ievērojami atšķiras no iepriekš minētajiem un ir aptuveni līdzīgi citur Eiropas un Ziemeļamerikas valstīs pieņemtajiem. Smilts frakcijas izmēri ir **0,05 - 2 mm, grants 2 - 10 mm** (Indāns, Ošiņa, Zobena, 1986), 10 - 100 mm ir oļi un lielāki par 100 mm ir laukakmeņi. Raksturīgi, ka dabā tikpat kā nav tīras grants iegulu, kopā ar granti vai oļainu granti ir arī smilts frakcijas. Noteikta izmēra frakcijas iegūšanai ir nepieciešama šķirošana.

Smilts un grants sastopama Baltijas ledus ezera akumulatīvajos veidojumos – krasta vaļņos un bāros. Ventspils rajonā plaši izplatītas ir smilts iegulas, kuras galvenokārt veido Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras smilts. Baltijas jūras piekrastē sastopamas mūsdienās jūras akumulētās (marīnās) smiltis, vietām arī grants un oļi. Lielī smilts un grants krājumi ir konstatēti Ovišu sēkļa rajonā. To krājumi sasniedz 11,3 milj.m³ (Kondratjeva, Lācis, Mūrnieks, 1998). Ventspils rajona teritorijā sastopamas arī vēja akumulētās smiltis, kas uzkrājas dažādos laikposmos pēcleduslaikmetā.

Ventspils rajonā atrodas **46** smilts un smilts-grants **atradnes** ar izpētītiem un novērtētiem krājumiem. No tām viena - Ovišu atradne atrodas Baltijas jūras akvatorijā. Atsevišķu atradņu teritorijas atrodas virszemes ūdensteču un ūdenstilpu aizsargjoslās.

Iekšzemes smilts - grants atradņu kopējā platība pārsniedz 1 km², bet to krājumu apjoms sasniedz 68,9 milj.m³. Kopā ar Ovišu atradni krājumu apjoms ir 80,2 milj.m³. Lielākā no izpētītajām smilts-grants atradnēm sauszemē atrodas pie Popes, kur derīgā izrakteņa krājumi pārsniedz 18 milj.m³. Popes atradnē (Pope IV) ir ierīkoti vairāki karjeri, tomēr izmantota ir tikai neliela daļa no krājumu apjoma. Derīgo izrakteņu krājumu apjoms atradnē var izrādīties ievērojami lielāks, jo tajā ir veikta izpēti tikai līdz gruntsūdens līmenim Pārējās atradnes ir mazākas, tomēr par nozīmīgām uzskatāmas visas tās, kurām ir neliela platība, bet bieža derīgā izrakteņa slāņkopa.

Ventspils rajonā atrodas 22 perspektīvie smilts un smilts-grants iegulu laukumi, kuru kopējā platība pārsniedz 30 km². Izpētes detalitāte atbilst P kategorijai, kas ir nepietiekama derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanai. Tomēr, ņemot vērā iegulu laukumu platību un konstatēto derīgā slāņa vidējo biezumu, aptuvenais smilts un smilts grants krājumu apjoms sasniedz 234 milj.m³, neskaitot Ābeļkroga - Dobēju laukumu, kurš daļēji atrodas Kuldīgas rajonā. No Ventspils rajona teritorijā izvietotajiem perspektīvākajiem laukumiem, ņemot vērā tikai derīgās slāņkopas biezumu (7 m) un platību (500 ha), ir Liepenes laukums Tārgales pagastā un Sārnates laukums, kur kopējais smilts krājumu apjoms sasniedz 123 milj.m³. Nozīmīgi ir arī Stiebriņu, Ozolkalnu, Dzintaru un citi iegulu laukumi, kuros derīgo izrakteņu slāņkopu veido grants un smilts.

Lielā daļā līdz šim izmantoto atradņu, krājumi nav izsmelti, vai arī izpētīti tikai daļēji (līdz gruntsūdens līmenim). Tādēļ jāapgūst vēl neizsmeltie krājumi nepalielinot ieguves laukumu platību un, ja nepieciešams, jāveic papildus ģeoloģiskā izpēte. Pirms jaunas atradnes ekspluatācijas uzsākšanas ir nepieciešams novērtēt ietekmi uz vidi un ainavas estētisko vērtību.

5.1.2.1.tabula. Ventspils rajona smilts – grants atradnes (LVGMA dati, 2001).

Nr.p.k.	Atradne, pagasts	LKS –92.koordinātes		Pilnais atlikums uz sietā 0,63 mm <u>no-līdz</u> vid.	Rupjuma modulis <u>no-līdz</u> vid.	Frakcija <0,16 mm <u>no-līdz</u> vid.
		X	Y			
1.	Krievciems- Ugāle Piltenes lauku terit., Ugāles pagasts	6348428	370915	= 7,4	<u>1,1-1,4</u> -	= 18,0
2.	Ozolkalni Piltenes lauku terit.	6342247	361602	nav datu	nav datu	= 2,02 ⁷
3.	Piķi Piltenes lauku terit., Ziru pagasts	6345460	720361	nav datu	nav datu	nav datu
4.	Prīķi Piltenes lauku terit.	6342263	357067	nav datu	nav datu	<u>2,4-33,6</u> ⁸ -
5.	Priežkalni (422.kvartāls) Piltenes lauku terit.	6338457	367224	= 0,0	nav datu	<u>9,6-61,0</u> -
6.	Stiebrīņi Piltenes lauku terit., Ugāles pagasts	6351620	371728	= 27,2	= 1,6	= 47,9
7.	Ventas gultne Piltenes lauku terit., Vārves pagasts	6346558	358727	<u>0,6-87,3</u> 23,4	<u>1,1-3,5</u> 1,9	<u>0,5-21,6</u> 4,1
8.	Ance Ances pagasts	6380074	384746	<u>0,6-12,3</u> 5,9	<u>0,9-1,5</u> 1,1	<u>9,0-21,6</u> 16,4
Nr.p.k.	Atradne, pagasts	LKS –92.koordinātes		Pilnais atlikums uz sietā 0,63 mm <u>no-līdz</u> vid.	Rupjuma modulis <u>no-līdz</u> vid.	Frakcija <0,16 mm <u>no-līdz</u> vid.
		X	Y			
9.	Brieži	6373986	373952	nav datu	nav datu	nav datu

⁷ Dots frakcijas <0,05 mm saturs.

⁸ Dots frakcijas <0,1 mm saturs

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Nr.p.k.	Atradne, pagasts	LKS -92.koordinātes		Pilnais atlikums uz sietu 0,63 mm <u>no-līdz</u> vid.	Rupjuma modulis <u>no-līdz</u> vid.	Frakcija <0,16 mm <u>no-līdz</u> vid.
		X	Y			
	Ances pagasts					
10.	Dubeņlauks Ances pagasts	6372270	374891	<u>4,4- 36,0</u> -	<u>1,5-2,2</u> -	<u>2,4-15,2</u> -
11.	Juijas Ances pagasts	6376960	396318	<u>1,5-25,1</u> 16,2	<u>1,0-1,6</u> 1,3	<u>9,2-31,6</u> 22,8
12.	Pāce Ances pagasts	6374928	395317	nav datu	nav datu	= 2,03 ¹
13.	Pope IV – Rinda Ances pagasts	6374582	374179	nav datu	nav datu	nav datu
14.	Trumpji Ances pagasts	6382937	393113	<u>4,1-7,7</u> 6,0	<u>1,2-1,3</u> 1,2	<u>5,9-20,2</u> 9,7
15.	Zvani Ances pagasts	6370057	386005	<u>43,6-70,8</u> 56,9	<u>2,1-2,9</u> 2,6	<u>14,8-38,0</u> 23,1
16.	Kalnmaļi Popes pagasts	6363972	369124	<u>3,8-40,7</u> -	nav datu	<u>0,9-17,0</u> -
17.	Pope – Ceļuprojekts Popes pagasts	6362862	372438	<u>1,6-37,1</u> -	nav datu	<u>2,2-28,0</u> -
18.	Pope IV Popes pagasts	6362468	373186	<u>7,8-48,1</u> -	nav datu	<u>1,0-13,4</u> 4,8
19.	Pope IV – Lagzdiņi Popes pagasts	6361854	371036	<u>23,3-51,8</u> 39,2	nav datu	<u>0,6-2,3</u> 1,2
20.	Pope IV – Uplejas Popes pagasts	6360202	375423	<u>11,2-45,2</u> 24,7	nav datu	<u>1,1-9,4</u> 3,3
21.	Raibaš krogs Popes, Puzes pagasts	6361403	377666	= 17,7	= 2,4	<u>0,4-5,8</u> 1,9
22.	Ziņģeri Popes pagasts	6361989	371174	<u>34,7-72,7</u> 57,3	<u>2,0-3,3</u> 2,7	<u>5,6-16,9</u> 10,4
23.	Ieziņi Puzes pagasts	6361247	381898	nav datu	nav datu	nav datu
24.	Mētras Puzes pagasts	6354121	379056	nav datu	nav datu	<u>0,4-2,0</u> -
25.	Puze Puzes pagasts	6362025	380701	<u>14,7-66,8</u> -	<u>1,5-3,0</u> -	<u>8,4-29,8</u> -

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Nr.p.k.	Atradne, pagasts	LKS -92.koordinātes		Pilnais atlikums uz sietu 0,63 mm <u>no-līdz</u> vid.	Rupjuma modulis <u>no-līdz</u> vid.	Frakcija <0,16 mm <u>no-līdz</u> vid.
		X	Y			
26.	Akmeņdziras I Tārgales pagasts	6374672	360493	<u>18,4-43,6</u> -	<u>1,5-2,5</u> -	<u>4,7-12,8</u> -
27.	Akmeņdziras II Tārgales pagasts	6372570	365473	<u>28,0-46,0</u> 36,4	<u>2,1-2,6</u> 2,3	<u>4,8-14,4</u> 10,4
28.	Liepene Tārgales pagasts	6374660	361768	- 9,6	<u>1,0-2,4</u> 1,4	- 10,6
29.	Mauri - smilts Tārgales pagasts	6366122	359825	nav datu	nav datu	<u>0,3-3,2</u> ¹ 1,2
30.	Cirkale Ugāles pagasts	6337283	379266	- 64,0	- 3,1	- 2,76
31.	Dzintari Ugāles pagasts	6347112	372912	- 13,8	- 1,1	- 53,3
32.	Ķīši – Irškalni Ugāles pagasts	6357500	375199	<u>11,5-32,8</u> 25,6	<u>1,4-2,1</u> 1,8	<u>6,2-22,1</u> 14,2
33.	Ozolkalni (progn.lauk.) Ugāles pagasts	6349946	374332	- 28,1	- 1,8	- 17,8
34.	Sirgums – smilts Ugāles pagasts	6346484	373203	<u>0,7-34,3</u> -	nav datu	<u>8,1-78,8</u> -
35.	Sirgums – smilts-grants Ugāles pagasts	6345826	372461	- 35,3	nav datu	<u>1,7-6,9</u> 3,7
36.	Ugāle – smilts Ugāles, Usmas pagasts	6346182	383980	nav datu	nav datu	<u>1,0-57,2</u> ¹ 16,5
37.	Vēzdūkas – Renekas Ugāles pagasts	6342444	369300	- 38,2	nav datu	- 3,9
38.	Usmas mežniecība Usmas pagasts	6335199	387295	nav datu	nav datu	<u>2,2-8,2</u> ¹ -
39.	Gumbulnieki- Korsīši Užavas pagasts	6345130	351670	<u>20,4-35,8</u> -	nav datu	<u>2,2-30,2</u> -
40.	Korsīši Užavas pagasts	6347134	351053	<u>20,4-35,4</u> -	nav datu	<u>2,8-3,9</u> -
41.	Sārnate – smilts Užavas pagasts	6340195	344927	- 10,6	<u>1,1-1,5</u> 1,4	- 12,8

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Nr.p.k.	Atradne, pagasts	LKS -92.koordinātes		Pilnais atlikums uz sietu 0,63 mm <u>no-līdz</u> vid.	Rupjuma modulis <u>no-līdz</u> vid.	Frakcija <0,16 mm <u>no-līdz</u> vid.
		X	Y			
42.	Spāde- Korsīši Užavas pagasts	6344999	351908	- 34,7	nav datu	- 3,4
43.	Treija Užavas pagasts	6345286	344128	nav datu	nav datu	nav datu
44.	Užava – 18.km Užavas pagasts	6349656	347279	nav datu	nav datu	<u>1,0-4,0</u> 2,0
45.	Užava – 1970.g. Užavas pagasts	6350646	346469	- 21,7	nav datu	<u>1,5-3,8</u> 2,7
46.	Ābelkrogs - Dobēji Ziru pagasts	6332582	362372	- 8,7	<u>1,0-1,9</u> 1,2	- 17,0
47.	Pasilciems Ziru pagasts	6332132	363813	<u>1,0-37,0</u> -	<u>1,5-2,2</u> -	<u>2,8-29,6</u> -
48.	Tērande Ziru pagasts	6329017	350920	<u>23,6-43,6</u> -	<u>1,8-2,5</u> -	<u>12,0-31,8</u> -
49.	Akmeņkalni Popes, Puzes pagasts	6362702	378690	- 12,2	<u>1,0 – 1,7</u> -	- 15,2

5.1.3. Kūdras atradnes

Kūdra ir purvu nogulumi (organogēnas izcelsmes), kas veidojušies no zāļu, koku un sūnu atliekām pārmitros apstākļos. Pēc kūdras veidošanās apstākļiem, organiskā materiāla, kūdras botāniskā sastāva, izšķir zāļu - koku kūdru un sūnu kūdru. Purvu nogulumi ir samērā jauni, jo to veidošanās līdz ar kūdras uzkrāšanos sākās tikai pēcleduslaikmetā. Kursas zemienē kūdras uzkrāšanās varēja sākties tikai pēc Baltijas ledus ezera izzušanas, ne agrāk kā pirms 10 tūkstošiem gadu, kad bija iestājušies atbilstoši klimatiskie apstākļi. Piejūras zemienē kūdras uzkrāšanās sākās tikai tad, kad Litorīnas jūru nomainīja mūsdienu Baltijas jūra (pirms 2800 gadiem).

Purvi aizņem noslēgtās vai daļēji noslēgtās starppauguru ieplakas ar pavājinātu noteci un infiltrāciju.

Kūdras fonda materiālos (Meliorprojekts,1980) Ventspils rajonā ir uzskaitītas 97 kūdras atradnes.

Kūdras fonda apkopoto atradņu kopējā platība ir 16386 ha, no tām līdzīgu platību aizņem 51 augstā (6963 ha) un 37 zemā tipa (6837 ha) atradnes. Pārējās 9 ir pārejas un jauktā tipa atradnes, kuru platība ir 2586 ha. Kūdras kopējie krājumi visās atradnēs sasniedz 287,491 milj.m³. No 5.tabulā minētajām, 28 atradnes ir rūpnieciskas nozīmes, kuru kopējie krājumi ir 103, 819 milj.m³.

Kūdras atradņu meklēšanas un krājumu revīzijas darbus Kurzemē un Zemgalē veica Ģeoloģijas pārvaldes speciālisti laika posmā no 1978. gada līdz 1988. gadam. 1996.gadā veiktā kūdras atradņu inventarizācija (Lācis, 1996) daļēji balstās uz iepriekš minētajiem darbiem, tomēr tā ieviesa ievērojamas izmaiņas un papildinājumus kūdras atradņu sarakstā. Izpētes darbu rezultātā (1978. - 1988.g.) atklātas 164 kūdras atradnes, par 67 atradnēm vairāk nekā Kūdras fondā (1980). Kūdras iegulu kopējā platība ir 23220 ha (232,2 km²), bet rūpnieciski izmantojamā dziļuma ietvaros 12376 ha. Kūdras atradnes aizņem 9,2% no Ventspils rajona teritorijas.

Zemā tipa kūdra ir 95 atradnēs, kuru rūpnieciski izmantojamā platība ir 5131 ha, augstā tipa kūdra ir 59 atradnēs ar rūpnieciski izmantojamo platību 4251 ha.

Jauktā un pārejas tipa kūdras iegulu platība rūpnieciski izmantojamā dziļumā ir 2994 ha. Kopējie kūdras krājumi ir 46,6 milj.t, no kuriem augstā tipa kūdra ir 11,8 milj.t, jauktā – 17,8 milj.t, zemā – 16,1 milj.t un pārejas tipa – 0,9 milj.t. Kopējā aizsargājamo purvu platība rajonā ir 4364 ha.

Ventspils rajonā par **perspektīvākām** atzītas 8 kūdras atradnes – Vasenieku (444 ha, 1,838 milj.t), Dižpurvs (33 ha, 44 tūkst.t), Poļu (32 ha, 42 tūkst.t), Dūkļu (43 ha, 232 tūkst.t), Dzeņu (33 ha, 50 tūkst.t), Pūteļu (32 ha, 88 tūkst.t), Pelciņu ezera (60 ha, 128 tūkst.t), Ošu (21 ha, 97 tūkst.t).

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās atrodas Sārnates purva (dabas liegums „Sārnates purvs”), Pluču, Stiklu dižpurva, Vasenieku (dabas liegums „Stiklu purvs”) , Dižpurva purvu (dabas liegums „Ances purvi un meži”), Stāvu un Klāņu (dabas liegums „Klāņu purvs”), Nagļu tīreļa (dabas liegums „Nagļu un Ansiņu purvs”), Tīšu purva (dabas liegums „Tīšezers”), Pluču tīreļa (dabas liegums „Pluču tīrelis”), Pumpura, Dziru, Pūņas, Dižais III, V, Luknas, Kvartālu, Puteru un Skarbas atradnes.

Par kūdras krājumiem bijušās PSRS armijas poligonos un citās tās pakļautībā bijušajās teritorijās precīzu ziņu nav. Tādēļ dati par kūdras atradņu skaitu un kūdras krājumiem ir aptuveni. Jāņem vērā, ka kūdras atradnēs kūdras biežumam jābūt vismaz 0,3 m, bet rūpnieciski

izmantojama atradne ir tad, ja kūdras biezums nav mazāks par 1,3 m. Svarīgi atzīmēt, ka neizmantojami ir tie kūdras krājumi, kas atrodas dabas liegumu teritorijā, zem mežu stādījumiem, inženiertehniskajām celtnēm, ūdenstilpēm, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes (Lācis, 1996).

5.1.3.1.tabula. Ventspils rajona kūdras atradnes (LVĢMA dati, 2001).

N. p. k.	Nr. VĢD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma robežās (0,9m)	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	10451 Dūmiņu (daļa)	37	174	121	3.3	1.83	2214	162 P	A Pakaiši R 5 – 14 (vid. 8) A 2.3 – 2.9 (vid. 2.6) W 92 – 96 (vid. 94)
2	10488 Vanagu (daļa)	65	250	228	3.5	2.46	5609	606 P	A Pakaiši, mēslojums R 6 – 17 (vid. 14) A 1.1 – 41.3 (vid. 5.4) W 81 – 95 (vid. 93)
3	10523 Vecozoliņu (daļa)	66	123	75	4.6	2.1	1570	193 P	A Pakaiši R 3 – 49 (vid. 13) A 0.9 – 25.6 (vid. 3.4) W 82 – 96 (vid. 92)
4	10531 Ūdru (daļa)	82	16	10.3	3.2	2.7	278	61 P	Z Mēslojums R 36 – 51 (vid. 45) A 8.1 – 11.3 (vid. 9.1) W 79 – 89 (vid. 87)
5	10757		1156	61.4	1.85	1.0	614	107 P	Z Mēslojums R 17 – 54 (vid. 29) A 5.6 – 32.7 (vid. 13.6) W 83 – 92 (vid. 89)
6	10758		118	1.7	2.15	1.22	21	5 P	Z Mēslojums R 22 – 34 (vid. 29) A 5.9 – 46.0 (vid. 13.1) W 74 – 90 (vid. 84)
7	10759 Lūžņu, bez nosaukuma	1, 2	771	576	2,9	1,18	6737	1611 P	Z Mēslojums R 33 – 47 (vid. 39) A 6,1 – 30,9 (vid. 15,6) W 78 – 90 (vid. 84)
8	10762 Dižais II	5	25	22	3,0	2,3	504	92 P	A Mēslojums R 10 – 50 A 3,6 – 9,1 W 91 – 93
9	10763 Dižais I	4	75	67	3,5	2,34	1574	286 P	A Mēslojums R 35 – 50 A 1,5 – 4,9

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									W 90
10	10764		276	109	5,0	1,55	1690	262 P	Z Mēslojums R 27 –53 (vid. 36) A 10,0 – 18,8 (vid. 12,5) W 85 – 93 (vid. 91)
11	10765		173	112,7	2,8	1,9	2141	557 P	Z Mēslojums R 30 –55 (vid. 44) A 5,6 – 11,8 (vid. 8,8) W 70 – 89 (vid. 82) Sapropelis –0,4 m
12	10766 Uzkuļas	22	734	359	2,85	1,31	4703	1044 P	Z Mēslojums R 23 –40 (vid. 30) A 9,5 – 49,9 (vid. 17,9) W 75 – 87 (vid. 84) pH 5,4 – 5,7
13	10767 Asiķu	25	230	83,2	2,4	1,73	1439	272 P	Z Mēslojums R 28 –43 (vid. 36) A 7,3 – 29,9 (vid. 11,7) W 87 – 89 (vid. 88)
14	10768		120	10,9	1,45	1,22	133	21 P Tajā skaitā	A, P, Z Mēslojums
				6,0		1,25	75	11	A
				3,7		1,24	46	8	P
				1,2		1,0	12	2	Z
15	10769		108	76,5	3,2	2,0	1530	184 P	P Mēslojums R 16 –31 (vid. 25) A 2,0 – 4,6 (vid. 3.1) W 91 – 94 (vid. 93)
16	10770 Dižais III, Dižais V, Kāpu, Luknas, Kvarāļu, Bez nosaukuma, Putera, Skarbas	6, 8, 9, 10, 11, 12, 5790, 5791	4662	1406	3,1	1,85	25949	4939 P Tajā skaitā	A, J, P, Z
				40,7		1,96	798	119	A Mēslojums R 7 – 26 (vid. 14)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				756		1,8	13608	2667	A 0,7 – 4,9 (vid. 2.2) W 85 – 93 (vid. 92) J Mēslojums R 10 – 43 (vid. 26) A 1,4 – 2,4 (vid. 1,7) W 89 – 95 (vid. 92)
				67,3		1,85	1245	227	P Mēslojums R 30 – 55 (vid. 38) A 7,4 – 13,4 (vid. 9,7) W 87 – 90 (vid. 88)
				542		1,9	10298	1925	Z Mēslojums R 26 – 42 (vid. 34) A 1,4 – 33,6 (vid. 11,2) W 87 – 92 (vid. 89)
17	10772 Duņņu (Ieru)	14	636	153	2,6	1,49	2282	385 P Tajā skaitā	A, Z Mēslojums
				26,9 126,1		1,45 1,5	390 1892	58 327	A Z R 27 – 48 (vid. 36) A 5,5 – 8,8 (vid. 7,1) W 88 – 93 (vid. 90)
18	10773		24	9,9		1,18	117	23 P Tajā skaitā	A, Z Mēslojums
				4,0		1,18	47	10	A R 22 – 58 (vid. 41) A 3,0 – 18,3 (vid. 7,1) W 83 – 90 (vid. 86)
				5,9		1,18	70	13	Z
19	10774 Dižpurvs	105	89	63,7	2,6	2,05	1306	115 P	A Pakaiši R 4 – 19 (vid. 8) A 1,0 – 6,2 (vid. 1.8) W 84 – 95 (vid. 93)
20	10776		27	6,7	1,4	1,0	67	15 P	P Mēslojums R 34 – 51 (vid. 46) A 3,0 – 9,2 (vid. 5.9)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma robežās (0.9m)	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
21	10777 Līvu	15	84	43.8	1.8	1.25	548	139 P	W 85 – 89 (vid. 86) P R 31 – 63 (vid. 54) A 2.0 – 8.4 (vid. 4.3) W 78 – 89 (vid. 84) Mēslojums
22	10778 Lūkais	16	71	13.5		1.0	135	21 P	P R 12 – 48 (vid. 26) A 2.3 – 2.9 (vid. 2.7) W 86 – 94 (vid. 91) Mēslojums
23	10779 Mazlīduma, Muižnieku	17, 18	121	85.7 15.2 70.5	1.7	1.26 1.16 1.28	1078 176 902	213 P Tajā skaitā 43 170	A, J A R 46 – 65 (vid. 56) A 2.6 – 4.1 (vid. 3.3) W 83 – 86 (vid. 85) J R 22 – 45 (vid. 32) A 2.0 – 7.2 (vid. 3.7) W 86 – 90 (vid. 88) Mēslojums Mēslojums
24	10780		10	8.8	2.6	1.64	144	34 P	Z R 29 – 44 (vid. 40) A 8.4 – 21.9 (vid. 14.0) W 75 – 88 (vid. 84) Mēslojums
25	10781		17	4.8	1.2	1.0	48	11 P	P R 35 – 57 (vid. 48) A 2.3 – 14.7 (vid. 5.3) W 83 – 91 (vid. 86) Mēslojums
26	10783 Klāņu, Dziru, Pūņas	19, 20, 21	1340	528 323 205	3.9	2.42 1.63 2.82	11046 5265 5781	1724 P Tajā skaitā 637 1087	A, J A R 7 – 38 (vid. 23) A 1.6 – 4.7 (vid. 3.3) W 89 – 94 (vid. 92) J Mēslojums

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									R 33 – 58 (vid. 42) A 2.1 – 37.7 (vid. 8.1) W 87 – 92 (vid. 89) pH 3.3 – 4.2 Sapropelis - 0.5 m
27	10784		13	4.3	1.4	1.0	43	10 P	Z Mēslojums R 39 – 62 (vid. 52) A 8.8 – 17.5 (vid. 12.9) W 80 – 90 (vid. 86)
28	10786		114	33.3		1.0	333	91 P	Z Mēslojums R 37 – 53 (vid. 49) A 10.2 – 25.5 (vid. 14.3) W 76 – 84 (vid. 81)
29	10787 Plātenes	31	684	593	2.4	1.51	8954	1680 P Tajā skaitā	A, Z A Mēslojums Z Mēslojums R 39 – 62 (vid. 52) A 8.8 – 17.5 (vid. 12.9) W 80 – 90 (vid. 86)
				6 587		1.51 1.51	91 8863	14 1666	
30	10788 Vārves (Buļļu – Puņu)	41	758	548	4.5	2.26	9400	1622.4 N Tajā skaitā	A, Z A Pakaiši, enerģētika R 10 – 41 (vid. 21) A 2.3 – 7.0 (vid. 4.2) W 85 – 92 (vid. 90)
				502	4.5	2.29	8526	1463.4	
				46	3.5	1.9	874	159	Z Mēslojums
31	10789		104	31.1		1.21	376	68 P	Z Mēslojums
32	10791 Bez nosaukuma	24	135	17.3	2.15	1.29	223	48 P Tajā skaitā	A, P A Mēslojums R 15 – 49 (vid. 31)
				3.9		1.08	42	8	

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				13.4		1.35	181	40	A 2.0 – 7.1 (vid. 4.3) W 85 – 90 (vid. 88) P Mēslojums R 25 – 46 (vid. 35) A 2.0 – 4.5 (vid. 3.1) W 84 – 90 (vid. 86) Sapropelis – 0.65 m
33	10792		82	20.4	2.8	1.45	296	81 P	Z Mēslojums R 38 – 51 (vid. 44) A 28.5 – 49.1 (vid. 41.6) W 79 – 83 (vid. 80) Sapropelis – 0.75 m
34	10793 Dižs	23	63	32.6	1.5	1.14	372	44 P	A Pakaiši R 10 – 48 (vid. 19) A 0.7 – 4.8 (vid. 2.1) W 91 – 95 (vid. 93)
35	10795		13	3.9	1.3	1.1	43	9 P	A Mēslojums R 22 – 56 (vid. 42) A 2.7 – 4.8 (vid. 3.9) W 84 – 91 (vid. 87)
36	10796		15	10.4	2.9	1.64	171	32 P	A Mēslojums R 27 – 51 (vid. 41) A 1.0 – 6.6 (vid. 2.1) W 88 – 92 (vid. 89) Sapropelis – 0.45 m
37	10797 Dižais IV	27	66	31	1.7	1.08	335	63 P	P Mēslojums R 13 – 52 (vid. 34) A 1.5 – 33.0 (vid. 10.2) W 85 – 93 (vid. 89)
38	10798 Grīvas pļavas	32	223	14.3	1.2	1.0	143	36 P	Z Mēslojums R 27 – 46 (vid. 40) A 8.8 – 12.5 (vid. 10.4) W 76 – 85 (vid. 82)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VĢD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
39	10799 Pāžu	33	84	56.4	4.0	2.75	1551	226 P	A Pakaiši, mēslojums R 7 – 43 (vid. 23) A 1.4 – 8.5 (vid. 2.1) W 87 – 95 (vid. 91)
40	10800 Mazpurvs	34	96	65	1.7	1.1	715	164 P	Z Mēslojums R 26 – 46 (vid. 35) A 7.2 – 16.6 (vid. 10.6) W 74 – 88 (vid. 84)
41	10801		22	4.6	1.6	1.2	55	12 P	Z Mēslojums R 32 – 48 (vid. 39) A 8.8 – 11.2 (vid. 9.1) W 81 – 89 (vid. 87)
42	10802 Sārcešs	35	86	26	1.9	1.58	411	71 P	P Mēslojums R 19 – 49 (vid. 30) A 3.7 – 18.2 (vid. 8.5) W 87 – 92 (vid. 90)
43	10803		41	17.1		1.46	250	46 P	Z Mēslojums
44	10804		127	79.9	1.3	1.05	839	153 P	Z Mēslojums
45	10806		18	7.7		1.16	89	16 P	Z Mēslojums
46	10807		32	11.6	>3.0	2.17	252	65 P	P, Z Mēslojums
				1.3		1.83	24	Tajā skaitā 5	P Mēslojums R 23 – 49 (vid. 39) A 3.9 – 41.1 (vid. 10.1) W 83 – 87 (vid. 86)
				10.3		2.21	228	60	Z Mēslojums R 45 – 52 (vid. 48) A 15.6 – 49.3 (vid. 33) W 75 – 86 (vid. 82)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
47	10811 Poļu	28	72	31.6	2.3	1.47	372	42 P	A Pakaiši, mēslojums R 7 – 37 (vid. 16)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VĢD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									A 1.0 – 3.0 (vid. 1.8) W 89 – 94 (vid. 93)
48	10812		13	8.1	2.9	1.26	102	25 P	Z Mēslojums R 41 – 51 (vid. 45) A 9.5 – 32.7 (vid. 16.1) W 70 – 89 (vid. 84)
49	10815		31	13.4	1.2	1.0	134	33 P	Z Mēslojums R 26 – 37 (vid. 31) A 10.3 – 36.8 (vid. 18.1) W 76 – 84 (vid. 81)
50	10819		11	2.8	2.4	1.57	44	10 P	Z Mēslojums R 41 – 55 (vid. 46) A 11.4 – 31.8 (vid. 18.2) W 82 – 87 (vid. 86)
51	10822 Vasenieku	39	497	444		3.78	16794	1838 A	A Pakaiši, mēslojums R 5 – 45 (vid. 16) A 0.9 – 14.0 (vid. 2.6) W 86 – 96 (vid. 93)
52	10823 Gansilu	40	285	240	3.3	2.43	5832	700 P	A Pakaiši, mēslojums R 10 – 32 (vid. 15) A 3.7 – 18.8 (vid. 7.9) W 90 – 94 (vid. 92)
53	10824		65	3.6	>3.0	1.6	58	11 P	Z Mēslojums
54	10826 Zūru	44	454	398	5.65	2.97	11808	1659 P	J, Z
				330		3.3	10890	Tajā skaitā 1492	J Enerģētika R 6 – 52 (vid. 28) A 1 – 11 (vid. 3.0) W 88 – 94 (vid. 92)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				68	1.9	1.35	918	167	Z Enerģētika
55	10827 Piltenes	45	413	372	3.0	1.6	5952	1089 P	Z Enerģētika R 24 – 46 (vid. 3.0) A 4.3 – 12.3 (vid. 7.1) W 82 – 91 (vid. 89)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
56	10828		16	6.9		1.43	99	23 P	Z R 46 – 54 (vid. 48) A 10.2 – 13.7 (vid. 11.8) W 82 – 88 (vid. 86) Mēslojums
57	10829 Bez nosaukuma, Dūņezera	48, 49	59	33.4 20.3 13.1	2.4 2.4 1.9	1.51 1.57 1.41	504 319 185	83 P Tajā skaitā 48 35	A, Z A Pakaiši, mēslojums R 7 – 44 (vid. 25) A 2.0 – 7.2 (vid. 4.0) W 87 – 95 (vid. 91) Z Mēslojums R 29 – 58 (vid. 47) A 6.9 – 13.5 (vid. 9.0) W 88 – 89 (vid. 89)
58	10830		30	4	1.1	1.0	40	7 P	Z Mēslojums
59	10831		24	7.2	3.1	1.95	140	27 P	Z Mēslojums R 21 – 63 (vid. 39) A 2.7 – 39.1 (vid. 7.4) W 86 – 93 (vid. 89)
60	10832		13	8.9		1.29	115	17 P	A Mēslojums
61	10833		15	8.7	4.65	3.25	283	32 P	A Pakaiši, mēslojums R 7 – 37 (vid. 17) A 0.8 – 2.7 (vid. 1.6) W 86 – 95 (vid. 93)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
62	10834 Māteru	47	69	15	1.35	1.0	150	39 P	Z Mēslojums R 27 – 42 (vid. 37) A 17.8 – 32.9 (vid. 29.1) W 77 – 84 (vid. 80)
63	10835		31	19.9	2.5	1.7	338	76 P	Z Mēslojums R 36 – 48 (vid. 43) A 9.3 – 23.2 (vid. 10.2) W 81 – 90 (vid. 86)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VĢD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
64	10836 Dūkļu	69	55	42.6	4.8	2.75	1172	232 N	Z Mēslojums R 23 – 48 (vid. 35) A 3.2 – 12.9 (vid. 8.1) W 82 – 92 (vid. 88) Sapropelis - 3.0 m
65	10838		21	13.8	4.1	2.38	328	39 P	Z Mēslojums R 22 – 35 (vid. 29) A 6.6 – 33.0 (vid. 10.1) W 92 – 95 (vid. 93)
66	10839 Dzeņu	70	42	32.8		1.62	531	50 N	A Pakaiši R 4 – 32 (vid. 12) A 0.7 – 6.0 (vid. 1.7) W 91 – 95 (vid. 94)
67	10840		15	7.7	1.4	1.1	85	14 P	A Mēslojums R 15 – 44 (vid. 27) A 1.8 – 2.8 (vid. 2.4) W 88 – 92 (vid. 90)
68	10843 Dižpurvs	43	724	613		2.1	12873	1699 P	A Pakaiši, mēslojums R 6 – 47 (vid. 21) A 1.5 – 3.8 (vid. 2.2) W 88 – 95 (vid. 92)
69	10844		28	11.6	2.1	1.27	147	30 P	A Mēslojums R 11 – 58 (vid. 44) A 2.1 – 9.1 (vid. 4.3) W 86 – 92 (vid. 88)
70	10845		10	1.6	2.4	1.6	26	5 P	P Mēslojums
71	10849 Bez nosaukuma	59	38	13	1.7	1.23	160	32 P	A Mēslojums R 32 – 55 (vid. 42) A 1.5 – 3.8 (vid. 2.8) W 86 – 88 (vid. 88)
72	10851 Bez nosaukuma	50	35	15.3	5.9	2.9	444	74 P	Z Mēslojums R 15 – 51 (vid. 32) A 4.4 – 32.0 (vid. 13.2) W 88 – 94 (vid. 90)
73	10852 Kambaru, Bez nosaukuma	51, 52	48	44	6.15	3.35	1475	215	A, J

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VĢD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				23.2	5.4	3.03	703	P Tajā skaitā 105	A Pakaiši, mēslojums R 8 – 43 (vid. 26) A 1.3 – 5.8 (vid. 2.6) W 89 – 93 (vid. 91)
				20.8	6.15	3.71	772	110	J Pakaiši, mēslojums R 7 – 52 (vid. 21) A 1.1 – 39.9 (vid. 8.2) W 82 – 94 (vid. 91)
74	10854		15	6.5		1.16	75	14 P	Z Mēslojums
75	10855		49	14.2	2.3	1.32	187	40 P	Z Mēslojums R 22 – 53 (vid. 41) A 2.8 – 26.0 (vid. 9.7) W 84 – 90 (vid. 87)
76	10860		20	5.1	1.25	1.03	55	12 P	P Mēslojums R 33 – 57 (vid. 49) A 2.2 – 7.5 (vid. 3.9) W 86 – 89 (vid. 87)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
77	10861 Upatu	55	82	58.2	5.6	2.9	1688	405 P	Z Mēslojums R 27 – 55 (vid. 48) A 6.2 – 34.5 (vid. 14.7) W 81 – 89 (vid. 85)
78	10862 Šarlotes	58	32	18.7	2.6	1.39	260	56 P	Z Mēslojums R 28 – 54 (vid. 43) A 2.5 – 17.6 (vid. 12.1) W 81 – 92 (vid. 87)
79	10864		24	10.3	2.1	1.56	161	24 P	A Mēslojums
80	10865 Uksmežu	61	58	38.8	2.7	2.02	784	83 P	A Pakaiši, mēslojums R 3 – 38 (vid. 13) A 1.3 – 17.4 (vid. 3.4) W 84 – 94 (vid. 92)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
81	10866		108	41.3	2.3	1.08	446	85 P	Z Mēslojums R 25 – 48 (vid. 38) A 5.3 – 10.0 (vid. 7.4) W 86 – 98 (vid. 89)
82	10868		23	1.2	2.0	1.4	17	3 P	Z Mēslojums
83	10869 Bez nosaukuma	60	57	45.5	2.4	1.8	819	102 P	A Pakaiši, mēslojums R 7 – 47 (vid. 14) A 1.0 – 32.0 (vid. 4.9) W 841 – 94 (vid. 91)
84	10873 Pūteļu	56	53	32	2.3	1.71	547	88 N	A Pakaiši, mēslojums R 10 – 40 (vid. 26) A 1.0 – 1.4 (vid. 1.2) W 82 – 94 (vid. 90)
85	10875		21	12.9	2.2	1.28	165	40 P	Z Mēslojums R 37 – 55 (vid. 45) A 8.5 – 15.1 (vid. 10.4) W 81 – 90 (vid. 84)
86	10876 Grodmaņu	78	33	24.8	4.2	2.02	501	68 P	A Pakaiši, mēslojums R 7 – 31 (vid. 18) A 1.1 – 3.3 (vid. 1.9) W 85 – 94 (vid. 92)
87	10877		26	14.6	1.85	1.24	181	36 P	Z Mēslojums R 20 – 46 (vid. 37) A 8.2 – 12.6 (vid. 9.8) W 86 – 91 (vid. 88)
88	10879		13	3.1	1.15	1.0	31	7 P	A Mēslojums R 16 – 55 (vid. 42) A 1.4 – 34.4 (vid. 8.9) W 71 – 92 (vid. 86)
89	10880		101	42.4		1.96	831	146 P	A, Z Mēslojums
				7.8 34.6		1.96 1.96	153 678	Tajā skaitā 23 123	A Z

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
90	10881 Pelciņu ezera	77	89	60.5	3.7	1.4	847	128 N	Z Mēslojums R 12 – 49 (vid. 27) A 4.3 – 18.2 (vid. 7.7) W 78 – 96 (vid. 91) Sapropelis – 6.2 m
91	10882 Apsīšu, Ziediņu	79, 80	45	15	2.15	1.08	162	31 P	Z Mēslojums R 16 – 51 (vid. 23) A 6.3 – 26.8 (vid. 12.2) W 75 – 91 (vid. 86)
92	10883		19	5.4	1.9	1.45	78	17 P	Z Mēslojums R 35 – 53 (vid. 45) A 10.2 – 19.5 (vid. 14.8) W 84 – 89 (vid. 87) Sapropelis – 1.15 m
93	10884 Bērzraga	76	16	12.4	3.2	2.08	258	53 P	Z Mēslojums R 34 – 49 (vid. 41) A 7.2 – 17.5 (vid. 10.5) W 85 – 91 (vid. 88) Sapropelis – 1.7 m
94	10885		34	25	2.45	1.69	422	101 P	Z Mēslojums R 26 – 50 (vid. 39) A 8.1 – 30.2 (vid. 15.1) W 78 – 88 (vid. 84)
95	10886		14	5.9		1.21	71	13 P	Z Mēslojums
96	10887 Ošu	75	39	20.9	5.2	2.43	508	97 N	J, Z
				6.7		1.64	110	Tajā skaitā 15	J Mēslojums R 11 – 37 (vid. 24) A 1.1 – 4.3 (vid. 2.7) W 89 – 94 (vid. 92)
				14.2		2.8	398	82	Z Mēslojums R 26 – 50 (vid. 39)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VĢD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									A 8.1 – 30.2 (vid. 15.1) W 78 – 88 (vid. 84) Sapropelis – 0.7 m
97	10892 Kūļu	73	28	16	1.9	1.15	184	47 P	Z Mēslojums R 39 – 58 (vid. 46) A 12.4 – 20.1 (vid. 15.3) W 71 – 88 (vid. 83) Sapropelis – 0.25 m
98	10893 Purmaļu	74	30	18.1	2.1	1.05	190	56 P	Z Mēslojums R 44 – 50 (vid. 47) A 13.2 – 20.4 (vid. 16.6) W 74 – 83 (vid. 77) Sapropelis – 0.55 m
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
99	10897 Sārnates	67	2368	2023	7.9	4.0	81241	14583 P	J, Z
				1272	7.9	5.33	67798	Tajā skaitā 12136	J Enerģētika R 14 – 47 (vid. 32) A 1.8 – 5.3 (vid. 2.5) W 87 – 93 (vid. 89)
				751	3.1	1.79	13443	2447	Z Enerģētika
100	10899		80	35.7	1.5	1.16	414	92 P	Z Mēslojums R 47 – 55 (vid. 51) A 5.0 – 8.9 (vid. 6.4) W 86 – 90 (vid. 87)
101	10900		20	17	5.3	3.56	605	102 P	J Mēslojums R 17 – 44 (vid. 34) A 4.6 – 46.9 (vid. 8.3) W 85 – 92 (vid. 91)
102	10901		36	19.7	2.4	1.6	315	59 P	A Mēslojums R 18 – 59 (vid. 39) A 2.1 – 8.3 (vid. 3.2) W 85 – 92 (vid. 89)
103	10903		27	14.2	1.8	1.29	183	39 P	Z Mēslojums R 25 – 52 (vid. 42) A 9.3 – 42.8 (vid. 16.8)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									W 83 – 91 (vid. 87)
104	10905 Baltais – Popānu – Lāčarāju	86	430	296	6.15	2.36	6986	824 P	A Pakaiši, mēslojums R 6 – 46 (vid. 20) A 1.1 – 23.6 (vid. 2.6) W 85 – 96 (vid. 93) Sapropelis – 0.75 m
105	10906 Ezerlejas	87	15	11.4	7.6	2.87	327	62 P	Z Mēslojums R 31 – 51 (vid. 42) A 7.7 – 41.7 (vid. 13.0) W 82 – 92 (vid. 89)
106	10907 Trišu	5792	43	35.2	5.7	3.3	1162	125 P	A Pakaiši R 6 – 48 (vid. 14) A 0.8 – 24.7 (vid. 3.8) W 90 – 96 (vid. 93) Sapropelis – 5.2 m
107	10912 Nagļu	88	95	61	3.15	1.74	1061	152 N	A Pakaiši, mēslojums R 6 – 47 (vid. 21) A 0.7 – 4.3 (vid. 2.1) W 89 – 94 (vid. 91)
108	10913		13	5.8	2.15	1.48	86	14 P	A Mēslojums R 9 – 50 (vid. 29) A 1.1 – 6.4 (vid. 3.1) W 85 – 93 (vid. 90)
109	10914 Baltais (Ansiņu)	89	47	13.1	1.7	1.29	169	27 P	A Mēslojums R 10 – 53 (vid. 28) A 2.1 – 6.6 (vid. 3.6) W 87 – 94 (vid. 90)
110	10915		24	7.4	1.65	1.15	85	18 P	Z Mēslojums R 30 – 43 (vid. 38) A 10.1 – 23.7 (vid. 16.9) W 85 – 90 (vid. 87)
111	10917		142	85.7	3.5	2.52	2160	220 P	Z Mēslojums R 21 – 36 (vid. 26) A 4.7 – 21.6 (vid. 7.7) W 92 – 95 (vid. 94)
112	10919		36	14.6	1.6	1.11	162	19	A Mēslojums

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VGD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								P	R 7 – 46 (vid. 20) A 1.2 – 29.5 (vid. 6.1) W 83 – 95 (vid. 92)
113	10920 Pluču	90	486	387	3.1	2.17	8398	789 P	A Pakaiši, mēslojums R 5 – 37 (vid. 12) A 1.6 – 3.6 (vid. 2.0) W 90 – 94 (vid. 93)
114	10921		30	15.6	2.3	1.5	234	39 P	A Mēslojums R 20 – 52 (vid. 32) A 1.4 – 11.4 (vid. 3.6) W 89 – 95 (vid. 90)
115	10922		228	148	3.7	1.95	2886	523 P	A, Z
				15.3 132.7		1.95 1.95	298 2588	Tajā skaitā 44 479	A Mēslojums Z Mēslojums R 24 – 47 (vid. 32) A 5.1 – 14.8 (vid. 7.0) W 84 – 90 (vid. 89)
116	10923 Meķu	92	256	107	3.9	3.0	3210	302 P	A Pakaiši, mēslojums R 5 – 23 (vid. 12) A 1.7 – 6.9 (vid. 3.5) W 91 – 95 (vid. 94)
117	10925		53	12.8	1.4	1.0	128	30 P	Z Mēslojums R 45 – 49 (vid. 46) A 11.9 – 38.5 (vid. 20.1) W 83 – 87 (vid. 85)
118	10927 Mācītājlejas	57	13	6.0	2.0	1.0	60	11 P	Z Mēslojums R 45 – 50 A 12.4 – 13.9
119	10928		33	12.6	1.35	1.0	126	26 P	Z Mēslojums R 31 – 45 (vid. 39) A 9.7 – 16.8 (vid. 12.6) W 85 – 90 (vid. 88)
120	11047		34	10	1.3	1.0	100	24 P	Z Mēslojums R 36 – 57 (vid. 45) A 9.2 – 12.5 (vid. 11.1)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

N. p. k.	Nr. VĢD datu bāzē, uz kartes, nosaukums	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)		Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi		Kūdras atradnes tips un kūdras īpašību raksturojums, izmantošanas virziens
			“0” robežās	rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0.9m) robežās	Max.	Vid.	tūkst.m ³	tūkst.t izpētes pakāpe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									W 79 – 90 (vid. 85) Sapropelis – 1.25 m
121	11064		12	9.4	2.0	1.35	127	32 P	Z R 36 – 54 (vid. 48) A 9.0 – 11.6 (vid. 10.2) W 78 – 87 (vid. 84) Sapropelis - 1.1 m Mēslojums
122	10820 Kapacu	38	62	43	2.8	1.97	847	158 P	A Mēslojums

5.1.4. Sapropēja atradnes

Sapropelis jeb gitija ir organogēns nogulumiezis, kas veidojies pēcdeduslaikmetā, stāvošos vai vāji caurtekošos ūdens baseinos, nogulsņējoties ūdensaugu un dzīvnieku (planktona) atliekām, kā arī putekļainajām vai smilšainajām minerāldaļiņām. Sapropelis sastopams ezeros, dīķos, arī atsevišķos purvos (aizaugušajos ezeros) zem kūdras.

Sapropelis ir recekļaina, tumša, pelēcīga, zaļgana, retāk arī rozīgi pelēka masa, kas pēc izžāvēšanas vairs neizmirst. Dažādās ūdenstilpēs sapropēja sastāvs ir atšķirīgs. Sapropēja kvalitāti raksturo tā bioloģiskais sastāvs, minerālvielu (smilts, māla un karbonātu) piejaukums jeb pelnainība, dzelzs un kalcija oksīda saturs u.c. Biežāk sastopams silikātu, organogēnu sliktu, karbonātu un organogēns sapropelis (Misāns, 2001). Sapropēja kvalitāte un krājumu apjoms nosaka tā izmantošanas iespējas. Sapropeli var izmantot augšņu uzlabošanā, kā piedevu lopbarībai (tas satur vitamīnus, mikroelementus u.c. bioloģiski aktīvas vielas), tāpat arī medicīnā (ārstnieciskās dūņas), kosmētikā, kā sorbentu ūdens attīrīšanā, ģeoloģisko urbumu skalošanas šķidrumos un būvmateriālu ražošanā (Kuršs, Stinkule, 1997). Iegūstot sapropeli, notiek aizaugošo ezeru attīrīšana, kas sekmē gāzu apmaiņas uzlabošanos ūdenstilpē, tādējādi arī floras un faunas atjaunošanos.

Sapropēja iegulas ir apzinātas 32 Ventspils rajona ezeros, kuru platība lielāka par 3 ha. Sapropēja kopējie krājumi ir 8,2 milj.m³. Lielākās sapropēja iegulas ir Usmas un Puzes ezeros.

5.1.4.1. tabula. Ventspils rajona sapropela atradnes (LVĢMA dati, 2001).

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropela iegulas platība (ha)	Sapropela slāņa biezums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropela krājumi tūkst.m ³ tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropela veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
1	2	3	4	5	6	7
Ieriņezers Ieriņu, Ceriņu Jerīņezers,	4	<u>3.1</u> 2.8	3.1	<u>7.7</u> 4.0	<u>124.0</u> 62.6 N Tajā skaitā <u>91.2</u> 42.1 <u>32.8</u> 20.5	Izmantošanai nerekomendē Dzelzi saturošs Mēslojums A 56.7 – 76.8 W 76 – 87 Silikātu Mēslojums A 66.7 – 79.1 (vid. 72.1) W 75 – 79 (vid. 77)
Maziere Mazieres, Mazais, Pirts	1.8	<u>2.6</u> 1.8	1.7	<u>9.2</u> 6.0	<u>102.0</u> 26.9 N Tajā skaitā <u>75.5</u> 19.9 <u>26.5</u> 7.0	Organogēns-silikātu Mēslojums A 30.0 – 36.0 (vid.32.9) W 88 – 94 (vid. 90) Organogēns Mēslojums A 22.9 – 30.0 (vid. 27.9) W 89 – 93 (vid. 90)
Dzilene Dziliņa, Dziliņezers Dziliņu,	6.9	<u>6.8</u> 5.0	3.6	<u>6.5</u> 2.3	<u>81.6</u> 20.6 P Tajā skaitā <u>57.1</u> 13.4 <u>24.5</u>	Kramains (diatomeju) Mēslojums A 33.9 – 38.6 (vid. 35.4) W 90 – 93 (vid. 91) Organogēns – silikātu Dziedniecības dūņas, mēslojums

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) max. vid.	Sapropēja iegulas platība (ha)	Sapropēja slāņa biezums (m) max. vid.	Sapropēja krājumi tūkst.m ³ tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropēja veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
					7.2	A 37.1 – 39.1 (vid. 37.9) W 88 – 89 (vid. 89)
Dižiere Dižezers, Lielais, Stiklu	20.5	<u>4.0</u> 1.8	6.2	<u>5.0</u> 2.2	<u>136.4</u> 47.7 N	Organogēns – silikātu A 36.7 – 69 (vid. 42.3) W 80 – 91 (vid. 87) Mēslojums
Zutene Zuteņu, Ozoliņu	7.8	<u>7.0</u> -	4.8	<u>7.6</u> -	<u>117.0</u> 31.3 N Tajā skaitā <u>83.1</u> 24.3	Organogēns – silikātu A 35.2 – 50.2 (vid. 43.3) W 87 – 92 (vid. 89) Mēslojums Organogēns A 16.3 – 26.5 (vid. 19.7) W 91 – 93 (vid. 92) Mēslojums
Velnezers Velna	7.4	<u>6.5</u> 2.5	2.4	<u>2.5</u> 1.8	<u>43.2</u> 12.7 P Tajā skaitā <u>25.9</u> 4.7 <u>17.3</u> 8.0	Organogēns – silikātu A 41.0 – 42.7 (vid. 42) W 92 – 94 (vid. 93) Mēslojums Silikātu A 66.4 – 73.2 (vid. 69.8) W 81 – 85 (vid. 83) Neizmanto
Seklene Seklenes, Sēklenes	13.0	<u>7.4</u> 3.5	5.3	<u>8.0</u> 4.5	<u>238.5</u> 52.0 N Tajā skaitā <u>93.0</u> 21.9	Organogēns – silikātu A 41.2 – 65.9 (vid. 47.8) W 84 – 93 (vid. 91) Mēslojums

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) max. vid.	Sapropeļa iegulas platība (ha)	Sapropeļa slāņa biezums (m) max. vid.	Sapropeļa krājumi tūkst.m ³ tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropeļa veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
					102.5 21.5 43.0 8.9	Kramains Mēslojums A 27.7 – 40.1 (vid. 35.7) W 91 – 94 (vid. 92) Organogēns Mēslojums A 16.9 – 27.6 (vid. 20.3) W 91 – 93 (vid. 92)
Tīšezers Tīsa, Tīsu, Kīsi, Ķīšu	2.5	2.3 1.7	2.5	6.4 5.6	140.0 37.7 P Tajā skaitā 46.2 7.0 35.0 7.2 23.8 8.3 35.0 15.2	Organogēns Mēslojums A 25.0 – 29.1 (vid. 27.3) W (vid. 94) Kramains Mēslojums A 30.4 – 50.0 (vid. 41.9) W 90 – 94 (vid. 92) Dzelzi saturošs Mēslojums A 54.2 – 59.0 (vid. 56.6) W 86 – 89 (vid. 87) Karbonātu Mēslojums, augsnes kaļķošanai A 47.3 – 54.4 (vid. 51.0) W 83 – 86 (vid. 84)
Dūņezers Dūņu	4.4	1.6 1.2	3.2	3.7 2.5	80.0 13.3 N Tajā skaitā 51.2 6.5	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 16.1 – 28.2 (vid. 22.3) W 94 – 96 (vid. 95)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropeļa iegulas platība (ha)	Sapropeļa slāņa biezums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropeļa krājumi <u>tūkst.m³</u> tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropeļa veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
					<u>28.8</u> 6.8	Karbonātu Mēslojums, augsnes kalpošanai A 30.2 – 42.7 (vid. 36.5) W 86 – 93 (vid. 91)
Ilziķis Ilziķa, Ilziķu, Ilziķezers, Ilzika	20.6	<u>3.3</u>	17.0	<u>6.8</u>	<u>324.0</u> 173.0 N	Silikātu Mēslojums A 64.1 – 76.7 (vid. 69.2) W 76 – 85 (vid. 80)
Tirukšezers Tirukša, Tirukša, Vectirukšu, Vectirukšu	45.7	<u>4.6</u> 2.7	26.2	<u>7.7</u> 3.8	<u>995.6</u> 486.8 N	Dzelzi saturošs Mēslojums A 56.1 – 71.0 (vid. 63.1) W 81 – 86 (vid. 82)
Pelcenes Palcenes	4.2	<u>0.3</u> 0.1	4.0	<u>6.1</u> 3.5	<u>140.0</u> 20.9 N Tajā skaitā <u>116.2</u> 14.6 <u>23.8</u> 6.3	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 15.3 – 27.0 (vid. 21.0) W 92 – 97 (vid. 95) Karbonātu Mēslojums, augsnes kalpošanai A 25.8 – 58.4 (vid. 39.1)
Lakšezers Lakšu	34.7	<u>1.6</u> 1.1	14.0	<u>3.3</u> 2.2	<u>308.0</u> 71.9 N Tajā skaitā <u>169.4</u> 30.5	Organogēns – silikātu Mēslojums A 31.1 – 42.6 (vid. 37.1) W 91 – 96 (vid. 93)
					<u>55.4</u> 10.0 <u>83.2</u> 31.4	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 28.0 – 28.5 (vid. 28.2) W 92 – 94 (vid. 93) Karbonātu Mēslojums, augsnes kalpošanai A 41.8 – 51.0 (vid. 46.5) W 83 – 89 (vid. 86)

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) max. vid.	Sapropeļa iegulas platība (ha)	Sapropeļa slāņa biezums (m) max. vid.	Sapropeļa krājumi tūkst.m ³ tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropeļa veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
Aburgas Aborgas, Āborga, Āburgas	6.5	<u>1.8</u> 1.0	3.8	<u>4.6</u> 2.7	<u>102.6</u> 16.6 N Tajā skaitā <u>90.3</u> 13.7 <u>12.3</u> 2.9	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 19.2 – 32.0 (vid. 24.2) W 93 – 95 (vid. 94) Karbonātu Mēslojums, augsnes kalķošanai A 26.4 – 49.0 (vid. 37.7) W 89 – 93 (vid. 91)
Klāņezers Klaņu, Klāņu	67.0	<u>1.5</u> 1.0	13.5	<u>2.4</u> 1.3	<u>175.5</u> 52.7 P Tajā skaitā <u>58.0</u> 7.3 <u>59.5</u> 12.3 <u>58.0</u> 33.1	Dzelzi saturošs Mēslojums A 35.7 – 38.0 (vid. 36.8) W 94 – 96 (vid. 95) Organogēns – silikātu Mēslojums A 30.8 – 50.0 (vid. 40.4) W 91 – 93 (vid. 92) Karbonātu Mēslojums, augsnes kalķošanai A 45.1 – 73.0 (vid. 59.0) W 67 – 91 (vid. 79)
Krāčezers Krāču	2.3	<u>5.7</u> 2.6	1.9	<u>7.0</u> 3.9	<u>74.1</u> 15.3 N	Dzelzi saturošs Mēslojums A 32.0 – 50.9 (vid. 38.7) W 88 – 95 (vid. 92)
Kāžezers Kaža, Kažu, Kāžu, Laidzes	14.0	<u>4.7</u> 3.2	10.6	<u>6.0</u> 3.4	<u>360.4</u> 117.2 N Tajā skaitā <u>104.5</u> 27.6	Dzelzi saturošs Mēslojums A 45.5 – 63.5 (vid. 54.2)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropēja iegulas platība (ha)	Sapropēja slāņa biezums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropēja krājumi <u>tūkst.m³</u> tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropēja veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
					<u>255.9</u> 89.6	W 88 – 91 (vid. 90) Organogēns – silikātu A 47.0 – 58.8 (vid. 52.6) W 86 – 89 (vid. 87) Mēslojums
Mazezers Mazais	4.1	<u>2.5</u> 1.5	3.7	<u>4.5</u> 2.8	<u>103.6</u> 62.9 N Tajā skaitā <u>81.8</u> 53.4 <u>21.8</u> 9.5	Karbonātu Mēslojums, augsnes kaļķošanai A 19.0 – 60.0 (vid. 40.0) W 66 – 95 (vid. 76) Dzelzi saturošs Mēslojums A 47.5 – 54.7 (vid. 52.2) W 81 – 88 (vid. 84)
Makšķerezers Makšķeru	4.0	<u>2.3</u> 1.4	2.6	<u>2.5</u> 1.5	<u>39.0</u> 8.8 P Tajā skaitā <u>34.7</u> 5.3 <u>4.3</u> 3.5	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 9.1 – 42.1 (vid. 20.0) W 90 – 96 (vid. 94) Silikātu Neizmanto A (vid. 71)
Puteru Putera, Putras, Pētera	8.3	<u>1.4</u> 0.8	7.9	<u>5.2</u> 3.2	<u>252.8</u> 43.5 N Tajā skaitā <u>222.5</u> 33.8	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 11.6 – 31.5 (vid. 21.6)

Izstrādāja SIA „Baltkonsults” sadarbībā ar Ventspils rajona padomi, 2006. – 2007. gads.

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropeļa iegulas platība (ha)	Sapropeļa slāņa biezums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropeļa krājumi <u>tūkst.m³</u> tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropeļa veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
					<u>30.3</u> 9.7	W 93 – 96 (vid. 94) Organogēns – silikātu A 49.0 – 71.5 (vid. 55.7) W 84 – 92 (vid. 88) Mēslojums
Dūmezers Dūmu, Dūņu	6.1	<u>1.8</u> 1.3	5.0	<u>2.6</u> 1.8	<u>90.0</u> 34.2 N Tajā skaitā <u>45.0</u> 7.6 <u>45.0</u> 26.6	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 20.7 – 27.9 (vid. 23.4) W 92 – 96 (vid. 93) Karbonātu Mēslojums, augsnes kaļķošanai A 60.0 – 87.8 (vid. 77.4) W 68 – 88 (vid. 78)
Bēržezers Bērzenes, Bērzu	2.3	<u>2.3</u> 1.5	1.0	<u>3.2</u> 1.9	<u>19.0</u> 3.0 N	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 6.9 – 28.9 (vid. 11.9) W 93 – 97 (vid. 95)
Garais Garezers	20.0	<u>2.3</u> 1.7	18.0	<u>3.0</u> 1.8	<u>324.0</u> 73.8 N Tajā skaitā <u>110.0</u> 19.8 <u>107.0</u> 34.7	Organogēns Mēslojums, dziedniecībai A 18.3 – 27.3 (vid. 22.5) W 91 – 95 (vid. 93) Karbonātu Mēslojums, augsnes kaļķošanai A 35.8 – 68.8 (vid. 47.7) W 85 – 90 (vid. 88)
					<u>107.0</u> 19.3	Kramains Mēslojums A 39.5 – 42.8 (vid. 41.0) W 91 – 95 (vid. 93)
Luknu Luknas, Lūkinezers,	4.8	<u>1.1</u> 0.8	3.0	<u>5.7</u> 3.2	<u>96.0</u> 37.7	

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) max. vid.	Sapropēja iegulas platība (ha)	Sapropēja slāņa biezums (m) max. vid.	Sapropēja krājumi tūkst.m ³ tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropēja veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
Lukstīņezers, Lukņu					N Tajā skaitā <u>27.8</u> 6.5 <u>35.0</u> 12.2 <u>53.2</u> 19.0	Karbonātu Mēslojums, augsnes kaļķošanai A 20.9 – 38.7 (vid. 31.2) W 87 – 94 (vid. 91) Dzelzi saturošs Mēslojums A 31.4 – 53.0 (vid. 41.1) W 82 – 91 (vid. 87) Limonītu Neizmanto A 52.5 – 81.2 (vid. 64.0) W 66 – 84 (vid. 79)
Skarbezers Skarbais, Skarbes, Skrabes, Silkalēju	18.6	<u>1.5</u> 1.0	14.0	<u>2.3</u> 1.6	<u>224.0</u> 55.7 N Tajā skaitā <u>156.8</u> 19.8 <u>67.2</u> 35.9	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 18.8 – 27.5 (vid. 23.1) W (vid. 95) Karbonātu Mēslojums, augsnes kaļķošanai A 19.7 – 56.4 (vid. 43.0) W 70 – 94 (vid. 80)
Kalpiņezers	1.5	<u>2.0</u> 1.4	0.8	<u>3.2</u> 1.8	<u>14.4</u> 3.0 N Tajā skaitā <u>10.5</u> 1.3	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 6.0 – 11.4 (vid. 8.8) W 94 – 98 (vid. 95)
					<u>3.9</u> 1.7	Silikātu Neizmanto A 65.8 – 81.9 (vid. 71.7) W 80 – 87 (vid. 84)
Bočezers	1.1	<u>1.8</u>	0.5	<u>2.8</u>	<u>8.0</u>	

Atradnes nosaukums, sinonīms	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropēja iegulas platība (ha)	Sapropēja slāņa biezums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropēja krājumi <u>tūkst.m³</u> tūkst.t izpētes pakāpe	Sapropēja veids un kvalitatīvie rādītāji (%), izmantošanas virziens
Boču		1.2		1.6	2.2 N Tajā skaitā <u>5.6</u> 0.8 <u>2.4</u> 1.4	Organogēns (dažādaļģu) Mēslojums, dziedniecībai A 8.3 – 11.7 (vid. 10.0) W 93 – 95 (vid. 95) Silikātu Neizmanto A 46.1 – 85.0 (vid. 71.1) W 67 – 89 (vid. 84)

5.1.5. Pazemes ūdeņi

Pazemes ūdeņi iegul porainos un plaisainos ūdenscaurlaidīgos iežu slāņos dažādā dziļumā. Horizontāli vai arī nedaudz slīpi saguļošās ūdenscaurlaidīgās slāņkopas, kuras vienu no otra nodala ūdeņi vāji caurlaidīgi iežu slāņi jeb sprostslnāņi, veido ūdens horizontus. Blakus iegulošos, līdzīgos, hidrauliski savstarpēji saistītos horizontus ar līdzīgām ūdens kvalitātes īpatnībām, apvieno ūdens horizontu kompleksos. Starpslāņu ūdeņi ir spiedienūdeņi jeb artēziskie ūdeņi. Apmēram 1000 - 1300 m biežajā nogulumiežu segā vertikālā griezumā no apakšas uz augšu izsekojami vairāki pazemes ūdeņu horizonti, kurus pēc kvalitātes īpatnībām un ūdens apmaiņas ātruma apvieno vairākos pazemes ūdens horizontu kompleksos (Levins, Levina, Gavena, 1998). Pazemes ūdens horizonti papildinās ar ūdeņi no atmosfēras nokrišņiem, un katram horizontam ir noteikts ūdensguves apgabals. Virspusei tuvākie horizonti ir hidrauliski saistīti ar ūdenstecēm un arī ar Baltijas jūras ūdeņi (tās piekrastes tuvumā). Ūdens apmaiņa starp horizontiem notiek ar dažādu ātrumu. Ūdeņu saskare ar dažādiem iežiem caur tiem filtrējoties, arī šķīdinot tos, nosaka ūdens ķīmiskā sastāva īpatnības. Atkarībā no ūdens ķīmiskā sastāva, ko nosaka dabiskā vide vai antropogēnais piesārņojums, veidojas ūdens kvalitāte. Dabiskajā vidē iežos veidojas pazemes ūdeņi, kas izmantojami kā dzeramie ūdeņi, tā arī ūdeņi ar augstāku mineralizācijas pakāpi, kas klasificējami kā galda, ārstnieciskie un rūpnieciskie minerālūdeņi.

Visdziļāk iegul **kembrija ūdens horizontu komplekss**, kas Latvijā kopumā ietilpst Venda - kembrija horizontu kompleksā un stagnanto (lēnas ūdens apmaiņas) sālsūdeņu hidroģeoloģiskajā zonā (Levins, Levina, Gavena, 1998). Ūdens kompleksa virsma atrodas 800-1000 m dziļumā. Ūdeņi ir mineralizēti, to mineralizācija ir nevienāda un mainās no 10-35 g/l rajona ziemeļaustrumdaļā līdz 100 - 140 g/l dienvidrietumos. Tie ir *hlorīdu-nātrija* tipa ūdeņi paaugstinātu broma (Br) saturu no 25 - 80 mg/l līdz 250 mg/l un vairāk. Ķīmiskā sastāva īpatnību dēļ rajona ziemeļdaļas kembrija ūdeņi izmantojami ārstniecībā, bet dienviddaļā tiem jau ir rūpnieciska nozīme (Levins, Levina, Gavena, 1998). Kembrija ūdensnesējslāni pārsedz ap 600 m bieža, ūdeņi mazcaurlaidīga ordovika un silūra kaļķakmeņu un merģeļu slāņkopa

Virš ordovika un silūra karbonātiežu slāņkopas iegul **apakšdevona-vidusdevona (D₁-D₂)** Gārgždu sērijas, kā arī Ķemeru un Pērnavas svītu ūdenscaurlaidīgie smilšakmeņi un aleirolīti, kuros ietvertie pazemes ūdeņi veido hlorīdu-nātrija ūdens kompleksu (Levins, Levina, Gavena, 1998). Ūdens mineralizācija ir 3 - 10 g/l. Ūdens horizontu kompleksa virsma pārsvarā atrodas 200-300 m dziļumā. Ūdenscaurlaidīgos smilšakmeņus pārsedz 100 - 130 m bieža vidusdevona Narvas svītas ūdensmazcaurlaidīgu karbonātiežu slāņkopa.

Tieši virs Narvas svītas atrodas vienotais **Arukilas-Burtnieku-Gaujas** pazemes ūdeņu horizontu komplekss. Pazemes ūdeņi ir koncentrējušies porainajos, ūdenscaurlaidīgajos Arukilas, Burtnieku un Gaujas svītas smilšakmeņos un aleirolītos. Kompleksam raksturīgi *hidrogēnkarbonātu - kalcija* tipa ūdeņi.

Arukilas horizonts ir vienīgais visā Ventspils rajonā, kura artēziskie ūdeņi ir izmantojami dzeramā ūdens apgādē. Divās ūdensgūtnēs (Ogusils un Saulīte) izmanto Arukilas ūdens horizontu un daļēji arī kvartāra nogulumos ieslēgtos gruntsūdeņus (Kondratjeva, Lācis, Mūrnieks, 1998). Tomēr, horizontu komplekss nav izplatīts visā rajona teritorijā. Apmēram 2 - 4 km platu piekrastes joslu Irves līdzenumā, kā arī Ventavas un Piemāres līdzenumā, līdz Užavai (Ventspili ieskaitot), zemkvartāra virsmā atrodas Narvas svītas karbonātieži (sprostslnānis). Tas nozīmē, ka minētajā joslā artēzisko dzeramo ūdeņu vispār nav, tie jāpiegādā pa cauruļvadiem. Tā, piemēram, Irbenes ciemata apkārtnē pazemes ūdens horizonts ir Pērnavas svītā, bet ūdens mineralizācija pārsniedz 4 g/l, tāpēc tas nav izmantojams. Ūdensapgādē izmanto Litorīnas jūras nogulumos ieslēgto saldūdeņi. Ārpus Piejūras zemienes artēzisko

ūdeņu iespējamais ieguves apjoms ir lielāks. Apdzīvotās vietās ir ierīkoti artēziskie urbumi. Urbumu dziļums līdz ūdens horizontam atkarīgs galvenokārt no kvartāra nogulumu segas biezuma. Ūdens horizonta virsa vietām atrodas ļoti tuvu zemes virspusei, un tur, kur to nepārsedz morēnas smilšmāls, ir vāji izolēta no gruntsūdeņiem. Rajonā kopumā ūdens horizontam ap artēziskajiem urbumiem ir dažāda dabiskās aizsargātības pakāpe, jo pārsedzošā ūdensmazcaurlaidīgā slāņa (morēnas vai bezakmens māla) biezums mainās no 0 līdz 20 m. Atkarībā no tā biezuma nosaka stingrā režīma aizsardzības zonas platumu. Ķīmiskās un bakterioloģiskās aizsargjoslas aprēķina katram urbumam pēc „VODGEO” izstrādātās metodes, balstoties uz urbumu pases datiem un ūdens patēriņa apjoma.

Nodrošinājumā ar dzeramā ūdens resursiem nozīmīgi ir arī gruntsūdeņi (pazemes ūdeņi virs pirmā ūdens aizturslāņa) porainajos kvartāra nogulumu smilts, aleirītu un grants-oļu slāņos – starpmorēnu nogulumos, Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras nogulumos, kā arī kūdrā. Baltijas jūras tuvumā pazemes ūdens horizonts ir hidrauliski saistīts ar jūras ūdeni. Vairāk mineralizētā (sālākā) un blīvākā jūras ūdens ietekmē veidojas zemas kvalitātes gruntsūdeņi. Bez tam tiem piemīt augsta krāsainība, jo ir palielināts dzelzs saturs. Gruntsūdeņi galvenokārt tiek izmantoti viensētu ūdensapgādē. Gruntsūdeņi atrodas dažādā dziļumā (no dažiem desmitiem cm līdz 1,5 - 2 m, vietām arī vairāk), to ieguvē izmanto grodu akas.

Ventspils rajona pazemes ūdens horizonti nav attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā.

Nemot vērā objektu atrašanās neatbilstību mēroga noteiktībai, pazemes ūdens ņemšanas vietas nav attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā mēroga noteiktības dēļ.

Pazemes ūdens ņemšanas vietas nosaka ar M 1:10000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos, kas tiek pieņemti kā attiecīgas pašvaldības saistošie noteikumi un nav šo noteikumu grozījumi.

5.1.5.1.tabula. Pazemes ūdeņu ņemšanas vietas (LVGMA dati, 2001

Pašvaldība	VGD Nr	DB	Atveres absolūtais augs-tums, m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Horizonts	Filtra intervāls, m		Statiskais līmenis, m zemes virsmas	Sūkņēšanas debīts, l/s
							no	līdz		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Piltene	3043		6,0	70,0	1970	D2ar	54	66,9	-0,6	4
Piltene	3044		5,0	80,0	1970	D2ar	45	78	-0,6	7,7
Piltene	3056		6,3	71,6	1960	D2ar	42,3	64	0	3
Piltene	3057		18,0	73,0	1960	D2ar+br	22,6	67,2	4,6	3
Piltene	10042		5,0	68,0	1993	D2ar	38	66	0,45	8
Ances pag.	2426		12,0	22,5	1982	Q m IV	15	21	6,6	8,7
Ances pag.	2429		15,8	25,0	1982	Q m IV	15	21	6,95	7,4
Ances pag.	2435		12,0	125,0	1977	D2pr	119	125	9	5,5
Ances pag.	2436		12,0	25,0	1977	Q m IV	12	19	2	1
Ances pag.	2437		12,0	25,0	1977	Q m IV	12	19	2	
Ances pag.	2438		12,0	25,0	1977	Q m IV	12	19	2	
Ances pag.	2439		12,0	25,0	1977	Q m IV	12	19	2	
Ances pag.	2440		12,0	25,0	1990	Q m IV	17	23	7	6,3
Ances pag.	2441		12,0	25,0	1990	Q m IV	17,3	23,3	1	7,7
Ances pag.	2442		12,0	25,0	1990	Q m IV	17	23	6	2
Ances pag.	4252		13,0	60,0	1965	D2ar	14,9	30,3	2,7	5
Ances pag.	4253		17,5	72,1	1961	D2ar+ar	40	60	2,84	
Ances pag.	4254		17,5	51,9	1962	D2ar	18	30	4,9	2
Ances pag.	4371		15,0	70,0	1969	D2ar	43	60	-0,1	0,5

Pašvaldība	VĢD Nr	DB Atveres absolūtais augs-tums, m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Horizonts	Filtra intervāls, m		Statiskais līmenis, m no zemes virsmas	Sūknešanas debits, l/s
						no	līdz		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ances pag.	4477	14,0	60,0	1973	D2nr	40	54	-1,1	2
Ances pag.	4478	17,5	45,0	1973	D2nr+ar	30	40	5,3	3
Ances pag.	4587	18,0	60,0	1977	D2nr+ar	20,3	50	3,1	6
Ances pag.	4670	17,0	38,0	1989	D2ar	18	37	5,5	5
Ances pag.	4671	16,0	37,0	1989	D2ar	27	37	5,5	6
Jūrkalnes pag.	4289	10,0	127,0	1963	D2ar+br	110	126,5	4,2	2
Jūrkalnes pag.	4290	14,0	135,8	1963	D2ar+br	119	135	4	1,6
Jūrkalnes pag.	4299	12,0	104,5	1963	D3gj	87	100,2	6,2	3,5
Jūrkalnes pag.	4416	7,0	120,0	1971	D2ar	112	120	5	2,3
Jūrkalnes pag.	4431	14,0	140,5	1969	D2br	112,9	135,4	7,2	1,6
Jūrkalnes pag.	4471	12,8	100,0	1972	D3gj	81	97	3,8	4
Jūrkalnes pag.	4572	15,0	140,0	1976	D2ar+br	106	138	2,8	4
Jūrkalnes pag.	4597	14,0	140,0	1979	D2ar	117	138	3,8	4,1
Jūrkalnes pag.	4675	14,0	150,0	1989	D2ar	117	150	9	6
Jūrkalnes pag.	4714	5,0	150,0	1991	D2ar	128,9	148,4	5	1
Jūrkalnes pag.	4715	5,0	120,0	1991	D2ar	102	120	5	1
Piltenes l.t.	3045	10,0	105,0	1969	D2ar	68	97	1,02	8,8
Piltenes l.t.	3046	5,0	159,0	1969	D2nr	120,3	150	4,59	0,6
Piltenes l.t.	3047	5,0	90,0	1969	Q	58	75	1,6	0,9
Piltenes l.t.	3048	5,0	100,8	1969	D2ar	50	78	1,2	13,6
Piltenes l.t.	3049	5,0	101,0	1968	D2ar	82	99	-0,3	3
Piltenes l.t.	3050	5,0	98,0	1968	D2ar	72	89	0,5	5
Piltenes l.t.	3051	5,0	100,0	1978	D2ar	67	83	1	8
Piltenes l.t.	3053	6,0	100,0	1986	D2ar	84	98	-1,5	2
Piltenes l.t.	3054	5,0	104,0	1988	D2ar	75	104	1,2	14
Piltenes l.t.	3055	5,0	40,0	1991	D2ar	28,3	40	1,5	1
Piltenes l.t.	4263	7,5	118,5	1958	Q	36	111,5	3,95	2
Piltenes l.t.	4486	12,5	60,0	1972	D2ar	34,5	59	5	3
Piltenes l.t.	4532	4,3	80,0	1974	D2ar	53	70	0,8	3
Piltenes l.t.	4569	5,0	70,0	1976	D2ar	42	65	0,7	4
Piltenes l.t.	4582	7,5	95,0	1977	D2ar	66	90	-3,8	6
Piltenes l.t.	4638	9,0	60,0	1986	D2ar	37	57	0	2
Piltenes l.t.	4640	5,0	80,0	1986	D2ar	67	80	1	1
Piltenes l.t.	4699	5,0	52,5	1991	Q	32	49	3	2
Piltenes l.t.	4700	12,0	60,0	1991	D2ar	48	58	4,5	2
Piltenes l.t.	4706	4,0	100,0	1991	Q	70	96	-1	0,3
Piltenes l.t.	4711	15,0	60,0	1991	D2br+D3gj	41,5	60	0,5	1
Piltenes l.t.	7622	4,5	236,0	1999	D2pr	221	230	-14	7
Piltenes l.t.	13650	3,0	50,8	1953	D2ar	35,3	50,8	2,1	1,5
Popes pag.	4235	58,0	123,5	1960	D2ar	73,5	115	29,8	4
Popes pag.	4372	16,0	30,0	1967	D2ar	20,2	28,2	-0,05	8,3
Popes pag.	4373	17,0	40,0	1967	D2ar	21,4	38	-0,05	1
Popes pag.	4374	17,0	105,0	1968	D2nr+ar	77,5	95	-1,6	3
Popes pag.	4375	55,0	90,0	1967	D2ar	70	88	24,8	3,3
Popes pag.	4376	20,0	70,0	1971	D2ar	42,5	59	4	5
Popes pag.	4528	15,0	35,0	1973	D2ar	10	31	2,3	4,9
Popes pag.	4545	30,0	32,0	1975	D2ar+br	20	30	4,5	3
Popes pag.	4546	30,0	100,0	1975	D2nr+ar	37	100	4	15

Pašvaldība	VĢD Nr	DB Atveres absolūtais augs-tums, m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Horizonts	Filtra intervāls, m		Statiskais līmenis, m no zemes virsmas	Sūknešanas debīts, l/s
						no	līdz		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Popes pag.	4566	30,0	60,0	1977	D2ar	33,5	57	3,5	8
Popes pag.	4567	30,0	60,0	1977	D2ar	32,5	56	2,5	8
Popes pag.	4580	41,0	90,0	1977	D2ar	62,5	85	13	10
Popes pag.	4625	48,0	105,0	1984	D2ar	66	100,5	24	8
Popes pag.	4667	17,0	55,0	1989	D2ar	37	55	-1	2
Popes pag.	4697	25,0	55,0	1991	D2ar	41	53	4	1
Puzes pag.	4258	45,0	88,2	1962	D2ar+br	55,7	80,2	12,6	1,5
Puzes pag.	4331	34,0	70,0	1961	D2br	48,3	60,9	7,75	5
Puzes pag.	4370	23,0	110,0	1969	D2ar	74	103	-1,5	8
Puzes pag.	4390	18,0	55,0	1969	Q	40,2	53,2	-3	1,5
Puzes pag.	4391	22,5	120,0	1968	D2nr+ar	102,6	118	5	0,2
Puzes pag.	4392	22,5	55,0	1969	Q	30	46	-0,3	1,4
Puzes pag.	4394	30,0	90,0	1969	D2ar-Q	59,8	87	1,2	6
Puzes pag.	4395	19,0	71,0	1969	Q	28,3	59,9	-6,2	5
Puzes pag.	4481	17,5	80,0	1974	D2ar	58	75	-0,5	2
Puzes pag.	4482	20,0	60,0	1974	Q	36	58	-2,5	3
Puzes pag.	4548	22,5	46,0	1975	Q	32,5	45	13,3	3
Puzes pag.	4549	42,0	80,0	1975	D2ar	70	80	13,3	4
Puzes pag.	4683	24,0	110,0	1990	D2ar+br	79	106,7	-0,5	2
Puzes pag.	4684	29,0	110,0	1990	D2ar	83	110	-4	2
Puzes pag.	4831	24,0	89,0	1970	D2ar	75	87	-2,5	2
Puzes pag.	6256	34,0	25,0	1997	D3gj	18	25	-0,5	2
Puzes pag.	7682	18,0	26,0	1999	Q	16	26	-1	1
Tārgales pag.	2410	17,9	66,8	1968	D2ar	24,5	61,7	2,45	13
Tārgales pag.	2433	19,3	55,4	1955	D2ar	18,9	46,1	2,27	14
Tārgales pag.	2434	18,9	82,0	1955	D2nr+ar	30,6	74,5	1,86	16,6
Tārgales pag.	2720	19,6	75,0	1989	D2ar	40	75	4	10
Tārgales pag.	2721	16,1	76,0	1962	D2ar	32	66	1,8	13
Tārgales pag.	2722	18,2	70,0	1981	D2ar	32	70	5	10
Tārgales pag.	2723	19,9	65,0	1992	D2ar	29,9	60	6,5	10
Tārgales pag.	2724	17,4	76,0	1957	D2ar	23,5	68	2,95	10,3
Tārgales pag.	2725	12,0	82,0	1984	D2ar	39	82	1	10
Tārgales pag.	2726	17,1	74,0	1957	D2ar	23,1	69,4	0,95	10,5
Tārgales pag.	2727	18,9	73,0	1957	Q	24,7	65,8	1,3	22
Tārgales pag.	2728	20,0	75,0	1981	D2ar	35	71	9	10
Tārgales pag.	2729	20,6	70,0	1984	D2ar	33	70	6	6
Tārgales pag.	2730	19,7	76,6	1957	D2ar	27,3	70,8	0,9	14,4
Tārgales pag.	2731	21,5	65,0	1989	D2ar	32,5	65	9	10
Tārgales pag.	2732	18,6	67,0	1956	D2ar	34,7	63,5	0,52	8,5
Tārgales pag.	2733	17,6	65,0	1969	D2ar	25,5	51,5	4,75	10
Tārgales pag.	2734	19,1	62,5	1992	D2ar	30,4	62,5	6,5	10
Tārgales pag.	2735	18,9	61,0	1979	D2ar	29,3	61	8	16
Tārgales pag.	2736	18,1	65,8	1956	D2ar	17,5	58,9	0,03	26,6
Tārgales pag.	2737	17,5	69,3	1955	D2ar	9,8	59,6	-0,24	22
Tārgales pag.	2738	16,9	70,0	1955	D2nr+ar	31,5	66,5	1	7
Tārgales pag.	2739	17,5	73,8	1963	D2ar	30	66	1,2	6
Tārgales pag.	2740	18,5	60,0	1980	D2ar	30	60	7	8
Tārgales pag.	2741	19,3	65,0	1969	D2ar	24,8	65	6,4	9

Pašvaldība	VĢD Nr	DB Atveres absolūtais augs-tums, m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Horizonts	Filtra intervāls, m		Statiskais līmenis, m no zemes virsmas	Sūkņēšanas debits, l/s
						no	līdz		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Tārgales pag.	2742	18,5	75,0	1964	D2nr+ar	31	63	1,1	6
Tārgales pag.	2743	17,7	83,0	1989	D2ar	43	78	8	12
Tārgales pag.	2744	17,7	77,0	1968	D2ar	39,2	70,7	4,85	14
Tārgales pag.	2745	12,3	77,0	1968	D2ar	34	77	-0,2	16,6
Tārgales pag.	2746	11,9	80,0	1984	D2ar	39,7	75	1,5	10
Tārgales pag.	2747	11,0	81,5	1992	D2ar	34,1	64,4	5,5	10
Tārgales pag.	2748	12,0	81,0	1968	D2ar	36,7	77,7	-1,15	13,3
Tārgales pag.	2788	3,0	49,0	1976	Q	26	36	1,2	1,5
Tārgales pag.	2798	4,0	73,5	1969	D2ar	32,8	59,9	1,47	9,3
Tārgales pag.	2809	3,0	60,0	1979	D2ar	37,3	60	1,25	8
Tārgales pag.	2812	3,0	65,0	1969	D2ar	28	58	1,4	7,9
Tārgales pag.	2813	3,0	70,0	1983	Q	27,5	40	0,8	0,8
Tārgales pag.	2814	3,0	40,0	1972	Q	7	35	1,7	5
Tārgales pag.	2825	4,0	60,0	1983	D2ar	39	58	1,8	3
Tārgales pag.	4244	3,2	120,0	1958	D2ar-Q	30,3	53,8	0,78	1,9
Tārgales pag.	4245	7,5	127,0	1967	D2ar	38	63	1,5	8,5
Tārgales pag.	4246	7,0	30,3	1957	Q	18,8	29,3	-0,8	0,6
Tārgales pag.	4250	6,0	25,0	1962	Q	6,5	12,5	1,7	1
Tārgales pag.	4260	5,0	71,2	1958	D2ar	33	59,1	0,7	0,8
Tārgales pag.	4261	10,0	72,0	1961	D2ar-Q	28,5	60,5	7	0,6
Tārgales pag.	4262	12,5	65,5	1958	D2ar	34	63	4,1	2
Tārgales pag.	4379	12,0	97,0	1969	D2nr+ar	46,5	72	7,08	0,3
Tārgales pag.	4474	7,0	58,0	1973	D2ar	29	57	-0,4	5
Tārgales pag.	4475	4,0	23,0	1973	Q	16	21	16,4	0,4
Tārgales pag.	4485	12,0	63,0	1973	Q	12,5	40	5,5	0,2
Tārgales pag.	4530	4,0	60,0	1974	D2ar	32	44	0,8	0,5
Tārgales pag.	4544	5,0	20,0	1976	Q	10	16,3	2,1	1
Tārgales pag.	4568	7,5	70,0	1977	D2ar-Q	29	50	4,2	3,5
Tārgales pag.	4579	12,0	220,0	1977	D2ar	195	220	8	7
Tārgales pag.	4581	9,5	25,0	1977	Q	17,5	23	4,6	1
Tārgales pag.	4593	4,0	25,0	1979	Q	5	24	2	0,5
Tārgales pag.	4616	5,5	60,0	1983	D2ar	32,5	56	3,2	6
Tārgales pag.	4617	12,0	206,0	1983	D2pr	194	206	-11,8	1,7
Tārgales pag.	4668	12,0	50,0	1989	Q	19	25	-1	1,5
Tārgales pag.	6326	13,0	35,0	1997	Q	22	35	18	1
Ugāles pag.	4332	43,4	99,0	1959	D2nr+br	66,3	94,5	6,8	3,5
Ugāles pag.	4333	52,5	106,3	1957	D2ar	87,8	103,1	11,8	7,2
Ugāles pag.	4334	46,8	118,0	1957	D2ar	84,5	110,9	11,11	4,4
Ugāles pag.	4335	35,5	15,0	1957	Q	13	15	5	3,5
Ugāles pag.	4336	27,5	115,0	1965	D2nr+br	85	115	-3,8	8
Ugāles pag.	4337	40,0	125,0	1966	D2nr+br	80,4	114,1	5	10
Ugāles pag.	4448	37,5	115,0	1967	D2ar	76,4	111	0	10
Ugāles pag.	4449	39,0	110,0	1971	D2ar	74	106,5	2,6	5
Ugāles pag.	4450	35,0	100,0	1971	D2ar	77	97	2,99	2
Ugāles pag.	4489	40,0	102,0	1972	D2br	81	101	9,49	2
Ugāles pag.	4514	57,4	118,0	1973	D2br	96	115	22	3
Ugāles pag.	4515	25,0	90,0	1973	D2br	64	87	-2	3
Ugāles pag.	4516	30,0	90,0	1973	D2br	76	85	-2,5	3

Pašvaldība	VĢD Nr	DB Atveres absolūtais augs-tums, m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Horizonts	Filtra intervāls, m		Statiskais līmenis, m no zemes virsmas	Sūkņēšanas debīts, l/s
						no	līdz		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ugāles pag.	4517	57,5	73,0	1972	D2br+D3gj	55	71	21,29	1
Ugāles pag.	4539	55,0	105,0	1973	D2br	90	100	22	0,5
Ugāles pag.	4540	32,5	95,0	1974	D2br	75	91	-0,7	4,8
Ugāles pag.	4554	38,0	120,0	1975	D2br	71	111	3,2	9,2
Ugāles pag.	4555	38,0	160,0	1975	D2ar	123	153	3,5	7
Ugāles pag.	4556	38,0	160,0	1975	D2ar	121	151	1,5	6
Ugāles pag.	4591	44,0	110,0	1978	D2ar+br	78,1	110	10	2
Ugāles pag.	4639	33,0	90,0	1986	D2ar+br	67	88	0	1
Ugāles pag.	4698	40,0	70,0	1991	D2br+D3gj	55	70	-0,6	2
Ugāles pag.	4701	53,0	55,0	1991	D3gj	43	55	10	1
Ugāles pag.	4719	45,0	65,0	1991	D2br+D3gj	50	65	7	2
Ugāles pag.	7758	38,0	40,0	2000	D2br+D3gj	29	40	2,8	0,5
Ugāles pag.	9903	40,0	160,0	1986	D2ar	120,6	156	5,5	2
Usmas pag.	4338	30,1	104,5	1959	D2ar+br	67,4	98,5	-0,5	3,1
Usmas pag.	4339	30,0	102,7	1959	D2ar+br	67,4	97	0,7	3
Usmas pag.	4340	28,0	105,9	1955	D2br	87,9	105	-0,1	2,5
Usmas pag.	4453	30,0	95,0	1967	D2br	71,4	94	2,5	5
Usmas pag.	4518	25,0	80,0	1970	D2br	64	75	-1,5	1,5
Usmas pag.	4541	30,0	90,0	1974	D2br+D3gj	62	74	5,2	3,2
Usmas pag.	4588	27,5	100,0	1977	D2br	85	95	2,1	1,3
Užavas pag.	4264	7,0	105,0	1967	D2nr+ar	60,3	86	1,9	2
Užavas pag.	4265	12,5	27,0	1962	Q	16	27	9	0,5
Užavas pag.	4268	5,0	100,0	1965	D2ar	70	83	0	7,8
Užavas pag.	4287	8,0	105,0	1966	D2ar	82	102	7,5	1
Užavas pag.	4403	7,0	85,0	1968	D2ar	60,7	83	-0,1	2,2
Užavas pag.	4404	4,5	100,0	1966	D2ar	82,4	98	2,1	0,3
Užavas pag.	4405	4,0	90,0	1970	D2ar	61,3	78,6	3,2	2,5
Užavas pag.	4406	10,0	95,0	1970	D2ar	66,9	85,4	3,5	4
Užavas pag.	4407	7,0	25,0	1968	Q	5,4	22,7	1,7	1,7
Užavas pag.	4487	12,0	30,0	1973	Q	20,3	29	1,19	3,3
Užavas pag.	4491	10,0	28,0	1973	Q	15	25	7,54	2,5
Užavas pag.	4492	12,0	25,0	1973	Q	11	20	2,9	6,1
Užavas pag.	4493	12,0	25,0	1973	Q	17	24	0,94	6,6
Užavas pag.	4494	7,0	25,0	1973	Q	3	23	3,34	0,4
Užavas pag.	4495	10,0	105,0	1972	D2ar	75,6	100	9,2	0,5
Užavas pag.	4595	10,0	116,0	1979	D2ar	108	116	8,5	3
Užavas pag.	4613	15,0	100,0	1982	D2ar	76,8	98	8,5	1,5
Užavas pag.	4627	14,0	230,0	1984	D2pr	219	228	-8	2,5
Užavas pag.	4642	10,0	100,0	1985	D2ar	66,5	93,5	2,5	2
Užavas pag.	4643	6,0	120,0	1985	D2ar	93	115	12	1
Užavas pag.	4647	6,0	95,0	1988	D2ar	71,5	95	6	1
Užavas pag.	4648	7,0	97,0	1988	D2ar	80	97	7	1,5
Užavas pag.	4649	3,0	105,0	1988	D2ar	86	105	-1	5
Užavas pag.	4673	4,0	60,0	1988	Q	43	60	4	1
Užavas pag.	4685	14,0	80,0	1990	D2ar	67,6	76	5	1
Užavas pag.	4686	10,0	53,0	1990	Q	42	53	4	1
Užavas pag.	4687	10,0	95,0	1990	D2ar	72,8	95	4	2
Užavas pag.	4702	8,0	120,0	1991	D2ar	105	120	9	1

Pašvaldība	VĢD Nr	DB Atveres absolūtais augs-tums, m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Horizonts	Filtra intervāls, m		Statiskais līmenis, m no zemes virsmas	Sūknešanas debīts, l/s
						no	līdz		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Užavas pag.	4703	7,0	85,0	1991	D2 _{nr}	75,5	85	1,2	0,2
Užavas pag.	4704	12,0	38,0	1991	Q	19	28,6	9,2	0,5
Užavas pag.	4726	6,0	55,0	1991	Q	35	50	3,1	1
Užavas pag.	4727	7,0	98,0	1992	D2 _{ar}	90	98	5	2
Užavas pag.	4832	4,0	35,0	1991	Q	17	26,4	7	0,5
Užavas pag.	7759	3,0	55,0	2000	Q	41	55	2,6	1,5
Vārves pag.	2790	10,0	50,0	1981	Q	40	50	8	1
Vārves pag.	2797	5,0	32,7	1968	Q	16,2	27,7	3	2,7
Vārves pag.	2799	5,0	30,0	1970	Q	19,4	28,4	2,86	6,6
Vārves pag.	2810	5,0	40,0	1980	Q	24	40	2,5	3
Vārves pag.	2811	5,0	30,0	1968	Q	22	29,5	3,65	1,7
Vārves pag.	4243	5,0	50,0	1965	Q	19,2	45	5	2,1
Vārves pag.	4266	4,2	82,0	1966	D2 _{ar}	60	73,8	3	2
Vārves pag.	4267	5,0	75,0	1966	D2 _{ar}	63	72	-0,7	3
Vārves pag.	4271	5,0	120,0	1966	D2 _{ar}	102,7	115	0,5	0,5
Vārves pag.	4377	5,0	30,0	1970	Q	20	28	3,6	5
Vārves pag.	4378	6,0	33,0	1970	Q	17	27	4,23	5,9
Vārves pag.	4398	4,0	33,0	1970	Q	17	27	-0,4	6,3
Vārves pag.	4399	6,0	32,0	1968	Q	15	20	2,9	2,5
Vārves pag.	4400	6,0	21,7	1968	Q	12,6	20,5	2,2	1
Vārves pag.	4401	10,0	85,0	1970	D2 _{ar}	70	82,7	3,1	1,3
Vārves pag.	4402	3,0	160,0	1970	Q	119	147	2,5	0,4
Vārves pag.	4408	6,5	95,0	1969	D2 _{ar}	55	73,3	2,7	12,4
Vārves pag.	4409	6,0	57,0	1970	D2 _{ar}	45,1	57	1,1	3,3
Vārves pag.	4410	5,0	140,0	1969	D2 _{nr+ar}	73,8	100	-0,03	1,5
Vārves pag.	4483	32,3	68,0	1973	Q	56	67	14,5	1,3
Vārves pag.	4484	5,0	82,0	1971	Q	29	48	3,68	1
Vārves pag.	4488	6,0	55,0	1972	Q	39	49	6	
Vārves pag.	4490	4,0	67,0	1972	D2 _{ar}	34,3	63	-0,3	5,6
Vārves pag.	4531	6,5	42,0	1974	Q	12	41	1,8	4
Vārves pag.	4533	16,0	80,0	1974	Q	16	70	5,3	4
Vārves pag.	4534	3,3	130,0	1974	D2 _{ar}	45	67	0,8	3,3
Vārves pag.	4535	3,8	117,0	1974	D2 _{nr+ar}	44	117	-1,35	3,3
Vārves pag.	4601	4,0	66,0	1980	Q	30,8	59	3,7	2,5
Vārves pag.	4612	16,0	50,0	1982	Q	29	35,5	5,1	3
Vārves pag.	4631	5,0	52,0	1985	Q	33	49	3	2
Vārves pag.	4632	5,0	50,0	1985	Q	22,5	39,5	2,5	1,5
Vārves pag.	4633	5,0	50,0	1985	Q	23,9	45	4,25	2
Vārves pag.	4634	6,0	50,0	1985	Q	16	43	2,5	4
Vārves pag.	4635	6,0	50,0	1985	Q	15,8	44,1	2,5	3
Vārves pag.	4641	6,0	54,0	1985	Q	13,1	47,3	1	1
Vārves pag.	4645	3,2	70,0	1987	D2 _{ar}	54	70	-1	5
Vārves pag.	4646	3,2	73,0	1987	D2 _{ar}	51	71	-1	5
Vārves pag.	4659	5,0	40,0	1988	Q	20	30	4	2
Vārves pag.	4669	8,0	47,4	1989	Q	20,8	46,4	4,5	1,5
Vārves pag.	4710	5,0	75,0	1991	Q	61,3	73	1,5	1
Vārves pag.	7702	5,5	80,0	1998	D2 _{ar}	65	80	2,5	3,5
Zīru pag.	4269	7,5	95,0	1965	D2 _{ar}	63	94,6	2,25	7,3

Pašvaldība	VĢD Nr	DB Atveres absolūtais augs-tums, m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Horizonts	Filtra intervāls, m		Statiskais līmenis, m no zemes virsmas	Sūkņēšanas debīts, l/s
						no	līdz		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ziru pag.	4270	7,5	75,0	1961	D2ar	60	75	3	1,7
Ziru pag.	4272	7,0	73,1	1962	D2ar	55	70,8	1,6	2,5
Ziru pag.	4273	8,0	70,0	1964	D2ar	52	67	4	2
Ziru pag.	4274	5,5	70,0	1962	D2ar	57	70	1	2
Ziru pag.	4275	6,0	72,8	1960	D2ar	56,3	72	-0,2	3
Ziru pag.	4276	5,5	78,0	1959	Q	39,5	78	2	1
Ziru pag.	4288	10,7	71,8	1959	D2ar+br	45,4	69	1,1	1,5
Ziru pag.	4411	11,0	80,0	1968	D2ar	61	79	4,4	5
Ziru pag.	4496	6,0	23,0	1973	Q	12	22	2,34	5,7
Ziru pag.	4497	8,0	70,0	1973	Q	40	65	5,8	6
Ziru pag.	4502	10,0	100,0	1972	D2ar+br	80,9	95	2,2	3
Ziru pag.	4550	5,0	100,0	1973	Q	36	43	1,5	0,5
Ziru pag.	4584	12,0	90,0	1977	D2ar+br	60	90	1	4
Ziru pag.	4594	12,0	110,0	1979	D2ar	93	105	1,2	4
Ziru pag.	4619	10,7	70,0	1983	D2ar+br	40	69	0,3	2
Ziru pag.	4705	6,0	70,0	1991	Q	56,5	66	4,6	1
Ziru pag.	4707	6,0	69,5	1991	D2ar	61,1	69,5	5	1
Ziru pag.	4708	8,0	70,0	1991	D2ar	61	70	4,5	2
Ziru pag.	4709	7,0	80,0	1991	D2ar	53,8	80	8	4
Ziru pag.	4713	8,0	65,0	1991	D2ar+br	48,5	65	5	2
Zlēku pag.	4277	30,0	63,5	1959	D3gj	40	61	9,2	5
Zlēku pag.	4412	10,0	70,0	1971	D2br+D3gj	29,5	43,5	-0,8	6
Zlēku pag.	4498	45,0	80,0	1973	D2br	57,5	76	17,8	3
Zlēku pag.	4499	42,0	70,0	1972	D3gj	55	68	13,3	2,5
Zlēku pag.	4500	31,0	65,0	1973	D3gj	48	58	9	3
Zlēku pag.	4501	10,0	100,0	1972	D2ar+br	68	88	-5,3	10
Zlēku pag.	4536	12,5	75,0	1974	D2br+D3gj	36	70	0,5	3
Zlēku pag.	4583	33,0	65,0	1977	D3gj	53	61	7,1	3
Zlēku pag.	4602	8,0	110,0	1981	D2ar+br	86	102	-8,3	2
Zlēku pag.	4603	16,0	120,0	1980	D2ar+br	78	119	-1	5
Zlēku pag.	4604	25,0	70,0	1981	D2br+D3gj	50	65	6	2
Zlēku pag.	4663	28,0	70,0	1988	D3gj	53	66,7	9	1,5
Zlēku pag.	4712	8,0	65,0	1991	Q	40	55	-0,6	0,5

Saldūdens kaļķieži ir netipiski Ventspils rajonam, jo avotkaļķiežu izplatība galvenokārt ir saistīta ar pazemes ūdeņiem, kuri izplūst no karbonātiskajiem pirmskvartāra iežiem, retāk no karbonātiskas morēnas. Tie var veidoties arī ezeru gultnēs. Viena no zināmajām retajām atradnēm ir *Mūteri* (Ugāles pag.). Tās krājumu apjoms ir 17,78 tūkst.m³. Saldūdens kaļķieži izmantojami augsnes kaļķošanai vai arī kā minerālpiedeļa lopbarībai. Krājumu apjoms ir neliels un rajona mērogā nenozīmīgs.

5.2. Perspektīvie resursi

Zemes dziļu perspektīvo resursu atradnes Ventspils rajonā nav konstatētas.

5.3. Mazizplatītie un problemātiskie resursi

Titāns un cirkonijs Latvijā tiek pieskaitīts mazizplatītiem un problemātiskiem derīgiem izrakteņiem, galvenokārt to izplatības un sarežģīto ieguves apstākļu dēļ. Titāns un cirkons saistās ar Baltijas jūras Pēclitorīnas stadijas smilšu nogulām (Segliņa, Branguļa red., 2001). Lielākie prognozētie minerālu krājumi ir Ovišu raga klieknī – ap 1,5 milj.t.

Ventspils rajona zemes dziļu resursi - atradnes ir attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot atrašanās vietu. Ventspils rajona teritoriju šķērsojošie pazemes ūdeņu horizonti grafiski netiek attēloti.

6. ATVĒRTĀS TELPAS APRAKSTS. VIDES KVALITĀTE

Šajā nodaļā dots pārskats par vides stāvokli Ventspils rajonā, pamatojoties uz Ventspils Reģionālās vides pārvaldes Vides pārskatiem un LVĢMA datu bāzēs publicēto informāciju.

6.1. Gaisa kvalitāte un piesārņojums

Gaisa kvalitātes noturīgumu Ventspils rajonā ietekmē piesārņojošo vielu emisijas apjomi no punktveida un izkliedētajiem piesārņojuma avotiem, savukārt tā noturīgumu ietekmē meteoroloģiskie apstākļi (atmosfēras nokrišņu daudzums un intensitāte, vējš).

Saskaņā ar LR normatīvo aktu prasībām, tiek noteikti sekojoši indikatori gaisa kvalitātes vērtējumam: gaisa piesārņojuma ietekme uz veselību, ekosistēmu, vienlaikus novērtējot apakšējo piesārņojuma novērtēšanas sliekšni, kas ļauj fiksēt gaisa kvalitātes iespējamo problēmu attīstību, pirms sasniegts kritiskais līmenis.

Galvenie izkliedētā gaisa piesārņojuma avoti saskaņā ar Ventspils RVP datiem (2004. gads) un LVĢMA datu bāzi (2006. gads) ir no kurināmā sadegšanas produktu emisijas gaisā un to rada galvenokārt pašvaldību katlu mājas (85%), kuras izmanto koksni un šķidro kurināmo. Atsevišķos pagastos (Ugāle, Tārgale, Vārve) atrodas dažādu veidu pārstrādes uzņēmumi, kuru radītās emisijas sastāda 25%. Gaisa piesārņojuma potenciālie avoti atrodas arī ārpus Ventspils rajona administratīvās teritorijas - Ventspils pilsētā, un to emisijas 2003. gadā nav pārsniegušas normatīvos noteikto. Būtisku kaitīgo vielu emisijas daļu veido liels oglekļa dioksīda, mazs sēra dioksīda emisijas daudzums atmosfērā.

Kā neregistrēti punktveida gaisa piesārņojuma avoti ir lokālā apkure viensētās, mazģimeņu apbūves un lauksaimnieciskās ražošanas apbūves vietējās apkures avoti, kur kā kurināmo izmanto malku, ogles, skaidas, ļoti retos gadījumos - mazutu. Punktveida gaisa piesārņojuma emisijas lielāko daļu veido liels oglekļa dioksīda, mazs sēra dioksīda emisijas daudzums atmosfērā.

6.1.1. tabula. Siltuma/ elektroenerģijas ražošanai patērētais kurināmais (LVĢMA dati 2006)

Nosaukums	Kurināmā veids	Apjoms, kopā, t	Sēra saturs	Kopā* KN	Piezīmes
Ances pagasta padome	Koksne	350	0	136.5	Ances pagasts
SIA „BIO Energi”, Ugāles katlu māja	Koksne	5320	0	0	Ugāles pagasts
SIA „Kurekss”	Koksne			1552.5	Tārgales pagasts
Piltenes pilsētas ar It dome	Koksne			561.295	
SIA „Vecventa”	Šķidrās kurināmais	765	0.2	0	
Stiklu speciālā internātskola	Koksne			423.605	Puzes pag.

Nosaukums	Kurināmā veids	Apjoms, kopā, t	Sēra saturs	Kopā* KN	Piezīmes
Tārgales centrālā katlumāja "Siltumi" Tārgales pagasts	Koksne	2440.4	0	854.14	
Usmas pagasta padome	Koksne	380	0	133	
VIZ, SIA „ABR” Ugāle	Šķidrās kurināmais	0	0.15	21.47	
		0	0.15	4.52	
	Mazuts	0	1	318.78	

Gaisa piesārņojuma monitoringi tiek veikti objektiem Ventspils pilsētā.

6.2. Vides piesārņojuma un riska objekti

Virszemes piesārņojuma objekti. Cauruļvadu transporta noplūdes radītais piesārņojums un naftas produktu piesārņojums uz sauszemes iespējams no Ventspils rajona teritoriju šķērsojošās naftas transporta cauruļvadu trases „Polocka – Iecava – Ventspils” (apsaimniekotājs SIA „LatRosTrans”) Ugāles, Tārgales pagastos.

Naftas produktu pārvadājumi tiek veikti pa dzelzceļa līniju Jelgava - Ventspils caur Usmas, Ugāles, Puzes un Tārgales pagastiem.

Ventspils rajonā atrodas 5 degvielas uzpildes stacijas, degviela tajos tiek uzglabāta virszemes un pazemes rezervuāros.

6.3. Ūdens resursu patēriņa raksturojums

Ventspils rajona ūdens resursi tiek patērēti dzeramā ūdens un tehniskā ūdens vajadzībām.

Apgāde ar dzeramo ūdeni notiek no pazemes ūdens horizontu spiedūdeņiem un gruntsūdeņiem.

Arukilas horizonts ir vienīgais visā Ventspils rajonā, kura artēziskie ūdeņi (spiedūdeņi) pēc ūdens kvalitātes rādītājiem ir izmantojami dzeramā ūdens apgādē.

Lielākā no spiedūdeņu gūtne ir „Ogsils” (Tārgales pagasts), no kura izmanto Arukilas ūdens horizontu spiedūdeņus un daļēji arī kvartāra nogulumos ieslēgtos gruntsūdeņus Ventspils pilsētas ūdensapgādei. Ūdensgūtnes „Ogsils” kopējā platība ir 405 ha, šeit ierīkoti 25 ūdensapgādes urbumi. 2004.gadā Ventspils pilsētas ūdensgūtnē iegūti 341 9216 m³ ūdens, t.i., vidēji 8 412 m³/dnn. No kopējā iegūtā ūdens daudzuma ražošanas vajadzībām izmantoti 341 761 m³ ūdens, bet sadzīves - saimnieciskajām vajadzībām izmantoti 2 737 192 m³ ūdens (Ventspils RVP „Vides pārskats, 2004”).

No Ogsila un Saulītes ūdensgūtnēm uz Ventspils pilsētu ūdenspadevi nodrošina maģistrālais ūdensvads.

Apdzīvotās vietās un pie bijušajām lauksaimnieciskās ražošanas (fermu) apbūves teritorijām ir ierīkoti artēziskie urbumi. Urbumu dziļums līdz ūdens horizontam atkarīgs galvenokārt no kvartāra nogulumu segas biezuma. Ūdens horizonta virsma vietām atrodas ļoti tuvu zemes virspusei, un tur, kur to nepārsedz morēnas smilšmāls, ir vāji izolēta no gruntsūdeņiem. Rajonā kopumā ūdens horizontam ap artēziskajiem urbumiem ir dažāda dabiskās aizsargātības pakāpe, jo pārsedzošā ūdensmazcaurlaidīgā slāņa (morēnas vai bezakmens māla) biezums mainās no 0 līdz 20 m. Atkarībā no tā biezuma tiek noteikts stingrā režīma aizsardzības zonas platums.

Artēzisko urbumu uzraudzības kontroli veic Vides valsts inspekcija. Dzeramā ūdens atbilstību kvalitātes rādītājiem kontrolē valsts aģentūra „Sabiedrības veselības aģentūra” un tie atbilst LR normatīvajām prasībām, izņemot augsto dzelzs saturu, kas raksturīgs visai Latvijas ūdensapgādes sistēmai- arī Ventspils rajonā iegūtajam dzeramajam ūdenim ir paaugstināts dzelzs jonu saturs, bet ūdens atdzelžošanas iekārtas ir uzstādītas tikai trīs vietās – Ugāles pagasta „Centra” urbumam, Tārgales pagastā un SIA „Zaksi” Užavas pagastā.

Kopumā 2004.gadā Ventspils rajonā tika iegūti 570 462 m³ instrumentāli uzskaitītu pazemes ūdeņu. Visvairāk ūdens iegūts Tārgales pagasta Ogsilā – Ventspils pilsētas ūdensapgādes vajadzībām, Ugāles pagastā – 115 232 m³, bet salīdzinoši vismazāk ūdens iegūts Usmas pagastā – 18 750 m³ un Jūrkalnes pagastā – 18 917 m³ ūdens.

Centralizētā ūdensapgādes sistēma ar ūdens padevi no artēziskajiem urbumiem pastāv apdzīvotajās vietās un nodrošina dzeramā ūdens apgādi ciemos: Ancē, Irbenē, Puzē, Puzeniekos, Blāzmā, Stiklos, Usmā, Ugālē, Popē, Zlēkās, Jūrkalnē, Labragā, Sārnatē, Užavā, Zirās, Ventavā, Zūrās, Vārvē, Tārgalē un Dokupē.

No dabīgajiem ūdens avotiem ņemtais ūdens daudzums ik gadus turpina nedaudz samazināties. Uzņēmumi ražošanā ievieš tehnoloģijas, kuras ļauj taupīt ūdens resursus, vienlaicīgi notiek ūdens skaitītāju uzstādīšana gan uzņēmumos, gan iedzīvotājiem.

Atsevišķās pašvaldībās uzlabojas patērētājiem piegādātā dzeramā ūdens kvalitāte. Pēdējo gadu laikā pēc ūdens mērītāju uzstādīšanas ūdens ieguves vietās ir veikta defektu novēršana apgādes sistēmās, tādējādi samazinot ūdens nelietderīgu izmantošanu.

Joprojām problēma ir neizmantotie un netamponētie bezsaimnieku urbumi, kuri ir potenciālie pazemes ūdeņu nopietna piesārņojuma avoti.

Nodrošinājumā ar dzeramā ūdens resursiem nozīmīgi ir arī gruntsūdeņi- pazemes ūdeņi virs pirmā ūdens aizmurslāņa. Baltijas jūras tuvumā pazemes ūdens horizonts ir hidrauliski saistīts ar jūras ūdeni. Vairāk mineralizētā (sālākā) un blīvākā jūras ūdens ietekmē veidojas zemas kvalitātes gruntsūdeņi. Bez tam tiem piemīt augsta krāsainība, jo ir palielināts dzelzs saturs. Gruntsūdeņi galvenokārt tiek izmantoti viensētu ūdensapgādē. Gruntsūdeņi atrodas dažādā dziļumā (no dažiem desmitiem cm līdz 1,5 - 2 m, vietām arī dziļāk), to ieguvē izmanto grodu akas viensētās, mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijās, kuru ūdensapgāde nenotiek centralizēti, lauksaimnieciskās ražošanas apbūves teritorijās.

Tehniskajām vajadzībām ūdens tiek ņemts arī no virszemes ūdenstilpēm un ūdenstecēm.

Ventspils rajonu šķērsojošie pazemes ūdens horizonti netiek attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā.

Ķīmiskās un bakterioloģiskās aizsargjoslas aprēķina katram urbumam pēc „VODGEO” izstrādātās metodes, balstoties uz urbumu pases datiem un ūdens patēriņa apjoma.

6.4. Notekūdeņu novadīšana un notekūdeņu radītais piesārņojums

Centralizētās sadzīves un ražošanas notekūdeņu savākšanas sistēmas nodrošina notekūdeņu savākšanu un pēc tam attīrīšanu ciemos: Ancē, Irbenē (nedarbojas), Puzē, Puzeniekos, Blāzmā, Stiklos, Usmā, Ugālē, Popē, Zlēkās, Jūrkalnē, Labragā, Sārnatē, Užavā, Zirās, Ventavā, Zūrās, Vārvē, Tārgalē, kuras atbilstoši to tehniskajam stāvoklim un nodrošinājumam veic visa veida notekūdeņu attīrīšanu. Kopumā rajona pašvaldībās darbojas 28 notekūdeņu attīrīšanas iekārtas - 20 bioloģiskās un 8 mehāniskās.

Saskaņā ar Ventspils RVP 2003. gadā veiktajiem apsekojuma datiem, lielākajā daļā notekūdeņu attīrīšanas iekārtās (NAI) tiek izmantotas novecojušas tehnoloģijas un netiek nodrošināta attīrīšanas iekārtu pareiza ekspluatācija, līdz ar to paliekošā piesārņojuma avoti novada virszemes ūdens sistēmā, un pēc tam Baltijas jūrā neattīrītus notekūdeņus, tiek novadītas dažādas piesārņojošas vielas, kas veicina ūdensteču un ūdenstilpņu aizaugšanu.

Saskaņā ar LVĢMA datiem no dabīgajiem ūdens avotiem ņemtā kopējā ūdens daudzuma - 2698.466 tūkst m³ gadā radītajiem 430.810 tūkst.m³ gadā - NAI tiek attīrīti 378.21 tūkst. m³ gadā. No tiem pirmējā attīrīšanas pakāpe ir 13872.4 tūkst m³ notekūdeņu. Pārējie tiek otrēji attīrīti, galvenokārt bioloģiskajās attīrīšanas iekārtās - 11.200 tūkst m³ gadā.

Notekūdeņi Ventspils rajonā tiek novadīti dažādos virszemes ūdens objektos – meliorācijas grāvjos, strautos, upēs, ezeros. Notekūdeņu apjoma un vidē novadītā piesārņojuma daudzuma uzskaitē nav precīza, jo lielākā daļa pagastu notekūdeņu daudzumu nosaka aprēķinu ceļā. Notekūdeņu daudzuma instrumentālā uzskaitē tiek veikta – Ugāles pagastā, Piltenes pilsētā, SIA "Zaksi". Lai noteiktu patieso stāvokli novadītā notekūdeņu apjoma un vidē novadītā piesārņojuma daudzuma uzskaitē, nepieciešams veikt notekūdeņu instrumentālu uzskaiti. Užavas pagastā atrodas alus darītava SIA „Zaksi”, kuras ražošanas notekūdeņi tiek novadīti meliorācijas grāvī. Sakarā ar ražošanas palielināšanos SIA „Zaksi” bioloģiskās attīrīšanas iekārtas nespēj normatīvi attīrīt alus darītavas ražošanas notekūdeņus.

Pēc LVĢMA 2006.gada datiem kopējais paliekošais piesārņojums ir 6.93980 t gadā suspendētās vielas, 10.51780 t gadā BSP - 5, 31.51760 t gadā - ķīmiski suspendētās vielas. Naftas produkti - 0.00035 t/gadā, SVAV- 0.00060 t gadā. Nitrāti kopā veido 6.99820 t gadā, fosfāti - 1.65477 t gadā.

6.4.1. tabula. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (Vides pārvaldes dati, 2004)

Atrašanās vieta	Notekūdeņu ievadīšana	NAI tips
Jūrkalne	Grāvis	BIO 50
Usma	Usmas ezers	BIO 100
Užava	Užavas upe	
Ugāle	Engure	BIO
Blāzma	Stende	BIO 100
Stikli	Veciere	BIO
Zlēkas	Dzirmavupe	BIO 50
Ziras	Grāvis	
Vārve	Venta	BIO
Ventava	Venta	

Atrašanās vieta	Notekūdeņu ievadišana	NAI tips
Tārgale	Kamārce	mehāniska
Piltene	Venta	BIO
Zūras	Venta	BIO
Pope	Grāvis	BIO
Ance	Stende	BIO

Uz 2006 .gada sākumu NAI rekonstrukcija tiek veikta Užavas pagastā.

Notekūdeņi no rūpniecības uzņēmumiem, kuru novadītie notekūdeņi satur 22.01.2002. LR MK noteikumos Nr.34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī” noteiktās bīstamās un īpaši bīstamās vielas nav reģistrēti.

6.5. Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums

LR likums “Atkritumu apsaimniekošanas likums” nosaka sekojošas atkritumu apsaimniekošanas prioritārās prasības nozares apsaimniekošanai:

- novērst atkritumu rašanās cēloņus;
- veicināt „tīro tehnoloģiju” attīstību;
- samazināt atkritumu daudzumu;
- samazināt atkritumu bīstamību;
- attīstīt atkritumu pārstrādi un otrreizēju izmantošanu;
- nodrošināt drošu atkritumu apglabāšanu;
- slēgt un reaktivēt vecās, prasībām neatbilstošās izgāztuves.

Teritorijas plānošanas jomā iespējams risināt tikai atsevišķas no norādītajām prioritātēm, kuras attiecināmas uz teritoriju izmantošanu.

Ventspils rajonā atkritumu apsaimniekošanas sistēma tiek nodrošināta vietējās pašvaldībās.

Ventspils rajonā darbojas 12 izgāztuves, no kurām 10 pakāpeniski tika slēgtas līdz 2003. gada beigām. 2 izgāztuves tika slēgtas 2004. gadā - Popes pagasta „Zetiņkalni” un Tārgales pagasta „Platene”. 2004.gada vidū darbu uzsāka jaunais sadzīves atkritumu poligons (SAP) „Pentuļi” Vārves pagastā, kuru apsaimnieko pašvaldības SIA ”Ventspils labiekārtošanas kombināts”. Poligonā tiek deponēti sadzīves atkritumi no Ventspils pilsētas, Ventspils rajona un Kuldīgas rajona ziemeļu daļas.

6.5.1. tabula. Ventspils rajona atkritumu izgāztuves (Ventspils RVP dati)

Pašvaldība	Izgāztuves nosaukums	Slēgta	Platība (ha)	Īpašuma piederība
Tārgales	Ventspils pilsētas izgāztuve	2004. g.	7,2	Pašvaldības SIA Ventspils labiekārtošanas kombināts

Pašvaldība	Izgāztuves nosaukums	Slēgta	Platība (ha)	Īpašuma piederība
Tārgales	Branciņi	2003. g.	1,7	pagasta īpašumā
Puzes	Ieziņi	2003. g.	3,1	pagasta īpašumā
Popes	Zetiņkalni	2004. g.	1,8	pagasts īpašumā
Jūrkalnes	Centrs	2003. g.	0,82	pagasta īpašumā
Ziru	Smiltnieki	2003. g.	1	pagasta īpašumā
Vārves	Gumbulnieki	2003. g.	1	pagasta īpašumā
Ugāles	Atmatas	2003. g.	2,2	pagasta īpašumā
Užavas	Zibji	2003. g.	3	pagasta īpašumā
Usmas	Gaiļi	2003. g.	0,8	VAS „Latvijas valsts meži”
Piltenes pilsēta ar l.t.	Ozollejas	2003. g.	2,2	pagasta īpašumā
Zlēku	Kalnarāji	2003. g.	0,5	pagasta īpašumā

Ventspils rajona 12 mazo atkritumu izgāztuvju rekultivācijai 2001. gadā Ventspils RVP tika sagatavojusi un izsniegusi tehniskos noteikumus. 2002.gadā tika veikta tehniskās dokumentācijas - rekultivācijas darbu projektu sagatavošana, bet rekultivāciju tika pabeigta 2004.gadā.

Saskaņā ar atkritumu izgāztuvju un poligona 2004.gada pārskatu datiem 2004.gadā visi Ventspils pilsētā un Ventspils rajonā savāktie atkritumi tika apglabāti sadzīves atkritumu izgāztuvē (SAI) „Platene” un SAP „Pentuļi”. SAI „Platene” (līdz slēgšanai) - 2031.66 tonnas, t.sk., 1770,51 tonna Ventspils pilsētā savākto sadzīves atkritumu un 261,15 tonnas Ventspils rajonā savākto sadzīves atkritumu. SAI „Platene” līdz slēgšanai tika apglabātas 167,50 tonnas Kuldīgas rajonā savākto sadzīves atkritumu. SAP „Pentuļi” - 3806.55 tonnas; tai skaitā 3003,33 tonnas Ventspils pilsētā savākto sadzīves atkritumu un 803,22 tonnas Ventspils rajonā savākto sadzīves atkritumu. SAP „Pentuļi” tika apglabātas arī 499,07 tonnas Kuldīgas rajonā savākto sadzīves atkritumu.

Ventspils RVP kā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas turpmākās prioritātes izvirza:

- privātmāju iedzīvotāju aktīvāka iesaistīšanos atkritumu apsaimniekošanā;
- sabiedrības izglītošanu, jo iedzīvotāju zināšanas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ir nepietiekamas;
- sadzīves atkritumu šķirošanu gan to rašanās vietās, gan poligonā.

6.6. Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu raksturojums

Saskaņā ar LVĢMA datu bāzi Ventspils rajonā ir reģistrētas 50 potenciāli piesārņotās vietas - 5 bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves, 17 bijušās pesticīdu, minerālmēsļu un amonjakūdeni noliktavas, 8 bijušās degvielas uzglabāšanas vietas, 2 mehāniskās darbnīcas, 7 bijušās padomju armijas dažādu tipu teritorijas, t.sk., arī bijušais dzīvojamais masīvs “Zvaigznīte” Ances pagastā, 2 bijušās katlu māju teritorijas, 4 bijušie lielfermu kompleksi, bijusī „Usmas” drenu cauruļu rūpnīcas teritorija, un 3 ražotnes - SIA „Ventspils laukceltnieks” (Tārgales pagasts), “VT Serviss” un SIA “Kurekss” (Tārgales pagasts).

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas tiek attēlotas grafiskajā daļā, norādot to atrašanās vietu un statusu.

7. ATVĒRTĀS TĒLPAS APRAKSTS. VALSTS AIZSARGĀJAMIE NEKUSTAMIE KULTŪRAS PIEMINEKĻI UN KULTŪRVĒSTURISKĀS TERITORIJAS

Ventspils rajonā atrodas 201 kultūras piemineklis, no kuriem vairums ir iekļauts valsts nozīmes pieminekļu vērtības grupas sarakstā. No tiem 115 ir nekustamie kultūras pieminekļi.

Ventspils rajonā pārstāvētas mākslas, arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu grupas. Skaita ziņā visvairāk nekustamo kultūras pieminekļu atrodas Zlēku, Ugāles, Puzes un Popes pagastos.

Kultūras pieminekļi Ventspils rajona teritorijā tika apzināti:

- saskaņā ar LR likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” (12.02.1992);
- saskaņā ar Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu, kas apstiprināts ar LR Kultūras ministrijas 29.10.1998 rīkojumu Nr. 128.

7.1.tabula. Kultūras pieminekļu saraksts

Id. Nr.	Nozīmes Grupa	Veids	Nosaukums	Atrašanās vieta	Datējums
2519	Vietējas	Arheoloģija	Pēterlauku sila senkapi	Ances pag. Pēterlauku silā	
2520	Valsts	Arheoloģija	Ances senkapi	Ances pagastā pie Ances pasta	
2521	Vietējas	Arheoloģija	Upeslīču senkapi	Ances pagastā pie bij. Upeslīciem, Ventspils- Kolkas autoceļa labajā pusē	
2522	Vietējas	Arheoloģija	Viesturu senkapi	Ances pagastā pie Viesturiem	
2523	Valsts	Arheoloģija	Angemindes (Rindas) viduslaiku pils	Ances pagastā pie Zigatiem, Rindas upes labajā krastā	
6143	Valsts	Arhitektūra	Zemnieku sēta „Kalnenieki”	Popes pagastā Rinda, Kalneniekos	
2524	Valsts	Arheoloģija	Mazistabu Stieguļu kalns - kulta vieta	Ances pagastā pie Mazistabām	
2525	Vietējās	Arheoloģija	Mazistabu viduslaiku kapsēta	Ances pagastā pie Mazistabām	
6935	Valsts	Arhitektūra	Jūrkalnes katoļu baznīca	Jūrkalnes pagastā Jūrkalnē	1862.g.
2526	Vietējas	Arheoloģija	Drēbnieku senkapi	Jūrkalnes pagastā Jūrkalnē, autoceļa Ventspils- Liepāj labajā pusē	
2527	Vietējas	Arheoloģija	Darvdedžu senkapi	Jūrkalnes pagastā pie Bēņiem	
2528	Vietējas	Arheoloģija	Gravu senkapi	Jūrkalnes pagastā pie Gravām	
6936	Valsts	Arhitektūra	Piltenes luterāņu baznīca	Piltēnē	1709-1719 g.
6937	Valsts	Arhitektūra	Piltenes pilsdrupas	Piltēnē	14gs sākums
2529	Valsts	Arheoloģija	Piltenes viduslaiku pils	Piltēnē	
2531	Vietējas	Arheoloģija	Krītkalna viduslaiku kapsēta	Piltenes l.t., Krītakalnā	
6938	Valsts	Arhitektūra	Landzes luterāņu baznīca	Piltenes l.t., Landzē	1701-1776.g.

Id. Nr.	Nozīmes Grupa	Veids	Nosaukums	Atrašanās vieta	Datējums
2532	Valsts	Arheoloģija	Lagzdīnes pilskalns	Piltenes l.t., pie Kalniem	
2530	Vietējas	Arheoloģija	Sudmaļkalns –senkapi	Piltenes l.t., Piltene	
2533	Valsts	Arheoloģija	Landzes baznīcas senkapi	Piltenes l.t. pie Landzes lut. Baznīcas	
2534	Vietējas	Arheoloģija	Čunču viduslaiku kapsēta	Piltenes l.t. pie Mazčunčiem	
2535	Valsts	Arheoloģija	Nabeļu senkapi	Popes pagastā pie bij. Nabeļu kroga	
2536	Vietējas	Arheoloģija	Raibkroga viduslaiku kapsēta	Popes pagastā pie bij. Raibkroga	
2537	Vietējas	Arheoloģija	Dambekalns – senkapi	Popes pagastā pie Ciemgaļiem	
2538	Valsts	Arheoloģija	Popes pilskalns	Popes pagastā pie Pilskalniem	
6939	Valsts	Arhitektūra	Popes muižas apbūve	Popes pagastā Popē	17-19.gs.
694	Valsts	Arhitektūra	Muižnieka dzīvojamā ēka	Popes pagastā Popē	1680-1840.g.
6941	Valsts	Arhitektūra	Medību pils	Popes pagastā Popē	1653.g.
6942	Valsts	Arhitektūra	Pārvaldnieka māja	Popes pagastā Popē	18gs.
69423	Valsts	Arhitektūra	Ārsta māja	Popes pagastā.Popē	18gs.
6944	Valsts	Arhitektūra	Kalēja māja	Popes pagastā Popē	19gs.
6945	Valsts	Arhitektūra	Kalpu māja	Popes pagastā Popē	19gs.
6946	Valsts	Arhitektūra	Jaunā klēts	Popes pagastā Popē	19 gs.
6947	Valsts	Arhitektūra	Klēts	Popes pagastā Popē	18gs.
6948	Valsts	Arhitektūra	Stallis- kalpu māja	Popes pagastā Popē	1844.g.
6949	Valsts	Arhitektūra	Dzīrnava	Popes pagastā Popē	19gs.
6950	Valsts	Arhitektūra	Stallis	Popes pagastā Popē	19 gs.
6951	Valsts	Arhitektūra	Stallis- vāgūzis	Popes pagastā Popē	1843. g.
6952	Valsts	Arhitektūra	Veļas māja	Popes pagastā Popē	19gs.
6953	Valsts	Arhitektūra	Aleja	Popes pagastā. Popē	18 gs.
6945	Valsts	Arhitektūra	Kūts	Popes pagastā Popē	
6955	Valsts	Arhitektūra	Parks	Popes pagastā Popē	19gs.
6956	Valsts	Arhitektūra	Popes luterāņu baznīca	Popes pagastā Popē	1771.g.
2539	Vietējas	Arheoloģija	Lejaskroga senkapi	Puzes pagastā pie Ķesteriem	
2540	Vietējas	Arheoloģija	Jaunvieciņu senkapi	Puzes pagastā pie Jaunvieciņiem	
2541	Vietējas	Arheoloģija	Kapšu senkapi (Mušīteru kapi)	Puzes pagastā pie Kapšiem	

Id. Nr.	Nozīmes Grupa	Veids	Nosaukums	Atrašanās vieta	Datējums
2542	Vietējas	Arheoloģija	Buču viduslaiku kapsēta	Puzes pagastā pie Kraujām	
2543	Vietējas	Arheoloģija	Strīķu senkapi (Kapu kalns, Kapenes)	Puzes pagastā pie Mūmiekiem	
2544	Vietējas	Arheoloģija	Purmaļu senkapi (Pingāļu kapi)	Puzes pagastā pie Purmaļiem	
6957	Valsts	Arhitektūra	Puzes luterāņu baznīca	Puzes pagastā Puzē	17gs -19 gs.
2545	Valsts	Arheoloģija	Puzes pilskalns	Puzes pagastā starp Pilskalniem un Ķesteriem	
6958	Valsts	Arhitektūra	Puzes mācītājmuižas apbūve	Puzes pagastā Puzes mācītājmuiža	17gs/-18 gs.
6959	Valsts	Arhitektūra	Mācītāja māja	Puzes pagastā Puzes mācītājmuiža	19gs vidus
6960	Valsts	Arhitektūra	Saimniecības ēka	Puzes pagastā Puzes mācītājmuiža	19gs.
2546	Vietējas	Arheoloģija	Mazgalnieku senkapi	Tārgales pagastā Lielirbē pie Mazgalniekiem	
2547	Vietējas	Arheoloģija	Lielirbes senkapi	Tārgales pagastā Lielirbē pie Kalnupjiem	
2548	Vietējas	Arheoloģija	Lorumu senkapi	Tārgales pagastā pie Lorumiem	
2549	Vietējas	Arheoloģija	Cīruļu senkapi	Tārgales pagastā pie Cīruļiem	
2550	Valsts	Arheoloģija	Elku liepa, kraupu liepa, osis-kulta vieta	Tārgales pagastā pie Grantiņiem	
2551	Vietējas	Arheoloģija	Tārgales baznīcas vieta	Tārgales pagastā pie Grantiņiem	
2552	Vietējas	Arheoloģija	Nabeļkalns- robežkalns	Tārgales pagastā pie Nabeļiem	
25553	Vietējas	Arheoloģija	Ceriņu senkapi	Ugāles pagastā pie bij. Ceriņiem un Apsēniem	
2554	Vietējas	Arheoloģija	Māteru apmetne	Ugāles pagastā pie bij. Mātermuižas	
2555	Valsts	Arheoloģija	Māteru Velnapēdas akmens – kulta vieta	Ugāles pagastā pie bij. Mātermuižas	
2556	Vietējas	Arheoloģija	Modmuižas apmetne	Ugāles pagastā pie bij. Modmuižas	
2557	Valsts	Arheoloģija	Ugāles pilskalns	Ugāles pagastā pie Gravām	
8336	Valsts	Arheoloģija	Jaunvietu pilskalns	Ugāles pagastā pie Jaunvietām	
2558	Vietējas	Arheoloģija	Košķēnu apmetne	Ugāles pagastā pie Košķēniem, pie Engures upes	
2559	Valsts	Arheoloģija	Krišiņu senkapi	Ugāles pagastā pie Krišiņiem	
2560	Vietējas	Arheoloģija	Laukmaļu senkapi	Ugāles pagastā pie Laukgaļiem	
2561	Vietējas	Arheoloģija	Muižkalnu viduslaiku kapsēta (Ģenerāļkalniņš)	Ugāles pagastā pie Muižkalniem	
2562	Vietējas	Arheoloģijas	Muliku Kapu kalns –	Ugāles pagastā pie Mulikiem	

Id. Nr.	Nozīmes Grupa	Veids	Nosaukums	Atrašanās vieta	Datējums
			viduslaiku kapsēta		
2563	Vietējas	Arheoloģija	Pilsgaļu apmetne	Ugāles pagastā pie Pilsgaļiem	
2564	Vietējas	Arheoloģija	Sirgumu ciema vieta	Ugāles pagastā pie Sirgummuižas	
2565	Vietējas	Arheoloģija	Sirgumu senkapi	Ugāles pagastā pie Sirgummuižas	
2566	Valsts	Arheoloģija	Veckušķu svētozols	Ugāles pagastā pie Veckušķiem	
2567	Vietējas	Arheoloģija	Rāpatu senkapi (Zviedru kapi)	Ugāles pagastā. Rāpatos starp bij. Kliediņiem un Baložiem	
6961	Valsts	Arhitektūra	Ugāles luterāņu baznīca	Ugāles pagastā. Ugālē	1693-1697.g.
2568	Valsts	Arheoloģija	Usmas elku liepa – kulta vieta	Usmas pagastā. Usmā	
2569	Valsts	Arheoloģija	Moricshalas apmetne	Usmas pagastā Usmas ezera Moricsalā, pie mežsarga mājas	
2570	Vietējas	Arheoloģija	Beģu apmetne	Usmas pagastā pie Beģiem	
2571	Vietējas	Arheoloģija	Muižgalu senkapi	Usmas pagastā pie Muižgaliem	
2572	Vietējas	Arheoloģija	Sāmīšu viduslaiku kapsēta	Užavas pagastā Dzirtniekiemā pie Sāmīšiem	
2573	Vietējas	Arheoloģija	Birznieku senkapi	Užavas pagastā pie Kļavām	
2574	Valsts	Arheoloģija	Užavas senkapi	Užavas pagastā Užavā pie mehāniskajām darbnīcām	
2575	Valsts	Arheoloģija	Silkāju senkapi	Užavas pagastā pie Silkāju kapsētas	
2576	Valsts	Arheoloģija	Užavas Elku liepa un Elku strauts	Užavas pagastā pie Tuņņiem un bij. Jātniekiem	
2577	Valsts	Arheoloģija	Sārnates apmetne	Užavas pagastā Sārnates purvā	
6962	Valsts	Arhitektūra	Užavas luterāņu baznīca	Užavas pagastā Užavā	Ap 1783 .g.
2578	Vietējas	Arheoloģija	Bēķu viduslaiku kapsēta	Vārves pagastā pie Bēķu kapsētas	
2579	Valsts	Arheoloģija	Pasiekstes senkapi	Vārves pag. Pie bij. Pasiekstes dzimavām	
2580	Valsts	Arheoloģija	Dumbrinieku senkapi	Vārves pagastā pie Dumbriniekiem	
2581	Vietējas	Arheoloģija	Reiņu viduslaiku kapsēta	Vārves pagastā pie Saleniekiem	
6963	Valsts	Arhitektūra	Pasiekstes vējdzimnavas	Vārves pagastā. Pasiekstē	
2582	Vietējas	Arheoloģija	Landžarāju viduslaiku kapsēta	Ziru pagastā pie bij. Landžarāju kapsētas	
2583	Valsts	Arheoloģija	Priednieku apmetne	Ziru pagastā pie Priedniekiem	
2584	Valsts	Arheoloģija	Ratnieku senkapi	Ziru pagastā Ratnieku kapsētā	
2585	Vietējas	Arheoloģija	Sises apmetne	Ziru pagastā Sisē, Užavas upes krastā	

Id. Nr.	Nozīmes Grupa	Veids	Nosaukums	Atrašanās vieta	Datējums
2586	Valsts	Arheoloģija	Sises senkapi	Ziru pagastā Sisē, Užavas upes krastā	
2587	Vietējas	Arheoloģija	Abavmuižas kulta akmens	Zlēku pagastā Abavmuižas kapsētā	
2588	Valsts	Arheoloģija	Jaunbērzu apmetne	Zlēku pagastā Laidzes ciemā pie Kalējiem	
2589	Valsts	Arheoloģija	Pasilciema senkapi	Zlēku pagastā Pasilciema kapsētā	
2590	Vietējas	Arheoloģija	Ēčkalna senkapi	Zlēku pagastā pie Ēčkalniem	
2591	Valsts	Arheoloģija	Dzikļu senkapi	Zlēku pagastā pie IDzikļiem	
2592	Valsts	Arheoloģija	Gaisiņu senkapi	Zlēku pagastā pie Gaisiņiem un bij. Pārceltuves	
2593	Valsts	Arheoloģija	Pabērzkalna senkapi	Zlēku pagastā pie Jaunbērzkalniem un Priedniekiem	
2594	Valsts	Arheoloģija	Pabērzkalns – pilskalns ar apmetni	Zlēku pagastā pie Jaunbērzkalniem un Priedniekiem	
2595	Vietējas	Arheoloģija	Lamiņu senkapi	Zlēku pagastā pie Lamiņiem	
2596	Vietējas	Arheoloģija	Lāmu pilskalns	Zlēku pagastā pie Lamiņiem	
2597	Vietējas	Arheoloģija	Jāņkalna viduslaiku kapsēta	Zlēku pagastā pie Pankšciema Puniem	
2598	Valsts	Arheoloģija	Paventu pilskalns	Zlēku pagastā pie Paventām	
2599	Vietējas	Arheoloģija	Valleskalns – pilskalns	Zlēku pagastā pie Raganas upes ietekas Ventā	
2600	Valsts	Arheoloģija	Zlēku Karātavu kalns- pilskalns	Zlēku pagastā Zlēkās	
2601	Valsts	Arheoloģija	Zlēku pilskalns- kulta vieta	Zlēku pagastā. Zlēkās	
6964	Valsts	Arhitektūra	Zlēku luterāņu baznīca	Zlēku pagastā Zlēkās	1645.g.

Daļa Ventspils rajona Tārgales un Ances pagasta ietilpst kultūrvēsturiskajā teritorijā „Lībiešu krasts”.

Kultūrvēsturiskajā teritorijā “Abavas ieleja” (Zlēku pagasts), kuras robežas daudzviet pārklājas ar īpaši aizsargājamās dabas teritorijas “Abavas senleja” robežām, darbojas sabiedriskā organizācija Abavas ielejas attīstības centrs. Tās darbības mērķis ir veicināt un attīstīt līdzsvarotu un daudzveidīgu attīstību vides aizsardzības, lauksaimniecības un tūrisma jomās Abavas ielejā.

7.1. Vispārējs raksturojums

Kultūras mantojuma aizsardzības politiku saskaņā ar LR likumdošanu un starptautiskām konvencijām metodiski uzrauga un realizē LR Kultūras ministrijas Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija. Šajā sadaļā dota informācija par nekustamiem kultūras (arheoloģijas,

vēstures, arhitektūras) pieminekļiem, kuru aizsardzība tiek ietekmēta ar teritorijas plānojuma palīdzību.

Valsts atbildīgā institūcija – Kultūras ministrija kultūrvēsturisko mantojumu raksturo kā cilvēka garīgās darbības liecību materiālā vai nemateriālā formā. Kultūras mantojuma nozare Eiropas praksē aptver nekustamo un kustamo kultūras pieminekļu aizsardzību un ar tiem saistīto liecību apzināšanu, pētniecību, uzskaiti, saglabāšanu, izmantošanu un iesaistīšanu mūsdienu dzīves apritē. Kultūras mantojums sastāv no:

- arhitektūras mantojuma;
- arheoloģijas mantojuma;
- monumentālās, sakrālās un lietišķās mākslas mantojuma;
- industriālā mantojuma;
- zemūdens mantojuma.

Kultūras mantojuma lielākā un vistiešāk uztveramā daļa ir kultūras pieminekļi, kas ir - kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķas teritorijas, pilsētu vēsturiskie centri, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas, kā arī ēku grupas, atsevišķas ēkas un būves, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm. Kultūrvēsturisko mantojumu Ventspils rajonā veido Valsts aizsardzībā esošie kultūras pieminekļi un kultūrvēsturiskie objekti.

Ventspils rajona teritorijas plānojuma kontekstā tiek izvērtēti esošie nekustamie arheoloģijas, arhitektūras, vēsturiskā un industriālā mantojuma pieminekļi - atsevišķas ēkas un būves un to grupas, kuri veicina nozaru - tūrisma, infrastruktūras, uzņēmējdarbības attīstību un kuru aizsardzība tiek paredzēta saskaņā ar LR spēkā esošo likumdošanu.

Pirmie iedzīvotāji Kurzemē ienāca 9.gadu tūkstoša beigās - 8.gadu tūkstoša sākumā p.m.ē. no dienvidaustrumiem, virzoties gar Baltijas ledus ezera krastu. Senākās liecības par cilvēku klātbūtni Ziemeļkurzemē atrastas akmens laikmeta apmetnēs Vendzavas apmetnē, Sārnates purva apkārtnē, Pūrciema kāpās, Ģipkas lagūnas krastā, jaunākie atradumi 2001.gadā - Irbenes kāpās Piedāgu apmetnē. Apmetnes attiecināmas uz laiku 4500 - 5000 g.pr.Kr. un pārstāv ķemmes - bedrīšu keramikas kultūru. 2.gadu tūkstošī p.m.ē. Kurzemē parādījās auklas keramikas un kaujas cirvju kultūras ciltis, kuras speciālisti uzskata par pirmajiem indoeiropiešiem, t.i. baltu priekštečiem. Kurzemes iedzīvotāju etnisko grupu robežas noteiktāk sāka iezīmēties tikai 10. gs. pirmajā pusē. Kurzemes dienvidrietumos ap to laiku dzīvojuši pirmkurši, bet ziemeļdaļā, spriežot pēc apbedījumiem akmeņkrāvumu kapos - Baltijas somi.

13.gs. šai teritorijā, tāpat kā visā Latvijas, Igaunijas un Lietuvas teritorijā, notika cīņas starp vietējiem iedzīvotājiem un vācu iebrucējiem - Zobenbrāļu ordeni un bīskapa ļaudīm. Pēc miera līguma parakstīšanas ar vāciešiem 1267.gadā, Kurzemi sadalīja: bīskaps saņēma trešdaļu un Livonijas ordenis - divas trešdaļas no iekarotās Kurzemes. Robeža tika noteikta pa Lūžupi - līdz tās ietekai jūrā. Teritorija Lūžupes labajā krastā pienācās bīskapam. Noteikta teritorija Dundagas un Tārgales apkārtnē palika Rīgas domkapitulam. Rīgas bīskapija Dundagas novadu bija pakļāvusi jau krievu laiku pirms Kurzemes bīskapijas izveidošanas 1234. gadā.

1245. gadā Rīgas bīskaps Nikolajs Dundagu atdāvināja savam domkapitulam, tā palika domkapitula īpašumā līdz 1434.gadam, kad Rīgas domkapituls pārdeva Dundagas pili Kurzemes bīskapijai.

1721. gadā Krievija ieguva tiesības uz Baltijas jūras piekrasti no Rīgas līča līdz Somu līcim, saskaņā ar noslēgto miera līgumu ar Zviedriju. 1795.gadā šī teritorija kļuva par Kurzemes

guberņas sastāvdaļu, kas pastāvēja līdz 1918. gadam. 1918.gadā līdz ar Neatkarīgās Latvijas valsts dibināšanu Ventspils rajona teritorija ir Latvijas Republikas sastāvā, izņemot periodu no 1940. – 1991. gadam, kad Latvija ir PSRS republika.

Daļa arhitektūras un arheoloģijas pieminekļu tiek izmantoti kā tūrisma apskates objekti.

Daudziem nekustamajiem kultūras pieminekļiem nav izstrādātas individuālās aizsardzības zonas, kā arī aizsargjoslas un aizsargzonas nav noteiktas kā konkrēta nekustamā īpašuma apgrūtinājumi.

Visi Ventspils rajona Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautie objekti ir attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot pieminekļa nosaukumu, atrašanās vietu un valsts aizsardzības numuru. Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā punktveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski tiek noteiktas, ievērojot pieejamo informāciju par objektu atrašanās vietu un atbilstību mēroga M 1:50 000 noteiktībai. Aizsargjoslas un aizsardzības zonas ap kultūras pieminekļu teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10 000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos, kas tiek pieņemti kā attiecīgas pašvaldības saistošie noteikumi un nav šo noteikumu grozījumi. Grafiskajā daļā ir atlikti Valsts aizsardzībā esošo kultūras pieminekļi un to aizsardzības zonās saskaņā ar VKPAI saņemtajām pieminekļu pasēm un Ventspils rajona apstiprināto vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos noteiktajiem Valsts aizsardzībā esošo kultūras pieminekļiem.

Tālāk ir dots arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu īss raksturojums. Valsts aizsardzībā esošo kultūras pieminekļu saraksts Ventspils rajonā ir dots 2. sējumā 3. nodaļā.

7.2. Arheoloģijas pieminekļi

Ventspils rajona arheoloģijas pieminekļi datējami dažādiem Latvijas vēstures periodiem, sākot no neolīta līdz vēlajam dzelzs laikmetam. **Pilskalni** ir veidoti gan izmantojot dabiskā reljefa īpatnības, gan mākslīgi un tie atrodas Piltenes lauku teritorijā (Lagzdīnes pilskalns), Popes pagastā (Popes pilskalns), Puzes pagastā (Puzes pilskalns), Ugāles pagastā (Jaunvietu, Ugāles pilskalns), Zlēku pagastā (Pabērzkalns, Lāmu, Valleskalna, Paventu un Zlēku pilskalni, Zlēku Karātavu kalns - pilskalns). **Kulta vietas** atrodas Ances, Jūrkalnes Piltenes ar It, Tārgales, Ugāles pašvaldībās. **Apmetnes, senkapi, viduslaiku kapsētas** un citi arheoloģijas objekti atrodas visā Ventspils rajona teritorijā. Vienas no senākām ir Sārnavas apmetne un Vendzavas apmetnes, kur atrastie priekšmeti ļauj datēt apmetnes vecumu ar 5 - 4 gt p.m.ē.

7.3. Arhitektūras pieminekļi

Ventspils rajonā esošie arhitektūras pieminekļi ir harmoniska kultūrvēsturiskās ainavas sastāvdaļa. Salīdzinot ar blakus rajonos esošajiem, Ventspils rajons ir ļoti bagāts ar 16.gs. -19. gs. radītiem, īpaši izciliem arhitektūras pieminekļiem, un katra objekta unikalitāte padara to nozīmīgu rajona kultūrvides telpā.

Ventspils rajona **muižu kompleksu apbūves** un to sastāvdaļas kā valsts nozīmes kultūras pieminekļi ir noteikti nedaudzi, paši izcilākie kompleksi. Pagastos esošās bijušo muižu un puzmuižu apbūves, par ko liecina gan vietvārdi, gan saglabājušās apbūves mērogs un izvietojums ir nozīmīgs, bet ne kultūrvēsturiski atzīmēts Ventspils rajona kultūrvēsturiskais mantojums. Piemēram, bijušo Rindas, Ances baznīcas, Zūru muižas ēkas, neskatoties uz to slikto tehnisko stāvokli, ar ēku apjomu un mēroga kvalitāti ir nozīmīga kultūrainavas sastāvdaļa.

Popes muižas apbūve (Popes pagasts). Kā viens skaistākajiem Ventspils rajona arhitektūras pieminekļiem minama Popes muižas kompleksa apbūve (17. - 19.gs otrā puse). Pils kompleksā ietilpst muižnieku dzīvojamā ēka (1680. – 1840.), medību pils (1653.), pārvaldnieka māja, ārsta māja (18. gs), kalpu māja un saimniecības ēkas (19. gs), aleja un parks. Pils īpašumtiesības - pašvaldības. Muižā atrodas Popes pamatskola, daļa ēku tiek izmantotas kā dzīvokļi. Kompleksa ēkas ir gan ļoti labā, gan apmierinošā fiziskā stāvoklī. Popes muiža no 1581. gada līdz 1920. gadam bija fon Bēru dzimtas īpašumā. Vecā medību namiņa (1653.) pagrabā labi saglabājušies cilindriskās, bet pirmajā stāvā - krusta velves. Raksturīgi 18. gs. otrās puses arhitektūras pieminekļi ir muižas dzīvojamā ēka, doktorāts, muižas pārvaldnieka māja un klēts. Dzīvojamā ēkā aplūkojama rokoko podiņu krāsns, kā arī vēlāk, historicisma laikā, tapusi interjera apdare.

Puzes mācītājmuižas apbūve (Puzes pag.) būvēta 17.- 18gs. Īpašumtiesības – privātas.

Angermindes pils. Angermindes pils, saukta arī par Rindas pili, atradās līkumotās Rindas upes kreisajā krastā netālu no satekas ar Stendes upi. Angermindes pils tiek saukta arī par Zigatu pili, jo atradusies netālu no Zigatu mājām. Angermindes pili pavēlējis uzcelt Ordeņa mestrs Didrihs fon Grēningens 1249. gadā. Vēlāk tā nonākusi Kurzemes bīskapa Magnusa īpašumā. Pēc iedzīvotāju pārcelšanās uz Popi, pils palika neapdzīvota un sāka sabrukt. Tā izpostīta Ziemeļu kara laikā un tagad tur saglabājušās nelielas pilsdrupas.

Piltenes bīskapa pils tika celta laikā, kad Piltene bija Kurzemes bīskapijas, bet vēlākajos gadsimtos - Piltenes apgabala centrs. Ap 13. un 14. gs. miju Piltenē tika uzcelta bīskapa pils, kura savus ziedu laikus piedzīvoja 16. gs. Tālu ārpus Kurzemes esot daudzina, piemēram, grezni iekārtotās rezidences lielā zālē ar visu Piltenes bīskapu portretiem. No 1561. gada līdz 1583. gadam (ar pārtraukumiem) te uzturējās Kurzemes bīskapijas īpašnieks Dānijas karaļa brālis hercogs Magnuss. Piltenē viņš arī nomira un tika apglabāts, taču 1662. gadā Magnusa mirstīgās atliekas pārveda uz dzimteni. Drīz pēc Magnusa nāves 1583. gadā, sākoties t.s. Piltenes mantojuma karam (tā noslēgumā agrāko Kurzemes bīskapiju no Dānijas ieguva Polija), pils tika izpostīta. Dokumenti liecina, ka jau 1621. gadā tā atradusies pussagruvušā stāvoklī, bet ap 1750. gadu sagāzusies pēdējā vēl apdzīvojamā pils daļa. Šodien no kādreiz lepnās bīskapa rezidences diemžēl pāri palikušas tikai trūcīgas drupu atliekas.

Ventspils rajonā ir **6 sakrālās arhitektūras pieminekļi.**

Senākās ir **Zlēku ev. luterāņu baznīca** (būvperiodi - no 1645.g.), un **Ugāles luterāņu baznīca** (1693. – 1697.), kuras kopā ar bagātīgo interjera un eksterjera elementu un mākslas priekšmetu klāstu veido vienus no skaistākajiem Latvijas dievnamiem. Ir saglabātas labā stāvoklī. Īpašumtiesības - privātas (draudze).

Piltenes (1709-1719.g.), **Landzes** (1701-1776.gs), (Piltene ar lauku teritoriju) **Jūrkalnes** (1862.g.), (Jūrkalnes pag.), **Puzes** (17/18gs) (Puzes pag.) luterāņu baznīcas ir saglabājušās labā stāvoklī un tiek pastāvīgi uzturētas, to īpašumtiesības ir privātas (draudzes). Arhitektūras pieminekļi – baznīcas un tajos esošie sakrālās mākslas pieminekļi joprojām darbojas kā pašvaldību iedzīvotāju garīgās dzīves centri ar plašu apkalpes areālu.

Jūrkalnes katoļu baznīca uzcelta 1786.gadā (pēc citām ziņām - 1861. gadā). 1862. gadā tā konsekrēta Sv. Jāzepam par godu (titulus ecclesiae). Jūrkalnes baznīcas inventāros minēts, ka pirmo Jūrkalnes baznīcu (koka kapliču) uzbūvējis grāfs Jānis Ulrihs Šverins 1637. gadā. Tās pašas dzimtas pēcnācēji 1786. gadā esot Jūrkalnē uzcēlušī citu baznīcu, kuru draudzes locekļi 1861. gadā paplašinājuši. 1861. gadā celtā baznīca paplašināta 1870. gadā, piebūvējot pie ieejas torni, kura apakšdaļa tagad izveido baznīcas priekštelpu. Baznīcā ir divi altāri. Tornī divi zvani, baznīcas griestos iekārtas burinieka modelis. Tas simbolizē leģendu, kas saistīta ar kāda burinieka brīnišķīgo izglābšanos vētras laikā pie Feliksbergas (tagadējās Jūrkalnes) krastiem.

Ugāles luterāņu baznīca, pabeigta 1697. Vēlā baroka stilā darināts altāris, kancele, biktssols (1697, tēlnieks J. D. Sauss), ērģeles ar 28 reģistriem (gatavotas no 1697. līdz 1701. gadam, autors K. Rāneuss, vecākais) - vecākais saglabātais instruments Latvijā, epitāfija J. Simonim (18. gadsimta sākumā), ciparu tāfele - 19. gadsimta vidū.

Zlēku luterāņu baznīca, celta ap 1645. gadu. Tās masīvais tornis ar kāpņveidīgajiem kontrforsiem atsauc atmiņā gotiskā stila tradīcijas. Pati baznīca veidota kā trīsjomu halle ar krusta velvēm un atspaidu arkām, kas balstās uz astoņskaldņu pīlāriem. Kori no draudzes telpas atdala sienu izvirzījumi un pusaploces triumfa arka. Krāšņā, mākslinieciski augstvērtīgā baznīcas interjera iekārta, it īpaši Brēmenes koktēlnieka Hopenšteta ap 1650. gadu darinātais altāris un kancele, ir manierisma stila spilgtākie paraugi Kurzemē. Ar savdabīgo izpildījuma manieri piesaista arī gleznojumi uz baznīcēnu soliem, kuri simbolu valodā sludina kristīgās pamācības.

Landzes luterāņu baznīca (18. gs. sākums) paceļas Ventas labajā krastā apm. 20 km no Ventspils. 1776. gadā un arī vēlāk tā ievērojami pārbūvēta. Turpretī baznīcas iekārtas priekšmeti - altāris, kancele un lasāmā pulsts - saglabājusies no celšanas laika. Ir zināms, ka 1701. gadā par Landzes baznīcas altāra kokgriezumu izgatavošanu atlīdzību saņēmis tēlnieks Nikolass Sefrenss, jaunākais. Par to, ka šī un Liepājas Sv. Annas baznīcas altāra apdarei tiešām ir viens un tas pats autors, liecina abu mākslas darbu kopīgās stilistiskās pazīmes: raksturīgā retabla kompozīcija, akanta vītņu barokālā plastika, figūru līdzīgās pozas, izteiksme utt.

Piltenes luterāņu baznīca (1808 ?), kuras celtniecībā un pārbūvē 1856. gadā, domājams, izmantoti būvmateriāli no drūpošās pils. Baznīcas iekārtas priekšmeti, kuri acīmredzot saglabājušies no iepriekšējās Piltenes baznīcas, darināti dažādā laikā, - piemēram, barokālā kancele attiecas uz 18. gs. sākumu, bet rokoko altāris - uz 18. gs. trešo ceturksni. Katram par sevi šiem elementiem piemīt neapšaubāma mākslas vērtība. Baznīcas ērģeļu prospekta kokgriezumus (18. gs. 20 gadi), pēc speciālistu ieskatiem, varētu būt veidojis pazīstamais koktēlnieks Joahims Kreicfelds.

Popes luterāņu baznīcas (1770-1786) eksterjerā uzmanību piesaista 1771. gadā darinātais portāls un metālkalumiem rotātās ieejas durvju vērtnes.

Usmas baznīca (Usmas pagasts) kā izcils koka tautas celtniecības sakrālās arhitektūras paraugs ir pārvietota uz Brīvdabas muzeju Rīgā.

Cita veida apbūve. Ventspils rajonā atrodas atsevišķas tehniska rakstura ēkas un būves, kuras gan kā sava laika vēstures liecinieki ar savu vēsturisko vērtību, gan ar būvtechnisko risinājumu unikalitāti bagātina kultūrvēsturisko mantojumu - zemnieku sēta "Kalnenieki" Ances pagasta Rindā.

7.4. Kultūrvēsturiskas teritorijas

Līdz 04.12.2004. Ventspils rajonā pastāvēja kultūrvēsturiska teritorija „Līvod Rānda”, kas tika izveidota Ministru padomes 04.02.1991. lēmumu Nr. 40 „Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas „Līvod rānda” izveidošanu”. Daļa no Ventspils rajona ziemeļdaļas – Tārgales, arī Ances pagasti ietilpa kultūrvēsturiskajās teritorijā "Līvod rānda" ("Lībiešu krasts").

Teritorijā "Līvod rānda" veicamie pamatuzdevumi bija:

- nacionālām un ģeogrāfiskām īpatnībām atbilstošu labvēlīgu apstākļu radīšana zinātniski pamatotai un ekoloģiski sabalansētai šīs teritorijas ekonomiskajai un

sociālajai attīstībai, kas sekmētu lībiešu izcelsmes iedzīvotāju atgriešanos savā vēsturiskajā teritorijā;

- nepieciešamo juridisko, zinātnisko, tehnisko, administratīvo un finansiālo pasākumu veikšana lībiešu tautas kultūras mantojuma apzināšanā, aizsardzībā, saglabāšanā, popularizēšanā un lībiešu nacionālās kultūras atjaunošanā;
- pamatiedzīvotāju specifisko interešu pārstāvēšana attiecībās ar valsts, sabiedriskajām un citām organizācijām.

Ar LR MK 2003. gada 24. decembra rīkojumu Nr. 811 Ministru padomes 04.02.1991. lēmums Nr. 40 „Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas „Līvod rānda” izveidošanu” ir atzīts par spēku zaudējušu.

8. TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. MEŽA ZEMES UN MEŽSAIMNIECISKĀS TERITORIJAS

Mežs kā neatņemama dabas sastāvdaļa Latvijai un tās iedzīvotājiem ir bijis svarīgs visā pastāvēšanas vēsturē. Latvijas daba, tai skaitā mežs, ir veidojusies ne tikai dabisko apstākļu, bet arī antropogēnās ietekmes rezultātā.

Eiropas telpas kontekstā Latvija ir zeme, kur dabas daudzveidība ir jūtami augstāka, nekā tas ir vairumā ziemeļu un Viduseiropas valstu, tomēr jāatzīmē, ka meža apsaimniekošana kļūst intensīvāka, nereti apdraudot atsevišķu sugu un pat veselu biotopu izdzīvošanu. Līdz ar tehnoloģiju attīstību vienlaikus ir pilnveidojušās cilvēku zināšanas par dabas vērtībām un pieaugušas prasības attiecībā uz dabas vērtību aizsardzību.

Mežs ir kompleksa dabiska ekosistēma, kurā galvenais organiskās masas atražotājs ir kokaudze. Meža ekosistēma ir viena no komplicētākajām- tā ietver sevī gan kokaudzi, gan pameža, zemsedes augus, augsni ar tās faunu un meža dzīvniekus. Lielākajā daļā rajona teritorijas mežs tiek izmantots saimnieciskām vajadzībām, tomēr salīdzinoši daudz Ventspils rajona mežos ir noteiktas mikroliegumu teritorijas ar VMD rīkojumu .

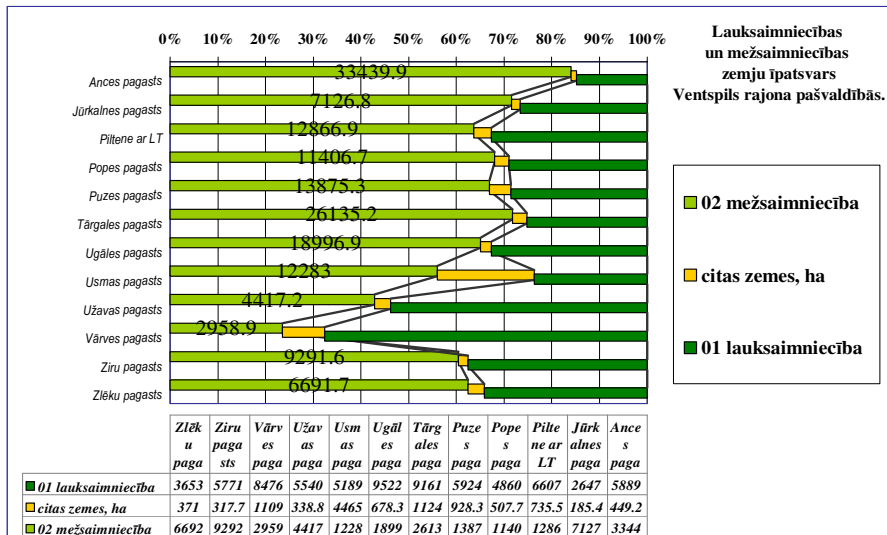
8.1. Vispārējs raksturojums

Ventspils rajona teritorijas mežu masīvi veido nozīmīgu rajona telpiskās struktūras ainavas sastāvdaļu- rajona paugurainajā daļā kā telpiskās struktūras vertikālais elements, pastiprinot pauguru vertikālās dimensijas izteiksmību , un rajona līdzenākajā daļā- kā mozaikveida ainavas elements. Veidojot vējlauzes, mežu masīvi pilda arī papildus lomu kā aizsargekrāns, aizkavējot spēcīgo valdošo rietumu/ziemeļrietumu vēju ietekmi. Īpaša nozīme mežiem ir Baltijas jūras piejūras akvatorijā, kur mežu ir ne vien unikāla, vairāk kā 300 gadus veca kokaudze ar ekoloģisko nozīmi Eiropas telpas kontekstā, bet pilda arī noturīga aizsargekrāna funkciju - pret spēcīgajiem, no jūras nākošajiem vējiem.

Ventspils rajona teritorija klasificējama ar augstu mežainuma koeficientu - vidēji mežu zemes aizņem 64 % no kopējās teritorijas.

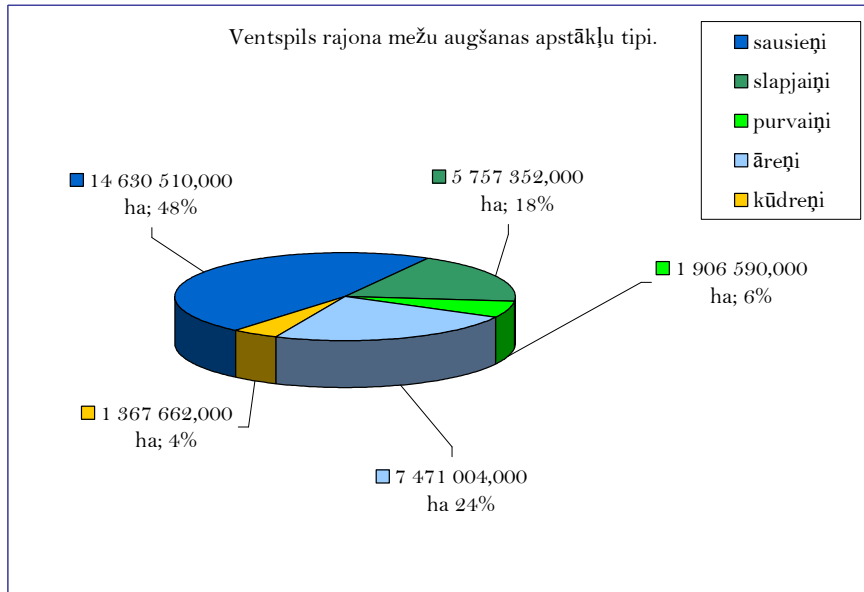
6. attēls. Mežsaimniecības zemju īpatsvars pa pašvaldībām (VZD dati, 2006).

Mežu aizņemtās platības vietējās pašvaldībā ir līdzīgas – Ventspils rajona lielākajā daļā esošie mežu masīvi ir lieli, un aizņem ievērojamu daļu no pagastu teritorijām. Rajona ziemeļrietumu, rietumu daļā - Vārvē un Užavā mežu masīvi aizņem salīdzinoši mazākas teritorijas.

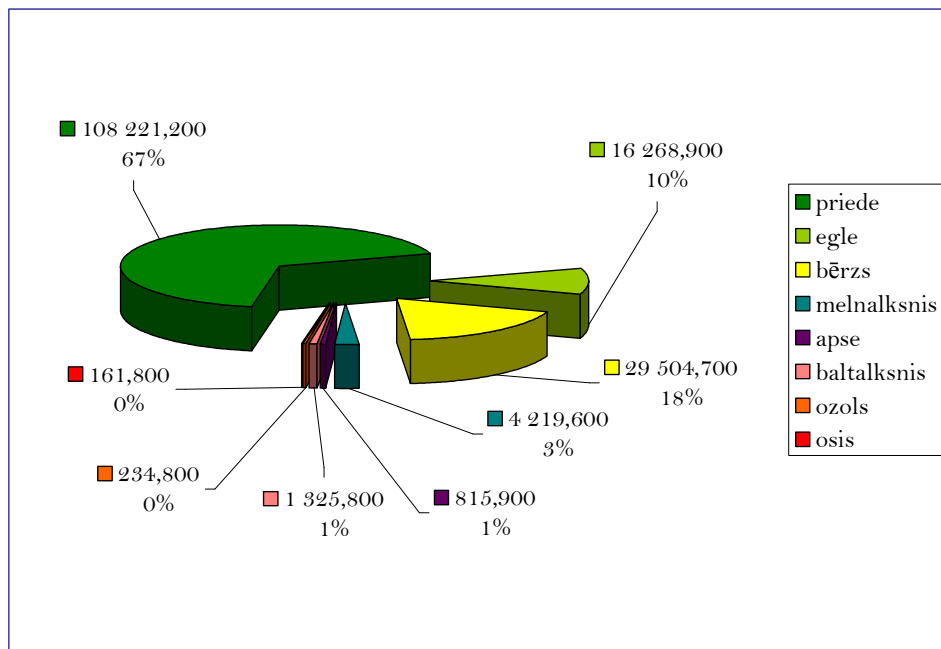
Augšanas apstākļu tipi - sausieni (sils, mētrājs, lāns, damaksnis, vēris, gārša) ir 48 % no mežiem, slapjaini (grīnis), purvaini (purvājs niedrājs, dumbrājs, liekņa), āreņi un kūdreņi.

7. attēls. Mežu augšanas apstākļu tipi (Ziemeļkurzemes Virsmežniecības dati, 2006)

Valdošā koku suga ir skujkoki – priede, kuras aizņemtās platības ir 108 221 ha jeb 67 % no kopējā koksnes krājas apjoma, tad seko bērzs (18%), egle (10%) un citas koku sugas.

8. attēls. Valdošo koku sugu aizņemtās platības, ha (Ziemeļkurzemes virsmežniecības dati, 2006)

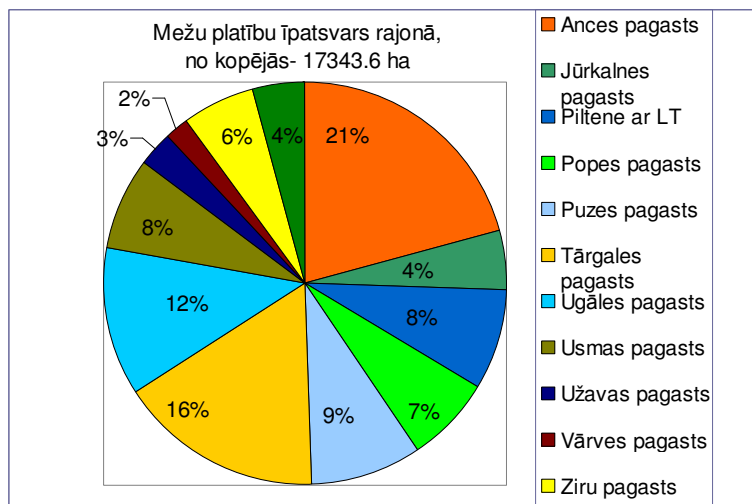

Ventspils rajona mežu robežas ir attēlotas Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā.

Meža zemes aizņem 64 % no visas Ventspils rajona teritorijas.

Kopējā mežu aizņemtā platība Ventspils rajonā ir 173436 ha, un no tās visvairāk atrodas Ances (21% jeb 33439.9 ha), Tārgales (16% jeb 26135 ha), Puzes (13875.3 ha jeb 9%), Piltenes lt (8% jeb 12866.9 ha) un Usmā (8% jeb 12283 ha) pagastos.

9. attēls. Mežu platību sadalījums pa pagastiem (VZD dati, 2005)

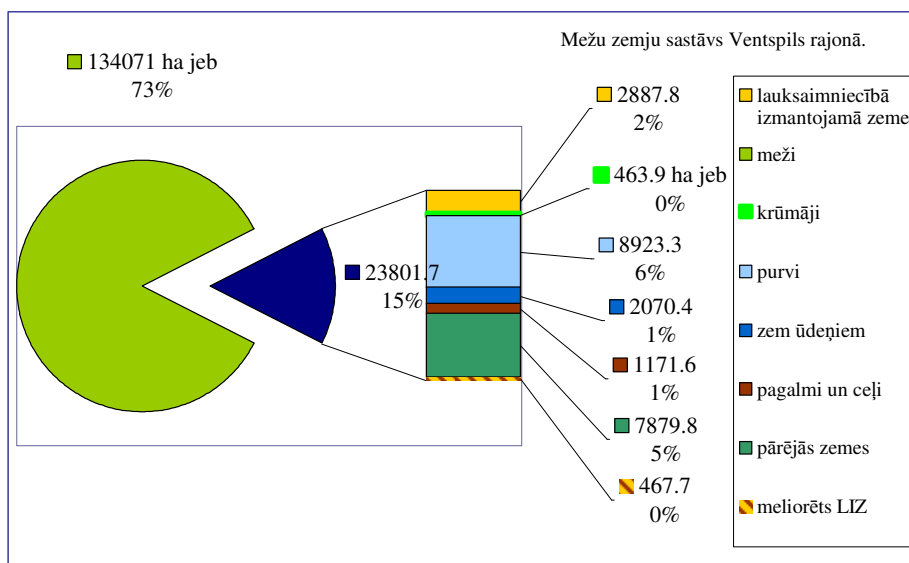
Pēc VZD reģistra uzskaites datiem vairāk kā 70 % mežu no kopējās pagasta platības ir Ances pagastā, Jūrkalnes un Tārgales pagastos. Vairāk kā 50 % no pagasta platības meži aizņem Piltenes lauku teritorijā, Popē, Puzē, Ugālē un Usmā, Zirās, Zlēkās. Vismazākās mežu platības ir Vārves un Užavas pagastos – attiecīgi 24 % un 43 % no pagasta kopplatības.

Ventspils rajona pašvaldībās meža platības dominē pār pārējām platībām - to īpatsvars ir lielāks nekā rajonā vidēji visos pagastos, izņemot Vārves pagastu.

Mežu aizņemto platību ziņā krāsas atšķirības rajona robežās nepastāv. Vairāk kā 10 000 ha mežu platības ir 7 pagastos - Ances, Popes, Puzes, Tārgales, Ugāles un Usmas un Piltenes lauku teritorijā.

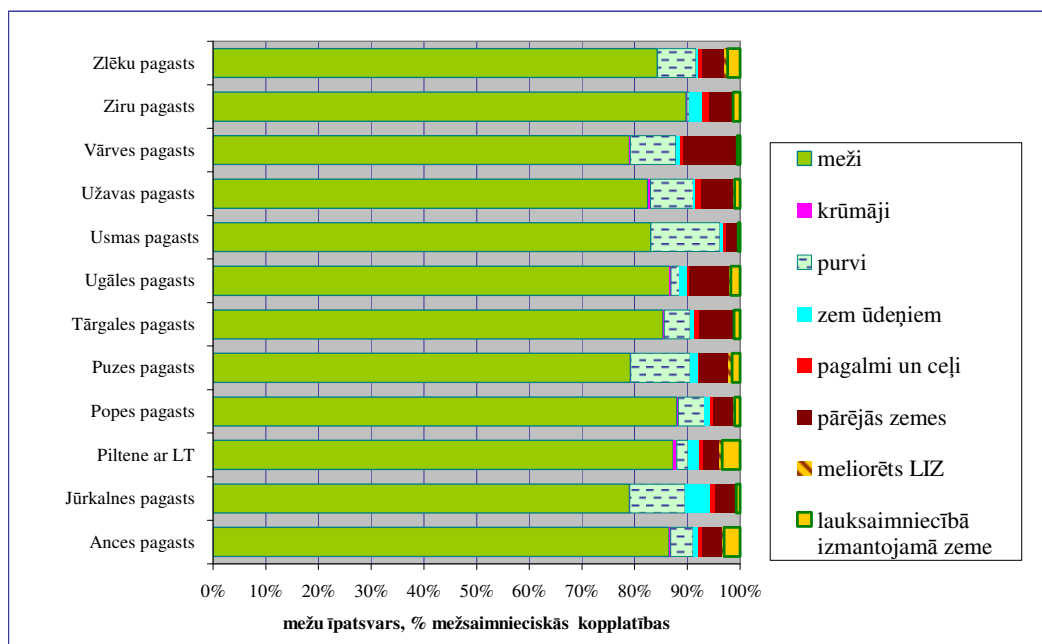
Ventspils rajonā meža zemēs ietilpst arī cita veida platības, kuras neaizņem mežs- Ventspils rajonā no kopējās meža zemes - 173436 ha- mežs aizņem 134071 ha vai 73 %, purvi – 22758.6 ha jeb 13 %, krūmāji – 463.9 ha jeb 0,26 % no kopējā, zem ūdeņiem ir 2305.4 ha jeb 1 %, zem pagalmiem un ceļiem - 1259.7 ha jeb 1 %, zem pārējām zemēm - 7753.7 ha jeb 4%, zem lauksaimniecībā izmantojamām zemēm (LIZ) - 8191.4 ha jeb 5%, zem meliorētām LIZ – 4670.6 ha jeb 3%.

10. attēls. Meža zemju iedalījums Ventspils rajonā (VZD dati, 2005)

Vidēji Ventspils rajona pašvaldībās mežu teritorijas mežsaimnieciskās zemēs aizņem 85%. Analizējot katrā pašvaldībā mežu teritoriju īpatsvaru no kopējā mežsaimniecībā izmantotām zemēm, secināms, ka Vārves, Jūrkalnes un Puzes pagastos meži aizņem mazāk kā 80%. Visaugstākais mežu īpatsvara rādītājs 90% no kopējās mežsaimnieciskās meža zemju platības ir Ziru pagastā.

11. attēls. Meža zemju sastāvs Ventspils rajona pašvaldībās, % mežsaimniecisko zemju kopējās platības (VZD dati, 2005)

Meža zemju izmantošanā dominē divu veidu – atbilstoši LR likumdošanai noteiktās īpaši aizsargājamās teritorijas un mežistrādei pakļautās mežsaimnieciskās teritorijas.

Pieaugot meža saimnieciskās izmantošanas intensitātei, samazinās cilvēku darbības neskarto teritoriju īpatsvars, kur mežs saglabā dabiskajam mežam raksturīgās struktūras, procesus un sugas. Meža apsaimniekošanas laikā VAS “Latvijas valsts meži” pārrauga, lai bioloģiskā daudzveidība Latvijas mežos netiktu apdraudēta un saglabātos noteiktā līmenī. Antropogēnās ietekmes no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa var vērtēt dažādi - veidojušās atklātas ainavas, pārejas joslas starp meža un nemeža ekosistēmām, kuras tāpat ir nozīmīgas kā daudzu sugu dzīves vide vai barošanās vieta, notikusi lielu meža platību nosusināšana, samazinot dzīves vidi daudzām no pārmitrajiem mežiem atkarīgām sugām, ierīkotas vienveidīgas meža kultūras.

Ventspils rajona mežos konstatējami daudzveidīgi, Eiropai nozīmīgi palearktiskas biotopi, kuru sastopamība Latvijā svārstās no tipiskiem līdz reti sastopamiem.

Reti sastopamie ir tieši Baltijas jūras piekrastei raksturīgie - piekrastes un halofītiskie biotopi, jūrmalas un iekšzemes kāpas, virsāji un krūmāji, kuri galvenokārt atrodas Baltijas jūrai pieguļošajā zonā Užavas, Jūrkalnes un Tārgales pagastos, pārējos pagastos atrodas gan bieži, gan reti sastopami mežu, purvu, pļavu un iežu atsegumu biotopi.

Pašreiz visnozīmīgākās tautsaimniecības nozares Ventspils rajonā ir mežizstrāde un kokapstrāde. Pēdējos gados strauji attīstījies koksnes un kokmateriālu eksports. Ik gadu Ventspils rajonā izcērt vairāk kā 200 tūkst. m³ koksnes. Mežos pastāvīgi tiek veikti mežierīcības un atjaunošanas darbi. Kā šobrīd visnozīmīgāko nozari savā pašvaldībā mežistrādi un kokapstrādi ir atzīmējušas šādas pašvaldības: Piltenes pilsēta ar It, Ances, Puzes, Ugāles, Vārves, Ziru, Zlēku pagasti. Savukārt Jūrkalnes, Tārgales un Usmas pagastu pašvaldības šo nozari ierindojušas kā otro nozīmīgāko. Lielākie uzņēmumi, kas darbojas mežizstrādes un kokapstrādes jomā ir SIA “Silva”, “Ilūzija”, “Arbo”, “Uno – Lat” u.c.

8.2. Īpašumtiesības un apsaimniekotāji

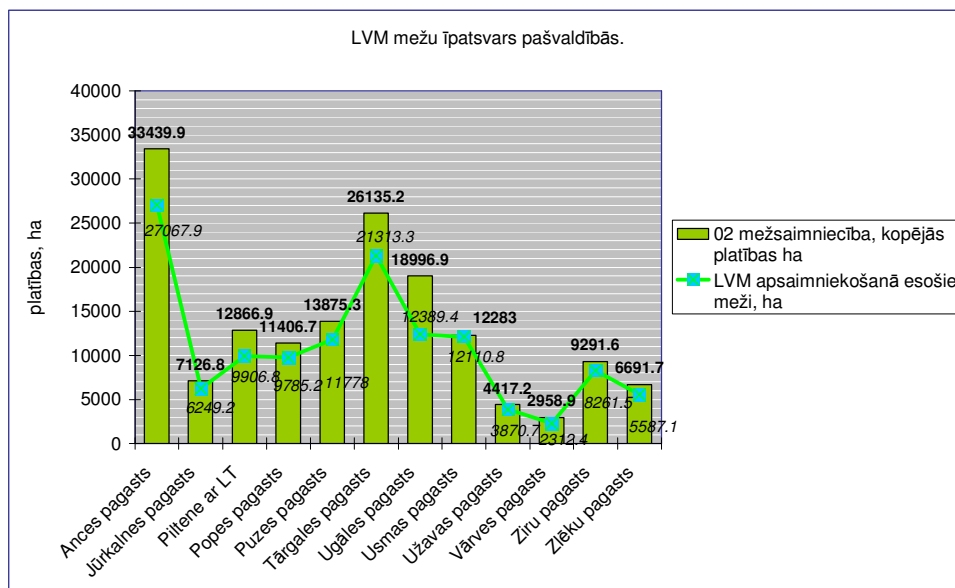
Rajona teritorijā valstij pieder 134898.3 ha meža jeb 78 % no visām meža platībām kopā, savukārt privātajam sektoram pieder 38537.7 ha meža vai 22 % no visām meža platībām.

Valsts mežu zemju apsaimniekotājs ir A/s „Latvijas valsts meži” Ziemeļkurzemes mežsaimniecība, kuras pārziņā ir sekojoši iecirkņi:

Mežsaimniecības iecirknis	Platība	Pašvaldība
01.Ventirbes meža iecirknis	20604.3 ha	Ances pag. - 6402,9 ha Popes pag. – 238,5 ha Tārgales pag. – 13540,9 ha
02.Grīņu iecirknis	16133.3 ha	Ances pag. – 12331,7 ha Puzes pag. – 1122,5 ha Tārgales pag. – 2679,1
04.Rindas iecirknis	18901.8 ha	Ances pag. – 6217,9 ha Popes pag. – 9546,7 ha Tārgales pag.- 3137,2 ha
05.Purvienes iecirknis	17744.0 ha	Puzes pag. – 9846,4 ha Ugāles pag.- 1447,5 ha Usmas pag. – 6450,1 ha
06.Raķupes iecirknis	2115.4 ha	Ances pag. 2115,4 ha
08.Ventas iecirknis	20741.7 ha	Jūrkalnes pag. 6249,2 ha Užavas pag. -3870,7 ha Vārves pag. – 2312,4 ha Ziru pag. – 8261,5 ha Zlēku pag. – 47,9 ha
09.Zūru meža iecirknis	12815.6 ha	Piltene ar It – 9598,9 ha Tārgales pag. – 1956,1ha Ugāles pag. -916,3 ha Zlēku pag. – 344,3 ha
10.Mētru iecirknis	10360.6 ha	Puzes pag. 809,1 ha Ugāles pag.- 9551,5 ha
13.Usmas iecirknis	15903.6 ha	Piltene ar LT- 307,9 ha Ugāles pag. 4740,1 ha Usmas pag. – 5660,7 ha Zlēku pag. – 5194,9 ha

Vislielākais LVM Ziemeļkurzemes apsaimniekošanā esošās mežu platības ir Usmas un Užavas pagastos - gandrīz 100 %. Pārējas pašvaldībās LVM apsaimniekošanā esošo meža zemju īpatsvars svārstās no 65 % (Ugāles pagastā) līdz 80-90%.

12. attēls. "VAS "LVM" Ziemeļkurzemes mežsaimniecības apsaimniekošanā esošo mežu īpatsvars pašvaldībās (VAS „LVM” dati, 2005, VZD dati, 2005).

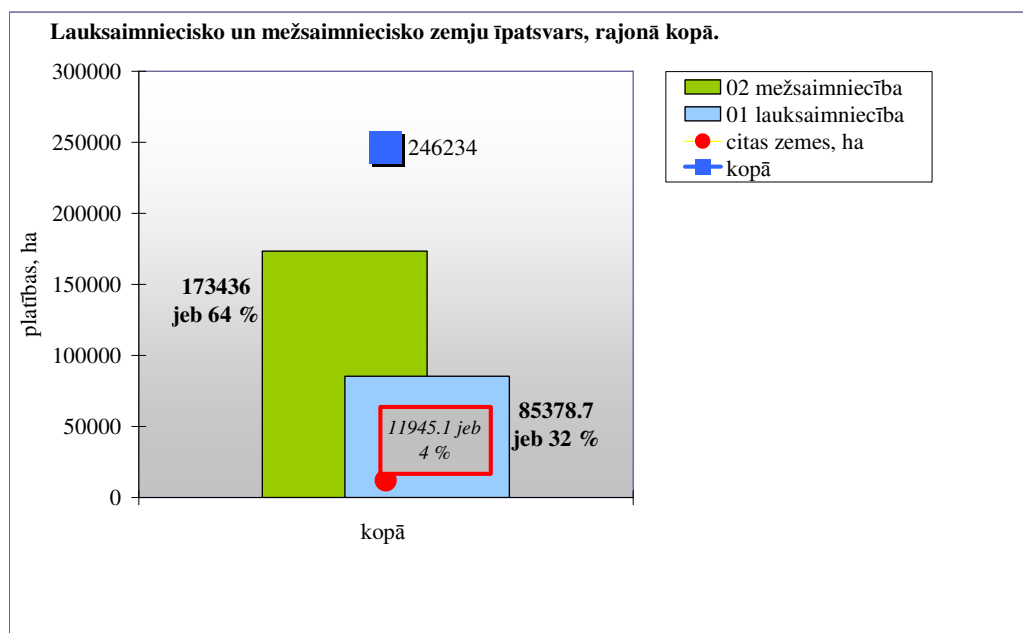

9. TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS UN OBJEKTI

Ventspils rajona rietumdaļa atrodas Piejūras zemienes daļā, kas raksturojas ar viegli viļņotu un līdzenu reljefu, tipiskām podzolu, velēngleja, aluviālajām un velēnu podzolētajām augsnēm un izdevīgiem apstākļiem, lai varētu veikt intensīvu lauksaimniecības produkcijas ražošanu un rajona austrumu daļas atrašanās Kursas zemienē, kas raksturojama ar viegli viļņotu reljefu un tipiskām podzola un velēnu podzolētajām augsnēm, un aluviālajām un velēnu podzolētajām augsnēm Stendes un Rindas upju ielejām pieguļošajās teritorijās

Šis rajona īpatnējais ģeogrāfiskais stāvoklis un lielās mežu zemju aizņemtās platības nosaka atšķirīgas iespējas lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai. Piltenes pilsētas lauku teritoriju, Zlēkas, Užavas, Vārves un Tārgales pagasta dienvidu daļa ir piemēroti intensīvai lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai, bet Ugālē, Usmā, Popē, Puzē, Jūrkalnē un Ancē lauksaimnieciskās produkcijas ražošana prasa lielākus finanšu resursu ieguldījumus.

13. attēls. Lauksaimniecības zemju īpatsvars rajonā (VZD dati, 2005).

Latvijas klimatiskajos apstākļos lauksaimniecības produkcijas ražošana un kultūraugu veģetācijas periods ir tieši atkarīgs no augsnes mitruma režīma.

Ņemot vērā, ka Latvijas teritorijā summārais nokrišņu daudzums pārsniedz tā iztvaikošanas daudzumu vidēji par 400 mm gadā, un gruntsūdens līmeni, kas svārstās no dažiem cm līdz 2,5 m no zemes virsas, kas rada pārmitras augsnes un augu attīstībai bremsējošā liekā mitruma daudzumu augsnē. Augšņu mehāniskais sastāvs lauksaimnieciski izmantojamās zemēs (LIZ) (platības % no LIZ)

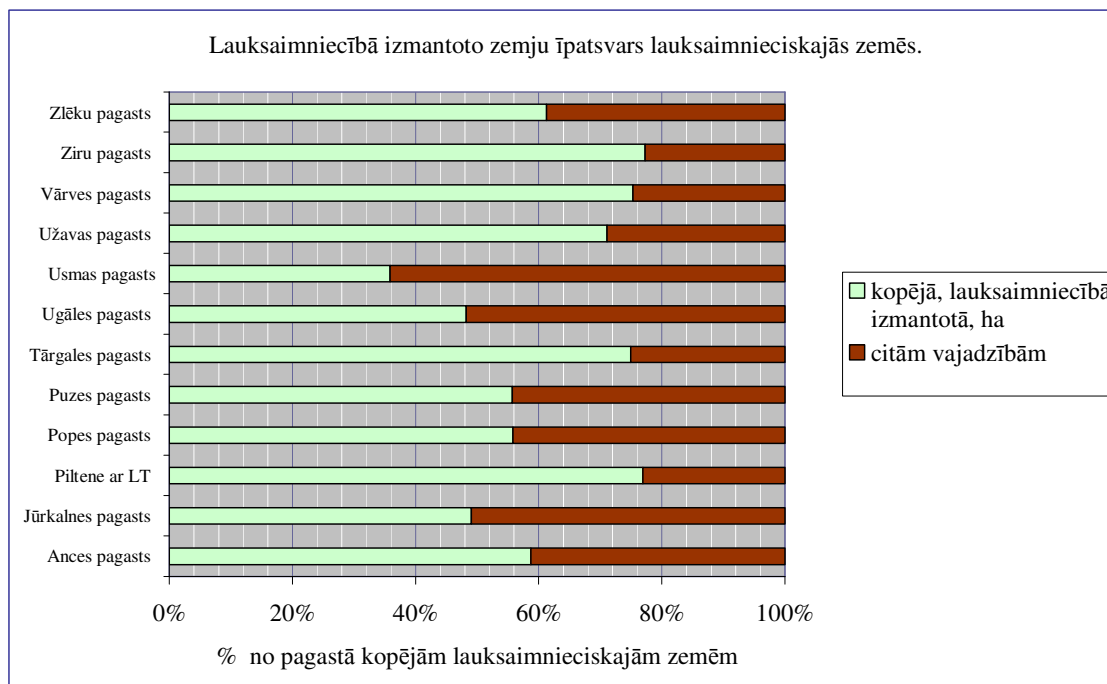
Ventspils rajonā ir nepieciešamas kaļķot 45% no rajona LIZ, (vidēji Latvijā 42%).

9.1. Teritorijas izmantošana lauksaimniecībā

Ventspils rajonā no kopējās rajona kopplatības (246234,3 ha) 26 % (87634,5 ha) ir lauksaimnieciski izmantojamās zemes.

Pašvaldību noteiktajās lauksaimnieciski izmantojamās zemēs ievērojamu daļu sastāda cita veida izmantošana - meži, krūmāji, purvi, zem ūdeņiem, zem pagalmiem un ceļiem esošas zemes. Vidēji Ventspils rajonā kā zemes izmantošana citām vajadzībām lauksaimnieciskajās zemēs tiek izmantoti 37% zemju.

14. attēls. Lauksaimniecībā izmantoto zemju īpatsvars lauksaimnieciskajās zemēs (VZD dati, 2005)

Vidēji Ventspils rajona pašvaldībās LIZ platību īpatsvars lauksaimnieciskās izmantošanas zemēs ir 60 %. Analizējot katrā pašvaldībā LIZ aizņemto platību īpatsvaru no kopējām lauksaimniecībā izmantotām zemēm, secināms, ka augstāk par vidējo LIZ ir Ziru, Vārves, Tārgales, Užavas pagastos un Piltenes pilsētā ar l.t..

Rajona robežās LIZ zemju kvalitātes novērtējums ballēs starp pagastiem ir krasi atšķirīgs. Augstas kvalitātes un auglīgas zemes ir Užavas, Vārves, Ziru un Tārgales pagastos. Zemāks augsnes kvalitātes novērtējums ir Popes, Ances, Puzes, Zlēku un Ugāles pagastos.

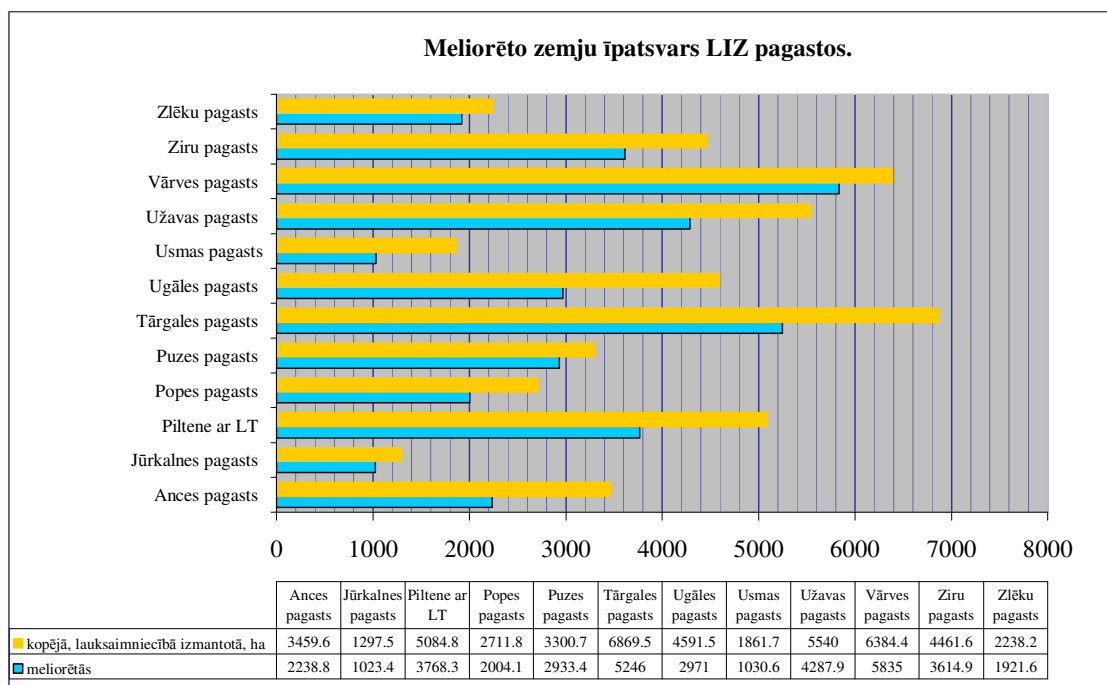
9.2. Meliorācijas sistēmas

Ventspils rajonā pēc LAD meliorācijas kadastra datiem ir nosusināti 36875 ha (VZD bilances dati – 36109,3 ha, kas ir ļoti tuvs meliorācijas kadastra datiem.), kas ir 77% no visām LIZ patībām.

No pašvaldību teritorijās esošām LIZ visvairāk nosusināto platību īpatsvars ir Zlēku, Vārves, Puzes, Jūrkalnes pagastos, vislielākās meliorētās zemes platības - Vārves un Tārgales pagastos.

15. attēls. Meliorēto zemju īpatsvars pagastos

Zemes reformas laikā līdz ar zemes īpašumu atgriešanu zemes īpašniekiem īpašumā arī tika nodotas meliorācijas sistēmas. Rezultātā meliorācijas objektos vienotai meliorācijas sistēmai ir vairāki īpašnieki/ valdītāji, kuru atšķirīgā attieksme pret meliorācijas sistēmu ekspluatēšanu reizēm rada nopietnas problēmas meliorācijas sistēmu normālai funkcionēšanai.

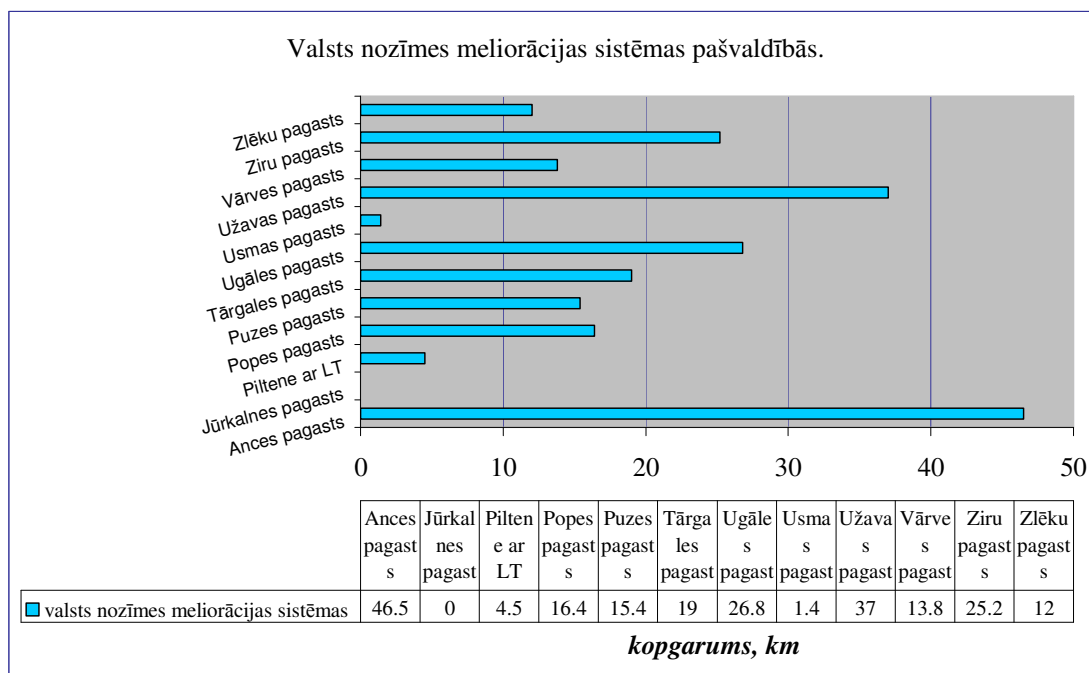
Ventspils rajonā ir 218 km valsts meliorācijas sistēmu, kas ir savstarpēji pakārtotu meliorācijas sistēmu kopums, un nodrošina optimālus mitruma apstākļus augsnei.

Ventspils rajonā atrodas nacionālas nozīmes meliorācijas būves - polderis „Užavas polderis” ar platību 2809 ha (Užavas/ Ziru pagasti), polderis „Upātu polderis” 173 ha platībā (Ugāles pagasts).

Zemju meliorācijas (nosusināšanas) elementu sadalījums pēc to svarīguma sadalās sekojoši: vaļējās ūdensteces ar promtekas funkciju (tas ir, upes vai strauti, kas novada ūdeņus tieši lielbaseina promtekā – kas Ventspils rajonam ir Irbe, kods 38, Užava un Venta, kods 36), promtekas savāc mazāku upju, strautu un novadgrāvju ūdeņus no drenētajām platībām un vaļēji susinātajām, vai no mežu zemēm. Vaļējās ūdensteces uztver slēgtā nosusināšanas tīkla ūdeņus.

Vaļējo ūdensteču normatīvais (vidējais ūdensteces aizsērēšanas laiks līdz drenu kolektoru izteku līmenim) pārtīrīšanas periods ir 10 gadi (8 – 12 gadi). Nozīmīgāko (Valsts nozīmes un koplietošanas nozīmes) ūdensteču garums Ventspils rajonā ir 218 km.

16. attēls. Valsts nozīmes meliorācijas sistēmas (LAD dati, 2005).

Otrs nozīmīgākais faktors meliorācijas efekta saglabāšanā ir drenu sistēmu defektu novēršana. Šajā jomā (drenu kolektoru, drenu aku un izteku darbības atjaunošana) darbu izmaksas arī ir lielas, tāpēc valsts veic šo darbu subsidēšanu. Atšķirībā no ūdensnoteku aizsērēšanas radītās negatīvās ietekmes, drenu tīkla bojājumi no efektīvas lauksaimniecības zemes izmantošanas parasti izslēdz platību tūlīt pēc bojājuma rašanās. Savukārt, defekta novēršana ātri dod ekonomisko efektu. Veicamo darbu nepieciešamība ir daudz lielāka, bet to izpildi ierobežo saimniecību un arī valsts ierobežotais finansējums.

9.3. Lauksaimnieciskā ražošana

Pēc pašvaldību sniegtajiem datiem Ventspils rajonā darbojas 1087 zemnieku saimniecības, no tām Ances pagastā – 20, Jūrkalnes pagastā – 57, Puzes pagastā – 6, Tārgales pagastā – 42, Ugāles pagastā – 72, Usmas pagastā – 137, Vārves pagastā – 338, Zlēku pagastā – 145, Piltenes lauku teritorijā – 270 un Ventspils pilsētā – 10 zemnieku saimniecības. Zemnieku saimniecību darbības spektrs ir visai plašs – no lauksaimnieciskās darbības ģimenes vajadzībām līdz rūpnieciskai kokapstrādei, tirdzniecības un transporta pakalpojumu sniegšanai. Zemnieku saimniecības, kuru darbība orientēta ražošanai tirgum, Ventspils rajonā ir 328. Galvenie ražošanas virzieni ir augkopība, lopkopība, gaļas un piena ražošana, augļkopība. Lauksaimnieciskā darbība visintensīvāk notiek Piltenes lauku teritorijā, Tārgales, Užavas, Vārves un Zlēku pagastos.

Galvenās, profilējošās lauksaimnieciskās ražošanas nozares Ventspils rajonā ir gaļas un piena lopkopība, augkopība, augļkopība, dārzenkopība. Atsevišķās saimniecībās nodarbojas arī ar dažāda veida pakalpojumu sniegšanu un netradicionālo lauksaimniecību.

40 uzņēmumi nodarbojas ar piena lopkopību, 8 uzņēmumi ar liellopu gaļas ražošanu un vienlaicīgi daļai uzņēmumu nodarbojoties arī ar piena ražošanu. Vairumā pašvaldību piena

lopkopības saimniecībās lopu skaits fermās svārstās- no 10-20 lopiem Jūrkalnes un Usmas pagastā līdz pat 200-300 lopiem Vārves, Tārgales pagastos un Piltenes pilsētā ar l.t.

17 uzņēmumi nodarbojas ar cūkkopību, rajonā lielākā ferma – 1000 lopiem atrodas Zlēku pagastā.

Augkopība ir lauksaimniecisko uzņēmumu nodarbošanās visos pagastos un to audzēšanai nepieciešamās platības aizņem lielāko īpatsvaru LIZ. Ar augļkopību nodarbojas saimniecības 7 pagastos, ar dārzenkopību - 5 pagastos. Augļkopības un dārzenkopības vajadzībām nepieciešamās zemes aizņem salīdzinoši mazas platības no LIZ.

Ar zirgkopību nodarbojas 7 uzņēmumi.

4 uzņēmumi nodarbojas ar kazkopību Ances pagastā, 2 -ar aitkopību Puzes un Ugāles pagastos, 7- ar zirgkopību Užavas, Vārves, Tārgales, Puzes un Popes pagastos.. Viens uzņēmums nodarbojas ar biškopību (Vārves pagastā). Viens uzņēmums nodarbojas ar truškopību (Piltenes lt).

Augkopība kā profilējošā lauksaimniecības nozare ir nozīmīga visu pašvaldību ekonomiskajā attīstībā.

Izteikta nodarbošanās ar augkopību ir Vārves, Tārgales pagastos un Piltenes lt.

Ar netradicionālo lauksaimniecību nodarbojas 5 saimniecības Vārves, Piltenes, Puzes, Popes, Tārgales, Užavas pašvaldībās. Truškopība, ūdeļu audzēšana, kokaudzētava, šinšillas, fazāni un baloži, slieku audzēšana ir netradicionālo bioloģiskās lauksaimniecības saimniecību ražotā produkcija.

5 uzņēmumi ir sertificēti kā bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi, t.sk. arī biškopības saimniecība.

Atsevišķās pašvaldībās tiek sniegti lauksaimnieciskās pārstrādes pakalpojumi arī apkārtējo pagastu lauksaimniekiem-graudu kaltes (Piltene, Jūrkalne, Usma) un sertificētas kautuves (Piltene, Vārve, Puze) pakalpojumi.

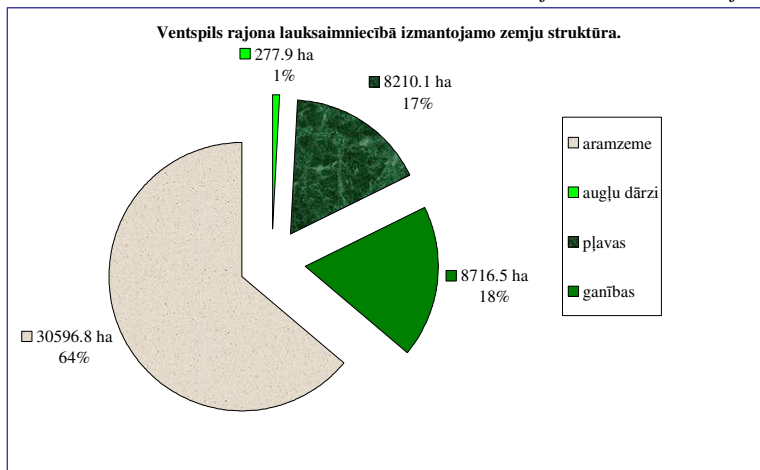
Kā zivsaimniecībai nozīmīgas teritorijas klasificējamās:

- zvejošanai Baltijas jūrā - Jūrkalnes, Užavas, Vārves, Tārgales pagasti, kuros noteikti zvejas limiti zvejošanai Baltijas jūrā;
- zvejošanai iekšzemes ūdeņos - Piltenes, Zirū, Vārves pagasti, kuros noteikti zvejas limiti zvejošanai Ventas upē.

9.4. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes

Ventspils rajonā no kopējās 47801.3 ha platības, kas tiek izmantoti lauksaimniecībā, visvairāk – 64% aizņem aramzeme (30596.8 ha), kā pļavas un ganības tiek izmantoti 35% (16926.6 ha), 1% zemju aizņem augļu dārzi.

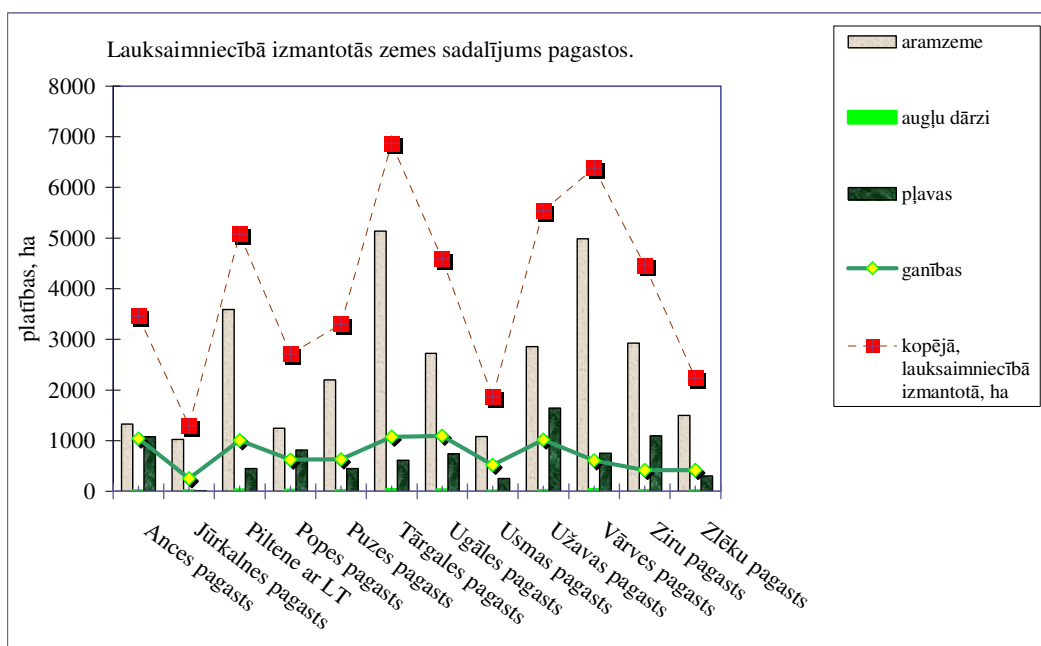
17. attēls. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iedalījums (VZD dati, 2005).

Analizējot katrā pašvaldībā lauksaimniecībā izmantotās zemes platības pēc iedalījuma kā aramzemes, pļavas, ganības un augļu dārzus, secināms, ka pašvaldībās ir ļoti dažāds lauksaimniecības zemju izmantošanas sadalījums:

- vairāk kā 64% aramzemju ir Jūrkalnes, Tārgales, Puzes, Vārves, Zirū, Zlēku un Piltenes It.;
- Vairāk kā 18% ganību ir Ances, Jūrkalnes, Piltenes ar It, Popes, Ugāles Usmas, Užavas un Zlēku pašvaldību teritorijās;
- vairāk kā 17% pļavas ir Ances, Popes, Ugāles, Užavas un Zirū pašvaldību teritorijās;
- augļu dārzi kopumā procentuāli aizņem vismazākās teritorijas, un to īpatsvars visaugstākais ir Popē, Ugālē un Jūrkalnē.

18. attēls. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iedalījums pagastos (VZD dati, 2005).

Lauksaimniecības zemju novērtējums ballēs tika analizēts noteikts pēc Valsts Zemes dienesta datiem un ievērojot mainīgu indikatoru kopumu: zemes auglību, iekoptības pakāpi, atrašanās

vieta attiecībā pret satiksmes infrastruktūras objektiem, augsnes mitruma režīma nodrošinājums un melioratīvās sistēmas būvju pastāvēšana.

Pēc VZD publikācijām tika izvērtētas iespējas augsnes auglības rādītāju pastāvēšanai katrā no Ventspils rajona pagastiem:

	<i>Pašvaldība</i>	<i>Augsnes novērtējums , ballēs</i>
984400	Ances pagasts	34
985000	Jūrkalnes pagasts	35
981433	Piltenes lauku teritorija	43
985600	Popes pagasts	36
986000	Puzes pagasts	40
986600	Tārgales pagasts	40
987000	Ugāles pagasts	40
987400	Usmas pagasts	34
987800	Užavas pagasts	36
988400	Vārves pagasts	42
989000	Ziru pagasts	41
989400	Zlēku pagasts	39

* Informācija no Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas par teritoriālo vienību vidējo svērto lauksaimniecībā izmantojamās zemes kvalitatīvo novērtējumu (2006.gada 27.marts), VZD datu publikācija http://www.vzd.gov.lv/faili/LIZ_vidsvertais_2006.xls

Saskaņā ar RAPLM arhīva datiem lauksaimniecības zemes ar augstu kvalitāti atrodas Ances, Vārves, Tārgales, Piltenes, Ziru, Užavas pagastos. Apsekojot teritorijas dabā, tika konstatēta neatbilstība statistiskajiem rādītājiem.

Nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritoriju indikatoru izvērtēšana un noteikšana tika saskaņota ar vietējām pašvaldībām un atbilstoši tam tika vērtēts rajona teritorijas plānojumā nosakāmās teritorijas Vārves un Tārgales pagastos.

9.5. Nacionālas un reģionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas un meliorācijas sistēmas

Ventspils rajonā atrodas nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas - polderi „Užavas polderis” ar platību 2809 ha (Užavas/ Ziru pagasti), „Upatu polderis” 173 ha platībā (Ugāles pagasts)

Zemju meliorācijas (nosusināšanas) elementu sadalījums pēc to svarīguma sadalās sekojoši: vaļējās ūdenstece ar promtekas funkciju (tas ir, upes vai strauti, kas novada ūdeņus tieši lielbaseina promtekā – kas Ventspils rajonam ir Irbe, kods 38, Užava un Venta, kods 36), promtekas savāc mazāku upju, strautu un novadgrāvju ūdeņus no drenētajām platībām un vaļēji susinātajām, vai no mežu zemēm. Vaļējās ūdenstece uztver slēgtā nosusināšanas tīkla ūdeņus.

Vaļējo ūdensteču normatīvais (vidējais ūdenstece aizsērēšanas laiks līdz drenu kolektoru izteku līmenim) pārtīrīšanas periods ir 10 gadi (8 – 12 gadi). Nozīmīgāko (Valsts nozīmes un koplietošanas nozīmes) ūdensteču daudzums Ventspils rajonā ir 218 km. Ventspils rajonā pēdējos gados vidēji, ik gadu, valsts finansē ūdensteču pārtīrīšanu.

10. TŪRISMA UN REKREĀCIJAS TERITORIJAS UN OBJEKTI

Galvenie tūrisma un rekreācijas teritoriju areāli izvietojušies divās samērā kompaktās teritorijās: Usmas ezeram pieguļošā teritorijā Usmas un Ugāles pagastos un Baltijas jūrai pieguļošā teritorijā Jūrkalnes, Užavas, Tārgales un Vārves pagastos. Šādu situāciju ir sekmējuši sekojoši faktori:

- bagātais un daudzveidīgais kultūrvēsturiskais mantojums;
- Baltijas jūra;
- Usmas ezers;
- dabas vērtības un teritorijas ainaviskā kvalitāte;
- ekonomiski aktīvais privātais sektors, nodrošinot pietiekami plaša spektra pakalpojumus (naktsmītnes, aktīvās atpūtas iespējas, ēdināšana).

Izvērtējot tūrisma un rekreācijas potenciālu, tika lietoti sekojoši indikatori:

- pašlaik sniegtie pakalpojumi (naktsmītnes, ēdināšana (kategorijas 1- 3 vietām; 3-7 vietas, >7 vietas), aktīvās atpūtas un citi), ko vairākumā gadījumu nodrošina privātais sektors;
- esošie un potenciālie dabas un kultūrvēsturiskie apskates objekti.

Vērtējot augstākminētos indikatorus, Jūrkalnes, Usmas, Tārgales un Vārves pagastu teritorijas uzskatāmas kā tūrisma attīstības mezglpunkti no teritorijas attīstības viedokļa.

Lai izvērtētu tūrisma kā tautsaimniecības nozares attīstības iespējas un plānošanas vajadzību, nepieciešams veikt atsevišķu izpēti projektu.

10.1. tabula. Pašvaldību tūrisma un rekreācijas potenciāla izvērtējums

Pašvaldība	Pakalpojumi			Dabas apskates objekti (esošie un potenciālie)	Automašīnu apkope, DUS	Kultūrvēsturiskie apskates objekti (esošie un potenciālie)
	naktsmītnes	ēdināšana	Citi			
Ance	1 (viesu māja)	Nav	Laivas Irbes upē no Rindas	Ances purvi un meži Rinda		Irbenes lokators
Jūrkalne	19 (viesu mājas, kempingi, atpūtas kompleksi)	3-7	Viesu mājās – pirts, zvejošana, lauku darbi, citas aktivitātes	Stāvkrasts Baltijas jūra	DUS	Katoļu un luterāņu baznīcas 4 cita veida objekti

Pašvaldība	Pakalpojumi			Dabas apskates objekti (esošie un potenciālie)	Automašīnu apkope, DUS	Kultūrvēsturiskie apskates objekti (esošie un potenciālie)
	naktsmītnes	ēdinašana	Citi			
Piltene	1 kempings	1	Aktīvas sporta iespējas-stadions	Ventas upe	DUS	Pilsdrupas 3 Pilskalni Landzes baznīca <i>Izzinošais tūrisms-skuju milu pārstrāde</i>
Puze	3 viesu mājas			Stende	Autoserviss DUS	Puzes baznīca Puzenieku muiža <i>Izzinošais tūrisms-ūdeļu audzēšana</i>
Pope	2	2		Meža taka Kokaudzētava	DUS Autoveikals	Popes muižas apbūve Popes parks
Tārgale	3	1		Baltijas jūra	DUS	Lībiešu krasts, Ovīšu, Miķeļtorņa bākas, Miķeļtorņa baznīca, Tārgales parks, Velnabenķis
Ugāle	2	3	Aktīvas sporta iespējas-stadions		DUS	Ugāles baznīca Ērģelbūves darbnīca <i>Izzinošais tūrisms - jahtu būvniecība</i>
Usma	10	3	Burāšana Usmas ezerā	Usmas ezers	DUS	<i>Usmas baznīca (atjaunota)</i>
Užava	3		Pirts, zvejošana	Baltijas jūra Užavas upe	Autoserviss	<i>Izzinošais tūrisms Užavas alusdarītavā</i>
Vārve	1	1	Stadions Zūrās	Baltijas jūra	DUS	<i>Zūru, Vārves Leču parks Zūru pils</i>
Ziras				Ventas upe <i>Baltijas jūras tuvums</i>		
Zlēkas	2		Pirts,	Abava Ventas upe		Zlēku baznīca Pilskalni <i>Vella dzirnavas</i>

Daļa apskates objektu, kuri ir ar valsts aizsardzībā esoša kultūras pieminekļa statusu un dabas objekta statusu, raksturotas attiecīgajās nodaļās.

Popes meža taka atrodas Ventspils rajona Popes mežniecībā. Šeit apskatāma kokaudzētava, dižozols, priežu sēklu plantācija, sūnu purvs, meža ugunsgrēka vieta, meža dzīvnieku barotava, kopta un nekopta jaunaudze, etalonaudze, kailcirte, 170 gadus veca izcilo priežu audze. Desmit kilometru garajā takā, kas piemērota arī braukšanai ar automašīnu, ierīkotas ērtas atpūtas vietas.

Miķelbāka Bāka senajā lībiešu ciemā, ko agrāk dēvēja par Pizi (latviski nozīmējot kārkla vicu), ir augstākā Baltijā (65 m). Tomēr 1884. g. uzcelto bāku nenosauca par Pizes torni, bet gan par Mihailabāku, jo tās uzdevums bija brīdināt jūrniekus no sēkļa ar tādu pašu vārdu. Vēlāk nosaukumu latviskoja - Miķelbāka, arī Miķelṭornis. Bāka divas reizes ir nojaukta, bet tagadējais bākas tornis celts 1957. g.

Ovišu bāka - Latvijas vecākā bāka, kas bez ārējām izmaiņām funkcionē vēl šodien. Uguns tajā iedegta 1814. gadā. Būves iekštelpu centrā ir otrs tornis. Varbūt šāda dīvainība skaidrojama ar militāriem apsvērumiem, jo bāka, iespējams, iecerēta kā fortifikācijas būve. Bākas modernizācija notikusi 1860. g., bet pēc 44 gadiem uzbūvēta atsevišķa ēka miglastaurei. Bākā atrodas muzejs.

Oviši. Savulaik (no 1917. līdz 1968. gadam) Ovišos piestāja Ventspils - Mazirbes šaursliežu dzelzceļa mazbānītis. Šodien šeit ir tikai dažas mājas, bet sētās, kurās dzīvo patstāvīgie iedzīvotāji saglabājušās senlaicīgas būves un īpatnējā žogu sistēma. Ovišos atrodas vecākā Latvijā saglabājusies bāka (celta 1814.g.), kuras augstums ir 38,1 m, bet uguns labā laikā redzama pat 23 km tālu jūrā.

Lūžņa. Tas ir vairākus kilometrus garš ciems, kura centru veido nedaudzas sētas. 1937.gadā tas stiepies apmēram 4 km garumā, kur bijušas kādas 36 mājas un 2 laivu piestātnes. Kad 19.gs 60.gados Latvijā sākās burukuģu būve, arī Lūžņa kļuva par vienu no kuģubūves vietām. Lūžņu kapos apglabāta pēdējā lībiešu valodas rietumu dialekta pratēja Lizete Švanenberga (1902. - 1987.).

Miķelṭornis. Šeit atrodas Miķelṭorņa luterāņu baznīca, kas celta 1893.g. Netālu no Kaijas atrodas 1857.g. celtais Pizes krogs, kurā saglabājies 19.gs. vidus krogiem atbilstošais plānojums un konstrukcijas. Tas ir vienīgais lībiešu ciema krogs, kas saglabājies līdz mūsdienām. Ciemā atrodas bāka, kas vairākkārt cietusi un atjaunota, bet pašlaik ir augstākā darbojošā bāka Latvijā - 55,6 m vjl.

11. TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. KAPSĒTAS. RAŽOŠANAS UN RŪPNIECĪBAS TERITORIJAS UN OBJEKTI

Ventspils rajona kapsētas un ražošanas un rūpniecības objekti un teritorijas attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu. Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā punktveida objekti un laukumveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski tiek noteiktas, ievērojot objektu atrašanās vietu atbilstību mēroga M 1: 50 000 noteiktībai. Aizsargjoslas un precīzas objektu atrašanās vietas pārējām teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10 000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos.

Kapsētu teritorijas ir izvietotas vienmērīgi visā rajona teritorijā. Katrā pagastā ir vismaz viena kapsēta, kas nodrošina apbedīšanas vietu.

11.1. tabula. Ventspils rajona kapsētas un dzīvnieku kapsētas (pašvaldību dati, 2006)

Pagasts	Kapu skaits	Nosaukums	Dzīvnieku kapsēta
Ance	3	Rindas kapi Kuiku kapi Ružkalnu kapi	Kapsēta nav
Jūrkalne	1 (pagastā ir vēl 1 kapsēta, kas pašlaik vēl nedarbojas, nosaukuma tai nav)	Jūrkalnes kapi	Kapsēta nav Dzīvniekus nokauj ved uz Ventspili kremēt
Pope	1	Popes kapi	Kapsēta nav.
Puze	2 ir arī individuālie ģimeņu kapi	Puzes kapi Sipenes kapi	Kapsēta nav
Tārgale	10	Lielirbes kapi Miķeļtorņa kapi Lūžņu kapi Ovišu kapi Akmeņdziru kapi Liepenes kapi Puntu kapi Eglītes kapi Lodiņu kapi Elkšķenes kapi	Kapsēta slēgta Beigtos dzīvniekus centralizēti ved uz krematoriju
Piltene	10 (6 lielle, 4 ģimenes)	Piltenes kapi Priekšpiltenes kapi Grāvvalku kapi Krītkalnu kapi Gaiļkalnu kapi Gārzdes kapi Krievciema kapi Pļavnieku kapi Svīkstu kapi	Kapsēta slēgta
Ugāle	10	Krauju kapi Meždangu kapi Kristiņu kapi Ciesengures kapi	Kapsēta nav

Pagasts	Kapu skaits	Nosaukums	Dzīvnieku kapsēta
		Paņķu kapi Jaunarāju kapi Pareizkapi Cirkales kapi Veckušķu kapi Sinepju kapi	
Usma	7	Brunču kapi Ķīķu kapi Priedīšu kapi Strīķu kapi Usmas kapi Sinepu kapi Amjūdzes kapi	Kapsēta nav
Užava	6	Lībciena kapi Dzirtnieku kapi Kangrotu kapi Silmalu kapi Vendzeles kapi Sārmates kapi	Kapsēta nav Beigtos lopus savāc un ved uz Saldu
Vārve	3 + tankadroma kapsēta (reāli pastāv, bet neviens tur vairs neiet)	Miera kapi Pasienes kapi Kalnu kapi	Kapsēta ir To apsaimnieko SIA „Miesnieks”
Zira	7	Ziļu kapi Lanžarāju kapi Rudeviču kapi Meža kapi Sises kapi Leišu kapi Siliņu kapi	Kapsēta nav
Zlēkas	7	Centra kapi Ragavu kapi Karātavu kalna kapi Sigastkapi Laidzes kapi Jāņu kapi Ārņu kapi	Kapsēta nav Beigtos lopus savāc un ved uz Saldu

Lielākās ražošanas teritorijas atrodas Ugāles pagastā – bijusī drenu cauruļu rūpnīcas “Usma” teritorija ar kokapstrādes ražotni, asfaltbetona rūpnīcas teritorija, granulū ražošana, zivju apstrādes ceļi, kokogļu ražošanas ceļi, Piltēnē – bijusī mehānisko darbnīcu un pārstrādes ražošanas teritorijas, Zlēkās – kokapstrādes ražotne, Tārgalē – SIA “Kureks” kokapstrādes ražotne, I/U “Ciprese” – kokizstrādājumu ražošanas uzņēmums, SIA “VIA”- ceļu būves uzņēmums.

11.2.tabula. Ventspils rajona atradņu izmantošana (LVGMA dati, 2001.)

Nr. p.k.	Pašvaldība	Atradnes nosaukums	Derīgais izrakteņis	Atradnes izmantotājs	Ieguve, tūkst. m ³		
					1998.g.	1999.g.	2000.g.
1.	Puzes pag.	Ieziņi	smilts-grants, smilts	SIA “VIA”	13,04	7,55	12,12
2.	Piltēns l.t.	Pīķi	smilts	Rudovica IU, SIA “VIA”, IU. “S&Z”, SIA “Venttrans”, SIA “Transtorte”, SIA “Retran”	1,75	15,14	19,12

Nr. p.k.	Pašvaldība	Atradnes nosaukums	Derīgais izrakteņis	Atradnes izmantotājs	Ieguve, tūkst. m ³		
					1998.g.	1999.g.	2000.g.
3.	Popes pag.	Pope IV – Uplejas	smilts-grants, smilts	IU “Smatex – 2”	-	-	1,2
4.	Puzes pag.	Puze (I iec.)	smilts-grants, smilts	IU “Smatex – 2”	-	2,32	2,34
5.	Užavas pag.	Spāde Korskīši –	smilts-grants, smilts	IU V.Mikelis	-	-	7,5
6.	Vārves pag.	Vārves (Buļļu, Pūņu) purvs	kūdra	SIA “Zibu – Ventspils”	-	31,8 ⁹	6,74 ¹

⁹ Ieguve dota tūkstošos tonnu.

12. TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. ZINĀTNE UN IZGLĪTĪBAS TERITORIJAS UN OBJEKTI

Ventspils rajona izglītības un zinātnes infrastruktūras objekti un teritorijas attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu. Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā punktveida objekti un laukumveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski tiek noteiktas, ievērojot objektu atrašanās vietu atbilstību mēroga M 1: 50 000 noteiktībai. Aizsargjoslas un precīzas objektu atrašanās vietas pārējām teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10 000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plāņos vai citos projektos.

12.1. Nacionālas un reģionālas nozīmes zinātnes un izglītības teritorijas un objekti

Ventspils starptautiskais radioastronomijas centrs, kas darbojas gan kā zinātnes, gan tūrisma apskates objekts ir reģionālas nozīmes zinātnes teritorija.

Irbenes radioteleskopi līdz 1993.gadam atradās netālu no Ventspils, Irbenē, mežā, un vairāk kā 50 gadus bija slēgta zona. Tagad šeit atrodas 32-metru pilnīgi grozāma paraboliska antena RT-32, kā arī otra – 16 metru antena RT-16, kas kādreiz tika izmantota militāriem, bet tagad zinātniskiem mērķiem.

Sākotnēji šeit atradās trīs antenas, bet aizejot padomju armija mazāko 10 m antenu demontēja. Pateicoties Starptautiskajai radio astronomijas savienībai un Krievijas Zinātņu Akadēmijai abas lielās antenas netika pilnīgi iznīcinātas, bet nodotas Latvijas valdībai.

Ventspils rajona teritorijā neatrodas nacionālas un reģionālas nozīmes izglītības un zinātnes objekti vai teritorijas.

12.2. Pārējie zinātnes un izglītības objekti un teritorijas

Vispārīgā izglītība. Ventspils rajonā atrodas 2 vidusskolas, 10 pamatskolas, t.sk. 8 pamatskolu bāzēs notiek 5-6 gadus vecu bērnu apmācība, ir 5 pirmsskolas izglītības iestādes, 1 speciālā internātpamatskola.

Interesešu izglītība. Ventspils rajonā atrodas 2 mūzikas skolas (Piltē un Ugālē), Ventspils rajona bērnu un jauniešu sporta skola ar filiālēm Ugāles un Piltēnes vidusskolās, Tārgales un Zūru pamatskolās, Ventspils rajona Skolēnu nama darbība notiek uz rajona vispārīzglītojošo izglītības iestāžu bāzes pēc apstiprinātām interesešu izglītības programmām.

12.3. Citi izglītības objekti un teritorijas

Usmā atrodas Kristīgā Tautskola.

13. TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. SATIKSMES INFRASTRUKTŪRA

Jebkurā administratīvā struktūrā infrastruktūras uzdevums ir optimāli nodrošināt dažāda veida pakalpojumus: sākot no ikdienā lietoto komunālo pakalpojumu – ūdens, elektrības, sakaru, pasažieru pārvadājumu ar autotransportu un pa dzelzceļu, transporta utml., nodrošināšanas līdz ekonomisko attīstību veicinošo – transporta cauruļvadu, sakaru infrastruktūras pastāvēšanai.

Ventspils rajona teritorijas plānojuma projektam, pamatojoties uz ar Attīstības programmas izstrādāšanas Vadības grupas priekšlikumiem un spēkā esošo likumdošanu, tika izvēlēti sekojoši infrastruktūras veidi:

- transporta infrastruktūra;
- autoceļi;
- pasažieru pārvadājumi;
- cauruļvadu transports;
- sakari;
- lidosta.

Katram infrastruktūras veidam ir atšķirīgas valdījuma tiesības – būves pieder gan valstij un pašvaldībai, gan privātām struktūrām, līdz ar to arī atšķirīgas katras nozares apsaimniekošanas principi un attīstības iespējas.

13.1. Transporta tīkla vispārīgs raksturojums

Ventspils rajonā ir samērā labi attīstīts transporta tīkls. Rajonu austrumu – rietumu virzienā šķērso valsts galvenais autoceļš A-10, un I, II šķiras, pašvaldību autoceļi ar kopējo garumu apmēram 1396 km, dzelzceļa līnijas Rīga – Ventspils, Ventspils- Liepāja (pēdējā netiek izmantota un ir sliktā tehniskā stāvoklī), maģistrālie naftas transporta cauruļvads Polocka-Ventspils un atsevišķi transporta objekti.

Viena no galvenajām Latvijas transporta plūsmām šķērso rajona vidusdaļu - valsts galvenais autoceļš A-10 Rīga - Ventspils, kas vienlaicīgi ir arī Eiropas TIN tīkla autoceļš E22.

Pirmās šķiras autoceļu tīkls Ventspils rajonā ir vidēji attīstīts – tas radiāli savieno rajona centru ar rajona ziemeļu un dienvidu daļu, kamēr vidusdaļa daļa ir sasniedzama salīdzinoši grūtāk. Tomēr 1.šķiras autoceļu tīkls nodrošina pagastu savstarpējās saiknes, kā arī saikni ar blakusesošo rajonu pašvaldībām un centriem. 2.šķiras ceļi nodrošina saikni starp blakusesošām pašvaldībām. 2.šķiras ceļu segums ir apmierinošā stāvoklī, kas apgrūtina to optimālu izmantošanu.

Vietējo pašvaldību ceļu tīkls ir blīvs un tā stāvoklis ir apmierinošs, transporta kustības intensitāte ir zemāka.

Dzelzceļa satiksmei Ventspils rajonā ir ļoti nozīmīga loma kravas pārvadājumu veikšanai - no Jelgavas un Rīgas uz Ventspils ostu.

Ventspils pilsētā atrodas daļēji standartiem atbilstoša, izmantojama lidosta, kuras plānotās pacelšanās – nolaišanās zonas daļēji skar Ventspils rajona Vārves un Tārgales pagastus.

13.2. Autoceļi

Jautājumus, kuri saistīt Autoceļu izmantošanu, uzturēšanu u.c. reglamentē LR likumi “Par autoceļiem”; “Aizsargjoslu likums”, MK noteikumi un Satiksmes ministrijas normatīvie akti.

Ventspils rajona teritorijā autoceļu struktūru veido 4 autoceļu grupas.

1. valsts autoceļi:
  - galvenais valsts autoceļš A-10 48 km kopgarumā;
  - 1.šķiras valsts autoceļi 171 km kopgarumā;
  - 2.šķiras autoceļi 469 km kopgarumā;
  - stāvlaukumi un atpūtas vietas pie autoceļiem.
2. vietējo pašvaldību autoceļi un ielas:
  - ar trīs veidu (A;B;C) segumu tipiem.
3. māju un uzņēmumu ceļi.
4. mežu ceļi.

Autoceļš ir kompleksa inženierbūve ārpus pilsētas robežām, kas izmantojama transportlīdzekļu satiksmei ar noteiktu ātrumu. Autoceļa kompleksā ietilpst – zemes klātne, ceļa brauktuve, mākslīgās būves - tilti, ceļu pārvadi, caurtekas, ūdens novadīšanas ietaises; ceļu inženierbūves - autobusu pieturvietas, stāvvietas, ietves, ceļu sakaru un apgaismojuma līnijas, apstādījumi, ceļa aprīkojums - ceļa zīmes, vertikālais un horizontālais marķējums, kā arī gaisa telpa un zemes dzīles ceļu zemes nodalījuma joslā (Autoceļi likums).

Apdzīvotās vietās transporta infrastruktūru veido ielas. Ielu norobežo vertikālas plaknes, kuras sauc par tās sarkanajām līnijām. Telpā starp Ielas sarkanām līnijām, atkarībā no ielas nozīmes, atrodas ielas kompleksa elementi – brauktuve, tilti, caurtekas, ūdensnovadīšanas ietaises, ietves, ceļu apgaismojuma un sakaru līnijas, apstādījumi.

Ventspils rajona publisko – valsts un pašvaldības autoceļu kopgarums 1538.9 km. Ventspils rajona valsts nozīmes autoceļu blīvums ir 3.6 km/ km², kopējais publisko - valsts un pašvaldības autoceļu blīvums ir 1.6 km / km².

Visi Ventspils rajona satiksmes infrastruktūras objekti un teritorijas attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu. Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā punktveida objekti un līnijveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski tiek noteiktas, ievērojot objektu atrašanās vietu atbilstību mēroga M 1: 50 000 noteiktībai. Aizsargjoslas ap pārējām teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10 000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos.

Valsts nozīmes ceļi rajona robežās sastāv no:

Ceļu nozīme	Kopgarums, km	Melnais segums, km
Galvenie ceļi	48 .1	48.1
1.šķiras ceļi	170.6	119.5
2.šķiras ceļi	468.8	128.0
kopā	687.5	295.6

Galvenās autotransporta maģistrāles. Rajona teritoriju šķērso nacionālas un TIN tīkla nozīmes autoceļš E22/ A-10 Rīga – Ventspils ar melno segumu, 48 km kopgarumā. Uz tā 2001.gadā konstatētā satiksmes intensitāte ir vairāk kā 1500 transporta vienības diennaktī, pie tam 40 % no tām veido kravu pārvadājumi.

Valsts 1.šķiras autoceļi rajonā galvenokārt kalpo, lai savienotu pagastu apdzīvotās vietas savstarpēji un ar blakus rajonu apdzīvotajām vietām – Kolku, Talsiem, Tukumu, Kuldīgu, Alšungu, Pāvilostu, Liepāju, ar galvaspilsētu Rīgu un Lietuvas Republiku, kā arī citu šķiru un klašu valsts autoceļiem un pašvaldību ceļiem.

No 1.šķiras autoceļiem vislielākais noslogojums 2001.gadā ir konstatēts P-108 Ventspils – Kuldīga - Saldus autoceļam - 1730 transporta vienības diennaktī. Kopumā uz 1. šķiras autoceļiem no kopējās slodzes 10 - 17 % ir kravas transportam.

Ceļu izmantošanas efektivitāti ietekmē seguma materiāls un kvalitāte. Visiem šīs kategorijas valsts nozīmes ceļiem to pašreizējais segums- asfaltbetona klājums ir ļoti nolietojies un nodilis -atsevišķos posmos ir daudz bedrīšu, kas rada draudus satiksmes drošībai.

Valsts 2.šķiras autoceļi rajonā galvenokārt savieno dažāda lieluma pagastu apdzīvotās vietas ar augstākas klases valsts autoceļiem un pašvaldību ceļiem. To kopējais garums - 465 km. Pēc 1990. gada valsts 2. šķiras autoceļu remontu to periodiskai uzturēšanai nav tikuši veikti nepieciešamā apjomā . Autoceļi tiek uzturēti, profilējot grants nodilumkārtu.

Valsts nozīmes tiltu kopskaits ir 30 tilti, ar 1118.2 m kopgarumu, un tie būvēti no dzelzsbetona un akmens. No metāla un koka izbūvētu tiltu nav. No visiem 35 tiltiem 7 tilti (437,9 m kopgarumā) atrodas uz 1.šķiras autoceļiem un 28 tilti (680.3 m kopgarumā) atrodas uz 2. šķiras autoceļiem.

Pēdējos 10 gados uz valsts autoceļiem Ventspils rajonā ir veikti periodiskie remontu 5 tiltiem un 1 tilts ir rekonstruēts. Uz doto brīdi atzīstami par sliktā stāvoklī esošiem tiltiem valsts autoceļu tīklā uzskatāmi 9 tilti.

Iespēja šķērsot Ventu virs Ventspils var ievērojami uzlabot satiksmes intensitāti rajonā un Ventspils pilsētā.

Pēc VAS „Latvijas valsts ceļi” sniegtās informācijas tiek gatavots izpētes projekts par apdzīvoto vietu apvedceļu iespējamību, t.sk Ventspils pilsētas apvedceļa izbūvei starp autoceļiem A10 un P108 , kas iespējami šķērsotu Tārgales pagastu.

Valsts ceļu apsaimniekošanā galvenā vērība tiek veltīta galveno un 1.šķiras ceļu uzturēšanai. 2.šķiras ceļi praktiski netiek remontēti, izņemot planēšanas darbus.

Pašvaldību autoceļi rajonā galvenokārt savieno pagastu apdzīvotās vietas savā starpā, kā arī ar augstākas klases valsts autoceļiem. To kopējais garums - 851.9 km, blīvums 2.9 km/km².

Vismazākais pašvaldības autoceļu kopgarums- mazāk kā 40 km - ir Zlēku, Zirū un Jūrkalnes pagastos, visaugstākais- vairāk kā 100 km - Tārgales un Ugāles pagastos.

Pašvaldību autoceļi ar melno segumu tiek uzturēti, lielākoties veicot bedrīšu remontu, kā arī asfaltējot atsevišķus posmus no jauna. Pašvaldību autoceļi ar grants segumu tiek uzturēti, regulāri profilējot grants nodilumkārtu un veidojot ceļa šķērprofilu. Uzturēšana tiek veikta periodiski. Pašvaldību autoceļi ir apmierinošā un labā stāvoklī. Piltenes pilsētas teritoriju šķērso tranzīta ielas - valsts 1.šķiras ceļu pieslēgums un turpinājums 1 km kopgarumā, atrodas pašvaldību pārvaldījumā, neskatoties uz to tranzīta funkciju un līdz ar to attiecīgo uzturēšanas intensitāti.

13.2.1. tabula Pašvaldības autoceļu segumu tipi
(pašvaldības dati)

Ceļu nozīme	Kopgarums, km	Melnais segums km
Pašvaldību ceļi	741,6	17,3
Ielas:	31,6	15,7
no tām Piltenes pilsētā	14,6	4,7
Kopā	773,2	33

Autotransporta intensitāte uz pašvaldību ceļiem nav pētīta.

Mežu ceļi Ventspils rajonā galvenokārt savieno mežu nogabalus ar pašvaldību vai valsts ceļiem valsts zemēs. Visi mežu ceļi nodoti VAS „Latvijas valsts meži” valdījumā. Meža ceļi ir ar grunts vai grants segumu, un to uzturēšanai tiek izdalīts finansējums VAS „Latvijas valsts meži” apsaimniekošanas plāna ietvaros.

13.3. Rajona ceļu pārvaldība un uzraudzība

Ventspils rajona Valsts nozīmes ceļus un tiltus administrē VAS „Latvijas Valsts Ceļi” Kurzemes reģiona Ventspils nodaļa un saskaņā ar Satiksmes ministrijas līgumu, uzturēšanas darbus veic VAS „Latvijas autoceļu uzturētājs” filiāle Kurzemes ceļi, Ventspils nodaļa.

Pašvaldību ceļus un ielas administrē un kontrolē veic VAS „Latvijas Valsts ceļi” Kurzemes reģiona Ventspils nodaļa kopā ar pašvaldībām. Valsts un pašvaldību ceļu un ielu uzturēšanu finansē Satiksmes ministrija kā mērķdotāciju no degvielas akcīzes un transporta nodevām

Meža ceļi ir ar grunts vai grants segumu, un to uzturēšanai tiek izdalīts finansējums VAS „Latvijas valsts meži” apsaimniekošanas plāna ietvaros.

Bez pašvaldību un valsts ceļiem neliela ceļu daļa tiek uzturēta no uzņēmumu un privātajiem līdzekļiem.

13.4. Dzelzceļš

Ventspils rajona teritoriju šķērso dzelzceļa līnijas:

- stratēģiskās nozīmes dzelzceļa līnija Rīga/ Jelgava – Ventspils (Usmas, Ugāles, Puzes, Tārgales pagasta administratīvā teritorija) 35 km garumā;
- reģionālas nozīmes līnija Ventspils - Liepāja (Vārves un Zirū pagastu administratīvās teritorijas. Dzelzceļa līnija vietām demontēta).

Pasažieru pārvadājumi netiek nodrošināti nevienā no līnijām, līdz ar to līdz 1996.gadam izmantotās pasažieru stacijas un pieturvietas Usmā, Puzē, Elkšķenē ir slēgtas. Dzelzceļa līnija Rīga/ Jelgava - Ventspils tiek izmantota kravu pārvadājumiem, galvenokārt ar Ventspils ostas darbību saistītajām tranzītkravām. Līnija Ventspils- Liepāja netiek izmantota kopš 1996.gada un ir daļēji demontēta.

Rajonā ir viena nozīmīga kravas stacija „Ugāle”.

Saskaņā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” un Ventspils pilsētas domes sniegto informāciju, prognozējama dzelzceļa parka „Ventspils II” tālāka attīstība un visas dzelzceļa infrastruktūras attīstība Tārgales pagastā.

Visi Ventspils rajona satiksmes infrastruktūras objekti un teritorijas attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu. Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā punktveida objekti un līnijveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski tiek noteiktas, ievērojot objektu atrašanās vietu atbilstību mēroga M 1: 50 000 noteiktībai. Aizsargjoslas ap pārējām teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10 000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos.

13.5. Pasažieru pārvadājumi ar autotransportu

Pasažieru pārvadājumus ar autotransportu Ventspils rajonā nodrošina vietējie pārvadātāji un tranzītpārvadātāji.

Galvenie vietējo pārvadājumu pasažieru plūsmu virzieni ir radiāli virzienos „uz” un „no” Ventspils pilsētas pa valsts galvenajiem un 1. šķ. autoceļiem:

- Ventspils - Vārve- Ventava- Ziras/ Užava;
- Ventspils- Tārgale- Piltene;
- Ventspils- Pope- Ugāle Usma- Rīga;
- Ventspils- Ance- Silciems;
- Ventspils – Ance – Dundaga.

Saskaņā ar LR likumdošanu Ventspils rajona vietējos pasažieru pārvadājumus veic „Ventspils reiss” un „M un D”, nodrošinot vietējos pārvadājumus visa Ventspils rajona administratīvajā teritorijā, aptverot visu vietējo pašvaldību administratīvos centrus un ārpusraiona maršrutos.

Vietējās pašvaldībās tiek veikti skolēnu pārvadājumi – veicot reisu uz skolu un atpakaļ.

Tranzītpārvadātāji (a/s Nordeka; „Kuldīgas autobusu parks”, „Liepājas autobusu parks”) nodrošina pārvadājumu starprajonu maršrutos.

Tranzīta maršruti tiek veikti nacionālas un reģionālas nozīmes maršrutos:

- Ventspils – Rīga;
- Ventspils – Kuldīga;
- Ventspils – Liepāja;
- Ventspils - Aizpute.

Atsevišķos rajona areālos ir nepietiekams nodrošinājums pasažieru pārvadājumiem ar autotransportu. Tārgales pagastā sabiedriskais transports nav pieejams iedzīvotājiem, kuri dzīvo pie autoceļa Ventspils – Kolka.

13.6. Citi infrastruktūras objekti

Ventspils rajonam nav savu ostu, kā arī valstij nozīmīgu lidostu.

Ventspils pilsētā atrodas nacionālas nozīmes osta.

Ventspils pilsētā atrodas lidosta, kuras skrejceļa zona robežojas ar Vārves pagastu.

Saskaņā ar Ventspils lidostas administrācijas sniegto informāciju, Ventspils lidostas attīstības stratēģija plāno skrejceļa pagarināšanu Vārves pagasta teritorijā un lidostas infrastruktūras attīstībai nepieciešamo teritoriju attīstību Vārves pagastā. Ventspils lidostas skrejceļam

pieguļošā teritorijā plānotas lidaparātu pacelšanās – nolaišanās zonas, kurās nepieciešams noteikt apbūves augstuma ierobežojumus, sākot ar 4 m tieši skrejceļa zonai pieguļošajā teritorijā, lidostas darbību nodrošinošu būvju un iekārtu (radionavigācijas antena) izbūvi.

Skrejceļam pieguļošā teritorijā prognozējama ievērojama vides trokšņa līmeņa paaugstināšanās, kas ietekmē apbūves teritoriju attīstību dzīvojamās vai sabiedriskās apbūves vajadzībām.

14. TERITORIJAS PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA. TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA

14.1. Cauruļvadu transporta sistēma

Ventspils rajonu šķērso viens maģistrālais naftas vads - Iecava (pieslēgums no Krievijas) - Ventspils (Ugāles, Tārgales pagastu administratīvā teritorija).

Maģistrālam naftas vadam ir neliela nozīme attiecībā uz rajona teritorijas attīstību, tas tiek izmantots Ventspils pilsētas ostas terminālā. Izņēmums ir nelegālās pieslēgšanās gadījumi, kas rada augsnes un virszemes ūdeņu potenciālo piesārņojumu ar naftas produktiem.

Ventspils rajonu nešķērso neviens maģistrālais gāzes vads. Potenciāli iespējama Ventspils rajona daļēja gazifikācija pēc gāzesvada izbūves uz Ventspils pilsētu. Iespējamais gāzes vada pieslēgums saskaņā ar VAS „Latvijas gāze” Attīstības departamenta informāciju, perspektīvā paredzēts caur Kuldīgu (no gāzesvada Iecava- Liepāja) vai Tukumu.

Ventspils rajona cauruļvadu transporta sistēmas objekti ir attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu. Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā punktveida objekti un līnijveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski tiek noteiktas, ievērojot objektu atrašanās vietu un atbilstību mēroga M 1: 50 000 noteiktībai. Aizsargjoslas ap pārējām teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10 000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos.

14.2. Sakari

Mobilie sakari. Mobilā tīkla operatori Ventspils rajonā ir LMT, Tele 2 un Bite. Atsevišķās rajona vietās ir grūtības ar mobilo sakaru uztveramības zonas nodrošināšanu.

SIA „Tele2” un „Bite” nesniedz informāciju par tās sakaru iekārtām un būvēm.

SIA „LMT” sakaru būves un iekārtas atrodas Piltenes pilsētā ar It. un Popes, Ugāles, Zlēku, Usmas, Puzes un Ances pagastos.

Pašvaldībās sniegtā informācija liecina, ka atsevišķās rajona vietās mobilo sakaru tīkla pārklājums nav pietiekams.

Šī projekta ietvaros mobilo sakaru nodrošinājums un tā attīstības iespējas netiek pētītas.

Telekomunikāciju sakaru tīkla attīstība. Ventspils rajona telekomunikāciju tīkla valdītājs ir SIA „Lattelekom”. Saskaņā ar uzņēmuma sniegto informāciju, laika periodā līdz 2007.gadam paredzētas sekojošas aktivitātes:

- Vārves, Popes pagasta ciparizācija līdz 2006.gada beigām, izmantojot bezvadu tehnoloģiju;
- pārējās analogās ATC veikt ciparizāciju līdz 2007.gada beigām ar bezvadu tehnoloģiju.

Rajonā atrodas 19 ATC, no kurām 2 (Ugālē un Piltenē ir ciparu tipa), pārējās - koordinātu tipa. Kopīgais montētais tilpums ir 3520 vienības, abonentu līniju skaits - 1925. Atsevišķos pagastos ir uzstādīti taksofoni - Piltenē, Ancē, Jūrkalnē, (2), Popē, Puzē, Stiklos, Ventā, Ugālē, Usmā (2), Užavā, Ventavā, Zirās, Zlēkās.

Citi plānotie projekti. *Dienvidkurzemes optiskais loks.* Projekts ir daļa no Dienvidu Kurzemes optiskā lokā Jelgavas, Ventspils, Liepājas un Saldus rajonos. Projektā ir paredzēta optiskā kabeļa ieguldīšana Jelgavas, Ventspils un Saldus rajonos, kā arī nodrošināt savienojumus ar torņiem. Kopējais trases garums ir 137 km. SDH iekārta tiks uzstādīta Jelgavas HOST centrālē. Projekta ietvaros tiks plānota arī kabeļu kanalizācijas celtniecība (3 km).

Visi maģistrālie Ventspils rajona sakaru objekti ir attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu. Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā līnijveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski netiek noteiktas, ievērojot objektu atbilstību mēroga M 1:50000 noteiktībai. Aizsargjoslas ap pārējām teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos.

14.3. Informācijas tehnoloģiju pieejamība pašvaldībās

Esošā pieslēguma shēma nodrošina ar Interneta pieslēgumu 100 % skolas (valsts projekta LIIS programmas ietvaros), apmēram 70 % pašvaldību, 100 % pašvaldību bibliotēku. Daļā pašvaldību pieslēgums ir balstīts uz iezvanpieeju, līdz ar to datu pārraides ātrums ir ierobežots un šis pakalpojums tiek finansiāli sadārdzināts.

14.4. Bīstamie pārvadājumi

Potenciāli pastāv divu veidu bīstamie pārvadājumi Ventspils rajona teritorijā:

1. bīstamo atkritumu pārvadājumi nogādāšanai uz bīstamo atkritumu novietni Gardenē (Dobeles rajons), kas tiek veikti pa valsts galvenajiem un 1. šķiras autoceļiem un uz bīstamo atkritumu dedzinātavu Olainē (Rīgas rajons);
2. bīstamo ķīmisko vielu un naftas produktu pārvadājumi pa autoceļiem un dzelzceļiem:
  - uz ķīmiskajām ražotnēm Ventspils rajonā pa autoceļu vai dzelzceļu;
  - naftas produktu pārvadājumi pa autoceļu vai dzelzceļu.

Saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem bīstamo ķīmisko vielu pārvadājumi tiek veikti pēc saskaņošanas ar Ventspils RVP.

Bīstamo pārvadājumu maršruti grafiski netiek noteikti.

14.5. Enerģētika un energoapgāde

Ventspils rajona elektroapgādi nodrošina PVAS „Latvenergo” Rietumu elektrisko tīklu rajona nodaļa.

Ventspils rajona teritoriju šķērso piecas maģistrālās 110 kv elektrolīnijas.

Ventspils pilsētas teritorijā un Ugālē atrodas augstsprieguma sadales apakšstacija.

Pārējā rajona teritorijā atrodas virszemes un pazemes zemsprieguma tīkli ar 0.4 - 20 kV spriegumu un transformatoru apakšstacijas, kuras nodrošina elektroapgādi visā rajona teritorijā.

Ventspils rajona enerģētikas objekti, izņemot 0,4 - 20 kV zemsprieguma līnijas ir attēloti Ventspils rajona teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, norādot nosaukumu, atrašanās vietu.

Ņemot vērā objektu atbilstību mēroga noteiktībai, objekti tiek attēloti kā punktveida objekti un līnijveida objekti.

Aizsargjoslas grafiski tiek noteiktas 110 kV līnijām, ievērojot objektu atrašanās vietu atbilstību mēroga M 1: 50 000 noteiktībai. Aizsargjoslas ap pārējām teritorijām un objektiem nosaka ar M 1:10000 mēroga noteiktību vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos vai citos projektos.

Mazās hidroelektrostacijas atrodas Usmas un Ugāles pagastos, kā arī uz Ventspils un Talsu rajonu robežas, uz Engures upes.

Atsevišķās teritorijās, pieguļošās Baltijas jūrai, teritorijas tiek izmantotas vēja rotoru uzstādīšanai (Užavas pagasts).

15. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOTEIKUMI, MĒRĶI, VIRZIENI UN RAJONA TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMU APRAKSTS UN PAMATOJUMS

15.1. Teritorijas attīstības priekšnoteikumi

Ilgspējīgas attīstības princips

1992. gadā Riodežaneiro notika pasaules valstu valdību vadības konference par vidi un attīstību, kurā apstiprināja globālu rīcības plānu XXI gadsimtam – Agenda - 21. Šis dokuments noteica turpmākās rīcības programmu pārmaiņām attiecībās starp ekonomisko attīstību un vidi, un ilgtspējīgas sociāli ekonomiskās attīstības pamatprincipus. Galvenie ilgtspējīgas attīstības pamatprincipi ietver sekojošus nosacījumus:

- šodienas attīstība nedrīkst mazināt tagadējās un nākošo paaudžu attīstības iespējas un vajadzības pēc vides;
- lai sasniegtu ilgtspējīgu attīstību, vides aizsardzība jānosaka kā neatņemama attīstības procesa sastāvdaļa un to nedrīkst apskatīt atrauti;
- vides jautājumi vislabāk risināmi ar visu ieinteresēto pilsoņu līdzdalību.

Ilgspējīgas attīstības principa īstenošanu teritorijas plānojumā īsumā var raksturot kā nepārtrauktu pārmaiņu procesu, kurā esošo rajona teritorijas fizisko resursu izmantošana, ieguldīto investīciju, cilvēkresursu izmantošana un dažāda veida institucionālas pārmaiņas tiek īstenotas saskaņā ar šodienas nepieciešamībām, vienlaicīgi ievērojot arī nākotnes attīstības vajadzības.

Ventspils rajona sociālekonomiskās attīstības stratēģija 2001-2010

Stratēģija konstatē pašvaldību teritorijas attīstības situāciju un tās tendences, apskatot teritorijas ģeogrāfisko stāvokli, tās vēsturisko attīstību. Dokumentā ir veikta demogrāfisko procesu, sociālās un tehniskās infrastruktūras un finanšu resursu analīze. Apskatīta arī Ventspils rajona saistība ar Ventspils pilsētu un apkārtējām teritorijām un šīs analīzes ietvaros tika izteikti apsvērumi par varbūtējām administratīvi teritoriālām izmaiņām rajona ietvaros.

Projekta daļas “Rajona teritorijas apraksts”, kurā ietvertas ziņas par tā ģeogrāfiju, vēsturi, resursiem, ekonomiku, uzņēmējdarbību, sociālo un tehnisko infrastruktūru un „Programmatiskā daļa”, kas satur rajona teritorijas attīstības situāciju, vīziju, stratēģiskos mērķus un uzdevumus, nozaru un kopējos pasākumu un prioritāšu plānus definē sekojošus Ventspils rajona stratēģiskās attīstības mērķus:

- 1) panākt rajona dažādo daļu attīstības līmeņu izlīdzināšanos;
- 2) izmantot priekšrocības, ko sniedz rajona telpiskā un ģeogrāfiskā situācija;
- 3) sekmēt uzņēmējdarbības attīstību rajonā;
- 4) saglabāt tīru vidi.

Uzņēmējdarbības vides attīstībā kā nozīmīgākās tiek definētas lauksaimniecība, zvejniecība, mežu apsaimniekošana un mežistrāde, rūpnieciskā ražošana, būvniecība un saistītās nozares, tirdzniecība un pakalpojumi, tūrisms.

Sociālās infrastruktūras un pakalpojumu jomā Ventspils rajonā tiek noteikti kā pirmsskolas iestāžu, vispārējās, speciālās un ārpuskolas izglītības iestāžu, kultūras un kultūrizglītības iestāžu izvietojums, veselības un sociālās aprūpes sistēma attīstība.

Tehniskās infrastruktūras jomā kā nozīmīgas nozares tiek noteiktas elektroapgāde, telekomunikācijas, autoceļi un autotransports, dzelzceļš, sabiedriskais transports.

Apbūve, mājokļi un komunālā saimniecība tiek vērtēti kā attīstību sekmējoši faktori.

Nacionālas un reģionālas nozīmes teritorijas un objekti

Ventspils rajonā atrodas sekojoši nacionālas nozīmes teritorijas un objekti:

<i>Teritoriju un objektu kategorija</i>	<i>Saskaņā ar nozares ministrijas sniegto informāciju</i>	<i>Saskaņā ar tiesību aktos noteikto</i>	<i>Piezīmes</i>
Rekreācija un tūrisms	Nav informācijas	Nav	
Izglītība	Stiklu speciālā internātskola		
Kultūra	Nav informācijas	Nav	-
Sports	Nav informācijas	Nav	-
Zinātne	Nav informācijas	nav	Ventspils starptautiskais radioastronomijas centrs
Sociālā un veselības aprūpe	Landzes pansionāts Stiklu speciālā internātskola		-
Zemes dzīļu nogabalu, derīgo izrakteņu un atradņu teritorija	Nav informācijas	Grenču laukums (Usmas pag.) ir valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradne	Skat. attiecīgo nodaļu
Valsts aizsargājami nekustamie kultūras pieminekļi	161 piemineklis		Skat. attiecīgo nodaļu
Īpaši aizsargājamā kultūrvēsturiskā teritorija		“Lībiešu krasts”	Skat. attiecīgo nodaļu
Īpaši aizsargājamā dabas teritorija		Ir noteikti ĪADT	Skat. attiecīgo nodaļu
Valsts aizsardzības un civilās aizsardzības objekts	Ugunsdzēsības objekti Valsts aizsardzības objekti	Ir noteiktas teritorijas	
Paaugstināta riska teritorija	Nav informācijas	Nav objektu vai teritoriju kuri atbilstu 19.07.2005. LR MK noteikumu Nr. 532	Baltijas jūras krasta erozijas procesi Jūrkalnes, Užavas, Tārgales un Vārves pagastos Sezonālo plūdu riska teritorijas Ventā un Abavā Piltenes, Vārves un Zlēku pagastos

<i>Teritoriju un objektu kategorija</i>	<i>Saskaņā ar nozares ministrijas sniegto informāciju</i>	<i>Saskaņā ar tiesību aktos noteikto</i>	<i>Piezīmes</i>
		“Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” prasībām	
Nacionālas un reģionālas nozīmes lauksaimniecības teritorija un meliorācijas sistēma		Nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas “Užavas polderis” „Upatu polderis” Valsts nozīmes meliorāciju sistēmas	
Maģistrālās inženierkomunikācijas, transporta un sakaru infrastruktūra	Naftas vads Optiskie kabeļi Maģistrālie kabeļi Dzelzceļš 110 - 330 kV elektrotīkli transformatoru apakšstacija	Sakaru Valsts galvenie, 1 un 2 šķiras autoceļi.	Skat. attiecīgo nodaļu
Nacionālas nozīmes pasažieru pārvadājumi		Pasažieru pārvadājumi ar autotransportu maršrutos Rīga-Ventspils, Ventspils-Liepāja	Skat. attiecīgo nodaļu

Ventspils rajonā atrodas sekojošas reģionālas nozīmes teritorijas un objekti:

<i>Teritoriju un objektu kategorija</i>	<i>Saskaņā ar nozares ministrijas sniegto informāciju</i>	<i>Saskaņā ar tiesību aktos noteikto</i>	<i>Citi avoti</i>	<i>Piezīmes</i>
Rekreācija un tūrisms	Nav	Nav	Nav	
Izglītība	Nav	Nav	Ventspils rajona Bērnu un jaunatnes sporta skolas filiāles Piltenē un Ugālē Ugāles vidusskola	

<i>Teritoriju un objektu kategorija</i>	<i>Saskaņā ar nozares ministrijas sniegto informāciju</i>	<i>Saskaņā ar tiesību aktos noteikto</i>	<i>Citi avoti</i>	<i>Piezīmes</i>
			Piltenes vidusskola Ugāles mūzikas skola Piltenes mūzikas skola Stiklu speciālā internātpamatskola	
Kultūra	Nav	Nav	Popes estrāde	
Sports	Nav	Nav	Ugāles stadions Zūru stadions Popes mototrase Piltenes pilsētas stadions	
Zinātne			Ventspils starptautiskais radioastronomijas centrs	
Sociālās un veselības aprūpe			Ugāles veselības un sociālās aprūpes centrs	
Zemes dzīļu nogabalu, derīgo izrakteņu un atradņu teritorija	Nav	Nav	Nav	
Valsts aizsargājamie nekustamie kultūras pieminekļi	Nav	Nav	Nav	
Īpaši aizsargājamās kultūrvēsturiskā teritorija		“Lībiešu krasts”		
Īpaši aizsargājamā dabas teritorija		Ir noteikti ĪADT		Skat. attiecīgo nodaļu
Valsts aizsardzība un civilās aizsardzība	Ugunsdzēsības depo Piltēnē	Nav	Nav informācijas	
Paaugstināta riska teritorijas	Nav	Nav	Baltijas jūras krasta erozijas skartās teritorijas	
Reģionālas nozīmes lauksaimniecības teritorija	Nav	Nav		
Maģistrālās inženierkomunikācijas, transporta un sakaru infrastruktūra	Nav	Nav	Nav	
Pasažieru pārvadājumi ar autotransportu	Nav	Nav	Nav	

15.2. Teritorijas attīstības mērķi un virzieni

Ventspils rajona attīstības mērķi ir:

- noteikt nacionālo (valsts) interešu teritorijas un objektus;
- noteikt reģionālo interešu teritorijas un objektus;
- panākt līdzsvarotu Ventspils rajona teritorijas izmantošanu atbilstoši pašvaldības noteiktajai attīstības stratēģijai.

Augstākminētie mērķi tiek realizēti sekojošos virzienos:

- definēt rajona teritoriālās attīstības tendences;
- veicināt rajona pašvaldību teritoriju ilgtspējīgu un racionālu izmantošanu;
- veicināt rajona dabas pamatnes ilgtspējīgu izmantošanu;
- veicināt kvalitatīvas dzīves telpas izveidošanu sabiedrībai;
- reglamentēt zemes īpašnieku tiesības zemes izmantošanā un attīstīšanā;
- savstarpēji saskaņot rajona attīstības virzienus un ekonomiskās aktivitātes;
- noteikt kritērijus dažādu nozaru projektu atbilstības izvērtēšanai teritorijas attīstības kontekstā.

15.3. Teritorijas plānojuma risinājumu pamatojums un apraksts

<i>NOZĀRE</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Apraksts</i>
TERITORIJAS IZMANTOŠANAS VEIDI		
LAUKSAIMNIECISKĀS ZEMES UN LAUKSAIMNIECISKĀS RAŽOŠANA	<ul style="list-style-type: none"> • izmantot lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar iespēju veikt to transformāciju; • noteikt nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas atbilstoši spēkā esošo LR tiesību aktu prasībām un pašvaldību izvērtējumam; • specifisko un alternatīvo lauksaimniecības apakšnozaru attīstīšanas veicināšana, ievērojot vietējās pašvaldībās pastāvošos objektīvos nosacījumus; • priekšnosacījumu radīšana ražotāju kooperācijas sekmīgai sadarbībai; • pagastu lauksaimniecības attīstības galveno virzienu sabalansēšana ar tūrismam labvēlīgas vides veidošanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas; • tiek noteiktas nacionālas nozīmes teritorijas un meliorācijas sistēmas; • tiek noteiktas meliorācijas sistēmu ekspluatācijas aizsargjoslas; • tiek noteikti nosacījumi lauksaimniecības teritoriju attīstībai.
MEŽSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZEMJU ATTĪSTĪBA	<ul style="list-style-type: none"> • izmantot mežus kā tūrisma attīstības resursu; • apsaimniekot īpaši aizsargājamās dabas teritorijas atbilstoši spēkā esošo LR tiesību aktu prasībām, nenosakot papildus prasības. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas vadlīnijas lauksaimniecības zemju transformācijai mežu zemēs; • tiek noteiktas prasības mikroliegumu teritorijām.
TŪRISKAM UN REKREĀCIJAS TERITORIAJS UN OBJEKTI	<ul style="list-style-type: none"> • izmantot visus Ventspils rajonā esošos resursus tūrisma attīstības veicināšanai. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas rekreācijas teritorijas; • tiek noteikti Baltijas jūras un publisko ūdeņu pieejamības indikatori.
SOCIĀLĀ UN VESELĪBAS APRŪPE	<ul style="list-style-type: none"> • saglabāt un attīstīt pakalpojumu pieejamību; 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteikti rajona nozīmes veselības un sociālās aprūpes

<i>NOZARE</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Apraksts</i>
	<ul style="list-style-type: none"> veicināt sociālo pakalpojumu tīkla veidošanos. 	<ul style="list-style-type: none"> objekti; tiek noteikti reģionālas nozīmes veselības aprūpes objekti.
IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES OBJEKTI	<ul style="list-style-type: none"> saglabāt pastāvošo izglītības objektu sistēmu; sekmēt tālākizglītības attīstību. 	<ul style="list-style-type: none"> tiek noteikti reģionālas nozīmes zinātnes un izglītības objekti; tiek noteikti rajona nozīmes izglītības objekti.
RAŽOŠANAS OBJEKTU APBŪVES TERITORIJAS	<ul style="list-style-type: none"> prognozējams pieprasījums pēc rūpniecības objektu apbūves teritorijām. 	<ul style="list-style-type: none"> tiek noteiktas ražošanas objektu attīstības teritorijas.
DERĪGO IZRAKTEŅU IEKAVES TERITORIJAS	<ul style="list-style-type: none"> izmantojami esošie fiziski pieejamie resursi. 	<ul style="list-style-type: none"> tiek noteiktas perspektīvās derīgo izrakteņu ieguves teritorijas māla, smilts un grants, kūdras, sapropeļa ieguvei; tiek noteiktas esošās derīgo izrakteņu ieguves teritorijas smilts un grants karjeriem.
VIDE		
MITRĀJU TERITORIJAS	<ul style="list-style-type: none"> veicinot pastāvošās vides kvalitātes un vērtības saglabāšanu, mazinot vai likvidējot pastāvošās negatīvās ietekmes, teritorijas izmantošanas netiek plānotas. 	<ul style="list-style-type: none"> tiek noteikta virszemes ūdensteču un ūdenstilpju atbilstība noteiktam izmantošanas mērķim; tiek noteikta Baltijas jūras aizsargjosla; tiek noteiktas virszemes ūdensteču un ūdenstilpju aizsargjoslas; tiek noteiktas aizsargjoslas ap purviem; tiek noteikti teritorijas aprobežojumi attiecināmi uz pazemes ūdeņu izmantošanu.
VIDES TERITORIJAS	RISKA	
VIERSZEMES PIESĀRŅOJUMS	ŪDĒNU	
	<ul style="list-style-type: none"> tiek konstatētas vēsturiskās un esošās vides piesārņojuma 	<ul style="list-style-type: none"> tiek noteiktas rajona notekūdeņu attīrīšanas un dūņu uzglabāšanas

<i>NOZĀRE</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Apraksts</i>
	<p>teritorijas un objekti;</p> <ul style="list-style-type: none"> • noteikt rīcības teritorijas plānojuma kompetences ietvaros. 	<p>vietas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu aizsargjoslas.
GAISA PIESĀRŅOJUMS	<ul style="list-style-type: none"> • tiek konstatētas teritorijas vai objekti, kas rada gaisa piesārņojumu. 	<ul style="list-style-type: none"> • netiek plānoti objekti.
ATKRITUMU DEPONĒŠANAS POLIGONS	<ul style="list-style-type: none"> • tiek konstatētas teritorijas vai objekti; • jānosaka rīcības teritorijas plānojuma kompetences ietvaros. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteikta Vārves atkritumu poligona teritorija un ap to esošā aizsargjosla; • tiek noteikti nosacījumi aizsargjoslu noteikšanai ap dzīvnieku kapsētām.
TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA		
SATIKSĒMES INFRASTRUKTŪRAS OBJEKTI	<ul style="list-style-type: none"> • pastāv esoši objekti; • saskaņā ar augstāko līmeņu plānošanas dokumentiem jānosaka attīstība. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteikti rajona nozīmes autoceļu posmi; • tiek noteikts rajona nozīmes tilta izbūves areāls; • tiek noteikti rajona nozīmes satiksmes infrastruktūras objekti un teritorijas; • tiek noteiktas autoceļu un dzelzceļa aizsargjoslas; • tiek noteikta Ventspils lidostas ietekmes zona; • tiek noteikta dzelzceļa stacijas „Ventspils2” infrastruktūras attīstības zona.
PASAŽIERU PĀRVADĀJUMI	<ul style="list-style-type: none"> • pastāv esoša sistēma; • saskaņā ar attīstības iespējam un augstāko līmeņu plānošanas dokumentiem jānosaka attīstība. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteikts saglabāt esošo pasažieru pārvadājumu maršrutu shēmu; • tiek noteikts prioritārais pasažieru pārvadājumu maršruts Ventspils – Rīga.

<i>NOZARE</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Apraksts</i>
INŽNEIRTEHNISKĀS KOMUNIKĀCIJAS	<ul style="list-style-type: none"> • pastāv esoša sistēma; • saskaņā ar attīstības iespējam un augstāko līmeņu plānošanas dokumentiem jānosaka attīstība. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas naftas vadu, gāzes vadu un būvju, ūdensvadu un kanalizācijas, elektroapgādes tīklu un objektu aizsargjoslas; • tiek noteikta rajona nozīmes ūdensgūtne; • tiek noteikti elektroapgādes tīkli un objekti; • tiek noteikti elektronisko sakaru tīkli un objekti.
SABIEDRĪBAS DROŠĪBA		
DEGRADĒTĀS TERITORIJAS	<ul style="list-style-type: none"> • konstatē esošus objektus; • saskaņā ar attīstības iespējam un augstāko līmeņu plānošanas dokumentiem jānosaka attīstība. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas degradētās un turpmākas izpētes teritorijas.
RISKA TERITORIJAS	<ul style="list-style-type: none"> • konstatē esošus objektus un faktorus; • saskaņā ar attīstības iespējam un augstāko līmeņu plānošanas dokumentiem jānosaka attīstība. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas plūdu riska teritorijas; • Baltijas jūras krasta erozijai pakļautas teritorijas; • citas riska teritorijas.
UGUNSDZĒSĪBAS UN GLĀBŠANAS SISTĒMA	<ul style="list-style-type: none"> • veikt iedzīvotāju izglītošanu ārkārtēju situāciju gadījumos; • uzlabot koordināciju starp civilajā aizsardzībā iesaistītajām iestādēm, uzņēmumiem un organizācijām. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas rīcības civilās aizsardzības jomā; • tiek noteiktas valsts policijas iecirkņa inspektoru pakalpojumu pieejamību.
TERITORIJAS, KURĀM NEPIECIEŠAMS IETKEMES UZ VIDĪ NOVĒRTĒJUMS		<ul style="list-style-type: none"> • tiek noteiktas teritorijas, kurām nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums.

LITERATŪRAS AVOTI

1. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāze „*Ūdens*”, 2006.
2. Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāze „*Gaiss*” 2006.
3. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāze “*Īpaši aizsargājami koki*” 2006.
4. M. Lūse. Ventspils rajona apdzīvojums. 2006.
5. Mitrāju vērtības un funkcijas. Ramsāres konvencijas birojs. 2001.
6. I. Strautnieks. Ventspils rajona atvērtās telpas fiziski ģeogrāfiskais un ģeoloģiskais raksturojums. 2006.
7. Ventspils reģionālās vides pārvaldes 2004.gada pārskats.